

bokselskap.no/Det norske språk- og litteraturselskap, Oslo 2016

Sigbjørn Obstfelder: *Brev*

Teksten i bokselskap.no følger Arne Hanneviks NSL-utgave fra 1966 (Det norske språk- og litteraturselskap/Gyldendal, Oslo). Digitaliseringen er basert på fil mottatt fra Nasjonalbiblioteket (nb.no)

ISBN: 978-82-8319-318-3 (digital, bokselskap.no), 978-82-8319-319-0 (epub), 978-82-8319-320-6 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Sigbjørn Obstfelder

Brev

bokselskap.no/Det norske språk- og litteraturselskap

Oslo 2016

[1884]

Stavanger 25de august 1884

Kjære ven! [c: Andreas Nielsen.]

Du får undskylde, at du ikke har fått noget før, men for det første var jeg nu på landet, og fik dit brev senere, og for det andet tænkte jeg at vente en smule for at opfylde dit ønske om politiske + literære nyheder, men skal tro, jeg har fått fat på nogen? Nej om jeg har. Jeg tror det er aldeles stilt. Den eneste ny litteratur, jeg har havt anledning til at stifte bekjendtskab med, er ny numre af vestlandsposten. Om jeg havde det gjilt på landet? Å ja – der var kvindfolk nok – det var på Hjælmeland jeg var. – Jeg tænker, det bliver Kristianiarejs med mig. – Gabriel Finne er rejst til Kristiania for at gå på teknisk skole, Torvald for at gå på skole. Moe er kommet op i 2den ved Steen, og Steen har sagt til din fader, at du

kunde have gjort det samme uden aber – han vil have dig igjen. – Steen skal forøvrigt forlade skolen om 1/2 års tid og overtage direktoratet for hypothekbanken efter Johan Sverdrup, fortæller man. – Det bliver en interessant tur, du gjør, efter dine breve at dømme, – folk og landskaber –. Dine breve er fælt morsomme. – Wetteland kommer også op i 2den. Owe blev no 4 og Cato no 5. – Gerhard Bergs fader er død af hjertetilfælde. – Theodor Kielland, Zuluén, er bleven gal – det er nok perpetuum mobile, det, tænker jeg. Han gjorde en rejse ind i Sverige, så skulde han tænde en cigar, havde ikke fyrstikker – og så var det at han vilde rejse hjem efter dem!! og rejste, og derhjemme vilde han til at kvæle faderen. Sådant begyndte *det*. – Owe har lagt i Hardanger i sommer, det blev ikke noget af fodturen, men han var dog over fjeldene der, lå på stølen – og har havt det yderst morsomt, blev kjendt med mange derinde, såsom landhandler Utne, som gav ham 15 cigarer og en flaske vin med på turen. Han vil nok optage kampen mod fabeldigteren nu i samfundet. – Axel Olsen var hos ham i sommerferien, den stund Owe var hjemme. – Jeg lader dine breve gå rundt blandt alle dine venner. – Jeg har for nylig skrevet en karakteristik og biografi over digteren Langeland, hvor jeg har lovet at udgive hans samlede skrifter i nøjagtig udgave med agtelsesfuldt beholdt orthografi og med træsnit. – Dit brev fra 12te august fik jeg igår den 24de. – Jeg læser på Bjørnsons fortællinger nu. Synnøve har jeg nu netop læst. – Far og jeg gik til Hjælmeland fra Strand af. Jeg var en tur på båd til Stjernerøerne med klokker Ådnessen (Joh's). Vi var hos Bjørn Norhejm (Kirkøen), som havde en søn, der havde lyst at studere, men faderen, som ^[14] vilde være bonde, var imod det. Andreas Norhejm var nok et berømt gifte i flere miles omkreds. Det er svært, hvor selvtillidsfulde, sådanne rige bønderfamiljer bliver. Norhejm junissimus (i konfirmationsalderen) tog mig således nokså flot under armen, og talte visdomsord til mig; præst skulde jeg ikke blive, thi det var bare at være tjener &c. &c. i den genre. Andreas holdt mange blade, også tyske. – Johannes og jeg var hos en gammel, 90årig kalle, Johne Hagen, som kunde såmange historier om stærke folk, &c. fra Hjælmeland. Han var ikke rigtig på laget den gangen. Han fortalte blot om han Roland, der havde hestestyrke og vel så det. Han kastede, da han var til vikings, en gang, han blev drillet, en kanon efter manden og knækkede lårbenet. Da han løftede den stenen, som kun Roland havde løftet, var det kong Fredrik gav ham

hædersnavnet Roland II. Han var fra Hjælmeland, han – og det er ganske sandt, hvad der fortælles om ham. Da Asbjørn (så hed han) havde kastet kanonen, fik kongen nys derom, og kaldte ham op til sig; Asbjørn blev dødelig ræd, men kongen lod ham bare spise til middags hos sig, og han satte så stor pris på Asbjørn at han vilde plent, han skulde være der i kongens Kjøbenhavn, men Asbjørn bad tyndt for sig, at han måtte få være hjemme, endda kongen lovte, han skulde få familien over til Kjøbenhavn. Hans datter var den bekjendte Rolands-Siri, der drog afsted med de største træer der var i presteskogen. Johne Hagen var lynegal på svensken og de svenske konger; «det var ikke andet end pak», med svig og list havde de fåt Norge; derfor skulde det gå, som det nu er gåt, mente Johne. Johne fortalte også, om hvor lidt man vilde have med religionen at bestille i hans tidligere dage. En kaldte det gamle testamente skrøner og sagn, en anden mente, han kunde vel få en plads i svålå på træskøne sine i himmelen, når han var død. Du skriver ingenting om fisket.

[1885]

Kristiania d. 26. mars 85.

Kjære Andreas! [Nielsen.]

Eg tenkte snubt, du var på fiskje, med det, at du ikkje skreiv nokot. – Du segjer, at du ikkje fekk nokot brev hejma hjå far: Eg skal grejda saki. Nej, ser du, um du berre hev råkat far, so kunde du ikkje få nokot brev, for han visste ikkje um det. Eg hadde lagt brevet in i ejt åt han Herman, og der hadde eg nok lagt dit brev in i Herman sin konvolut; so hadde fulla jenturne læst det, og so funnet, at det ikkje var sømelegt nok til å gjeva deg. Kanhænda, hev dej brunnet det. Det var forresten sjit, for det var ejt trøjsamt brev. Eg hadde skrivet det i det fyrste av februar. Det hev voret kjeiddt, at eg ikkje hev fengjet skrivet til deg, med det, der hev voret mykjet ^[15] eg hadde hug til å fortelja til ejnkvar. «Vildanden» såg eg

med det same eg kom in her; eg totte det var ejt grumt stykkje å sjå. Han Johs. Brun spelte Ekdal den gamle, Fru Gundersen Gina, Hammer (Årbø sin gode ven) Werle, Reimers Hjalmar. Det held på å ganga enno. Herlofssen råkar eg ofta. Han er på kontor. «Gå på», hev eg fengjet. – I går kveld var me totalavholdsmenn (Studenternes totalavholdsforening) hjå dr. Nissen. Det var alle semde um, at dej kunde ikkje havt det huglegare. Der var flejre storthingsmenn: Hektoen, Sørensen (majestætsforbryderen), Berge. Lars Oftedal skulde au havu voret der. – Han Lavik var det grumt å højra på: han rødde i klingande, kavunde hardangermål og sovoret ækta folkjelegt ordalag, sovorne folkelege liknelser, dej gamle plagad bruka. Fru Erika Nissen spelte. Det gjev ejn elders 3 kronor for. Å, der var mykjet lentugt å højra, kan du tru. Me sat der, lika til ho var 1/2l. – Han Nissen er ofta her uppe. – Eg har set Ambrosius. Ikveld gjeng det nyaste av han Dumas: Denise. Kristiania theater kjem seg! – På folketheateret hev dej spelat: Malla Laland eller Lady Montrose! av Holger Sinding og H. Schmidt. Publikum log 3 gonger, og det var helder spelararne si skuld, segjer Dagbladet. – Du vejt kanhænda, at Malla var ej kjøkenjenta frå Stavanger, som kom herin og spelte lady. – Det er Levy's, som held seg i Møllergata (på folketheateret). – Her ejn kvelden fekk eg hug til å ganga på eventyr, eg fekk straks N. N. (han bur her) og Blix med. Me satte gamle yankeehattar på hovudet og drog stad. Fyrst måtte me inom til ho «Sofie», mejnte N. N. Men då me hadde voret der, mejnte han på det, at der skulde han ikkje koma mejr; for ifjor, då ho radt var komen på sjappen var ho mjor (smal), og væn og kvit og raud; men alt no hadde ho ejt tjukkt mål, tvo hakar hadde ho, og kjukk var ho, og ejn ækta ludderlått, so fort gjeng det her. – So bar det åt Vaterland. Der torer ejn ikkje ganga utan i fylgje. Me gjekk endelege in til ho «Lina Pedersen» (som held horehus), det va fredag; difyre kunde ho ikkje skaffa os ejn høveleg stad å sitja, dej gjorde rejnt då, skal veta. Så kom der ej (tjokke yver rova er dej fælt, og solejs ejn skræmeleg stygg lått) og satte seg på fangjet hans N. N., kysste han, lullad, med han tok henne i pattom, og drakk øl med oss. In i ejt rom på sida lå der ej og tvågad. Når N. N. slog i veggjen, ropte ho: tøj tia, tøj tia. – Me slap ut utan fare, og slap «elska», ejn gong ho måtte ut i budi. Å, her er mykjet av den sorten, og det er rejnt eventyr å ganga på sjov i Vaterland og Vika. – Etterpå gjekk me i Vika. Der er finare ludderstad der, og ejn kann gott

ganga der ålejne. – Ejt par stig frå «akademica» (univers.), og du er mitt i dej små, tronge gaturne. Me vilde in til ho «Alma Stavanger», men der var nokk mannfolk. I kvart ejnaste hus der i vika bur der berre kvinnfolk. [16] Nokre ejg rom sjølv, andre bur hjå ældre konur, som fyrr sjølv hev voret ludder.

«Dueslaget» hejter det største. – Det var med naudi me fekk koma in nokon stad: me var kje fine nok, ser du; dej såg denne stygge hatten vår, og so var me no for mongje au. Me pikkad på ejn plats, der kom ejn ut, ho hadde raud stak; han stod så ut (av rova, skynar du), som ho skulde havt «krinoline,» livstykkejet var blått, mamelukker hadde ho, men elders såg ho ut som ho skulde voret naken. Men det syntes, at ho hadde fine sokkar på leggjerne kor som var. – «Berre ejn», sagde ho med kvasst mål. Dej er så sinte, fortel fæle slåsur på korlejds dej hiv mannfolk ut, hiv pottur etter dej elder læs dej inne. – Men tilslut fekk me då koma inn. Det var med den same kladdingji, og so pruttad no N. N. um ejt skejd; tilslut skulde han få det for 1,50. So song ho visur og spurte, um me ikkje skulde «elska». – So råkad me ejn hejl flokk ned i gata, fint påklædde og med væne sjalplagg på; N. N. tok fat på ej: jøje meg, kor ho bannad og slog frå seg med det same. N. N. vart hejlt rædd. Det var, fyrdi ho var «optatt». – Ejn annan me var inne hjå, jagte oss bejnt burt, ho tok 'kje imot slike.»! – Fint kan du tru, der er hjå dejm. Låtten dejra er fælande so stygg. – Ejn annan stod N. N. og handlad med ut på ejn altan, når dej ikkje er uptekne, stend dej i dyri elder på altanen. Dej vart tilslut semde um 8 kr. fyr notti; då sprong N. N. – I det sista brevet hadde eg fortalt, korlejds me drejv det på marked; det var nok det, som ikkje var anstændigt. Eg hev fengjet ejt refsingbrev frå ho Bertha. – Eg hev voret på storthinget ender og då. Det er fin sal. Han Haraldstad, poeten, såg eg fyrste gongjen eg var der; han er vel herinne og samlar inntrykk, kan eg tenkja meg. – Lejf Wiese bur au her; eg vejt ikkje, um du kan hugsa korlejds altid Állarane rødde um den karen som ejt ideal. Det er ejn undarleg kar, han er so «flegmatisk», so det er fælt; det vert helst til bostonspeling med han. Han er «vinstremand» og totalist; det er då måte på idealisme. Han mejnte på, at det var vist, sidan han i Bergen hadde jult dej upp (det er ejn stor og sterk kar), at dej såg so høgt til han. – Lauritz Knudsen hev fengjet «difterit»; han ligg på sjukehus. Ljåen hev au voret sjuk (han hadde vist drukket for mykje); doktoren var mest rædd, at det var tyfus; eg vakad. – Eg

er bladstyrar no; her ejn gongjen hadde eg skrivet bladet ganska fuldt; dej var semde um, at so hæv hadde ikkje «Strømmen» voret hejle tidi (fleire år og mongje gamle studentar). Eg vart mest fegjen eg, kan du vita. Ja, der stod naturlege ikkje namnet mit under. I ejt stykkje hadde eg gjevet ejn karakteristik av dej fleste her (Wefring: præceterist, Wiese: sig selv nok, Knudsen: Heimliche Liebe, Årflot: levende illustration til det 2det bud o.s.v.). Det fekk mykjet lovord, og eg høyrer jamt dej ordi um [17] øyri, kor eg sit heruppe. Det var elders satire på ejt stykke av kadet Sivertsen. Igår fekk eg hogg frå han i avisa, men eg trur aldrig eg vil svara. – So hadde eg skrivet ejn namngjeven artikkel yver ordet «mortepompere», avdi dej somyket plagad bruka det ordet til å spotta oss med. Sidan hev me aldrig høyrte det snubt. Eg fekk hogg fyr det au. – Wikner var her hin kvelden og han tottest lika stykkji mine; han sagde til Blix (redaktør då), at han hadde vel skrivet nokot av det, han au. Han smålog ofta. – Det var alltid somyket, at eg satte meg i age; no er dej so fine og fredelege desse velsignad thrøndarne og bergensarne, so der er ikkje måte på det. – Der er mykjet eg kunde hava å skriva um – – Ejngong hadde me dameselskap au (på Støjlén sin fødelssdag). Jau det var løgje! – Der sat dej fine damurne so strunkne og strame, og talte snaut ejt ord med nokon av os; det vart berre speling og slikt nokot fint. Jau! Dej hev det trøjsamt dej fine! – Eg gjeng ikkje mykjet på universitetet, eg les helder hejma då. Eg gjeng ikkje på annat en kemi. No hev arbejderakademiet byrjat. Eg var på opningi. Det var Weisse, som helt talen. – Josefsen hev nok slutat å drikkja for ej stund då. – Sundag: Idag hev eg voret ned hjå Lauritz Knudsen, som ligg på lasarett av difterit; han er daud måndag 30te. – Når me skal snakka um politikk no um dagjen, so trur eg snubt, at I der burte ikkje kan hava nokot slag grejde på han. For han er «svinaktig» undarleg no. Ejn må mest vera her inna at med thinget for å skyna han: Nærmast tenkjer eg me lyt segja, at der er tri flokkjer, Høgre, Minoriteten, Styret og dej, som held med det, og so det ramaste vinstre. Det er so interessant med det, ser du, at detta siste partiet og styret ofta er i håri på kvarandre, soleids som eg vil nemna Sverdrup og Steen her ejn dagjen. Sverdrup snakkar um å ganga av, av di han er rædde fyre han ikkje skal gjera *sitt* parti tillags. Han Sivert Nielsen er nok ejn hejl ræv, han (diplomat). Han ser usaleg ut han Holger Sinding, når eg ser han på «dampen». – Du lyt senda meg nokre av visurne dine, du, – fanteguten, og hi um den svenske

konungason». Av dine bøker hev eg: Lieutenant Jergunoff, Turgenjeff. K. Knudsen: Skuleprogram. Nordau: Leifenblasen. Schiller: Wilh. Tell. Hans Sachs. W. og A. Schrøder: Humoresken VI. Tidsskrift för hemmet 2. a häftet. Om Shakespeare og Tragedien i Frankrig. Tyske folkevisur og Dickens: Christmas Carol. Illust. folkekalender, norsk 1854. Norsk flora. Program fra Molde (plantebeskrivelser). Der Strich des Henkers. Der Rekrut. P. & A. Schönthan: Humoresken II. Mark Twain: Humoresken II. Desse hev eg.

No kjem eg ikkje på mejr å skriva og eg vil ynskja deg gledeleg påskje. Du lyt helsa Owe, Ållarne, Wetteland. «Men vær selv mest hilset»
frå meg

[1886]

[18] [9. jan. 1886]

Kjære ven! [Ϯ: Peder Blix.]

Når jeg har drøjet med skrivningen, så er det av en grund, som, når du har hørt den, du vil undskylde mig, vet jeg (klassisk anakoluthi!). – Jeg har været på Hjælmeland 1 uges tid. – Boken fik jeg akkurat julaften, du – så overrasket som jeg blev – ja jeg forsikrer dig på, jeg blev anfaldt av en ganske ny sygdom – taknemmelighed – og rørthed (du vet, at taknemmelighet er ellers ikke min sterke side) – og det samme blir jeg anfaldt av, hvergang jeg ser den bok, som så akkurat slog ned i min smak og tok mig med storm. Men av hæseblæsende taknemmelighed har jeg glemt at ønske dig godt nytår og alt muligt andet godt. – Som man vel kan tænke sig har jeg tilbragt en skrækkelig kjedsommelig jul (3 helligdage) – spist (ære være maden og drikken). – Og nu skal jeg derut på landet på Jæderen. Har jeg gratuleret dig med din misunnelsesværdige nye stilling. Således at den var virkelig misunnelsesværdig. Hvad jeg graver med – jeg har læst nogle engelske bøker, en fransk og kikket i en del indbydelsesskrifter

– det er alt. Jeg vet jo litet om, hvorledes jeg skal drive studiet. Noget nyt fra Stavanger vet jeg ikke, jeg vet sandelig ikke, hvad det skulde være.

Jeg blev så stor udi mine egne øjne, da jeg fik din sendelse (der skal ellers meget lidet til, før jeg blir opmuntret til stormandsgalskap) – jeg følte mig så stor. Så var der da nogen, som tænkte på mig – det lille kræ, som jeg havde tænkt mig jeg var – og helt i Stockholm, Sveriges hovedstad, statsrådets hus var det – og i herlig selvbevidsthed løftede jeg mine øjne til nedadskuen mod stavangerkrybet. Og når jeg ser boken med det smukke bind i skabet, så løfter mine øine sig i stille bøn, stille undren – mit hjerte fyldes. –

Du må også have så mange tak for dit tidligere kjærkomne brev. Tjodolf Jespersen er nok søndagsskolelærer nu – han, Åmodt, en Godahl og Hjalmar Andersen holder sammen. – Det går vist nok så godt med Josefsens gymnasium.

Det har været tyndt med godvejret herborte – nu ser det dog ikke så småt ut. Montro jeg kan blive færdig på 4 år fra 2den examen? – Her har været en græsselig mængde bazarer i vinter. – Jeg har ikke været på nogen – jo en til fattige børns beklædning som Ruus spendered mig ind på. Der er at mærke, at amtmanden havde givet en gammel hat til den bazaren! Oftedaliterne, dølerne, har styrtet den gamle totalavholdsbestyrelse (Lunde, Bryne, Sandstøl) iforgårs – stort slagsmål – om du interesserer dig for det. Wåge går og gjør sig ^[19] dum deroppe. – Du er vel bleven målstræver og «liberal» (hm!) derborte «kan jeg tænke» – jeg er målstræver og interesserer mig for kvindesagen, men statsvæsen skjønner jeg ikke – jeg antager, at man må have kjærring og penger for at skjønne det – havde vi havt et fornuftigt konservativt parti, så skulde jeg været det – Papiret siger stop – min tomme hjerne likeså.

Vil du bæere mig med brev, så vet du, hvor jeg er – og tilslut såmange «tak for alt, ifra vi var små» –

fra din Sigbjørn

Hilsener fra min familje og venner –

Sole, den 29. jan. 86.

Kjære Peder! [Blix.]

Først mange tak for brevet. – Så får jeg skrive lidt om mig selv; jeg har 2 gutter, den ældste 14 (5te mid.) den yngste 12 (4de). – Her er efter mine erfaringer hidtil gyseligt herute, jeg antager, at man såre snart vilde kunne *kjede sig ihjel* eller rettere tørre ut – for man kan jo arbejde og arbejde, så man behøver just ikke kjede sig ihjel. Jeg kan komme til byen hver lørdag. – Her snakker man mest fransk – (aftenandagt på fransk) – og tysk – gutterne er dog ikke så flinke i tysk. – Jeg liker mig ikke i huset her – en utidig sparsomhet (nødvendig vel!) kommer dejsendes til alle tider. Værelset mit er pænt nok, når jeg bare turde lægge i ovnen på det og sitte her! – Akkorden var på, at jeg skulde ha 600 kroner, men så blev det til 400 – Hvis jeg kan få noget andet til sommeren, vil jeg naturligvis det. Kommer du over noget, så husker du mig. – Eller kanskje det var nyttigere jeg så at komme mig ind til Xa – hvis jeg fik nogen penger. – Jeg læser fra 9–12 og 2–4 undt. lørdag 9–12. Formeget! – Jeg læser engelsk litteratur (har læst en av Bulwer, The vicar, tales av Edgar Poe, læser Cameliadamen nu) men jeg gider sandelig ikke slå op alle gloserne? I fransk har jeg læst en av Emile Souvestre og er begyndt på Mad. Bovary av Gustave Flaubert; er begyndt på hollandsk og italiensk. – Vi skal vel ikke lægge op nogen bestemte bøger til examen? – Jeg læser la lexicologie des ecoles av P. Larousse. – Det er grejt med det for dig, at nu behøver du vel sagtens ikke savne anbefalinger, det måtte være det bedste ved den posten, næsten. – Kunde jeg bare bli færdig i 89 du! Jeg går bare og tæller og tæller! –

– Jeg har været hos præstens her, det er det eneste sted, jeg har været. – Det så ud til at være en kjedelig, tør, halvpietistisk mand; [20] konen snillere. Han havde en datter på min alder, ikke pæn, som er lærerinde for sine sysken, Helland heter han – talte om din far.

– Om Stavangerforholde vet du vel likesåmeget som mig, du vet vel om Oftedølernes skammelige og kortsynede fremfusen. – Jeg har netop i kveld siddet og skrevet et stykke: «hvad er en filolog», hvori jeg forsøgte at beskrive de mærkværdige symptomer og forandringer, der var indtrådt med mig, siden jeg blev stud.mag.

Du må undskylde, men jeg må desværre beklage, at jeg kan ikke fylde arket så godt som du, mit hjerte er tomt, min hjerne er tom, min sjæl er tom, de er

allesammen fulde av gloser og grammatik. – Hvis jeg skal være subjektiv, så kunde jeg fortælle, at jeg idag har været aldeles fortvivlet; jeg synes nemlig at have lagt mærke til at man spionerer min undervisning, og det tåler hverken min stolthed eller min fred ellers; sligt er også gyseligt forargeligt. – Gud, hvor jeg er tør, hvor litet jeg vet at sige. – Det skulde være moro at vite, om du har kastet dine øjne på nogen lykkelig flamme. Vittig kan jeg heller ikke være ikveld. Så får du da i Guds navn sove roligt i kveld, og finde mig vittigere en anden gang, og undskylde, at jeg allerede sender brev igjen; du behøver slet ikke følge din gode gamle skik for min ringe persons skyld, dog vet du, at smulerne fra de mægtiges bord vilde også glæde mig meget. Åmodt er bleven formand i gymnasiesamf. Haralds moder er meget syg, *nu død*, han er ikke rejst endnu den 29de, Frithjof skal studere til tandlæge. – Jonas Babel Engh laver flau vitser under navn av Cæsar.

Venlig hilsen fra din venlige ven
S. Obstfelder.

Stavanger d. 28.2.86.

Kjære Peder! [Blix.]

Mens alle mennesker er på Mosevandet, mens solen herborte skinner ustanselig fredelig, vil jeg skrive et par ord. Mange tak for dine velkomment hurtige svar. – Hvad det at kjede sig angår, så vet ikke jeg, hvad det er – har jeg sagt så om mig, så har jeg sagt fejl – men jeg kan bli trist – melankolsk derute. Jeg er jo så anlagt for det av natur allikevel. Jeg gjør det samme som du, jeg arbejder ustanselig, jeg betrakter hvilestunderne, spise- og sovetiden som tyveri fra arbeidstiden. Det er helst engelsk, jeg har lagt mig over. Jeg liker godt det språket. Jeg læser Byron nu og synes, han er let. Nær havde jeg skrevet dette brev også på engelsk, men det stred mod min natur. – Skolevirksomheten begynner at interessere mig; jeg ^[21] gjør iagttagelser; jeg kan ikke begripe, når jeg selv sidder på min skole, den gammeldags lærermethode med hug, slag og bededagsansigt. Når børnene blir urolige og «holder sjou», så kunde det aldrig falde mig ind at give nogen andre end mig selv skylden. – Vi har en ynglingeforening derute på Sole, hvor jeg præker adskillig; vi har havt socialismen, pietismen, fredssaken. –

Åmodt er nok hedt opi det her i ynglingeforeningen, de skal ha generalforsamling ikveld. Huh, den nye ånd! – Jonas Engh inclinerer for frk. Margrethe Ulstrup. – Jeg har fåt en ny hat ved subscription blandt venner! – Knud Olsen havde hånet mig på min bag, og jeg har hånet ham i hans ansigt ved et brev; uf, det er ikke gjilt å ha fiender. Eg totte, det var fælt hjerteligt og originalt med det «venskabet dit»; så du udførte altså virkelig det, du talte om i Kristiania den gangen; ikke bedre end jeg husker, rådde jeg dig til at skrive. Du – jeg synes, det er noget så nyt, og originalt det bare at have én kjæreste. Jeg havde lyst til at skrive noget mere om dette, men jeg er ikke i laget. Jeg tror fuldkomment, det er så som du siger, at det sande, sunde, *varige* kjærlighedsforhold må bygges på fælles interesser, ɔ: venskab. – Lad Jægerske teorier være aldrig så sande, jeg skal gjerne forsvare dem, men leve på dem vil ikke jeg. – Det var mindst for, når min frue vilde, at børnene skulde læse *mindre* end jeg giver dem, da kunde vi vist bli fælt fine venner; men nej tak. Igår sluttede jeg 1/4 før. Vi havde (fra 9–12) bare engelsk og nordens historie og gjennemlæsning av evangeliet til søndagen. – Pludselig hører jeg en stemme: Skolen sluttede fortidlig idag. – «Ja, men vi kan da ikke holde på, når vi er færdige, vet jeg; desuden vilde jeg gjerne være lidt tidlig, siden jeg skal til byen.» «Det kommer ikke mig ved.» Da den ene gut så kom ind, siger jeg; du André, hent din bror; vi skal ha' skole. – Nu jeg fik dem ind igjen, og vi holdt på at læse – Jacob von Thyboe! – indtil fruen måtte komme og bede os stanse. Skolen holder vi i dagligværelset!! allikevel jeg har bedt om at få den på mit værelse, som altid har været skoleværelse. Hvad tykker du om sligt! Skåden tykte, det var uhørt, han. – Noget nyt er her ikke; branden på gamle Kajen vet du om. – Isen er det viktigste nu om dagene. – Du siger, at du er mer anlagt til «tørt» end mig – ja, når jeg først legger hånd og tanke på det, så synes jeg ikke, det blir tørt; jeg synes, det er en falliterklæring om sig selv det igrunden.

Når jeg skrev i så høje toner, så var det helst en slags bitter spøg; for det er liksom der kommer en djævel av og til og siger til mig, du er anlagt til noget andet. Den skrivelysten f.ex. kan jeg aldrig ryste av mig. Den melder sig kronisk med korte mellemrum –

Ja tilslut hilser jeg da, din ven Sigbjørn.

[22] 7. mai 1886

Dear Peter! [Ϸ: Peder Blix.]

You surely will tear Your hair, as You read my first trial in english writing. – Your letter has given me a little pain, as I there see your immense industry and I think on my own idleness. – The last weeks especially I have little cultivated the grammar studies. I read a great deal of autors (Wilh. Meister, Manfred &c,) but it appears to me more pleasure than work, (shall be: egentlig: neither I have a norv-engl.dictionary). What I to this time have read, has mostly (engl.?) been the same as at school: general grammar of the living languages, this becomes at length tiresome, and therefore I long after more scientific studies, as ancient languages (not latin!). –

You ask me for my thoughts concerning my own capacity in real love acts or what to call it. I must confess that I never thought much upon that sake; I have left it to future and am believing it to be splendid, probably, *when time does arrive*. In this manner I think and your question is almost horrifying my poor soul.

You fancy that all your letters and speaking is some extraordinary objective, but there I think you to fail; the subjective is there, but not forcing. – By your word: painful thoughts I look a distinction (not the right word!) between us, you look on thought as a painful thing, I find the moments, I have leisure of thinking as most pleasant. – If your life passes tranquillo, so does not mine. Now I have this infernal geschichte with the police, that I am fearfully bored of (not the police, but the gesch.) I hope you are told it, and in the contrary *tilfælde* I cannot do it. If one could sleep time over, if one could put life away by a poison! – No! That I do not mean. But reading and studying is splendid, methinks. – Det er så herligt at føle, hvorledes ens horisonter flyttes, det er likesom jeg vokser i mine egne øjne – fjerne tiders billeder bliver min sjæls ejendom, likesom fjerne lande, som man dog ikke har berejst. – Jeg begriper ikke, at folk snakker så meget om elskov, og at man dør hen uden den; i min søgen efter viden synes jeg, at jeg har så stor en glæde og så ædel en tidsanvendelse, at jeg ganske glemmer væk de sanselige nydelser, indtil disse fremstiller sig; og når jeg så tar mig en tur ut i den friske luften, med det herlige himmelhvælv over, så har jeg så meget at tænke på, jeg synes slet ikke jeg er alene, og denne lille avveksling synes mig en hel nydelse.

Det er græsselig! tænk nu har dette brevet vist ligget et par maaneder; jeg har vist for altid tapt din nåde – grunden er ingenlunde, [23] at jeg har glemt det, men just det motsatte – når jeg først kommer ind på det græsselige skråplan, at et brev ligger mig på samvittigheten, så skal du have tak, så gjør den onde samvittighet, at jeg gyser mere og mere for at se brevet – jeg glider hastigere og hastigere på skråplanet – indtil noget vågner, som heter viljen. –

Dette brev vil du forhåbentlig få about your birthday – derfor bringer jeg mine ærlige gratulationer – og løfte om et stadigt, hjerteligt kammeratsligt og kollegialt(!) forhold. – Jeg havde gledet mig i lange tider til at skulle få sende en erindring – men det har ikke den gang været mig muligt at få noget – det vilde jo desuten ligne «betaling». – –

Jeg vet ikke, om min læsning kan kaldes studium – jeg læser det engelsk og tysk, der kommer mig for hånden – gud give, jeg var skolegut – jeg forstår nok ikke at læse på egen hånd. Mon hvad jeg skulle ta' til efter sommeren? Skulde jeg friste på at rejse til Kr.a og stole på, at jeg fik lidt privatundervisning – kanskje manud. i filosofi? – Jeg tror ikke, der er noget nyt i byen – den Oftedalske totalbestyrelse har selv lagt ned roret, gåt ut av foreningen og stiftet en «avholdsforening». – Min far har kjøpt et nyt hus ind på Sankthansvolden, så jeg er flyttet – Thor Larssen, Th. Olsen, Meling og Jespersen kom hjem allerede før påske. – Mit brev blir tyndt, ser du og jeg vet desværre intet at fylde det med, jeg er selv – meget tynd. – Du vet kanskje eller jeg har fortalt, at Helland er presten her (kammerat av din far vist) han har en styg datter med guttehår på min alder, hun er nokså grej – stille. Hvis jeg hadde vist nogen huslærerpost, så skulde jeg søkt den – her er det liten løn, som jeg kanskje knapt får. –

Gymnasiasterne har en dramatisk forening, som de morer sig med. –

Palmesøndag var Skåden og Solheim herute, vi var hos en sergeant, som vi går til sommetider; der er også en agronom Jon, som er kjæk; vi satte over Hafrsfjord, og hentet blomster på «Sømsholmerne». Skåden er elendig at se på – det er nok tungsind, som plager ham. Solheim er vikar på almueskolen.

Iaften – det er torsdag – vil jeg gå til byen og komme igjen imorgen tidlig; jeg går alltid hele vejen. – Hvorledes er det? Sværmer du endnu for theologien? Jeg har begyndt at læse bibelen og synes, det er en græsselig bok. – Jeg tror, at jeg er

anlagt for skolemesteriet. Jeg blir aldrig sint – og overser aldrig børnenes vilje og selvstændighed. – Jeg kan ikke begripe doktrinen om den legemlige revselse, og synes, at det er en skamlet på den nuværende pædagogik både på skole og i hjem. – Jeg vet indvendingen: «Du er endnu en uerfaren ^[24] grønskolling, kom på en offentlig skole &c. &c.» – Jeg synes ikke den indvendingen siger det spøt.

Jeg får slutte med et hjerteligt lykke-ønske; jeg vil ikke bede dig om nogen ny skrivelse; thi jeg vet, at jeg ved min dvælen har forbrudt retten på en sådan.

Mine varmeste hilsener fra din ven

S. Obstfelder.

Stavanger 15de juli [1886]

Mon cher ami! [Ϸ: Peder Blix.]

J'ai aujourd'hui (au-giorno-hoc!!) reçu ta lettre et je veux une fois répondre sur-lechamp(?). I thought to pain you a little in the warmth by writing in another language, but I mean, however, that the pains is getting my own, as I'm soon bored. – No news – Erlandsen rejected at the artium, (miss) frk. Mortensen retired on the day of mathematics; more I don't know of it. Jespersen, Olsen, Mossige, Wåge, Meling, Helgesen, Figenschou, Rønneberg are returned, Bøe lives at Malde. Bahr, Boye, Ruus are walking across the mountains. – At present the «middelschool» sweats, ah the miserable young ladies. It's a strange manner that of keeping the examines in summer.

As for me, I read ever and ever. I've just accomplished with a great course in french, but what I've learned by it, is a little doubtful, the most pleasant was some etymologic and literate. But, however, I read most esthetic literature, the last days a great deal of Biørnson's. Men nu er jeg kommen op i samme skåren, at jeg plager dig med videnskapen i den hete sommertid. Jeg vet sandt for dyden ikke andet at diske op med, her er gudforbarme sig så tyndt. Det var hyggeligt, at du vilde se hjem til os. Jeg vil håpe, ånden da skal komme bedre over os til at tale om åndeligere interesser, men jeg kan, – det er sandt – ikke få det til nu. – Det var pokker så gjilt, at jeg fik brev fra dig, trode halvt, du var fornærmet på mig, fordi jeg var så sen sidst, men det var denne forbandede åndstørheten, som

gjorde det. Derute på Sole blir jeg ofte trist nu for tiden, det er igrunden en trykkende natur, sommetider går jeg ned ved havet, og indbilder mig selv, at jeg er poetisk. Vet du, hvad jeg sat og spekulerede på 1ste pinsedag, jeg var tilfældigvis i kirken: Om det skulde være så græsselig dyrt at studere ved et eller andet utenlandsk universitet? Jeg har bestandig, du Peder fåt indtrykket av, at du var lidt trist derinde i storbyen, men du sier nu sålitet, du! Skaltro, hvor du vil hen i ferien? – Jeg har likt mig bedre derute hos Bennetters [25] i det sidste, gutterne er nu vist iser svært glad i mig. Hvis det at du ikke får skipslejlighet, så burde du gå til Krist.??! Tro, der er dyrt at gå i Sverige. Tænk du, vi er de eneste filologer på kanskje de to, tre sidste år fra Stavanger. – Rønneberg fik præ (1 i filosofi) til Ilden, ingen andre vist af St. – Jeg tror, jeg får slutte, forat du kan få dette brev, før du rejser. – Vi – vor familje bor på Sankthansvolden nu, far har restaureret et hus der. Nu begynder sommerturenens, melkekollens og forelskernes tid. Gud bevare vore bløde hjerter! – og gud gi' dig en behagelig skipsrejse, gid han dog dennegangen idetmindste måtte skride specielt ind i en slik bra' mands favør; han er jo ellers meget makelig. Du ser jeg våser, det er tid at slutte.

Følte hilsener fra din ven S.

[1888]

Studenterhjemmet, søndag 2. [1888?]

Kjære Andreas! [Nielsen.]

Idag har jeg så god en undskyldning, nemlig den, at jeg slet ikke har skrevet til nogen, andet end et par breve hjem, jeg har været i ordningstilstand. – Det kjeder mig forresten gyselig at skrive breve, alt det man ellers kan sige slig konversationsmæssig, det ser skrevet ud som lutter flauhed. Oplevelser har jeg heller ikke. Jeg er begyndt at studere naturfag: zoologi, botanik, mineralogi, geologi, meteorologi, efter P. Boyes råd, den letteste gruppe, som jo også de

mange titler viser.

Ellers er det helst oldnorsk, tysk, jeg beskæftiger mig med; jeg er endnu besluttet på at gå op i det til jul. – Amund Helland hører jeg i geologi; Sars i zoologi, udviklingslæren og bare udviklingslæren, du kunde tro, han ikke eied anden tanke. –

«Kongsemnerne» har jeg set. Et staseligt stykke var det, med mange farver. Der var krigsfolk i røde og blå kjortler med blinkende sverd, der var stjernelys, komet og levende hest; og der var bisp Nikolas, en dramatisk, yderst interessant skikkelse, tænk dig, da han dør og munkene synger sagte imens, eller, da han kommer igjen som spøgelse. Hel dramatisk virkning gav stykket ikke, syntes jeg, det er jo blot tanker, digterens egne, som han har døbt med historiske navne. Udviklingen mellem Skule og Håkon var fra scenen det mindst interessante. Deilig er, som du kan tænke dig det, vuggescenen.

– Landmandsliv bærer Johs. Brun, men noget så helt, et så inderligt gemyt kan ingen efter ham præstere, det går over fra scene til liv. –

– – Også har jeg været i den frelsersarméen, det er skrækkelig at [26] se på, jeg synes for de kristne måtte hårene reise sig på deres hoved, det, som for dem skal være til dybeste, helligste, deles ud under larm, latter og trækspil, nydes som lette, sanselige strømninger.

Politik vil jeg ikke snakke om, det er vi rimeligvis alle lei af.

Igår var jeg først deputeret på et kredsmøde for Akershus, noget kjedeligere kram kan jeg ikke tænke mig, det stod om at få Nissen valgt til kredsformand. Og om kvelden var jeg hos Oskar Nissen, hvor der da var en del stortingsmænd bl.a. De snakke om monopol, hvilket jeg intet hørte af, da jeg sad og præked om individualitet og personlig sandhed og realiteter og vrøvl og sykologi med Devold. – Fru Nissen spilled forresten. – Jeg vil gå ind i Chr.a totalafholdsforening, hvor der er denne alm. bekjendte strid mellem unge og gamle.

Bernh. Sanstøl er oppe hos mig nu hver søndag, han vil vist holde slig en middelvei eller combination, compromis mellem fædreland og flothed.

Ja, hør nu du, men nu må jeg nok bede dig undskylde, jeg har tømt min hjerne; teksten består bare af gloser, islandske retsvidenskap, sagn, skaldenavne og andre sådanne antiqviteter. Ellers må du hilse alle mulige mennesker og

fænomener der borte.

Hjerteligst hilsen

Din

Sigbjørn.

Studerterhjemmet 3/12 88

Kjære Andreas! [Nielsen Rygh.]

Det er ikke ligegyldighed, som er grunden til at dette ikke er blit af før, thi jeg har naturligvis skrevet mer end ét brev i hodet til dig – men kanskje lignende ting, som bevirked din bekjendte sendregtighed til at skrive, da du var hjemme. – Du taler om, at du har gjort den «opdagelse», at du er «ren og skjær arbeidsmand». Bare vi ikke under gunstige omstændigheder kunde gjøre denne opdagelse alle, far. Skulde ikke ligesåvel en dannet, kundskabsrig ånd kunde bo også hos en arbeidsmand? Ialtfald *sunder* kundskabsrig. – Jeg kan fortælle dig, at endogså mig, den gamle boghest har dette, som du hos dig kalder opdagelse, grebet som en «anelse», slig, at dette semester har fåt sit indhold deraf. Jeg har grundet over arbeidet, ude i livet og mig selv i forhold dertil. Og jeg har beståt to, tre temmelig langvarige kampe for at holde mig i skindet. For mig, som er blit slig voxen gjennom evindelig læsning, vilde det jo være [27] et noget sygeligt idealisteri, nu at bli håndværker i en fart. Men, som sagt, dragningen er kommen. Jeg begyndte semesteret med at opgi studierne og det endte, som kanske Herman har fortalt dig med, at jeg gik ind på den tekniske skole, for når jeg om 1½ år (fra nu) er færdig at reise til Sydamerika. Får håbe, jeg blir lidt mere praktisk til den tid, jeg synes at mærke på mig selv forresten, at jeg gjør fremskridt i den henseende. – Jeg hører af Herman, at du har skrevet af stykket «Landnåmsmänner», ellers havde jeg selv tænkt at skrive det af. Det var dediceret til dere alle, nærmest dig og Åsland. Jeg havde ingen anelse, om at han havde slike vonde tanker om eller mod mig, jeg trode, vi var busenfreunde, jeg. Han har i sin tid havt det så frygteligt travelt med på død og liv at ville ha mig til at være lykkelig eller ulykkelig forelsket i frk. Korsvik; det må vist være det, som sidder i ham. Jeg forstod mangengang ikke, hvor han vilde hen med det, jeg. Naturligvis kan jeg jo forklare mig hans adfærd, når der altså på guds grønne

jord for ham ikke eksisterer noget andet end henne. Du får hilse ham hjerteligt og spørge, om han har logisk delirium, eller rettere delirium udi sin logik.

– – Jeg gjorde alt, hvad jeg kunde for at delta med ham i hans stemninger og følelser, det er kanskje det han har misforstået og lagt ud enten som egoistisk interessethed eller lumskhed af mig. Som sagt, min forstand står stille.

Det gjør mig fælt vondt, at jeg er så fattig, jeg ikke kan sende dig nogen bøger nu ialfald, jeg håper, at jeg får lidt at gjøre over jul, så jeg kan betale skolepengene og kanske få lidt tilovers. – Den bogen af mig som «skulde komme ud», ser det nok småt ud med, der er forresten ikke noget tabt ved det, da den jo handler specifikt om studenterhjemmet. Jeg har nu siden i vår ikke hørt andet, end at nu var snart korrekturen ferdig!

Gilsvik går i hundene, forstår jeg, fordi han ikke opfylder sin inderste trang til at reise til Amerika. Jeg har bønfaldt og bedt ham – for hans naturs og anlægs og lykkes skyld at bryde over og opgi det usle studieliv, men han har nok noget pres hjemmefra.

Du vet, jeg var i Seljord i sommer, noget egentlig morsomt havde jeg det ikke – nei, jeg havde det bentfrem surt, far – blev misforstået og kunde ikke fordra denne opstyltede forlorne ugjennemarbeidede radikalisme. Ådel Jystein kom derop og vi havde det meget intimt sammen, vi spasered tilslut sammen til Kr.a. Siden har jeg ikke hørt fra hende. Skulde aldrig tro, hun vænted, at jeg skulde forlove mig med hende? Det havde vist været en jente for dig det. Men eftersom jeg opfattede det, havde hun vist erhverved en temmelig sparsom forståelse af dig.

En løytnant i Throndhjem har drukket fuld en 14^{1/2} års pige og [28] voldtat hende, politimesteren vil ikke opta forhør, folkeoprør, oprørsakten oplæses, brandsprøiter, militær, – Arne Ulstrup kaster sten, efterat oprørsakten er oplæst, hvorfor tugthus, flere andre fra den tekniske skole bortvist på grund delagtighed. Men da det nu er bevist, at historien er sand, at pigen virkelig er 14^{1/2}, som «Dagsposten» skrev, og ikke 17, som politimesteren sagde og kanske mente, virkelig er drukken og voldtat, og at politimesteren virkelig er et fæ, så går vel han Arne fri han også.

Af Kristoffersen er udkommet Verdens herre. Af Jonas Lie udkommer en med et finsk navn. Af Kielland «Professoren» skuespil. Af Hans Jæger og Axel

Nyhuus er udkommet «Kristianiabilleder», gudsfordømmelig tynd og flau og pæn, siger de. Han udgir «Impressjonisten», som også holder sig temmelig pæn. – Viggo Ullmann er valgt til formand i Studentersamfundet for næste år og kontingenten nedsat. – Der er i «Ny jord» skrevet en fortælling fra Kristiania, «Sult», som har gjort opsigt, man vet ikke, hvem den er af, jeg har ikke læst den, jeg læser ingenting. En student Sigurd Bødker fra Throndhjem er dette semester relegeret for en tid, fordi han havde skrevet «Elskov», digte. Relegationen vakte en del munterhed. Bogen er meget pæn, men fattig i udtrykket synes jeg, det går bare på svulmende, bævrende &c.

Så har vi fåt «Fruen fra havet» af Ibsen. «Fruen fra havet» er Ellida («med skibsnavn»), Distriktslæge Wangels 2den hustru. Hun er opfødt ude ved havet på et fyr. Hun holder af Wangel, men kan ikke være hans hustru, fordi der er noget grufuldt bagom. I 2den akt fortæller hun Wangel, at det ikke var overlærer Arnholm, (som han havde trot) hun engang havde været forlovet med, men understyrmand Johnston, den samme som havde dræbt kapteinen på skibet, som havarerede i Skjoldviken, han havde samme nat skrevet en seddel, at hun «skulde komme» ud på brathammeren, der havde han også fortalt hende, at han havde dræbt kapteinen, fordi det ret og rigtigt var, så havde han kastet 2 ringe i havet og sagt: «Nu vier vi os til havet». Efterat han var reist, havde hun skrevet, at alt måtte være forbi, men han fortsatte at skrive fra Kina, o.s.v. uden at nævne et ord om det. – I fjerde akt kommer Johnston, just i de dage, da Ellida er mer end alm. oprørt, kommer udenfor haven på stien, ser indover, tiltaler hende og siger, at nu kommer han for å gjøre sin pligt og hente hende. Wangel står og hører på det og spør, hvad ret han nu har på hende – «nei, hun får naturligvis komme frivillig» – dette sjømandens «frivillig» er det «grufulde», som Ellida siger og bogen ender da på den måde, at da Wangel, da sjømanden efter 2 dage kommer igjen for at hente hende, da Wangel siger, at han frivillig opgir hende, at han nu har set tilbunds, at han ingen ^[29] ret har til hende, da kaster hun sig op til Wangel og er hans og det grufulde er borte og sjømanden forsvinder. Hun er Wangels ved 10 års samliv nemlig. Der er en biperson som går og udtaler den side af stykkets mening, Ballested, som har akklimatiseret sig i alle fag, danselærer Ballested, cicerone, formand i hornforeningen &c. «Man må akkla, alka, aklamatisere sig».

Havet er sammenvævet med Ellidas sjelsanalyse, og sjømanden er på engang den naturlige vilje, som gjør underverker (idet den determinerer Ellida på frastand), havet selv og det norske sjømandsskab tænker jeg i ideal belysning. Så er der nogle bifigurer, af hvilke Wangels datter Hilde af første egteskab, 13–14 årig, er den mest sympathetiske, hun er «uskikkelig», og taler altid om, hvor spændende det og det er, hun skjælder stedmoren ud og længes efter at lære hende at kjende o.s.v. – Cato Åll holder på at stifte en stor sprogforening her i byen, render rundt til professorer og alle mulige mennesker, igår stod der endog om den i «Dagbladet». – Nu har jeg fortalt dig alt, jeg vet, tænker jeg og du får ha gledelig jul og skrive snart.

Din Sigbjørn.

[1889]

14/2 89

Kjære Andreas! [Nielsen Rygh.]

Du er flinkere end mig til at skrive breve, jeg er nemlig slet ikke flink. Du må ha tak, det er så gildt at få breve fra Amerika, – som en friere luftning – det er som det åbner sig videre udsigter.

Her ligger sneen næsten fodtyk, den, som bare kunde bruge den!

«Få føle kampen for tilværelsen» – er ikke det just, hvad jeg længes efter. Her går jeg og slider mig igjennem og lider – lider bandsat, fordi jeg ikke kan få være med, – jeg, som ikke er skabt til at sidde stille og ha det hyggeligt og godt og lykkeligt. Jeg er ikke opdrat til å ha det hyggeligt, jeg kan selv ikke være gemytlig, og jeg gir pokker i gemytlige folk. Jeg har ganske tabt både lyst og evne til al tale – men også til dette arb., som engang i en fremtid skal bli penge. Er det ikke det, som er grunden til mit tungsind, at jeg i disse mine bedste år er med i tilværelsen.

Lad mig ligeså godt sige det til dig, – du fortæller ingen det. – Jeg hader disse,

som har sat mig fast og vil gjøre mig lykkelig, – jeg hader at modta gaver, hader det af mit ganske hjerte, sjel og sind, så at det opsluger hver evne, hver tanke hos mig – jeg blir ond og fordærvet af dette had; jeg blir magtstjålen af at gå og hade min [30] egen «lykke». – Det er det hele, jeg har ikke mer at sige – det er mit livs indhold.

Du har kanskje havt brev fra Gilsvik, og vet, at han var syk her i vinter og reiste hjem. Det er en stor tosk, som tog på at studere jus, jeg gik og purred lidt i ham nu og da, men det hjalp nok ikke. Det er jo ikke så godt med slige skyldfolksgreier heller.

Idag holder jeg på at besvare breve for et halvt år! De får være tålmodige, de som vil ha corresp. med mig, men så skal jeg nu ikke plage dem med for mye heller.

Jeg var hjemme en stund i julen, og levede et fromt, gudhengivent liv, ofret min egen sjels ransagelse og dybe sukke om et renere, bedre levnet.

Jeg var bl.a. engang inde hos frk. N. N., hun hadde grønne, af disse sanselige – fiske- eller katteøinene, så ud til at kunne ligge med en kar. Det var Ådel, som førte mig op, vilde høre mig spille gitar.

Abrahamsen var jeg sammen med først hos Jensens, hvor vi drak øl og Rhinskvin, spiste høns og syltetøi, Asbjørn Årbø var der også, – Therese var der også, hun hadde netop plukket en høne med mig hun – det var noget vakkert, jeg hadde sagt om hende; hadde Åsland været hjemme, vilde det vel kostet en duel. – Også var Josefsens der.

En anden gang var jeg sammen med Gunnar, Ole Abrah. og fru Jensen hos Josefsens, der var stemningen ikke fuldt så hyggelig.

Årbøs øine hadde fru Jensen de dage svært travlt med, med mig var hun ikke fri for at kokettere, jeg skulde spille for hende, og hun spillede for mig. En dag, hun invitered mig op, var jeg dydig og sa nei. Det er en vakker dame. Da hun sad og sang sangene af Elverhøi, det er et vakkert minde for mig.

Jeg fortæller disse småting nærmest som en luftning fra Stavanger.

Det var snak om, at Therese vilde bli diakonisse – jeg vil håbe, hun ikke har gjort nogen reverencer med Ole, – jeg hadde så lyst til at putte ind et lidet ord, da

jeg sagde farvel, men jeg var ræd hun skulde bli fornærmet – Jeg tror, at de to passed for hinanden, og jeg synes det vilde være mindre heldig, om hun skulde være årsag til båndets opløsning. Det er jo kanske ikke så greit, men hun er blit alene og tvilene og veninderne kommer og procederer.

Ådel talte om, at hun havde skrevet et brev til dig, hun bad mig om adressen, jeg har desværre endnu ikke sendt den. – Vetteland har på en eller anden vis praktiseret sig herind. I studentersamfundet har jeg meldt mig ind. Ullmann er blit formand, og studentersamf. er såatsige blit en ny institution hvad folkemængden anbelanger. Der er i hundredvis af medlemmer på møderne, stapfuldt. Sidst lørdag holdt han et ualmindeligt vakkert foredrag om Italien, om fattigdommen (la miseria) og øiebliksgleder side om side, om presterne og [31] nationalfølelsen, om kong Umberto, der kjørte rundt som en privatmand, i en privatmands klæder, en simpel folkets arbejdsmand, fortalte om skjønheden der nede, &c. &c. –

Jeg er blit redaktør, og gjorde en glimrende debut (jeg er desværre blit slap og ligegyldig for slig medgang, føler mig bare væmmelig ved det), jeg måtte stanse ved hver sætning for at vente på latterens endelse, det hed «den første gang jeg var i stud.samf.» og begyndte «O, hvor det er dei ligt at være student.» Jeg tror, jeg vilde bli en nokså bra amerika-humorist, jeg har begyndt at granske lidt i den kunst at føle humbugen på tænderne.

Politik har jeg, som du vet ikke spor af vet på, den interesserer mig ikke spor. Ialfald vet jeg dog, at der er et parti, som aldrig kommer til magten, og det er kaninpartiet, det er hadet af alle. Det er jo nok så betegnende, når en stortingskanin har ytret: «Vi behersker stillingen» – idet de avgjør avstemningsudfaldet ved sin addend.

Kongen har i disse dage baller og supéer en masse.

Jeg har den ære at meddele dig, at jeg selv er blit en nokså elegant danser, iser, hvad graziøs polka, og poetisk mazurka angår – men tillige den sorg at melde, at jeg aldrig får den fornøielse at udvikle den så ædle og hjertevarmende kunst.

Brev fra Hermann har du sagtens havt, så du ser, at han er avanceret til 20 doll. måneden på et landbrugsmaskinefabrikskontor.

Jeg selv lir mig bra på skolen, lidet at bestille.

At Jonas Lie har skrevet om sypigen Maisa Jons – og Kielland «komedien Professoren», som nogle finder kjedelig, andre atter en hårreisende pamflet, atter andre årets bedste bog: Peter Nansen i «Politikken», mens alle de andre matadorerne og agitatorerne er blit trætte, er han, som begyndte som den fine, der vistnok havde sympathi for deres idéer, men nødig vilde ha noget at gjøre med deres grove kampmåde &c. ér han blit den varmeste, heftigste kjæmpe nu, da de andre tier – det er noget sligt Peter Nansen skriver, og Bjørnstjerne Bjørnson finder, at det er et storverk – man siger, fordi han har fundet sig selv igjen der – der er nemlig en ond professor og en god, forfulgt professor, som skal være omtrentlig Bjørnson. Jeg vet nu ingenting om alt dette, har ikke læst bogen, men kan betro dig, at jeg på en eller anden måde har fåt slig sympathi for Kielland. Garborg, Strindberg og Kielland, det er de eneste navne i Norden, som tiltaler mig. – Strindberg skal have skrevet en mærkelig – den mærkeligste til jul, siger kritikerne – bog, mærkelig i indhold og forsøg på noget ganske nyt i form.

Så fremkom der før jul en novelle i «Ny jord», «Sult», som blev modtaget med megen overraskelse. Det er en nordlænding, som har ^[32] skrevet den, og novellen er vistnok mærkelig. I et friskt, halvt humoristisk sprog fortæller han om sig selv rimeligvis, hvorledes han havde skrevet en artikel og var sulten, så sulten, at han begyndte, at drømme og blev så let, billeder steg frem for hans sjel i række, han skildrer så – ligeså spændende, ligeså detaljeret som Dostojevskij – sin pilgrimsvandring rundt i byen for at få lidt mad – han nedlader sig endogså til at tigge, men får ingenting – han går og suger på en træflis – han går om aftenen på en politistation og melder sig flot som journalist i Morgenbladet, har været ude på en liden dill &c! – politifunksjonæren nikker med forståelse og han får et smukt logis ovenpå, (idethele skildringen af opholdet på stationen stiger til det digteriske), får ikke sove, mørket pirrer ham – og han får idéer, et besynderlig ord falder ham ind, han mener å have gjort en stor opdagelse, et nyt ord, splitternyt ord, som aldrig har existeret før, han er opfinder – om morgenen får de andre en ration mad, – men han «journalisten i Morgenbladet», går sin vei, stolt, flot – og pilegrimsvandringen går videre, jeg husker ikke enkelthederne – han har stærke, store næver, men ingen har bruk for dem, har budt sig flere

steder – sin vest har han git væk – intet har han at gå til «onkel» med – jo tilslut kommer han på, at knapperne på trøien er næsten nye – går tilslut til «onkel», men han vilde ikke ha dem. – På trappen træffer han så en gammel, halvglemmt kjendt, som vil få 10 kr. på et ur og udenvidere byr ham de 5. Han så slig ud, at folk vendte sig om efter ham. – Det er sandt: På redaktionskontoret havde en kontorist tat imot stykket og bedt ham komme igjen, og han turde ikke spørge efter chefen.

Det mest nye til jul var forresten «Otto Valseths» Roman «Forskruede». Venstreblade lover ham fremtid, og højreblade roser den meget. Det er en 28 årig sagfører fra Throndhjem, en ven af Ole Abrahamsen forresten.

Vet jeg nu mer at skrive, mon?

Theatreret har udsolgt hus til over- og dobbeltpriser på «Fruen fra havet», mest glimrende norske première og theatrets mest lønnende affære – bladene river ned, siger det er kjedeligt og mat.

Gamle fru Gundersen har Ellida og skal spille den glimrende. Reimers derimod skiller sig nok ikke videre fra sjømanden («den fremmede»), det er kjedeligt. Vi har fåt et par nye, unge skuespillerinder herind, frk. Juell og frk. Grieg, begge fra Bergen, især den første lir jeg umådelig godt, hun er jo også datter af Norges største skuespillerinde (†).

Her er en bande negere, «Dahomeyanere» – på Tivoli, som gjør megen opsigt, alle skal ned og se på dem synge krigsdanse i vilden sky og går rundt og sætter sig på tilskuernes knæ etc. Frelsesarmeen [33] har nok været nede og villet forsøge omvendelseskur på dem; det gik vist ikke. Dahomeyanertroppen gjorde senere gjenvisit.

Da jeg var hjemme, holdt jeg en salvesesfuld præken for din far om, at han måtte se at få Nikolai til at lægge en fast og urokkelig studieplan fra først af, ligesom jeg også til Nikolai henvendte nogle få, velvalgte ord. –

Cato Åll har grebet et meget lovende initiativ herinde i byen, nemlig en sprogforening, der har sluttet sig til gesandter, professorer, konsuler, damer, etc. – Han er kontorist, ellers.

Martha Mortensen er gift med sin kaptein, er hjemme dette semester, men tænker vist at fortsætte studierne senere. Endre Grønnestad har sat bo, kan hilse.

Fuglestad fører vist en meget driftig forretning, han har Otilie Tønning på kontoret, nu er han i England, han er agent for landhusholdningsselskabet i Stavanger for export, ligesom han også søger statens store stipendium. Bernhard Smith driver rundt som en gal mand, med floshat i Kr.a og skryderi i Stavanger. – Har meldt sig ud af Totalen. Du må hilse Ole Åsland, havde jeg ikke været lei af at skrive nu, kunde jeg gjort en liden lap til ham med det samme.

Hjertelige hilsener fra

Din Sigbjørn.

'89

Kjære Berta! [Obstfelder.]

Jeg har så travlt nu om dagene, at jeg får neppe nok tid til at sætte mig ned; derfor er det, at det blir så sjelden med brevene. – Du må ha tak for dit hyggelige brev. – Travlt! Jeg har så travlt, så mange ting at huske på, – at jeg længes meget, meget efter, at året skal blive slut, og jeg skal få ha ét slags arbeide om gangen. Jeg tænker meget på idetsidste, hvordan jeg skal gjøre, om jeg skal reise til Sydamerika straks neste sommer, eller jeg skal vente et år. Det hastad jo igrunden slet ikke med at tænke på det, forresten. Jul får jeg nok desværre ikke komme hjem nu. Ikke så, at jeg ikke kanskje kunde få en ferie – men det er skolen; jeg må benytte ferien til at læse. Jeg er begyndt at interessere mig meget for dette arbeide, men længes end mer efter praxis i det. Bygge huse, indrette værelser og rum, trapper, døre, vinduer – bygge broer, veie og jernbaner – nivellere i marken. –

Du, der blir vist svert hyggeligt derude, hvor dere nu skal flytte hen; jeg kan ikke tænke mig noget hyggeligere sted. Når dere bare [34] måtte få noget at leve af! Dere må endelig la mig vide efterhvert, hvordan det går.

Det skulde igrunden ikke været galt, at være hjemme i Stavanger et års tid, d.v.s., hvis der var noget at gjøre. Men på den anden side vilde jeg nu gjerne ha afgjort Amerikaopholdet nogenlunde snart også.

Om torsdag skal her være «høstfest» heroppe, med damer. Hjemmianerne foranstalter den selv og inviterer damer.

Jeg korresponderer med ingen nu bort i Stavanger, så jeg er ganske udenom det hele. Bernhard Sanstøl har fåt sig en grim kjæreste herinde, som han gir ud for kapteinsdatter, og jeg hører, at Fuglestad inklinerer for enke-fru Stenberg. Tellef Olsen har jo overtat ledelsen af den mineralvandfabrik eller, hvad det var, som George Nielsen havde. Jeg synes, jeg så fru Mortensen Persen herinde en dag, men jeg er ikke sikker på det.

Jeg håber du er bra nu.

Det er forresten forunderligt, hvilken forandring der er foregået med mig. Jeg, som ansåes for det mest theoretiske menneske på guds grønne jord, jeg er praktisk, et rent forretningstalent, og med al mulig lyst og øie for det rent praktiske.

Jeg har hørt, at der skal være så gode tider borti Stavanger; de kunde ikke få arbeidere nok på støberiet.

Jeg tænker, jeg får høre med rektor Steen og Storm henimod næste vår og kanske kapt. Lange, om der blir noget at gjøre i Stavanger og så bli hjemme et års tid, 23de–24de år! Hvad synes du? Et år fra eller til!

Jeg vet ikke, om jeg skulde be om at få indsendt den svere overfrakken, jeg lagde efter hjemme; her er svert koldt herinde om vinteren. Jo, jeg tror dere får gjøre det; jeg skal sende vadsækken.

Du spør, om jeg mangler tòi. Ja, jeg har bare 1 underbukse, som jeg kjøbte i sommer i Magdeburg. Det andre er bare filler. Men jeg får se til at lægge mig nogen til her bortefer. Strømper har jeg i massevis. Jeg har sendt 2 par til en kone, jeg fandt, forat påspødes.

Fotografiet var det meningen, at dere skulde henge op eller noget sligt. Jeg har ikke råd til at sende til hver enkelt. Der er så mange, jeg skal bytte med.

Så får du takke Gina for brevet, hilse hende, Far, Signe, Anna og andre, f.ex. Dina Jondal og selv være mest hilset fra

din hengivne Sigbjørn.

[1890]

[35] [Vinteren 1890]

Kjære Berta!

Det er nu snart din fødselsdag, og jeg vil gerne sende frem et brev forat gratulere dig. Desværre kan jeg ikke sende dig nogen present – kunde nok, for jeg har jo penge på hånden; men da jeg kommer til at gjøre endel gjæld herfra, så er det vist bedst at være så økonomisk som mulig i det små. Så kommer sommeren, jeg kommer på egne ben og kan grassere mere, som jeg vil. Jeg har vist ikke skrevet siden jul. Jeg tilbragte en meget rolig jul, spiste og drak, for mad var her da mer end nok af. Vi fik kaffe på sengen – noget, som jeg forresten ikke gjør meget af –, gutten *skulde* ialfald legge i ovnen, om han end som oftest lod det være, – spiste til morgens kl. 1/29 – drak kaffe og et par gange chokolade kl. 1 om formiddagen – middag – kaffe – aftensmad – og efter kvelds sad vi så ind i den julehyggelige læsesal og spiste godråd og fattigmænd, knækked nødder og drak munk. Slig frem til 6te januar, så var det slut.

Juleaften var vi nede i byen og kjøbte et juletræ og satte lys i og sad og så på. Vi fik et par små julegaver. Alle fik en svibel hver af fru Heidenreich, jeg fik af fru Eckhoff en liden gås af blik, sådan til at sætte på vandet; det var, fordi jeg engang havde holdt en tale om kvinderne som menneskeslegtens gjæs, – rimeligvis af pastoren et mundspil – og så en fyrstikopsats. Selv kjøbte vi sammen et syetuie og en bog med humoristiske tegninger til ægteparret Eckhoff, – til fru Heidenreich kopper.

Nytårsaften sad vi oppe om juletræet og drak kaffe henimod kl. 12. Jeg var i så underligt humør; det var, som jeg ikke kunde se mennesker, jeg var ræd folk; jeg måtte flere gange gå ud og blev hentet ind igjen. Tilslut, da kl. var omtrent 12 måtte jeg gå, bare måtte gå – så kom der en ud og ropte efter mig, jeg måtte ind, Eckhoff spurgte, om jeg vilde ta violinen; viljeløst sagde jeg ja, gik ind, brast i gråt, tog violinen – og så spillede Hatlemark Piano, jeg violin og de andre sang et par nytårssalmer på slaget 12.

Nytårsdag begyndte så for mig et nyt liv – læsning fra tidligste morgen til seneste aften – oppe kl. 7; – viljen og arbejdslysten kommer igjen. Slapheden, den åndelige mathed stryger bort. Jeg har været som bergtagen i omtrent 1½ års tid.

Her har omtrent alle været syge, fordetmeste influenza, bl.a. har fru Heidenreich ligget i flere dage. Legemlig har jeg aldrig været raskere, og som sagt i det nye år også sjælelig, tror jeg. Jeg har en umættelig appetit og en ustyrlig trang efter frisk luft og bad. Jeg lægger f. ex. næsten aldrig i ovnen.

[36] Eckhoff har en liden søn, som ligger for døden, Fritz, 4 år, en liden sød, opvakt unge.

– Du må ha mange tak for billedet – kun har jeg det at indvende, at du skaffer dig selv for meget bryderi og umag; du hænger altfor meget i skikken at give. Rimeligvis har du nu alt andet end god råd. – Hos mig pynter det godt. Jeg har nu flyttet igjen – til hovedbygningen, fjerde etage – lidt bedre værelse, væggene betrukne med meget lyserød pap, gennemhullet af alle de forskjellige spigre.

Så har jeg pyntet op, så godt, jeg kunde da, tat frem alt det jeg havde, et par malerier, tre stående par trærammer. På komoden har jeg dekoreret smukt, lagt en liden serviet (fru Heidenreichs), sat en blomst, som jeg fik fødselsdagen, foran denne Hermans store portræt i den omtalte simple ramme og på hver side af det og lidt bag de to statuetter, på siden af dem og lidt foran to mindre portrætrammer. Oppe ovenfor dette på væggen mors billede. – Over klædekammerdøren har jeg anbragt et træsnit af en tiger, som ligger på lur. – På bordet nærmest væggen, det lille Bennetters maleri på et stativ, på begge sider blomsterpotter, og stående op til disse, et ved hver – to fotografier, det ene forestillende en pige, som mader et lam, det andet to små, som ber; du har vist set dem i albumet mit. – Der er ingenting, jeg kunde bli så optat af, som at pynte i et værelse, når jeg bare havde noget at pynte med. For den, som skal læse, og hvis sanser ikke er sløve, er det demoraliserende at sidde i et elendigt, uskjønt værelse. – Før jul, da jeg endnu var «rig», var jeg ude hos alle gartnerne for at få kjøbt to små efeuplanter til at anbringe på hver side af mors billede, men ingen havde på den tid.

– – Et par dage efter nytår var jeg til middag på Grefsen hos Paus, en rig ung mand, hvem jeg har arbejdet lidt for, og som lånte mig penge til min reise i sommer (det vil sige, jeg skulde arbejde for dem, men får ikke tid for skolen). Han har leiet en villa alene oppe ved Grefsen og bor der med sine tjenere. Der var skodde den dagen og skrækkeligt føre; jeg gik mange timer, før jeg fandt frem. Han havde selv møbleret sine værelser (han interesserer sig så for antike sager), det ene rokokko, lyst porcellænagtigt, betræk på stolene, lyse gardiner, guldsirater, lette, legende møbler – og det andet renæssance, mørkt, tæt, tung pragt, store familjebilleder, store, betrukne stole med høie, udskårne rygge – til middag opvartet hans pige os, til aftens hans dreng.

– Kand. theol. Devold, som du kanskje husker var hovedmanden i turen over Haukelid 1885, bor her nu og tar praktikum, og vi er meget intime. Han er gift og uhyre glad i sin kone; hun er desværre tæringssyg og ligger på Tonsåsen.

Nu har jeg snart fortalt alt det, jeg vidste.

[37] I juletiden var både Andreas og Bernhard her; vi var sammen flere aftener. Bernhard lir jeg meget bedre end Andreas, ganske anderledes solid, og ikke denne honette ambition (at ville være «fin»). Anden juledag var de oppe hos mig, en kjæk styrmand fra Bergen med dem; jeg fulgte ned med dem og spiste tilkvelde ombord hos Bernhard, blev gode venner med førstemasinist Knudsen, fordi han var masinist og jeg ingeniør, han gav mig julegodt og appelsin og en lærebog i spansk.

Anathon Åll kommer hver søndag morgen kl. 8 og haler mig med på en tur på Sankthanshaugen. Han vokser sig mer og mer forskruet. Hans søster Esther er en smuk og ligefrem pige, men sver til at præke; jeg havde hende med på koncert i Hals' concertsal før jul (hun er så lidenskabelig glad i musik). Vi stod, og en gammel herre bød hende numereret billet til første bænk, som vi imidlertid ikke benyttet. Anathon og Herman bor hos en gammel bedstemor (enke til amtmanden i Stavanger); jeg har været der et par gange; hun er sver til at be mig ned.

– Idag har jeg stået og tegnet itræk 6 timer; det er, som man kommer ganske bort fra verden under denne tegningen. Jeg laver en villa. Jeg vil håbe den blir

pæn.

Juleaften og nytårsaften spiste vi frokost kl. 1: sylte, dram, øl, brød, mølje, og middag kl. 6, grød og – – jeg husker det ikke.

End dere, dere havde vel ikke netop madglede i julen.

Dere får ikke ta det så nøie, om jeg ikke skriver så ofte – det er travlhed; når jeg får en hvilestund en sjelden gang, så går jeg gjerne ud lidt eller spiller og idethele er jeg ingen brevskriver.

Alle gode ønsker da, alle hjertelige hilsener til dig og alle.

Din Sigbjørn.

[Ca. 1. mai 1890]

Kjære Kathinka! [Korsvik.]

Hvordan lever du?

Ja, for du har lovet mig å si du.

På ballet? Kom du i stemning? Slik at du glemte dig selv og bare danset, danset, svæved? Fortæl!

Jeg har så lidet at fortælle nu, jeg oplever intet, for jeg må læse til examen.

Du, – der er noget fortvilet, som jeg har sat mig i hodet, eller rettere, som jeg har sat mig så fortvilet i hodet.

[38] Det er det, at vi passer så godt til at være venner, vi to, slik at jeg sa alt til dig og du såmeget, du vilde, til mig.

Når jeg oplever noget, ser noget, så vilde jeg så gjerne si det til nogen, men jeg er ligesom så ensom. Nu vil jeg først høre, hvad *du* siger til det.

Det skulde være så jilt!

Det, du ikke skjønnte – for du er jo endel yngre end jeg – skulde jeg forklare – du kunde spørge, jeg skulde svare, jeg skulde fortælle.

Og betro dig om det, du føler, og det du længter efter og det, du er trist for, – til mig – ja det kan du så godt. Jeg er ikke sån, at jeg gjør nar eller kritiserer.

– – Jeg var nede og så på Svein Uræd. – Du kan springe over det følgende, hvis du vil.

— — —

Af og til, så kommer jeg da til at tænke på, om du havde spillet det eller det, hvordan jeg vilde du skulde sagt det.

Å, om du kunde bli skuespillerinde! Jeg skulde hjælpe dig så, om du vilde.

Når du så alle ansigterne i parket, i første logerad, op til toppen – de, som sidder og venter på noget, der er vakkert, der er sandt – tror du ikke, hjertet i dig vilde banke, og du vilde kunne føle det, som hun, prinsessen eller en anden prinsesse, følte, og si det – juble, – gråte, sån som sorgen gråter?

Ikke endda kan du det. Du har set for lidet af livet. – Nu længes du bare efter at kunne det.

– – Også jeg vil noget sånt. Jeg vet ikke egentlig, hvad det er jeg vil, men jeg vil noget. Om jeg kunde skrive noget, som folk kunde ha moro af, f.ex.

Derfor vil jeg reise, og jeg vil se alt og bli kjendt med alle.

Jeg vil både se urskovene og de store varme floder og de vakre portugiserinder – og jeg vil se keiserinden af Japan. Ja, du kan være tryg. For til høsten så begynder reisen. Å, som jeg skal reise.

Vil du være med? Se alt! Vi leier 2 værelser i hotel Central i Berlin. Vi går i Opernhaus. Du er klædt i sort, bare sort tætsluttende, med en hvid ædelsten i halsen. –

Du går og lærer at ride, du blir kjendt med Graf von Felsenstein, dere blir forelsket i hinanden, dere rider sammen, læser sammen, gud vet alt. – – – Og når du så debuterer! – nei vi skal ikke drømme.

Nu er jeg søvnig, du – skjønner du det!

Jo, du *må* være med. Ved du, hvor vi blandt andet vil hen? Til Sibirien. Op til de russiske fanger der. Vi vil være der i én måned, [39] bli kjendt med dem. – Så skriver jeg et drama om en af de ulykkelige – og så spiller du hovedrollen.

– Når du svarer på dette brev, – og det kan du gjøre lidt snart, for *du* har tid nok (det har ikke jeg) – så skal jeg skrive ét, som er morsommere, når jeg vet, hvor jeg har dig henne og tør snakke om, hvad jeg vil.

Si mig en ting, Kathinka – er du stolt?

For du *skulde* være stolt, du *skal* være stolt. Du *bør* være stolt, jente.

(Hvis noget – noget af disse mandfolkene – vil smigre for dig, vil gjøre sig lækre, agere kavalier, da skal du trø på dem.)

– Søndag idag. Du må undskylde, at dette brev er så vrøvlet, men jeg læser så meget, så jeg blir så træt om kveldene.

....

Jeg har været udover lidt. Det var så mange pæne damer og herrer på Drammensveien, – Drammensveien er så deilig, villaer og haver og fjorden – også Ladegårdsøen derude.

Så har Hatlemark spillet for mig. Der er en liden berceuse (en sån vuggende sang) af Grieg – den vugger mig i ørerne; med fine kokette toner glider den henover pianoet, ligesom en båt, der glider ind i en smilende vik, – de små plask, solskin, parasoller.

.... – – Du må ikke la dig forskrække af, at dette brev er kjedeligt. – –

Det var den adressen til Therese, jeg fik løfte på. Jeg har allerede skrevet brevet færdigt.

Farvel da! Og skriv! Jeg længter.

Din hengivne

S. Obstfelder.

[Ca. 15. mai 1890]

Kjære Katty! [Ϸ: Kathinka Korsvik.]

For Katty er pænere end Kathinka!

Jeg kunde ikke få nogen rede på af det brevet dit, om du vilde ha noget brev fra mig eller, hvad du vilde. Du så helst ud til helst at ville slippe fri for både mig og brevene mine, og det gjorde du ret i, for jeg er en *tosk*. Ja, du ler du. Men faktum er, at jeg er en *tosk*. Unge, smukke dame! hvordan lever du – du og din mørkøiede veninde, *min* svorne dødsfiende til døden – hexen, den falske hex –? Går dere på udstillingen? spiser Dere drops?

Jeg har en helvedes examen i halen på mig, jeg, men det får ikke hjelpe, vi skal være lige gode venner for det. – Hvor vil du reise hen i sommer? For du vil vel reise på landet. Eller får du ikke?

[40] Du! Kan du seile? Hvis du kan, så må du lære mig det. Jeg er blitt så begeistret for at seile; jeg bor nemlig i 4de etage og har alle blinkende sorte tagene under mig og alle grønne haverne, men derude, der – du ser det i ånden, gjør du ikke? – der fjorden, også står jeg på altanen, for jeg har altan utenfor værelset – også kruser bølgerne sig så nydelig – også får jeg sån skrækkelig lyst til å seile.

... Her en aften var jeg i selskab, jente! – å undskyld – frøken, – min gode ven Jens hadde kjøpt en flaske kognak... – så sat vi der på hans trange, maleriopfylde værelse – sammenstuede under den grønne lampes mystiske skjær – unge, begavede mænd – søte, cigaretrøgende damer – indtil jeg syntes, de hadde fått lidt mod og vinen og røken hadde varmet de kolde pulse – så greb jeg min fele, som det heter – gikk ind i et andet værelse og spilte nogle vemodige toner i nattens stille taushed – som naturligvis endte i en dans – også kan du tro jeg spilled til dans – for jeg var trist – vildere og vildere spilled jeg til dans, og de stopped ikke for det, de dansed vildere og vildere – å, det var en dansing. Så sat vi der, til kognaken og whiskyen var opdrukket, og så gikk vi hjem i morgenlysningen. Så lever vi her, ser du!

– Endvidere så har jeg været på landmåling, boet op i Ekebergskoven på «Jomfrubråten» i et lidet eventyrhus, hvor der bode 2 ældgamle ægtefolk og en hund i et hundehus.

Også har jeg været på reise også lidt, nedover og set på såne broer og sånt noe, og da var vi i Sarpsborg også og røg uklar med politiet, fordi vi vilde synge på gata harmonisk, hvilket ender med, at vi får det Sarpsborgske politi ind i vort hotel, bænker ham i vor midte, skjænker ham et glas sterk whisky og lænker ham til os med smiger og latter og klingende skåler. Ja, de teknikerne er nogen gale mennesker! Har jeg oplevet mer?

Du spør, hvorfor jeg siger, at du skal være stolt? Jo, for du *skal* være stolt. For sån ei jente som *du* – *skal* være stolt.

Er nu jeg lærd? Nei det er morsomt. Lærd! Lærd! Lærd! Lærd! Lærd! Lærd! Lærd! Håha! Tænk jeg lærd! Som bare ser på sola og spiller fele og er gla i rødklædte jenter og brunt øl om våren og jasminer og sorthårede hexe, jeg er

lærd, jeg!!

Også er jeg en gammel ven af T. Jagu, det er jeg, for hu var ei støvandes jente, var hu, hun havde nogen brune øier, som kunde skikke solstråler til folk, og hun kunde dra bena over golve, så det bare skvat af latter i gulvplankerne, men for det, ser du, så er'ke du værre; for om syster di er ligsom en stjerne i occidenten, så er du ligsom en opgåendes rød sol i orienten, og fordi om din søster er ligervis som en flyvefisk at skue, der hopper over atlanterens bølger, så er du akkurat at ligne med en deilig, hvidhudet havfrue, der ligger ^[41] på den stille norske fjords vover og speiler sig i det klare vand. Hva?

Sudeludelu, sudeludelu.

Nu ligger du i din hvide seng og sover sødt med hodet på den perlestukne pude, og det roseflettede teppe bølger om dig, og jeg sitter her og skriver, og det regner, og klokken er 1, og imorgen er det onsdag, ak ja! Og hvad drømmer du så om? Drømmer du om, at du pludselig stod oppå spiret på Petrikirken, også bedst det er, så falder du, uf, hvor fælt det er, – du skriger i søvne. Men tænk, så falder du bent i armene på en herre, og så kan du umulig se, hvem det er – for sån er det altid i søvne – også har du sån en skrækkelig lyst til at se, hvem det er, men der er så forfærdelig mørkt – for det er der altid om natten – også bedst det er, så sitter du på Bjergsted – men med engang så føler du på dig, at han sitter der igjen – ja så sitter han der og skjænker opi selters for dig, også griber du ham i hånden, og hvem er det så? – Uf (Halte-Nils)! – Uf, hvor ækelt; – men sån er det altid i søvne. – – – En anden dag var jeg og i selskap, eller dansemoro, men da var jeg og trist – det var ude på Bellevue hos en professor, som heter Bang. Uf, det var så kjedeligt, for da jeg vel havde bænket mig ude under nogen trær med en halv flaske øl og nogen deilige smørrebrød med kjød og pølse og altmuligt på, så begyndte de at komme, først Maggen; ja hende brydde jeg mig ikke noget om, kan du vide, for hun er bare 17, 18 år endda, og så kjendte jeg hende så godt før, og så er hun så snil, men så kom der nogen fine fremmede, som jeg bare kjendte ikke så meget, og så flyttet de brettet bort i græsset, og jeg syntes naturligvis det var flaut å gå efter det. – Så drak vi, og så dansed vi, Dagny spilled, og vi satte vinduerne oppe og danset udenfor. – Men da vi så ca. kl. 12 sat inde og prated, vet du hvad da – så lyder der pludselig hornmusik udenfor i nattens stilhed – alle

ud! og der sitter den tyske musik og spiller Kleines Fischermädchen. Siden gik dansen under hornmusik.

Så blev min ven Jens' fødselsdag erklæret – også fik de mig, toskene, til at deklamere digte – mest lykke gjorde vist næsten den lille: *Gud*, hvor vinden er frisk &c., som jeg skrev til lille Tina.

Jens og jeg gik naturligvis hjem til ham og sat os til at prate til den lyse morgen, som vi altid gør, indtil han blev træt og gik og la sig, og jeg la mig på hans sofa – uf den sofaen! – også om morgenen – den gamle bedstemoren med den skarpe profilen stikkende inn i hvid natkappe og da hun ser fremmede, i høieste blygsel og forskrækkelse tilbage med et skrig – den gamle historie.

Men om du nå sitter der og kjeder dig over alt det, jeg fortæller, ja, jeg for min part havde ikke kjedet mig, om du havde fortalt lidt mer.

[42] Hils alle mennesker, men mest din far, som er det eneste mandfolk i hele Stavanger, der er noget vet i, efter min ringe forstand, hils dernæst mest dig selv. Gid du var her og kunde lært mig å danse vals. Dernæst må du hilse Frelsesarmeen, og be den, at den må be hver dag om noe moro og lystighed og liv for os, så vi ikke går her og svetter og er sure for ingenting.

Tænk, jeg er lærd! jeg, som synes, at det eneste, der er noe mening i, er å danse runddans – ja for det er det pinedød!

Din
Sigbjørnus.

Milwaukee, Wis.; [skrevet 17. nov. 1890.]

[Til Andreas Rygh.]

Well, unge mand, how did you like to komme ned her; I guess you would feel first-rate. Så nødig jeg griber pennen, så nødig vil jeg dog lukke mig ude fra det åndelige samkvem med civiliserede mennesker, mennesker med broad experience and a big brain. Jeg skal sige dig, heroppe har vi ikke det fordømte halvnorske stel – heroppe ser vi aldrig et eneste damd no af «Skandinaven», never. Her lever vi i en frisk, spirende, ny, helstøbt civilisation and so forth.

Det er sandt – det var engang i tiden, jeg skrev et brev til dig, hvor jeg i

gledens fylde talte om å låne penger af dig; det var vist det sidste jeg skrev – det var bare for spektakel – jeg var just selv så spækket dengangen, jeg havde alle mulige bestillinger.

Jeg kom ind i et brobyggeri her, jeg, med det samme jeg kom her så omtrent. Vi har det svært hyggeligt derude – det er et stykke udenfor byen – to af draftsmændene er nemlig meget civiliserede mennesker – begge meget musikalske – den ene londoner, den andre født tysker, som har læst meget, bl.a. også Ibsen og Bjørnson og Holberg, så præker vi musik, statsøkonomi, litteratur, Shakespeare, fritænkeri og gud ved alt hele dagen. De to tre første dage var det vondt. Jeg havde såatsige aldrig talt et engelsk ord. De andre måtte øiensynlig finde mig morsom – kunde ingenting sige – hørte de stå og snakke om Baco, Sheridan, Max Müller og Schoppenhauer også ikke kunne mukke et eneste ord.

Well, unge mand, jeg har ikke mer at sige. Jeg var slet ikke meget pleased ved mit Chikagobesøg; jeg vil håbe, Dere ialmindelighed har det gillere end den dagen. Det var jo omtrent som at komme op i kvindernes syforening i totalen hjemme i Stavanger f. ex.

Fattig som en kirkerotte, gut. Ikke råd til at købe nogeting. ^[43] Liden løn for det første. Bare 35 dollars den første måned. Her er billigt at leve imidlertid.

Jeg bor hos en irsk familje – snille mennesker – lovely girls – pæne – den yngste en vis Jude – hvide tænder – små barnlige hænder – «are you making game of me now» – går i sådan en vid præstekjole og slænger med armene – «don't give me any more sarcasm's now» –.

Goodbye, young man. I will hope to see you again pretty soon.

Jeg fik hele kontoret til at briste i latter idag, ved at rope ud: that celebrated word of Ibsen: «I've got an idea: I'll marry!»

Hils Åsland, Therese, bring her my love, og hils alle de andre djævlene, som går dernede og svelter.

Din S.

24.12.1890.

Kjære Peder! [Blix.]

Dette skulde været gjort før, men dagene er som nætter her, vågner op om kvelden fra en tegning, og dingler hjem i en kjerre, får aftensmad, er for træt til at læse eller skrive – glemmer alt. Jeg fik her for en månedstid siden indlagte papir, som har gåt den lange vei: Kristiania–Stavanger–Milwaukee–Kristiania. – Du kan vel neppe få noget på det nu, men hvis du kunde, vilde du levere det til Echhoff da. – Går du nogensinde ned til Honoratus Bonnevie eller ser du Lorentz, vilde du spørge ham, om han kjender til om der er nogen fotografier af Petersens charnier broer? hvis du husker det.

Det er juleaften idag! Jeg antar, at dere sitter i lænestole i læsesalen, færdige til at segne under mad og kyrasså – jeg antar, at Hatlemark, hvis han ikke er i Arendal, er for træt til at spille Langes menuet. Bring ham et kys. For os en tør, kold juleaften. Vi kjender såatsi ingen norske. Hils fru Heidenreich og Hagemann. Det er rart; vi har ingen greide på, hvad som er foregået i Norge, siden jeg var der. Det er ikke som i Chikago, at man står i levende forbindelse med hjemmet. Vi hører intet. «Stavanger Amtstidende» sendte mig et brev, straks jeg var kommen herover, om jeg vilde skrive lidt af og til, så skulde de sende bladet – men jeg har endda ikke følt mig disponeret. Milwaukee er ikke rigtig, som du forestiller dig en amerikansk by. Menneskene går roligt, unervøst gjennom dens brede vakre gade, Grand Avenue under det elektriske lys – elegant klædte, med blege fine ansigter. Udenfor den gade er der ikke et liv at se, næsten intet. Blot de elektriske cars og horsecars. Milerækker af smukke villahuse i cream-gult (The cream city), rødt og træ, alle ^[44] med lawn udenfor, som skråner ned til gaderne, som har træer på begge sider. Der gis ikke et luset hus i det ganske Milwaukee. Det er den propreste, reneste by, jeg nogensinde har set. Den er meget ældre end Chicago og har dog blot 1/5 af Chikagos indbyggertal.

Sydsiden, hvor der bor et ubestemt antal væs. norske skandinaver, 4000–8000, er ganske af træ, små hyggelige træcottager, enetages med én familie i hver, baderum og små sovekamre, ét for hvert familjemedlem, – have og lawn udenfor; det smudsigste kvartal er det polske, hvor en del usædelighed får afløb meget skjult – 3/4 af byens befolkning er tyskere eller af tysk herkomst, en anden væs. brøkdæl er irlændere, og en brøkdæl bøhmere – de gir hver sit element til byens totale karakter. Den smarte nordmand, the cunning and witty Pad, den

stakkels polak. Milwaukee er ved siden af Boston – Nordamerikas mest europæiske by, åndskultur og musik skattes og trives mere end i de andre, hvor man har nok med at skabe det materielle grundlag. Milwaukee har anciennitetet. Hils fru Echhoff.

Din Sigbjørn.

Jeg hilser fra Herman!

Adresse: S. Bernhoft, Wisconsin Bridge and Iron Co., Wauwatosa, Milwaukee County, Wis. U.S.A.

Kjære Andreas! [Rygh.]

Milwaukee e ein sjudby. Der e kje te bu for eit civilisert menneske som meg. Eg komme te Chikago for å leida itte arbeid om Tirsdag.

Du svart ikkje på brevene vores, hvis så te de ikkje betyr någe af betydning, så va du en hedersmann, en sobeleist, om du vilde komma å møda meg, hvis du hadde ti og lyst.

Eg går herfra Tirsdag p.m. 4 og ska vera i Chikago 7, St. Pauls banen.

Eg addressere te Skandinaven, om du sko vera flytta kansje.

Din gamle ven Sigbjørn.

Syndag 8/2 (1891)

9/2 Milw'kee.

Kjære Ole! [Oslan.]

Du blir nok sint nu, over at jeg bryr dig såmeget. Jeg fik et tilbud her idag. Da «én fugl i hånden er bedre end ti på taget», og det jo ^[45] er såmeget lettere at få arbeid om en månedstid i min linje, er det vel bedst jeg blir her så længe. Hvis du har leveret det brevkortet til Andreas, om du da, hvis du ser ham, vilde fortælle ham dette. Herman og jeg er begge megt kjed af Milwaukee, og vi kommer til at gå herfra med det første.

Hils alle. Jeg håber, I har det bra fremdeles.

Sigbjørn.

Jag havde allerede pakket min vadsæk.

[1891]

[Chicago 24. april 1891.]

Kjære frk. Bang! [c: Dagny Bang.]

Faen – jeg skulde egentlig ha et fint lidet hvidt ark velin – skulde jeg ikke? – når jeg skriver til Dem – en dame – student i medicin – i Kristiania – allerede en kulturby af høi rang – denne forunderlige stad for kunstnere?

Husker De, når jeg sætter Dem på det, da jeg sa farvel hos Dere, så sa Deres far spøgefuldt: skriv nu engang lidt – ikke til mig naturligvis, for jeg er jo ud af moden – men til Dagny f.ex. Og De sa: Ja Du kan være trygg! Og jeg som alle oppositionelle naturer bemærked i mit stille sind: Å, De skal ikke være for trygg, frøken!

Og se så! Nu er jeg næsten nødt til at skrive, for jeg har bombarderet Jens med en hel roman af breve og endnu har jeg ikke hørt en eneste interjektion. De skrækkeligste formodninger gennemkrydser mit sind. Død? Død og borte. Knust under en sporvogn? Forsvundet under en svømmetur? Eller gift. Fulgt med Nansen til Nordpolen? Engageret som sekretær hos tateren Hamsun? Reist til Ægypten – eller Berlin? Berlin kanske? Pokkeren den, som havde været i Berlin. Dette er bare et lidet smagfuldt udvalg af de gisninger, som min opfindsomme hjerne kiste føder.

Som sagt: Jens Thiis er dagens brændende spørgsmål.

Min hånd skjælver; thi jeg har drukket whisky denne formiddag sammen med Johnsen og Jakobsen, 2 lystige havgaster fra Stavanger.

Jeg vet ikke om følgende udbrud er affekteret: Kjender De pilgrimskoret af Tannhäuser, det, som kommer i ouverturen og finalen, akkurat som dommedag, basunerne med de strenge koraltoner, også violinerne, som hvirvler, kryber, flagrer, favner rundt med kromatiske strøg? Gud hjælpe mig, er det ikke frygtelig vakkert, gnistrende, tænderskjærende vakkert.

Det vrimler for mig af små oplevelser, billeder, nogen stor personlig [46] har jeg ikke havt. Jeg er styrtet ind i et kav for føden, som har gjort tiden siden jeg forlod Dere snille mennesker bare til en liden kort, forunderlig nat.

Er snart imellem tyskere, snart mellem amerikanere, snart mellem bøhmere, snart – mellem ægte Stavangere – overalt sidder jeg som den stille, målløse Goncourt.

Søndag aften så jeg et billede, som gav mig nøglen til de gamle hollandske genrer.

Jeg gik ned til et par tyske komponister. *Tyske* komponister, flagrende blondt hår, grå skjødefrakker og madonnaøine. Jeg hørte «my 1st etude», «my 2nd gavotte», hvilket ikke interesserede mig så meget, da jeg er så forskrækkelig kritisk. Men Vieuxtemps' Reverie! O du store seierherre! Eller Chopins den og den Polonæse, den og den vals – – Dette er hverken Ostade eller Rubens skjønner De.

Så gik vi videre ud en gade, op en trap, ind en dør: Happy to meet you, freue mich sehr Sie kennen zu lernen &c. Ung hustru, glade øine, hvid, slæbende huskjole. Hun sagde allé, schene (for schöne), – sån rigtig Dorotheamæssig – vi så sjældne stene, bjergkrystaller fra die Jungfrau, de talte om Schlesien og spillebanken i Monaco og Louisiana, vi drak øl og claret – gardinerne halvt nede, dunkelt, tysk værelse – så jeg kunde bare sidde og se. – Dette er hverken Teniers eller Van den og den.

– – Atter ringer vi på en dørklokke og står ind i et af disse tyske *hjem* (skal si Dem, amerikanerne har ikke *hjem*. Amerikanerne lever i foreninger, i boarding houses – når en amerikaner reiser fra Chicago til Boston, så vet hele verden det, thi det står at læse i avisen, når Murphy, esquire sender sin søn George Mitchell Murphy, esquire til Hartford college, så er det en public Sag af høieste betydning, og når James Phillips, 8 år gammel får sig en liden, nydelig bicycle, så grænser denne begivenhed ind til det romantiske, og det foreviges: Onsdag april d. 17de (ikke 17de april som skikkelige borgerfolk udtrykker sig) onsdag april d. 17de såes mr. James Phillips, 8 years of age, søn af den velagtede attorney for høiesteret Walter Phillips, esquire, allerede 4 gange nominee for det republikanske parti i 17de ward, en mand af uplettet moralsk record og et

høiagtet member of unitarian church, at ride med elegant holdning og for en ung mand en, vi tør sige, sublim fjærlethed fra Washington Street opover Ashland avenue, hvorfra han tog veien henimod faderens vakre, velindrettede, af architekt Williams construerede mansion. Denne bicycle er, efter hvad vi sikkert vide, en present af Mr. James' høiagtede og af alle sine omgivelser elskede tante, mrs. Potter, medlem af damekomitéen for &c. &c. tyske *hjem*-parenthesen ude) tyske *hjem*. To fædre med hvidt skjæg, rigtig, rigtig brave ^[47] borgere, to madammer, runde, blomstrende, unge nok til at sidde og nippe til ølglasser, fyldte med Milwaukee beer – *så kommer, V. d. Weldes billede* (la 'ke Jens få se dette brev, for hvis han nå ikke sko hede v.d.Velde!) oppe fra anden etage hører vi klangen af mundspil og glassers klinken. Op allesammen – de 2 Gruber, – Wohlgemuth – Kaufmann – og jeg!

Døren gik op. Aftensolen kom ind ad det åbne vindu (som H. C. Andersens æventyr gemenligen begynder), på bordet stod eller lå en cither. Rundt væggene var malerisk grupperet følgende mennesker – en i sort hår, og sort knebel, stiv ud til begge sider og spidst Franz Drake hageskjæg, svær kar, i skjortærmene, et tykt guldkjæde på hans massive mave (der har De whiskyen, for det var naturligvis meningen at si et massivt guldkjæde på hans tykke mave) – og en svær kar til, nogenlunde lignende kostumeret, men med rødt hår og skjæg, af samme frisure – så en i kroge, rødtribet skjorte, brystet i lod (jeg ved ikke om De er landmåler nok til at forstå dette udtryk ingen kan male det brystet så godt som han, som døde neri Paris nu, som malte de bitte små malerierne, De vet hvem jeg mener, kan'ke komme på navnet altså overkroppen stiv vertikal, og hænderne støttet på knærne, og hodet tilbagetrullet, så halsen la sig i folder, og en bas, Jerusalem, hvilken bas! Når han sang: die ganze Welt im Schminkenroth erscheint, ich nehme mein Glas – und tri-i-i-i-nke (noe sån faens makt). Spilled cither i samme positur, ser De – ah, De bryr Dem jo ikke om disse beskrivelser, damer bryr sig jo ikke om andet end lyrik, og jeg, som til sine tider kan være så lyrisk – – også mr. Brown, en slik figur har jeg bare set i skuespillene på tryk, for ingen kan spille ham, uden at ha set ham – fillede bukser (alle De andre, ser De, i fint stivetøi, det er søndag), en ulden skjorte, gjennom hvis split det røde, hårede bryst, og ansigtet! ligegladd-ansigt, ikke et Svein-Urædd-Bjørn-Bjørnson-pige-

lige glad ansigt; men et mandigt lige glad ansigt ser De. Også opbrættet til over albuerne. Forsvandt en hel stund og vet De, hvad han kommer tilbage med? Et helt anker øl. (De vet hvad det er at gå over gaden efter øl, i Am. om søndagen?). Har aldrig hørt noe så Shakespearesk, som da han – brystet bestrålet af den H. C. Andersenske aftensol, hånden udstrakt à la Jesus anti Jerusalem – sagde disse ord:

Ein glas bier zu dieser dame! (de tre kvinder var først flygtet ved os fine spidsborgeres ankomst men kommer en for en igjen, og den frieste er nu bænket i lænestolen). Eller med et indre moralsk alvor, og en forvisningens pathos: Bei uns ist das trinken die hauptsache!

Så kommer sangen. Nogen sang med så megen glæde, eller munterhed og frisk luft i som disse tyrolske sange, hvor ikke bare efterslængen, [48] men selve teksten, disse buttede små ord jodler, hotli-ho i ha, jotlala lala, juch he he hi ho, hi ha! Fyren med rødtribet skjorte og den stive kroppen og cigar i munden i den ypperligste teatralske stilling ved citheren. – – Som fra en kjelder kom det fra en af tykkaserne med Drakeskjæggene i det han velsignende strakte begge ølglass ud i den krydrede luft: Singe uns mal das herrliche lied: Im kühlen Keller lieg 'ich hier.

— — —

Jeg håber, De springer over hvad De ikke lir; der skal langt kjenskab til at vide et andet menneskes smag.

— — —

Milwaukee heder en vakker by, sammensat af bare villaer oppe ved Michigans bred; den fabrikere det meste af det øl Nordstaterne bruger, og den har den bedste musik i Nordstaterne, thi den er en fin *tysk* by. Det var der S. Obstfelder, i Amerika kun kjendt under signalet S. Bernhoft trådte sine amerikanske børnesko. 3 måneder stod jeg og kjedet mig over et tegnebord, så drog jeg til Washington Heights, 12 mil søndenfor Chicago, hvor jeg leved som det eneste kultur menneske blandt en række amerikanere (jeg behøver vel ikke fortælle Dem, at jeg betragter amerikanerne, som tilhørende en kulturens oldtid i sammenl. med mig). 2 måneder led jeg derude. De kan tænke Dem, jeg spilled violin til orgelakkompagnement! De gyser. Sammen med Cora-som-bærer-

briller. De besvimer. Og som tilbringer mestetiden af sin tilværelse i sengen, og som nu har tat – 15 lessons – hos Root! i sang. – Så sa Gud en dag til mig: Sigbjørn! sa han – Sigbjørn! Hører Du ikke, at jeg kalder dig. – Jo, Hr. Præsident, jeg er i salen. – Sandelig jeg siger Dig, Sigbjørn, at du skal tage din vandringsstav, og gå nordover ad den kant, som Chicago, Pacific and Rock Island breder sine spor, og hvilket menneskerne kalder Chicago, men hvilket min profet Moses kalder Babylon, såsom jeg nu har pint dig længe nok her på Washington H. – og så vil jeg sørge for resten, som du også tidligere haver fornummet.

Jeg havde mig så et par skønne dage i Chicago, den første vårsol skinnede, damerne strålede i de mest opfindsomme toiletter. De er vakre som bare faen, Chicagos damer, de er rent overjordisk vakre, fine legemer (man må 'ke si kroppe om damer) hvor intelligens, det 19de århundrede synes at ha skabt et nyt udtryk, skjønnere, flygtigere, renere, mere individuelt, befriet fra alle matematiske udtryk – end alle de gamle normer. Jeg indbildte mig, at jeg gik rundt og striked for en job, jeg spiste free lunch og drak California portvin, jeg satte avertissementer ind i Chic. Herald – hører sammen bare med forrige bemærkn. om Chicago Her. – og da jeg kommer ud, [49] hvad ser jeg andet end – kunde jeg tro mine øine! – Martin Sandved, doktoren! – Endelig et civiliseret andet menneske, endelig mødte på fifth avenue den og den dato mit jeg et andet jeg! Det var for os begge en overraskelse, en gledelig. Han havde været her i 2 måneder, i Minneapolis, men kunde ikke holde det ud i dette land for naturer, der ikke bryr sig om skjønhed, og nu skulde han hjem. Han vilde ha mig med. Jeg vilde, men kunde ikke, ak!

Og næste dag traf jeg Tausan, som også var ude og striked for job eller indbildte sig han gjorde det, og vi drak California portvin sammen.

Og næste dag steg jeg ind i den af Rockerys elevatorer, som does not stop below 7th floor, og jeg fulgte med den til verdens ende, 11th og banked på room 1127 og mr. Baldwin fra Boston fortalte at Mr. Giæver fra Tromsø havde noget at si mig. Og dette var, at jeg kunde få plads som landmåler, hvis jeg vilde.

Hvori består så landmålingen egentlig? Jeg vil gi Dem en uklar forestilling om det.

Jeg sat først på kontoret og tænkte på Dem fra kl. 8–9, så fik jeg endelig fat

på en øxe og 6 jernpinder, øxen og jernpinderne tog jeg i hånden og en jernstang tog jeg på ryggen, og en anden mand, en af de mange, som jeg aldrig i mit liv har set før, tog instrumentet, og vi steg ind i elevatoren, og et par sekunder efter stod vi på gaden og et par minutter efter bokset vi vore gjenstande ind i State Str. Kabelkar. Vi lod kabelkaren gå, og forholdt os selv rolige, indtil der kom en påtrængende fyr og rakte hånden frem, vi droppede ned i hans hånd 5 cent hver og han forsvandt meget tilfreds. Vi forholdt os atter rolige til 59d St. Der gik vi af og nedover gaden. Manden, som jeg aldrig havde set før, skar en lang flag og begyndte med geometrisk nøiagtighed at plante den. Jeg stod og tænkte med mig selv, at han var et høist upraktisk menneske, for om et par timer vilde en eller anden hund vælte den. Pokkeren skulde gjøre sig så megen umage. Han gav stangen et hug, og gav mig loddet, så gav han stangen et hug og mig loddet og holdt på med det i det uendelige, kan De tænke Dem. Lige ved os var en pæn cottage, hvorfra musikalske toner lød ud til os: bim bim bim bim – bim bim bim bim – skala op op – skala ned ned. Jeg tænkte med mig selv, hvor deiligt det måtte være at være så en liden pige, få sidde og øve sig på piano, ha sånt et lidet pigehjerte. – Han gav mig enden af målebåndet og sagde, jeg skulde holde ved nulpunktet. Jeg gjorde så, tilfreds ved overhodet at være til nogen nytte. Jeg holdt nulpunktet samvittighedsfuldt indtil havedørpostens centrum. – Vi gik videre. Så satte han ned instrumentet, og bad mig være der. Jeg så ham ikke [50] igjen på en time. La mig ned i græsset og lugted på det og lod solen farve mit kontorblege gesicht – prøvde på ikke at tænke.

Langt om længe viste sig borte på veien en mand, tydeligvis en landmåler, stansed op. Sa han noget? Vilde den mand virkelig tale til mig? Her lå jeg alene, hjælpeløs. Skulde jeg ovenikjøbet rope på engelsk i dette fordømte cöntri? Jeg bad en bøn, bad Jahove, såsandt som han havde ført mig ud fra Was. H. ørken og hid stå mig bi. Og jeg reiste mig, øiensynlig styrket, og ropte: What? – Is not mr. Clowsen here yet? – No sir! – Do you know, when he will be here. – No, Sir, but I guess he will be here pretty soon. – When did you leave the office. – About nine. – – – And so forth.

Og jeg lagde mig ned igjen.

Langt om længe kom den manden, som jeg aldrig havde set før, og begyndte

sigte. Og så kom Clausen.

«Du you see that slough there, that water» Yes, I see it (din helvedes satan, tror du 'ke jeg vet, hvad slough er, indvortes). Beyond that is a little flag, just a little stake with a little hack on top. It is right in the edge of the sidewalk, you see that old house – west at that – do you think you can find it – – yes – –Well! You just go over there and remain there till we call you. You stand behind it like that you see, here is the stake, and here you.

Og jeg løb over vei og myr, misted min ene rubber og tog den i hånden, jeg indbildte mig det hastet.

Faen! Hjertet skjalv i mig. Hvis jeg nu ikke skulde finde den stokken. Hvad skal jeg gjøre. An old house? Jeg sprang over myren, opi sølen. Jeg kom på sidewalken. Er det denne sidewalken? Jeg ser ingen flag. Den kunde jo pokkeren ikke være usynlig. Der står en gammel mand derover i akeren. Han må vel ha set det, hvis det er her. En stor grøft fuld af stinkvand skilte sidewalken fra veien. Jeg løb og kunde ikke komme over. Kanske står de nu deroppe og glor efter mig i transiten. Jeg gjorde et fortvilet spring op i en cisterne, som var fylt med lort, og fra cisternen oppå veien. Jeg kom pustende, sveddrivende bort til den gamle mand. Have you seen that flag? – What? – – Have you seen anybody put up a stake round here? – What is it for? – Man kunde tro det var fristeren i ørkenen, stod der i akeren og glode på mig med Mefistofelesfjæs? – Did you see anybody? – spurte jeg hidsig. – I saw a man put up a flag this morning down on yonder sidewalk. – What is it for? – – Where did he put it? – Do'nt you see it? Right there. What is it for? – For surveying, man. Where is it. – Dont you see it. Do you see that telegraph with the rod on. Yes. – Well right behind. For surveying, you said. – – Jeg svarte ham ikke, for afsted som en loppe. – – Sat mig tilro der, snart sat, snart stod – – satte spidsen af mine rubbers ^[51] nedi pytten, lod dråberne dryppe af – så på telegrafstolperne, hvordan de gjorde skarpe linjer i luften – – tog op min lunch, fortæred den omhyggelig – jeg gik bort til en restaurant (tænkte faen, de ser mig ikke) og sa: «Glass of beer.» «We have not got beer here.» But there stands restaurant outside on the sign. – Yes we have boarders. – Can I have a glass of milk then? I'm pretty dry, You know. –

– – –

Om en time kom folkene, og bad mig gå tilbage og se til instrumenterne. Jeg gjorde så, lå der i al evighed og drømte.

— — —

Ja Dere har det nok jillere end mig. Hvis ikke De også er forsvundet, er det så uforskammet at anmode Dem om at honorere dette brev med en oplysning om Thiis hører til «Tabt gods» eller ubi gentium han er? Til ham skrev jeg, om han vilde sende mig adressen på Deres søster, som jeg husker Dere fortalte var i Chikago – da jeg skulde ha så inderlig lyst til at se noget norsk, rigtig norsk – og fremforalt noget der minder om eder! Min adresse er isåfald: S. Bernhoft (eller med den adresse kan de også skrive mit norske navn, altså) S. Obstfelder, c/o A. N. Rygh, «Skandinaven», 183. N. Peoria St. Chicago, I11. Hils alle, hils Deres far! – – Jeg skal si Dem, tilværelsen er ikke altid så frisk som dette brev. Å, hvor jeg har længtet, savnet, længtet over tegnebordet! – Når Griegs sangene kommer i huen: Enno ein gong – No ser eg atter – valsen – Anitras dans! – Nu løftes laft og lofte!

Er Müller, Reidar Müller hos Dere endda? Hils ham.

Altså:

S. Obstfelder
c/o A. N. Rygh, «Skandinaven»,
183 N. Peoria St.
Chicago I11.

[1891, april]

Kjære Andreas! [Rygh.]

Jeg kan ikke den sangen, jeg har lagt ind i stykket, så jeg vil be dig fylde ind – hele greia – Enhver kan den jo.

Vil du så levere gamlingen stykket; jeg har også lavet et andet: Beef og østerssuppe, og skal lave et 3dje: Borddugen, foruden Konens forsvar – men jeg tænkte, dette var det bedste til at begynde med.

Der er en fyr, som skriver brever i «Hemlandet» og kalder sig ^[52] Jan Olson, og nu består hele «Hemlandet» bare af brever fra kvinder og mænd, ordentlige

frierier til Jan Olson. Det må være lønnende at tilfredsstille et amerikansk-skandinavisk publikum.

Jeg ser, at the Old Kentucky sang og den andre, du sang på, hører til de berømte Fosters 30 plantation songs med melodier af ham selv.

Håssen er det forresten? Reiser du?

Vi har holdt på at flytte, og jeg har havt vondt i maven.

Din Sigbjørn.

Milwaukee, Wis. [1891]

Kjære Andreas. [Rygh.]

Chicago.

Jeg må sige, det undred mig ikke meget, at mit stykke fik den medfart. Det var også for fint og åndigt for det komplot. Når han blot vilde tat det ind og betalt lidt for det, så kunde han imidlertid ha kaldt det engelsk og fransk, så længe han vilde – var det det norske folkeeventyr, som var engelsk? – Forresten, det kan være det samme, jeg er så skrækkelig lige glad. Men hvad der vilde ha interessert mig mye mer var at høre noget fra *brillerne* mine. Hvis du kunde på en eller anden måde bli et af midlerne til at bringe mig dem tilbage, så vilde jeg aldrig glemme det. Herman og jeg lever af rhinskvin og fattigdom; vi tømte en nydelig flaske Rudelsheimer igår aftes på «Künstlerheim». Vi kommer til at flytte sammen med Guillemain og leve som kunstnere i sommer. Vi håber, du vil komme indom Milwaukee. Der er ikke plads for mig ved Wis. i kontoret, alle borde er optat, men vi venter, de skal bygge på kontoret.

Hils Jakobsen.

Din Sigbjørn.

Say, om du kunde gjøre noget ved de brillerne.

Jeg har fåt et meget hyggeligt og forekommende brev fra prof. Olson i Madison; han tilbyr sig uden videre at skaffe os legat fra våren af, hvis vi kommer.

Du kan vel ikke spore op Theodore Thomas' adresse, er det nye directory færdigt?

[53] Adr. S. Bernhoft.

c/o Milwaukee Harvester Co.

Milwaukee, Wis.

[1. juli 1891]

Kjære Peder! [Blix.]

Grunden til at jeg ikke har skrevet har du naturligvis allerede anet, – at jeg ikke holder det ud længer herborte. Jeg holder ikke landet ud, siden jeg ikke interesserer mig for faget. Vi var jo allerede nogenlunde på det rene med det, før jeg reiste herbort. Nu har jeg prøvet så godt jeg kan, 1/2 år, i Milwaukee og Chicago, både inde- og udearbejde. Det er mig en pine. – Jeg har f.ex. nu for mig en tegning, som Guillemain ber mig kalkere, forat jeg kan få mig nogen daler i lommen, jeg har i eftermiddag besluttet mig til at levere ham den tilbage – det er mig umuligt at befatte mig med teknik eller noget, som hører teknik til.

Men se du vet jo ingenting. Jeg var 3 måneder på min første plads i Milwaukee, så blev jeg tilbudt en bedre plads udenfor Chicago og tog den, jeg var også der ca. 3 måneder, så var jeg en uge på landmåling men fik nok af det, og har siden ikke kunnet bekvemme mig til at søge arbejde – eller rettere sagt, min bror skrev til mig, at han følte sig trist og alene, og så reiste jeg op til Milwaukee igen. Herman og jeg er så lei af dette land, at vi vet ikke, hvor vi skal snu os – eller rettere den stilling, de livsforhold unge fremmede mennesker har her.

Ser du nogen huslærerpost, så vilde du gøre mig en tjenest om du vil søge på den for mig. (Helst nær Kristiania). Vi har idag første juli – dette brev kan antageligvis være her og besvaret ca. 1ste august og jeg være hjemme ca. 1ste september. Jeg er jo en flink ung person, jeg taler engelsk og tysk og er en støver i matematik, en digter i norsk, &c. Men den måtte ikke være under 400 kr.; for det er det mindste beløb, med hvilket jeg kan få betalt min gjeld. Kanske Lars Wåge kunde ha noget.

Mens arbeidet i kontoret varer fra 7 morgen – 6 aften, så man er så træt, at man såatsi bare kan spise og lægge sig, så varer landmålingsarbeidet hele dagen, så man ingenting kan gjøre. De statistika vil være nok til at få forstand af. Selv om man tjener mange penge, hvad skal man med dem. Alle interesser må man

kaste i graven. Ja, du vet det alt. Jeg er så lei, så lei af det hele. Det var [54] under de forholde, at jeg gjorde 5 begyndelser til en artikel til avisen deres på hjemmet uden at kunne nå til noget resultat.

Hvad er det så, som er så svært grovt herborte? Jeg tjente i disse 6 måneder mer, dobbelt så meget som mange kroparbeidere her gjør – og dog har jeg ikke kunnet betale den gjælden, som trykker mig dag og nat værre end en mare. Og jeg er sikker på, at havde jeg været hjemme og tjent bare så nogenlunde, så havde den været betalt.

Har du noget at gjøre med Paus nu; vil du skrive mig hans adresse, hvis du vet den. Jeg vil håbe, gutungen ikke strøg. Tak, mange tak for portrætet.

Tænk – jeg har ikke skrevet til Ehoff, fru Heidenreich eller nogen. Mismod har bevirket det.

Og du, hvordan går det dig til høsten? Jeg skrev et brev til Langberg, om der skulde blive nogen timer ledig til høsten; jeg fik sån pludselig lyst til at bo i Stavanger en stund igjen. Jeg fik et langt brev, med en jeremiade over lærerfagets håbløshed, som om jeg havde tænkt på at bli embedsmand i den norske skole.

Jeg og Herman er flyttet sammen med tyskeren Guillemin, hvor vi har værelse for intet. Jeg stiller maden, reder sengen, vasker op, koger kaffe, æg, wienerknackwurst, steger beef, æggerøre, flesk o.s.v., men i lengden er det et noget trivielt arbeid for et mandfolk; det er dog godt at kjende til lidt af hvert. Værst er det at koge poteter, thi de tar så langt kog, og så er de så vonde at få saltet. Jeg vil ikke ha noget mer at bestille med poteter. Igår, mens jeg var på German market og kjøbte en gallon hjemmelavet rhinskvin, i den lille kro, hvor det klassiske billede fra Stuttgart henger med den tjenestepige udi Stuttgart, som, medens hun gik på torvet for at kjøbe, misted alle sine skjorter, så de fede lår viser sig i sin fulde måneglans og alle de gode Stuttgartborgere ler og holder sig på maven – så var hele stuen kommet i røg, til jeg kom tilbake, og de tyske kjærringer kom rendende mod mig og spurgte, om jeg vilde brænde op hele huset.

På væggen henger Venus fra Milo og andre torsoer; om aftenen røger vi cigarer, drikker Kalifornia rhinsk- eller portvin og spotter menneskeheden.

Havde jeg fulgt med Sandved, som jeg traf i Chikago på et gadehjørne, hvis kortvarige Amerikahistorie, du formodentlig kjenner, og som absolut vilde ha mig med hjem, – så havde jeg gjort klogt.

Hvis jeg ikke skulde kunne obtinere noget arbeide hjemme – skulde en huslærerpost til 500 kr. være så umuligt for en såpas dyktig mand som jeg? – så går Herman og jeg til universitetet i Madison.

[55] I det håb at du kommer over et eller andet – det er min oprigtige mening, at jeg heller vil slide hjemme et år for 400 kr. – får jeg si farvel. Brevet er tørt, men mit mod er også tørret ind.

Din Sigbjørn.

Jeg vet, at du ikke siger til kreti og pleti, hvordan det står, mindst til min egen familie, for da vilde jeg bli plaget med brever.

Frogner 18/11 91.

Kjære Peder! [Blix.]

Er det så, at jeg skal bli her over min fødselsdag og I kommer opover, som dere talte om, så var det det jeg vilde si, at kanskje Lorentz Bonnevie kunde ha moro af at komme op om søndag. Dere talte vist om at komme om lørdag og bli over – han kunde jo komme søndag – hvis det blev noget.

Ellers, som Du vil. Jeg har ingen *serlig* interesse af det. Han bor vel nu som før sammen med broren.

Jeg får få lov at sende et længselssuk mod byn og mod folk. Jeg er i den samme tristhedstilstand, hvori I forlod mig. Jeg kan ta mig en tur ud af og til, men det morer mig ikke at gå sån alene.

Asylet er forfærdelig kjedeligt. Tullinger, som hver har en liden ende, som de spinder på stadig, og som trætter en ud at høre på. Også mat alt i ét.

Jeg sover nu såatsige regelmæssig, og har regelmæssig afføring. Mine reflexbevægelser er forsvundne, både om natten og om dagen, de er nu indskrænket til de samme som alle kultiverede mennesker har. Skulde jeg endnu ha nogen slags fix idé, galskab, vansind, sindsygdom, afsind, forrykthed, eller hvad man nu kalder det, så skulde det være det, at jeg med megen interesse ser

på fugle, istapper, dryssende sne, solskjær, elven, ølrøyk og sånt noe, men herregud, det har jeg alltid gjort, og det har andre gjort før mig, og jeg må sige, jeg vilde heller se nogen af de mennesker jeg længted så efter at se under min sygdoms kulmineringsstadier. Jeg har jo altid været glad i naturliv, men ingen menneskefiende.

De examinerendes stakler Hagemann og Scheie – Ole Dahl, Michelet og Holmboe og andre – Behrens, hvis du nogengang ser ham, får du hilse fra mig.

Naturligvis værtsholdet, Ehoff og fruene,

Din Sigbjørn.

[56] Frogner Gård 19/11. [1891]

Kjære frk. Bang!

Da jeg har mottat hilsninger fra Dem, mens jeg var på asylet, vilde det jo bare være dumhed at la være at skrive til Dem. De har jo ved Deres besøg og hilsninger ligesom tilgit mig, hvad jeg voldte der ved den skjæbnesvangre morgenvisiten hos jer. Så jeg håber, at det er mest mig selv nu, som går og sysler med dette ubehagelige minde. Ingen har været i hele sit liv mere ræd end jeg for at vække opsigt, ingen har været blygere, mere forvisset om sin egen foragtethed – det skulde ta en trist ende!

Jeg må takke Dem for Deres visit og Deres hilsninger. De har ære af Deres vakre opførsel mod mig, det tør jeg si! Det var vel neppe hver kvinde, som vilde tat det på samme måten, og det har været som et lyspunkt under min triste og forunderlig bevægede nervekrisens forløb.

Jeg fylder mit 25de år i disse dage, og det er ligesom jeg letter mig en smule ved at gjøre istand min korrespondance. Jeg er af de folk, som må overvinde træghedsmomentet forat begynde brevskrivning, og når dette er overvundet, så går det med acceleration.

Altså tak, og bring takken til Deres far og mor – hvis ikke mit anfald har lagt noget sårt iveien. Dr. Winge sagde nogle ord til mig en af de første dage på «Mangelsgården», som ligesom antyded, at jeg havde stukket rygtebudstikken i eders hus; det gjorde mig så lei. Har jeg gjort «skandale», så vil jeg da håbe, at

jeg kunde få lov til at bære den alene. Min familie er vant til at gjøre skandale, og vi har «trætte» rygge, som nok tør bære et gnagsår til!

– Men De har rimeligvis gjættet, at dybest i min sygdom lå der dog et personnavn begravet – nemlig Jens'es. Det var liksom jeg blev en fri og glad mand, da dette venskab nåde sin vakreste modning ifjor rundt om 1ste mai, og det har været modsvarende tungt ikke at høre noget fra ham hverken i Amerika eller, siden jeg kom hjem. Min «sindssyge» arted sig væs. som et kolossalt anstrengende og ilsomt arbeid, som en fægten, og en diplomatisk funderen for med løftet hode at undgå det uædles skjær. Dette uædle var da iserdeleshed at røbe virkelige hemmeligheder. Jeg vandt denne kamp (mod vindmøllerne). Jeg skreg aldrig ud hans navn eller sånt noe.

Jeg blev allerede i Amerika, da jeg ingen anelse havde om, hvor gutten fór, nødt til at ligge og spekulere på, om jeg var glemt, eller om det for ham blot var en af disse forbigående forbindelser, eller om jeg, (og det er det, som er så vondt, når man selv har skåret sig [57] såmange gange og blødt såmange gange, når man har arbeidet – så forekommer det en selv – på at skjære bort utvekster af sig selv, bli et simpelt, enkelt menneske med smag og dog ærligt) – om jeg så i fravær skulde være veiet og funden for let – uværdig!

Uværdig at tilhøre den fjerde generation. Undskyld denne lille bitterhed. Der har rundet adskillige bitre dråper over denne Lokes ryg. Det begyndte allerede, mens jeg var smågut. Jeg var jo vanskabning! Og der har været én Sif til, at tørre giften – men hun døde før den bitreste gift kom – hun het mor.

Jeg blir sentimental. Undskyld. Det letter lisom. Der er ikke meget livslyst hos Sigbjørn tilbage.

Vel – det var, om De, – De skriver vel til ham – vilde hilse ham fra lægdslemmet, en så åndrigt formet hilsen vil måske interessere Dietrichsons yndling.

Skulde han være kommet hjem, så bor jeg på Frogner gård, Frogner station, Thronhjemsbanen. 21de novbr. er jeg 25 år – det er da to år siden, jeg overrasket blev budt ned til Jens. Det er den lykkeligste kveld, jeg har havt på årevis, jeg misundte ingen, var jaloux på ingen, thi jeg mored mig. Deres far var der også. Og Jens fremviste sin mor, vaskerkonen, og lod ikke til at skamme sig

derved, prøved ialfald.

Deres S. Obstfelder.

[1892]

6/1 92 Stavgr.

Kjere hr. Olaf og frk. Eugenie! [c: O. Behrens og E. Paulsen.]

Jeg tænkte, jeg skulde kunnet lave et vers til jul eller nytår; for jeg vet jo, Dere lir vers så godt; men så kunde jeg ikke finde på nogeting, umuligt – og så får jeg heller skrive. Jeg har været rent dårlig fra efter jul, en slags mavesygdom, så jeg har måttet opgi både djvelen, verden og mit eget kjød, og endda kan jeg ikke spise større noget. Jeg fik sån et nydeligt kort af Axel Ender med noen hjertelige ord bagpå fra en vis dame, og det kom såmeget mer vel med, som det var det eneste julekort jeg fik. Og 1 er da så meget bedre end intet. Men når jeg ikke fik flere, så kan både Dere og jeg skjønne, at jeg ikke er meget i vinden. Men det kan nu være det samme også.

Det er ikke ofte, noen ser tårer på mine øine – det er virkelig, kan jeg sige, ikke ofte, at jeg selv kan få løst jernbåndene om hjertet såmeget. Men her en aften, som jeg lå og tænkte på, hvor ublidt Norge er mod sine sønner, så fik jeg løst gråten, og så sagde jeg til mig selv; ja nu er du færdig med alt og alle, nu kan du dra igjen. [58] Ingen nytte eller hygge kan du nok gjøre for dig her, så er det bedre at reise. Til sommeren har jeg da tænkt at fare.

Det var sån en hyggelig aften, jeg havde hos Paulsens; jeg vil håbe, jeg ikke gjorde altfor mange fadæser; det er så underligt, når en skal komme lige fra 700 års søvn i den kolde huldres favn i bjerget og altslags sånt noe, som har balet så svært i en, – og lige ind i et kultiveret Kr.a.hjem.

Jeg forstår nu, hvorfor jeg måtte hjem igjen, før jeg rent opga Norge. Du husker nok den dagen, du kom ind og mit legeme befandt sig; jeg kan sige i

reflexive trækninger. Det var da jeg syntes, jeg måtte opgi examenstanken. Det var en forfærdelig dag – jeg var vanvittig, eller jeg var ræd for at være eller bli det, eller hvad det var. Jeg vred mine hænder, rev mit hår o.s.v. – Derfor skulde jeg tilbage og bli ordentlig sindssyg, komme ordentlig på asylerne, forat ha gjennemgået hele rækken i svarteboen. Nu kan jeg vist snart med fred reise fra lappernes land, fra gjengangeres land (hvor Ibsen kommer tilbake til Kr.a og «går igjen») – fra Jotners og Æsers stridsplads.

Jeg vil reise vest mod vaners blidere valer, hvor modsætninger ikke er så skarpe, og utviklingsbølgerne ikke blir til brændinger.

Men nu blir jeg filosofisk. Jeg må finde på noget at skrive, og jeg har ingen stemninger om dagene.

Stemmingstiden er forbi, da jeg kunde «skrive», og «skrive vers». Jeg har ikke noget andet lidt trøstende luftkastel at hvile ved end et lidet et, som uforventet dukker op fra ældgamle dage, da jeg var uskyldig, og blev lidenskabelig sint, når pigerne gjorde nar af mig. Det er simpelthen det om på en eller anden uforbegribelig måde at slå tiden ihjel et eller andet ubekjendt sted sammen med en eller anden ven af modsat kjøen, ligegyldig hvilken, når blot nogenlunde antagelig. Det gjelder jo bare en smule gjensidig opfindsomhed i nye madretter, nye kærtegn og nye nipssager og sånt noe. Det er underligt, som man en stund i sit liv kan sværme for at bli gift og ha hus og værelser og sofa og piano, også kan man ganske glemme det igjen. Men se så dukker det jo op igjen sån som en redningsplanke for en sygelig mand, noget nyt i det mindste at finde på. Men hvor skal man så få sig en kone fra. Vel – det haster ikke. Når jeg kommer til Amerika, så er der lots af pæne piger, som er færdig til at ta brurekjolen på, hva dag og time det skal være. Som du ser, er jeg en tynd brevsriver, og jeg får heller slutte.

Hjertelig hilset da både du og din kærester og fru Paulsen og Hoffmans kær, og andre mennesker. Godt nytår!

Din hengivne
Sigbjørn.

Kjere Jens! [Thiis.]

Jeg vilde vente med at skrive, til jeg kom herind, forat du kunde få brevet fra ny adresse.

Det forrige brev, jeg skrev til dig ønskede jeg efterpå usendt, thi det var så vævet, og kunde måske misforstås. Men du får bære over.

Denne gang kan jeg ikke skrive meget til dig, hjernen er træt og tom. – Jeg har havt en trist tid hjemme i Stavanger. Nu er jeg reist herind, og bor, som du ser på Stud.hj., hvor jeg lir det mindre end nogensinde. Jeg har nemlig længtet så længe efter hjemlige, sluttede, familiære forhold. Her er det så barakke-agtig. – Imidlertid, min fattigdom nøder mig til at ta det, som det sig falder. Jeg skulde på landet, jeg skulde ha det godt, spise svert godt, hvile, ha ro, ikke tænke, ha intet om mig, som støder, ha det vakkert om mig, slippe at tænke på fremtiden – men til alt det svares der: du er fattig.

Således var jeg ikke før kommet ud fra lægdshjemmet, før jeg måtte begynde – pinligen – at beskæftige min tanke med dette spørgsmål, hvad skal du nu ta dig til?

Jeg har nu betingelser for at ryste af mig mange års opsamlet nervøsitet, bli roligere end nogensinde – men sligt noget kommer hindrende iveien.

Det nytter da ikke at klage – i skjæbneættet bliver vi menneskesjele, fluer, sittende – og den store edderkop, på hvis Ymis-krop tilværelsens grund-triangler er indridset, den spinder væk; dette sitrende net, som synes så let at bryde, afhugge, væktørre – og dog er sterkere end noget – thi stadig vokser fine, nye tråde ud af skjæbnegudens rumpe.

For en pine dette er: ha lyst til at more sig – ha lyst til at gå på theater, på en god plads – ha lyst til at lære at spille – ha lyst til at gå på en restauration – til en Soiré – ha virkelig livslyst til dette – og så stadig, ikke penge.

Føle, at man vilde bli et andet menneske, om man kunde reise lidt, om man kunde svinge sig lidt – –

Ja, jeg har, jeg har mere tendens til godt, roligt humør end nogensinde – men hvorledes kan det udvikle sig og vokse i trange forhold. Trange forhold er nok til at føde dårligt humør – og kan således ikke være noget drivhus for svagt spirende

godt humør.

Undskyld – men vi skal jo både dele sorgen og gleden?

Å, du siger så meget – og det kan gjøre mig så trist, så trist. «Jeg kunde bli noget for en kreds.» – Og nu skal jeg fremover våren til [60] Amerika igjen forat arbeide for føden. Og så får vi måske ikke mødes engang, dette år.

Og du tror, at jeg skal skrive mer – – alt det, skrive, være noget for en kreds – det er mig nu som fjerne tåkebilleder.

Det største jeg har levet – det er min musik-entusiasme. Om den kunde jeg blot fortælle dig mundtlig, og jeg reiste hjem for at træffe dig, og blev sindssyg.

Fra min musikentusiasme, det rikeste, fuldeste jeg har levet, – jeg var som et personligt hav – fra den tid går ingen veie undtagen tilbage til kontoret.

Jeg kan ligge her og studere filologi, hvis jeg vælger så – jeg kunde måske begynde på en literaturhistorisk afhandling. Men jeg har ikke længer megen affinitet til en halvhedstilværelse.

Jeg har tænkt på, om jeg f.ex. skulde vælge dette for at være nær dig og din kreds – men jeg vilde ikke li at være sån halv-trist, halv-gal, mørk o.s.v. som du husker – være sån for dig.

Du husker det, vi fabled, og som bandt os sammen, det vi ikke kunde gi ord – om glede. Den tid, før jeg blev gal og, som måske gjorde mig gal, fordi det var for dybt, for sjelerystende for et enkeltvæsen – da leved jeg op om nætterne i sorg og savn og suk dette om livssvulmen.

Kommer det nogen gang igjen? Jeg leved op et kunstens evangelium. – Det kan være det samme. Sån ribbet som jeg her sidder kan jeg ikke få de ægte ord.

Er det ikke rart, at dette menneske, som er så eventyrligt, så Schumannsk i sin følelse – skal bli til amerikansk tegner?

Tak for dit hjertelige brev.

Ja det værelset dit – med eventyrtegningerne til Werenskiold, med ibisen, og blyantskissen af Jakobsen, det var for mig mer end én gang om dagen derborte. Har du hørt om, da jeg kom her til byen i høst var. Jeg gik fra «Hekla» kl. 11, gjennom Vika, på Gravesens friluftrestaurant – nedover der, hvor du bode, mørkt – måske bor han ikke der længer – måske er han endnu i Berlin!

Gik videre udover lige til Beijerbroen – på Grünerløkken lagde jeg mig på en bænk – måtte reise mig igjen, følte det, somom alt blegned for mig, og jeg døde – gikk så til politistationen – i cellen, kjæmped med engelen om natten, dødsengelen.

Hvordan kan Kristiania føles, når dette lange smale værelse, langt, smalt ligesom dit legeme, er lukket! Det skjønner du selv. Bare væk igjen længter jeg. – Ikke så, at jeg stadig går og tænker på dig – nei, men ubevidst mærkes det. Og når man søker grunde, finder man dem. – Her kan være bra folk, hyggelige værelser, hyggelige stunder [61] – men det centrale er borte, rygstødet, og da vil det andre heller ikke være så morsomt.

Sees vi igjen ved høisommertid i Norge?

Noget definitivt valg er endnu ikke truffet, og jeg ber om dit råd, helst så snart som mulig, da jeg jo er afhængig i høieste grad, og vel snart må til arbeid, hvis det ikke skulde være Amerikareis. Mit stakkels hode har så vanskeligt for at afgjøre og bestemme, men hidtil synes tendensen overveiende at gå i amer.retning, sålænge der jo ikke kan bli tale om at hengi sig til musik og kunst i frihed og lykkelige forhold og fuldt ud, dagen lang. Få stemninger, drømme, leve ad libitum dertil var jeg født og sån henrandt min ungdom. Og du – skriv om dig selv! – så skal jeg skrive om dig.

Din hengivne Sigbjørn.

Studerterhjemmet mandag.

[16. mars 1892.]

Kjære frk. Bang!

De bad mig fortælle, hvordan det stod til, og jeg skrev et brev, men så kom det på, at jeg forventede at reise herind straks og lod brevet ligge, da jeg heller om gjørlig vilde tilfeldig møde Dem personlig, så De kunde få det fulde indtryk.

Da jeg imidlertid ikke ser Dem, kan jeg ikke vente med at takke Dem for Deres megen umag med Thiis' brev – De havde jo intenderet det for nytårsaften!

Jeg har fåt endnu et brev fra Jens, hvor han bruger udtryk, så jeg blir rent fløv; jeg kan ikke forstå, at folk kan holde af mig!

Jeg er endnu noget hodemat, hodetom og naturligvis trist.

Jeg har at afgjøre, hvad jeg skal ta mig til, og det blir vel til det, at jeg reiser til Amerika frempå våren.

Tak og atter tak for Deres deltagelse, da jeg var sindssyg.

Det brænder i urskov og på pampas, at et menneske ligger der alene, hjelpeløs, såret og blødende.

Det var ikke stort bedre fat med mig, da jeg kom fra Hekla – [To foregående setn. overstrøket.]

Hils Deres pleiefar og mor, hvis det kan interessere.

Deres hengivne

Sigbjørn Obstfelder.

Jeg skulde ha takket disse sidste nævnte, men jeg håber dog engang at kunne få gjøre det personlig.

[62] Chr.a 25/4 92.

Til

den ærede redaktion af «Samtiden».

Jeg overraskedes nylig ved at modta et brev fra hr. Wilhelm Krag, hvori han indstændig anmoder mig om at offentliggjøre nogle vers, som jeg skrev for et par år siden, og som han er kommet over i manuskript. Han ber mig om at begynde at prøve med et par i «Samtiden». Jeg havde ikke troet, at disse ting, skrevne i al beskedenhed for at bli befriet fra rhytmiske raptuser, kunde interessere et videre publikum; men da hr. Krag jo nu må kaldes en expert på dette område, har jeg skrevet ned et par af disse forsøg på ordsammenstilling, og henstiller det til den ærede redaktion at afgjøre produkternes brugbarhed. Jeg har sendt med et såvidt rummeligt antal, at der kunde bli anledning til at vælge, hvad nu enten red. finder at ville opta alle, et par eller ingen.

Skulde red. komme til det resultat, at den optog noget af disse småting, vilde det glede mig at erholde tilsendt det vedkommende nummer, og min adresse er i så tilfelde

S. Obstfelder,

Stud.hjemmet, Chr.a.

E.S. Disse digtes eiendommelige form nødvendiggjør måske en forklarende overskrift, «Rhythmiske stemninger, indfald», eller noget sånt. «Rhythmiske stemninger» er vist det adækvate udtryk for, hvad det var hos mig, og var tænkt at gi.

Ærbødigst

S. O.

Stud.hjemmet 28/5 92.

Kjære frk. Bang!

Igår var jeg fast bestemt på at besøge Dem, men kom ikke længer end til porten. Jeg har nemlig længtet efter at se Dem eller rettere tale med Dem (så Dem gjorde jeg jo i Stud.samf. for et par uger siden); jeg har jo ikke så meget nærmere venner. Jeg har også paraderet et par gange oppe ved Rigshospitalet, men uden resultat. Nu – sommer er – så kan det også hænde, at jeg kan længte lidt af ^[63] og til efter at se igjen det landsted, hvor jeg både har tilbragt aftener i livsfylde – og idetmindste en i stor vånde. Der er så vakkert derude.

Men da jeg så igjen huset, måtte jeg udmale mig detaljerne ved den tragiske begivenhed, og da blev jeg fyldt af, at deri muligens var grund nok til, at I – idetmindste Deres mor – ikke ønskede at se mig hjemme hos eder, og derfor vilde De glæde mig ved nogle udtalelser om dette.

Fra Jens har jeg ofte breve – har også ofte havt lyst til at spørge, hvad *De* hørte.

Jeg er så rask om dagen, jeg er begyndt at tro på idealer. Det er rart – det mere en blir pryglet af de forfærdelige magter i livet, det mere tror en på det gode.

Folk er så kjærlige imod mig, hegner om mig med roser og stedmorsblomster – jeg vil gjerne ha så mange, jeg kan få, vilde gjerne ha nogen hos Dem også. Alle de smil, jeg kan plukke, vil jeg samle i mig til lykke. Det går næsten på rim det sidste.

Jeg skal gi ud en bog nu, siges der – jeg vet ikke – råd mig! Husker De, jeg

sagde til Dem, før jeg blev så voldsomt syg: Jeg vilde ha en hvid dug og et glas vand og nogle blomster, og så skrive.

Deres hengivne
Sigbjørn Obstfelder.

Studenterhjemmet Kr.a.
[Juli?] 1892.

Frk. Eugenie Paulsen!

Det er rart med Dem. De begynder å bli engel. I blomster på hospitalet – i «det er mig, Eugenie Paulsen» bag døren, den dag, der var den værste, siden jeg var syg – i fotografi morgenen efterpå en af de nætter, da man synker lisom ned bag livet, bagom livet, hører livet suse, men selv svæver man alene i et tomt, mørkt rum. Jeg begynder at tro på kvindens guddommelighed. Mange, mange tak!

Jeg var nede og fotografered mig, men det løb uheldigt af. Jeg så ud som om jeg vilde gråte hele verden sønder og sammen, og det er ikke netop meningen. Og således blev jeg så skræmt, at jeg tør ikke sidde på forundringsstolen endda på en stund.

Skriver De til Deres veninde Hedvig Blix, så hils hende. Tænk maleren Edv. Munch har hørt digte af mig på Kongsvinger på en altan! og lir dem. Han vil tegne en eller måske flere vignetter til den ^[64] digtsamling, som Krag lokker mig til at emanere til jul. Tænk alt det rare! Folk vil le og rynke på næsen. Og så synes jeg jo ikke om dem selv længer. Men det må kanske til. Krag's forlægger vil forlægge dem; De vet måske, at Vilhelm er i Bergen nu. Han har også læst korrektur på et par, som formentlig kommer i det første nummer af «Samtiden», hvoriblandt «regn».

Ja på dampskibet! Men det var nu fattigsligt, slig som jeg måtte modta Dere. Forresten var jeg confus. – Jeg glemmer det aldrig. Jeg blev næsten stolt. Mennesker. Forståelse.

Hvor vakkert, fint – med blyge farver i – det er dette med forståelse, sjele mod sjele.

Også må De pryle op Olaf, fordi han ikke har skrevet. Tror han, jeg ikke holder af ham? – Mit væsen er sommetider så sart – så lukket. –

De vet, jeg arbejder i Stortinget. Det er forfærdelig anstrengende nu, da de arbejder hver dag; mange nætter har jeg holdt på til kl. 2 om natten fra den tidlige morgen – Da har jeg været glad, når jeg endelig kunde lægge hodet på puden, færdig med al verdens aviser.

Jeg kommer kanske til Bergen, forat konferere med Krag og Jon Grieg.

Farvel da og mange tusen tak for al Deres sympathi. Det gjør så godt. – Fotografiet skal jeg ikke glemme.

Hils hjertelig fru Behrens og de andre, men bank Olaf, hvis han er hjemme.

Deres hengivne

Sigbjørn.

[Aug. 7. 1892.]

Kjere Jens! [Thiis.]

Endelig er jeg ude af Kristianastøvet. Jeg er på Borre. Mellem bøge, graner og ormegræs. Mellem fruer og frøkener og midt imellem Horten og Åsgårdstrand. På Åsgrd.str. bor også Edv. Munch. Jeg har ikke endnu besøgt ham.

Men jeg længter – længter efter dig i Nederlandene. Skal det bli morsomt? Nei, vi må ikke gjøre os forhåbninger. Thi da blir vi skuffet. Tvertimod. Vi kommer til at bli uenige, kjævles, surmule, reise fra hinanden o.s.v. o.s.v. overøse hinanden med bebreidelser, nei endnu værre, vise en isende kulde mod hinanden.

Du er træt. Ja, men du må ta dig ferie, gut – midt på sommeren – eller så ødelægger du dig. Og det skal vi ikke ha noget af.

Nei – der er sandelig ingenting at ha hjemve efter, heller, – uden ^[65] fjeld og fjord, men også det er overstrømmet af kulturens karikaturer, nu. – Men, det er så rart. Det er ligesom man ikke skulde leve i sit eget land herhjemme (jeg mener ikke for turisternes skyld nu). Kr.a er ligesom bare en stor restaurant med udenlandske chansonetter, en eneste Grand café. Og man holder ikke det ud i

længden. Er da vi løbet fra de andre, så vi er blet rent fremmede for det. Jeg er rent som jeg er fremmed hjemme. Jeg længter ud for der at føle hjemve.

Og først ude kunde dere føle det rigtigt det, som virkelig foregår hjemme.

Men du snakker, som om båden skulde være rot fra os! Jeg kan ikke gå med på at det er så tomt i mig. Når jeg siger så ofte, det er tomt – så mener jeg nærmest, det synger ikke i mig, slik som jeg vilde det skulde gjøre. Der er ikke noget udenfor som vækker resonancen.

Jeg kan forresten ikke skrive idag. Jeg er nylig kommet ud i landluften, og den gjør da et målbindende indtryk for det første.

Men jeg måtte skrive dette brev nu straks for at tale om Nederlandsturen. Jeg tænker nemlig at reise ca. 1ste september, måske tidligere. Du må derfor straks tilskrive mig, om du fremdeles skal være i Paris, eller når du reiser til Holland og Belgien og hvorhen. Muligens får jeg fri reise.

Fru Eckhoff siger, jeg skal skrive et langt, hyggeligt brev til dig. Men jeg siger, jeg kan ikke. Hun siger, jeg skal hilse dig. Jeg spør, hvad det skal være godt for. Hun siger, jeg *skal*. Hun *vil*, at jeg skal.

Det blæser ude i træerne. Lille Johannes skriker lidt, så blir han rolig igjen, så skriker han lidt.

Hun – fru Eckhoff – faldt over dit sidste brev. Jeg forhindred hende ikke, da det jo ikke indeholdt noget personligt. Hun syntes, det var forskrækkeligt, som du skrev deiligt. Hun er kritisk. – Hun siger, hun har drømt om dig i hele nat. Hun er gåt til Ihlens for at bade med dem.

Mine digte er jo kommet ind i «Samtidens» julihefte; men man har vel glemt at sende mig det. Jeg har således ikke set dem. Det kan være det samme.

Da jeg læste mit navn i «Dagbladet» dette lange, tunge, stygge, uvanlige navn, blev jeg hed om ørene, kvalm. Hvordan – hvorfor er jeg kommet op i dette? Jeg blev kvalm, ræd. Det var, somom jeg havde begået en forbrydelse. Nu sad kanskje en og anden og lo af mig.

Bernt Lie skal nok gi ud noget hos Schubothe, det er vist en fortælling, og han skal ha 1500 kr. for det.

Fortalte jeg, at Nærup var på Seljord – underviser i engelsk – V. Krag er hos

Jon Grieg; det var meningen, jeg skulde reist derhen [66] for at samarbeide. Men jeg har opgit det efterat jeg fik Nederlandsidéen. – Hilda er hos Kiellands i Stavanger. Dagny fik endelig skrapet sammen penge til at følge med over fjeldet. Der blev mange råd oplagt i den anledning – – Zogbaum er i byen – og Reidar er hjemme på Hønefos.

Men her stopper det op for mig. Jeg kan fortælle, at det suser og tier, suser, tier, surrer af fluer – men ingenting sterkt – thi sommeren glider sagtelig væk, og gul, brun, nøgen står høsten igjen. Ikke endnu dog.

Farvel da og svar straks.

Din hengivne

Sigbjørn.

7/8 92. Adr.: Fru Eckhoff, Borre.

Mange tusind tak for brevet og brevkortet.

Fagerli ved Vangsmjøsen: øsende regn, pøsende regn!

(30. aug. 1892)

Kjære Olaf! [c: Behrens.]

Du husker nok sagtens det, vi blev enige om på den deilige tur udover mod Vækkerø: vi kunde så vanskelig skrive til hinanden!

Sommetider kommer der dog over mig som et varmt pust af venskab, – af det indeni og udenfor mig, – som vil mig vel!

Og nu idag som jeg i piskende regn gik gennem den trange Vangsdal, så kom, renæssancestolene jeres imod mig! med slik hjemlig fred og Bergensk tradition.

Det var såne deilige dage de der sidste, før jeg drog til Amerika, jeg var løst fra altsammen – jeg løp fra Norge og altsammen og mig selv med. For nogen vakre aftener i Nygårdsparken og frk. Huhns øine. Og billiarden. Og bodegaen med tokayeren. Kan endnu huske den – den var søt.

Du, i den hvide huen, strålende, viste mig dit hjem fra top til tå, blomsterbeddene, hønestalden, rococostuen og renæssancestuen med alle nipssagerne og Valborgs album.

Jeg prøved at lade, som jeg ikke var imponeret. Og dog var det ligesom om jeg kunde ville smyge gennem det alt. Somom du, Olaf Behrens, steg, steg, opi et

ahnernes Blåskjægslot, høit, høit op i et tysk sundt, saftigt borgerligt Bergensk ahneslot (det sundt og saftigt passer nok ikke på slot, men lad det gå!)

Ja, oftere end du tror, kommer du for mig med de gode, varme øinene dine! Somme tider – iser i det sidste – blyge – blyge for at tilstå sjelsskjælvninger –

[67] Ja nu må jeg med et smil huske på, at jeg virkelig *var* frygtelig imponeret – og tillige rørte der noget sårt sig hos mig. Jeg følte min fattigdom, jeg følte det, som skilte. Jeg vidste dog så vel, at du viste mig dette, for at vise mig dig selv – *der* var du opvokset, *der* havde du på din lidenskabelige måde snart grædt, snart leet, der til det piano havde du kommet stormende ind og banket: På sine høner – det var det du vilde vise mig – – Også det lange aftensbord, – ja jeg tror aldrig i mit liv, jeg har været så imponeret, aldrig i mit liv – for der var noget så ægte familjeadeligt ved det, som jeg ikke har set hos meget «finere» familjer.

Nu vilde renæssancen: «in diesen heiligen hallen» (citat af din mor) – ikke virke således. Det glæder mig at vide det. Nu vilde jeg blot føle mig så godt og lunt gjemt på Solheim, så godt og lunt gjemt.

Jeg vilde flygte bort for en stund fra alt dette rare, – bösigen – offentlige og alt dette, som ikke hænger sammen – til det lune sted ovenom Lungårdsvandet. Jeg vilde føle mig så gjemt, så godt gjemt. Ingen skulde finde mig. Thi hvorfor skulde de just søge der.

Jeg vilde ikke sige et ord. Jeg vilde høre eder pludre – og jeg vilde høre din mor fortælle historier fra gode, gamle, egte, sterke, patriotiske bergenske tider.

Jeg vilde ikke længer være ræd dette sterke, som slog mig med bævelse sidst, hos din mor. Langtifra. Jeg vilde læse hende der, hvor sådanne folk læses – – på læberne! Stundom bævrer læberne.

Jeg snakker om mig selv bare. Men det er jo sån jeg – litteraturen har det. Ved bare at benytte jeg-formen snakker den måske bedre end nogen anden skole om det rundtom.

Thi det er jo jeg som ser. Jeg kan jo blot garantere for mine egne indtryk.

Kjere ven – jeg har aldrig været ensommere end i disse sidste måneder – alle venner på andre kanter. Arbejdet har holdt mig oppe – men har dog svækket mig. Hvor denne august har været en fæl måned. Det var jo altså ifjor på de tider,

at hin frygtelige sygdom begyndte. Skulde den komme igjen? – årlig? – blive som en mare over mit liv? Det har været det ængstelige spørgsmål. Og jeg har været plaget om nætterne. Om dagene har jeg som oftest kunnet jage de tanker væk – – Idag er den sidste dag i august. Kampen er over! Jeg håber det. Vistnok glider der tårer nervøst over øinene. Men de nervøse tårer er dog fulde af håb. Livet vil bringe mig afveksling, lidt varme – er det, jeg håber. Måske lidt kærlighed, i det fjerne.

– Og du! Jeg ser dig, gennem regndråber på den grønkjolede fang – jeg ser hendes barm hæve sig i suk – farligt! farligt! Og – [68] og hvad betyr dette farligt! Så lidet! Lidt livets elendighed mer eller mindre, hvad betyr det vel! Hver vinkel har sit toppunkt som er næsten uden udstrækning. – Det er forunderligt, gådefuldt, men er dog sån. Sån er kysset. Berørelsen.

Gud vet, hvad jeg fabler. Jeg fabler, det vet jeg –

Sidder du der? Hos den grønkjolede? Rødmer hun? Ler hun? Er hun varm? Har Dere kjævlets? Er hun god og varm?

Slut fred! Læg dine arme – sån – der – den venstre der – let – men tungt – varmt – med sjel i – den høire der – dig – hende

fra

Din og Hendes altid hengivne

Baron von Obstfelder fra månen.

Bruges, 22/10 92

Kjære Herre Martin og Frue Ada! [c: Eckhoff.]

Hvad skal jeg så skrive? Jeg er kommet bort fra Seinebredderne, fra vognlarmen der. *Seinen* var forresten vakker med disse, alle disse stjernerne af lygter bortover, rundt det blanke sorte, også det lange, massive Louvre, som et mørkt uhyre op af natten. Paris var ellers skrækkelig, efter mit begreb, skrækkeligt kjedelig, men sligt beror vel på omstændighederne. – Jeg har bare længtet hjem igjen – jeg har gået mellem de gamle malerier, de gamle Rafaeller, Leonarder, Rubenser, Rembrandter, hvoraf nogen er ægte, andre ikke og tænkt på vore lune kvelde. Jeg har det! Ligesom jeg har følt roser bag ryggen min, hjemmets roser. Og baby og Lillemor luntende om på tunet i sommer. Der i Paris

vil man enten – – – eller man vil længes så usigelig efter et lidet germanisk hjem med en hustru, som ikke kjender dette – par ci, par là – comme ci, comme ça – børn, som ikke ser dette evindelige – denne evindelige flimren af kokottesmil og silkestrømper. Som jeg så det – men jeg er vel en hårdnakket torsk af en umedgjørlig norsk sild jeg – så blev det så trist med dette quartier latin, og disse grisetter og disse kokotter og dette, som tydelig var der. Hvor var hjemmet? Og gående om i det blev jeg så usigelig sædelig begejstret – eller rettere sagt – jeg syntes det var så trist – det er altså virkelig så – det eksisterer altså virkelig, og det stjæler alt det ægte, rene, sunde, fine ud af livet og det sender stråler ud langt bort, som bedårer og, som drev folk mod det juks. – Så er jeg blit moralist dernede jeg! – Ja – jeg længter så efter fred, ro, efter et hjem for mig selv med en hustru, til hvem jeg kan si, – det forekom mig mørkt og stygt alt det, og jeg kunde ikke – og som vil finde, at jeg ikke har tabt i personligt værd ved at holde [69] mig i skindet – nu, lad mig ikke komme ind på det kapitel. – Mange gange – så mange gange går det rundt for mig med dette – jeg vet hverken ud eller ind – jeg anerkjender jo sanselighedens ubønhørlige lov – men så er det også dette naragtige ideale: der skal ikke stå spøgelser op fra min brudeseng! Til slut vet jeg ikke andet at sige end: har jeg båret mig galt afsted ved ikke at handle som andre i det, så er vel ikke det værre end andre synder. Jeg føler forresten, at jeg våser, men det er godt at betro sig til nogen, som tar det op i alvor. – Sagen er, at Paris har virket forfærdelig nedstemmende på mig – jeg er blit så trist og træt, at jeg tænker på at slutte turen og reise min vei hjem igjen. Siger Dere så: Det menneske blir jo trist af alting? Dere har kanskje ret. Jeg vet ikke. Skal jeg aldrig komme over denne følelse af indre visnen, indre død? Nei, jeg kan ikke skrive, tilgi mig. Det bedste i Paris var Notre Damen – så hellig, så ædel, så stille, og det kosted ingen drikkepenge!

Jeg tror ikke, jeg har kunnet udtrykke, at jeg har været så taknemmelig for, at I begge har været så gode mod mig i vår og sommer – jeg har jo ikke fortjent det – jeg kunde næsten ønske at dø, forat I da kunde sige: hvor det var godt, at vi var god mod ham i det sidste! Jeg kunde ha sån lyst til at skrive noget ordentligt, men ved, jeg får det ikke til dennegangen.

Tør jeg bede Dig, Eckhoff, at bede Nikolay sende de pakker og breve *straks* til

Bruges, Belge, poste restante.

Mange hjertelige hilsener til alle og Dere først og fremst. Og fru Heidenreich!

Eders hengivne

Stedmorsblomst.

Gent, ca. 27/10 92

Kjere Vilhelm Krag!

Vedlagt sender jeg dig det svar, som jeg efter på Jens Thiis' opfordring at have tilskrevet Grieg har erholdt. Det er altså ikke opmuntrende, men forlæggerbreve er vel i den stil, og da er kanske dette mere velvilligt end de fleste. Jeg kan ikke være enig med forlæggeren i, at de bedste skulde være trykt i «Samtiden», – de, hvor jeg synes jeg bedst har fåt frem mit selvs eiendommelighed, har jeg netop undgået at sætte ind der. Forsåvidt jeg *kan* gjøre «ægte perler», så har jeg allerede to–tre af dem, de ti håber jeg skal komme.

Fremdeles følgende Jens' daglige påvirkning, svarer jeg Jon Grieg, at jeg virkelig *vil* prøve. Nogen sån fare for min pekuniære fremtid [70] kan det jo altså ikke have. Jon Grieg kjender vel ikke større til mine virkelige forholde. Hvad synes så du.

Jeg har været i Paris vel 3 uger sammen med Jens. Så drog vi over Amiens, Tournai – til Brügge – deilig middelalder, ikke Helge Rode'sk, nei, deilig middelalder med hjorte og lunde og madonnaer. Jeg ser, at du får dit eventyrspil sammen til jul; jeg gratulerer dig. Jeg er ellers nedstemt, tingenes skala har ikke bestemte «abstufungen».

Det er jo ellers ikke nyt, at jeg er nedstemt.

Det er Café des Arcades dette, Gents elegante, van Eyckerne skal have boet her i dette hus i gamle dage.

Håber det går dig godt, og at du er ved godt mod.

Hjerteligst

S. Obstfelder.

P.S. Du får undskylde dette papir. Og så har Jens i sin henrykkelse over nogle faste, runde skuldre på den belgiske kvind, som sidder derborte ved disken,

dryppet en dråbe bifteck på kanten, hvilket jeg håber du blot vil betragte som en indvielse.

Café du Grand Hôtel

Bruxelles [okt. 1892]

Frk. Ragna Dons!

Vi sitter her i sånt sterkt lys og glans i sån fin kafé, Jens og jeg. Og dette pæne papir begejstrer os. Han har netop skrevet det, siger han, til Vilh. Krag, at vi to munke, der lever i samme celle, har ingen skjærmende kvinde, vi kan skrive til. Jeg siger, vi skal finde ud en fremmed, og skrive, skrive, hvad som falder os ind.

Jeg var så vrøvlet den aften, jeg sidst var hos eder. Jeg får undskyldte mig med, at jeg havde rendt meget og var overanstrengt. – Jeg kan huske, jeg prated så meget, prated uden, at man vidste, hvad man skulde svare. Jeg kan huske et buet loft og et dæmpet aftensbord, jeg mener dæmpet lys og pauser og themaskine. Jeg var vel dette fremmede, rare, jeg. Og et livsglad menneske – hørte det gå ned trappen, plystrende, syngende – Bernt Lie.

Det var altså Norge. Dette, som står *sån* for os, herude, sån. Stille, dybt, med et langt perspektiv, som ender i en røgstue med en sæterjente. For det blir jo aldrig anderledes, – dette oprevne, eller rettere udblegnede, vasne, livstrætte, det er jo dog ikke til – det er jo dog blot fantasier.

[71] Slik som vi reiser her, sitter på kaféer, i kupéer, og på de tomme, karakterløse hotelrum, menneskehoder bevæger sig forbi os i tusinder, så dukker ofte det spørgsmål op for os – hvad arbeider vi for? Hvorfor pålægger vi os denne søgen, denne læsen, alle disse daglige ubehageligheder? Hvad *vil* vi? For vi vil jo ville! Ikke glide idéløst, selvløst på avisers og journalers og tidsstrømningers bølger. – –

I denne kafé, her i denne krog, uafladelig skrivende, er vi interessante mennesker, halvt elegante, halvt sjuskete – man ser på os – der er noget interessant ved os – det ligger i vore blikke, vore iagttagelser, vor måde ellers. Og vi møder andre interessante mennesker, polakker, tyske socialister, amerikanske malere, – vandrefugle – pick it up, pick it up –

De forstår mig vist. Dette hvorledes der søges, grubles inden nationerne,

nation drages mod nation, nyt former sig, og de enkelte, som især er midlerne, de lider og nyder, og de kjenner hinanden uden at være præsenteret.

I dette øieblik slog jeg med min hånd Jens over hans hår, til afveksling, i en pause. Han blev meget sint derover. Han blev vækket af en åndrig harangue.

De må ikke tro Brandes om Brügge. Der gis ikke magen. En dag der. Vi stod op fra vore jødiske senge (for vi var blit enige om, at de var jøder; og det var de.) Jens gik i Nôtre-Damen, og jeg til skomageren. – – Nei dette blir dagbog. – Altså vi gik i St. Jeans Hospital. Sagnet fortæller, at Hans Memling i de gode, gamle, pragtfulde dage boede der bag klostermure og malede de tavler, som nu danner et af Brügges eventyrkamre. Vi ringer, man lukker op, vi går gjennom lange gange og over klosterhaver. Og vi står i et lidet, gjemt, stille værelse. Der er det.

Der har vi de gamle, fromme damer, hvis øine ikke gløder, men sænker sig forsagende, medens deres kjoler glitrer af den blå silke, og kroner smykker deres bøiede hoder – Madonnaer med barnet. – Der har vi Ursulaskrinet, med den hellige Ursula fra Engelland. – Og fra høstluften derude kommer aftenklokkens melodi ind til os, og den stille malers åndepust farer gjennom rummet, og der blir åbenbaringer for os, såvelsom for denne Johannes, der med forklaret blik sidder på en klippe i et brunt ubeskriveligt hav og skuer mod himlens åbne eventyr. – – En time så stille, et møde med det, der engang var på jorden, men en mands sjelssyner, eller med en tro's digten.

Også dengang kom aftenklokken sådan på stille lydbølger seilende ind i cellen.

– Klosterporten falder i lås bagom os.

[72] Fra Kathedralen glimter det. Vi går ind, vi gjemmer os bag en pille – vi vantro.

Svagt lys og mørke. Der ligger enkelte grupper rundt i kirken, to og tre gamle fattige koner, sorte, med de hvide hatter.

Inde fra korets mørke kommer messen, en dyb stemme reciterer, det mumler, det er evigt rislende småbølger og som et kor kommer en ny overstrøm med pauser.

Og vi går. Vor gudstjeneste er endt. Men mørket sænker sig over de sorte

kanaler. Vi går ind i de mørke lunde, langs kanalerne, inde i mørket er der en række svaner, i geled, i rolig svømmen. Ro. Og et eller andet hus fra det tolvte eller 14de århundrede dypper sin spidse gavls billede i den gamle kanal og spør: Kommer hun?

Hvem? Hvilken kvinde?

Og søen åbner sig for os, – og alt svæver – træerne – den runde borg – lunden, er der hjorte derinde?

Atter synger klokketårnet sin gamle sang – langt borte – fra Nordeuropas mest idylliske by!

Kommer hun?

— — —

Opvarterne dræber os med blikke. – Vi skriver for meget. (Vi ligger i en stadig krig med opvartere.) Men vi *må* skrive – skrive, skrive – skrive den falske glede ud af verden, skrive den ærlige sorg og den ærlige harme ind i hjerterne – og så, engang, engang kunde der måske blive nogle af disse gledesstunder, der drypper som varme englehænder over menneskehoder. – Er det så *det*, som ligger på bunden af svaret på det, jeg spurgte om: Hvad vi rastløs søger?

— — — Damer går ind og ud – damer med diamanter på fingrene, med adel i blikkene, måske comtesser tildels, tænk comtesser! Hvor folk i udlandet er finere end os. Hos os er ingen comtesser, og hos os har ingen diamanter i ørene!

Og om os spiller de domino, rasler med brikker – det er da også en del af dette liv under stjernerne!

— — —

Nei, – alt dette, jeg skriver er ikke noget tess. Jens siger, jeg skal sende dette brev. Det var jo netop ikke meningen. Et er at skrive breve, et andet at sende dem. – Men måske De kan have moro af det som en hilsen fra to ensomme. Undskyld da blyantskrivningen. Jeg havde ikke pen.

Jeg synes, jeg begynder at bli så gammel, på samme tid som jorden synes mig at bli så ung. Så gammel og grå. Ingen lidenskaber, ingen stormende længsler mod sommer eller jubel over lys. Jeg er vist ikke noget tess. Jeg er vist en dårlig udgave.

[73] – Dem ønsker jeg alt godt. Kunde bare ønsker hjelpe.

Hjerteligst hilsen til Dem og alle, det kan interessere

S. Obstfelder.

Sigbjørn vil, jeg skal føie nogle ord til, hvis han skal sende det. Jeg har intet hverken nyt eller fornøieligt at sige Dem, kjære, – bare en inderlig velment hilsen, om De vil tage den.

J. T.

Café du Grand Hotel

21, Boulevard Anspach, 21,

Bruxelles, le 3/11 1892.

Kjere fru Eckhoff!

Mange tusind tak for Deres på engang hjertelige og stemningsrige, nydelige brev, sån som blot kvinder kan skrive dem. Og som *De* kan skrive!

Mit sidste brev var fra Brügge, men ikke *om* Brügge. Jeg skulde unde Dem at hensættes der et par dage. Det er en anden verden – og dog en verden, som De kan forstå – tror jeg. De har måske, når De læste «Hjortens Flugt» i Deres ungdom tænkt Dem noget sådant.

Der er en stilhed, som intet andet sted, en stilhed større end i naturen; thi i naturen jubler der jo og kvidrer og synges og hvisler myriadeliv.

Her er en rund by, omgivet af en grav, med gamle runde tårne. Der er de smale, lange stræder med huse, gennem hvis døre man ikke kommer uden at bøie sig – fra det 12te– 15de århundrede. Og fra et eller andet hushjørne ser Madonna med sit sænkede hode ned på os, og vi gjør kanske et kors over panden uden at sanse det.

Åer, kanaler, stille, gjemte af disse huse, sorte og med uendelig ro, med lydløse svaner, en niche springer her og der frem fra det gale, forvitrede stenhus og løv ranker sig deropom.

Og vi blir aldrig træt af at gå den ældgamle by rundt, vi står med engang ved bygrænsen, og nedover i dette eventyrperspektiv, som Nederlandene har, vælger der frem en slette, med trægrupper, som snakker sammen her og der og

silhouetterer sig, speiler sig mod dette dybe lufthav, og små kirketårne, og små fredlyste bondegårde. Men sletten brydes af kanalen til Ostende, en strak, ret linje og med skyhøie deilige popler langs de begge bredder, så langt kanalen går.

Og dog er dette ikke alt. Mens klokketårnet på torvet, byens [74] «beffroi», spiller sin vemodige klokkemelodi for luftens ånder, og de bærer dem på sine skuldre ud til os, vandrer vi stedse videre på byvoldene, med vindmøllernes sorte blade fyldte af dette: borte fra dissonanserne, borte fra den uharmoniske flitter, – mørket lægger sig ind i lundene og drar dem ned i vandet, myge skygger svøber træerne ind, svøber gavlene ind, svøber os ind – og det gyser i os. Det løber os koldt ned ad ryggen, og der er så mange deilige verdener i denne lille menneskenes, gjemte, glemte.

Hvor skal så de gamle koner hen? de sorte koner med den hvide pibede hue og den krumbøiede ryg; med de skygger af livets mørke, som Rembrandt har peget på. Vi følger dem stille. De dukker ind i den gamle, gamle kirke, de knixer, de gjør sit kors, og svinder bort, så lydløst de kom. Engang vil de svæve op, de gamle, hæslige koner, båret af lyse, lette englehænder, tilviftet varmt af venlige englevinger, – ligesom engang hun, Hun, som nærede det himmelskes søn med jordens melk – vil de banke på himmelens høie port med de knoklede, hudløse hænder, og de vil komme ind i lyshavet, og der vil deres i jordlivets møie og sorg indskrumpede, fortørkede sjele blomstre ud i megen herlighed og vise sig at være oprundne engang fra Almagts dyb, fra Guds billede.

Det håber de ydmygeligen, derfor slår de trofast sit kors. Rundtom Michel Angelos Jesu Moder har de da stillet sine lange, smale, lys, – flakkende brænder deres flammer, – flakkende som menneskenes rædde sjele.

Over os peger de høie gothiske buer op mod evigheden, og i aftenens synkende lys bader de eventyrlige glasmalerier os i et religiøst farvehav.

Og i den næsten folketomme kirke mumler præsterne sin mæsse, evigt rislende bække af menneskestemmer, stemmer, som stadig holder lysene tændte, stadig læser, for at knytte denne verden til de dødes, for at gjenoprette det syndede, for at mildne fædres, søstres, brødres lidelser i den hemmelighedsfulde dal, som ligger imellem dette liv og det næste. – –

Når De taler om, at de sidder og hører larmen derborte, af diskussionen og af

menneskene, så bruger De ord, som sætter mig ind i slikt, som jeg selv har følt og føler. Også jeg har stadigt denne følelse af ikke at være med, af at de *andre* arbejder, taler, handler – og jeg, jeg – stundom er denne følelse bitter, selvdadlende – men sommetider er det også, som den gir mig min verden. Jeg, jeg, altså – mens de disputerer – og jo mer de disputerer, jeg mener disputerer i stor, vid betydning – jeg mener det med moral, det med bøger, det med politik, det med aviser – jeg altså, jeg blir mere og mere vekke fra det, og selv om jeg sitter i samme sal (Stud.hjemmets ^[75] læsesal f. ex.) så er det, som det er langt borte, langt borte, og er generalbas for min verden. Men min verden, den flygter langt, langt bort – fra alle ord, fra alt det, som står i dagens avis – og, og – jeg får en så fuld følelse af at lide – nei af at leve, af at der er træer, ja blomster – skyer, som seiler – ude på havet skibe, som flyder med simple, trohjertede matroser og skippere på!

Nu sidder De og hører mig tænke! – og derfor vil jeg bryde kort af her, og sende dette brev, som det er.

Deres læste jeg ved gaslygtens lys på Boulevard Anspach. Thi vi fører fordetmeste et udeliv.

Hils alle, hils Eckhoff, Svendsen, fru Heidenreich, kys Johannes fra børnehaderen Sigbjørn Obstfelder. Dem selv hjertelig hilset.

Stavanger 10de novbr. [1892]

Kjere ven! [c: Jens Thiis.]

Efter at mit brevkort var expederet gik jeg til presten, hvor jeg var indbudt til middag. Her fik jeg vide, at ved Høivande skulde gå til Kristiansand et af Rolf Andvords skibe. – Men vent lidt: Jeg lod dig vist allerede i kortet vide, at den dag, jeg tilbragte i Antwerpen var lidet hyggelig, vel på grund af min egen umulighed. I mørke og søle gik jeg rundt der om kvelden, til jeg var dødsensmat, øine og hode var ikke længer modtagelige for indtryk. – Da jeg derfor hørte, at dampskib skulde gå nu, var det som givet, at jeg skulde reise hjem, jeg var træt af at reise, det kunde ikke nytte – –

Og hvad der kan have været ubehageligt hos mig under vort samvær, det kan

jo ikke gjenoprettes ved snak, men det kan jo kanskje nytte at si, at det kom af, at denne træthed var tilstede allerede fra først af i mer eller mindre grad. Da du i dit sidste kort til Xa skrev, at jeg burde vel betænke, om jeg kunde påtage mig det, kunde jeg ha været tilbøielig til at ha opgit det. Men jeg håbede, at det skulde lage sig, og jeg kunde ikke skuffe dig. Og for den sags skyld kan man jo være glad, at det gik såpas godt, og jeg tror at reisen nu *vil* styrke mig og *vil* gi mig udbytte. – Men det falder mig lidt pinligt at tænke på, at du skal skrive al min smålighed, mine smålige udfald, smågnierier, opfarenhed over ingenting, mangel på jevn elskværdighed, – at du skulde skrive det på min karakters regning og si: Sådan var han altså ved nærmere bekjendtskab. – Jeg håber, at sådan er jeg dog ikke under almindelige, selvbeherskede forholde, men det var her de nervøse reaktioner, som kom tilorde, mellem min tidligere træthed og de daglige små tiltag. – Ak, du forstår det – jeg vil ikke snakke mer. Men det er dog trist, at man ved daglig [76] nærhed ligesom skal bli fjernere istedenfor komme nærmere hinanden.

– Jeg spiste altså middag der, og lige efter at desertten var gaflet ned, sagde jeg farvel og reiste på 2den klasse i to dage til Xsand. Det var dengang intet i veien for at reise på II kl., der var godt, deiligt veir, og der var et stykke ægte folkeliv, sømandsliv, så der var morsommere end på 1ste plads, hvor der ingen var. – –

– – Hun ligger nu på knæ foran mig, min stakkels søster og hviler hodet på mit – hun er så ræd, hun skal være Jesus – – – –

– – Der flød øl i strømme på 2den plads, en sømand, som for første gang på årevis var blandt nordmænd, en veirbidt, hårbarket skibstømmermand, som kunde spinde en ende og gribe en sammenligning. Samme historie ligned to gange i træk ikke sig selv, og øl måtte der stå på bordet stadig. Det var uhyre morsomt at høre og se på ham. Slikt som man læser om i gode romaner, men aldrig ser. En mand, som mer end en gang havde været i dødens arme, både for folk og sø og feber, det var imidlertid ikke slikt han fortalte om, men sådant som, da han var oppe i Studentersamfundet, hvor hans søster var restauratrice – og der sad bordet fuldt af studenter, og de præked politik, og der var iser en blandt dem med snibel og hvide handsker, og han kom til sømanden og vilde spørge

ham om politik, men denne var forlængst lei af alt dette politik, og manden med de hvide handsker spør ham noget om flaget, men tømmemanden stiller sig i positur og spør: kan Du sige mig, hvor meget sagespån en høne må æte for at verpe en tretoms planke – og så var han kvit politiken – og derefter tar han fra den indre vestlomme en sæk med guldpund og spør studenterne, som har samlet sig om ham: Har I set guld, nogensinde, gutter? – og siden: En flaske øl til hver af dem, som herinde er. – Men om natten efterpå, da han lå deroppe i Samfundet, var det det forskrækkelige hændte, thi han vågner pludselig ved, at nogen siger: Det går godt, far – og han hører det strømmer ligt – – ja, hvis de ikke pissed ham lige i kjæften, så, og det skulde være dannede mennesker – – også videre i den smag gik reisen fort med øl og sjømandssnak, genêver og violinspil. Halve besætningen samlede jeg om mine norske folkemelodier, aftnerne. – – Så var spørgsmålet, om vi skulde have karantæne. Men vi slap med at ligge over til næste morgen, og da traf jeg en båd, som gik nordover. Det var en forfærdelig reise. Så søsyg har jeg aldrig været. Koldt som fanden var det, fjeldhøi sjø, rulling. Jeg reiste på 3die plads og gik i land i Egersund, hvor jeg sov i nat hos vægteren. Trods jeg reiste på de billige pladsene, gikk de penge jeg havde igjen på nogen få penge, til.

Som du ser, forlod jeg Anvers i slig fart, at det var umulig at få rettet på det med pengene. I reisefeberen havde jeg ikke omtanke til [77] at deponere dem hos pastoren heller. Men jeg håber, at de nu når dig i Anvers. – Kathedralen og «Nedtagelsen» fik jeg et glimt af.

Havde jeg vidst, at det stod slig til hjemme, havde jeg vel kanskje ikke reist hid til Stavanger, – jeg mener at min søster har denne triste sygdom. Med stive øine, blank pande, nedslåt hår og langsomt gående bryst står hun over mig og våser. Jeg skal sætte en hængelås for munden hendes, siger hun.

– – Men jeg får gjøre, som jeg sagde, se at få mig et værelse ude i byen.

Griegs brev og de mulige penge får du altså adressere til Sandvigen, Stavanger.

Så får du ha mange tak for samværet, pengelånet og al din overbærenhed og din interesse for mig og mit. Det er vist meget muligt, at uden den tur ned til dig havde jeg ikke kommet i gjænge med at skrive igjen. – Forhåbentlig har jeg nu

skrevet det, ^{u1} som behøves.

Også får du undskylde min pinenhed med penge, men, som Du ved, er min økonomiske fodgrund nu på et noget usikkert stade, og jeg havde det for mig, at jeg var nødt til at knibe, selv om det skulde se ækelt ud. Jeg håber, at jeg dog nogengang skal kunne vise, at det er ikke min natur. For den sags skyld vilde jeg jo igrunderen gjerne strække reisen så langt ud som muligt, det var også en grund.

Her er måske for meget undskyldningssnak i dette brev, men jeg kommer lige fra reisen, er ikke udsovet eller udhvilet, må bare få pengene afsted.

Her på posthuset erfarer jeg, at det går ikke an at sende metalmynten så jeg får ta den ud og bli dig den skyldig.

[1893]

Stud.hjemmet 1/3 93.

Kjære Berta!

Ja, det er skammelig, at jeg ikke har sendt brev før. Grunden er da den, at det slet ikke er gået noget overvættes godt herinde, og at jeg har ventet på de Skienspengene. De har lagt mig tungt på sinde de pengene, jeg skylder dig. – Jeg fik altså ikke noget Storthingsarbeid, og jeg har intet tjent, ikke en øre, – jeg har levet på lån. Jeg har imidlertid havt arbeide nok med skriven hele tiden, og engang må det vel kaste noget af sig. Hvis det ikke var det jeg håbede, at vendepunktet skulde komme nogenlunde med det første, så var det ingen mening i at ligge herinde – jeg vilde da reise til Amerika. ^[78] – Men det må vel som sagt snart bli bedre. Jeg har således havt den opmuntring, at to tre digte skal komme ind i «Nyt Tidsskrift», det mest anseede af landets blade og tidsskrifter. Det vil da vistnok bli lettere at komme ind andetsteds. Og nu kommer vel bogen snart, så får jeg kanskje endel penge for den.

– Det er det økonomiske. – Ellers er jeg rask, har det nokså bra, undertiden

trist og føler mig ensom. Vilde gjerne komme bort herfra. – Det var godt at høre, at Dere er så raske og har det bra. Det ligger mig tungt på sinde, det er som den mørke baggrund, jeg aldrig får væk. Den ligger og trykker. – – Trænger du dine penge straks, så må du skrive eller telegrafere, og jeg skal nok skaffe dem. –

Alet Stangeland har jeg set et par gange på gaden, men ikke talt med hende. – Jeg har havt brev fra Herman en gang. – Håber, jeg kan skrive noget mere opmuntrende næste gang. – – I er alle hjertelig hilsede – Gina og far takkes for brevene.

Din hengivne bror Sigbjørn.

Studenterhjemmet 7/3 93.

Kjere frøken Synnøve! [c: Nicolaysen.]

Hvad er det der går af Dem, menneske, hvad er det, De tænker på? Jeg tror død og salte pine, De holder på at gå i hundene! Er det færd af en kvinde aldrig at sidde hjemme på sit værelse og strikke strømper, aldrig at findes i sit hjem, som dog skulde være en kvindes rette pryde og zirat?

Kanske jeg har ikke nu dag efter dag, dag efter dag banket på Deres wigwams dør? Svarede nogen? Tror De, at nogen svarede mit hjertes råb? Ingenlunde – Ikke i mindste måde.

Har jeg ikke gået og stirret op mod Deres søde vinduer, mens stjernerne, både Orions belte og de andre, smilte ned mod mit stakkels, forgræmmede ansigt? Og har jeg ikke som en ydmyg betler stået udenfor dørens klokke og med ydmyg, beskeden stemme spurgt: Er frøken Nicolaysen hjemme? – Nei, gu, om hun var hjemme, det – – forranglede menneske havde jeg nær sagt, – nei gu, om hun var hjemme. Ude var hun, så ude som nogen kan være. Måske på Grand Hôtel, måske på Moss, måske i Vestre Arbeidersamfund, måske i en mands favn, Gud vet idethele, hvor?

Ja, men skønne Bergenserinde, unge Bergenserinde, hvad går der af Dem? Vet De ikke, at jeg ligger vågen om natten og spørger: «Hvordan mon det er gåt frk. Synnøves ring, hvordan er det vel gåt [79] frk. Synnøves ring, å sig, du sorte nat, hvordan er det gåt frk. Synnøves ring?»

Dag efter dag har jeg stirret modløst, ømt bevæget og dog håbende op mod Deres slanke vindu. Thi alene De kan hjælpe mig, frøken Synnøve Nicolaysen, alene De kan hjælpe mig. På Dem beror i disse dage mit nuværende livs forlængede tråd, hvilken bønning den skal tage. Jeg *må* få tale med Dem, jeg *må* få tale med Dem, De *må* gi mig audiens. Der er noget, som ikke i mindste måde angår Dem, men som angår mig i en hidtil uanet grad, jeg tør sige, i den aller høieste grad under solen, noget, som vil berøre min livsnerves fine tråde i så høi grad, at det er rent en skam – Og der er det Dem, som skal fournere mig med det materiale, hvoraf man bygger kloder, jeg tør sige, hvoraf man bygger tilværelser.

Med andre ord, jeg er dødelig forelsket, altså ikke i Dem, men en anden oprigtig talt. En anden, som De kjenner &c.

Jeg er dødelig forelsket i en ung dame, frk. Nicolaysen, og De kan være mig en støtte og en hjælp – Gud give, jeg snart traf Dem; jeg forsmægter.

Deres til døden hengivne
Sigbjørn Obstfelder.

[28. april, 1893?]

Kjære frk. Bang!

De må rigtig undskylde, men det er virkelig det sidste ark papir, jeg har, og det er bededag.

Jeg *gjør det selv*, læser det op selv, – denne fandens spænding farer i mig, denne evige jagen efter å se, hvordan folk ter sig.

På én betingelse, – at De ikke siger, De er hæs, men siger, at De slet ikke kan læse op det der og har formåt forfatteren selv til at gjøre det.

De må ikke tro, det er med lyst – jeg vil skjælvte, være syk under det – sån som jeg altid har været, når jeg har drat mig selv frem fra den deilige stilhed – men det er den fandens experimentelle trang, som jeg lisom modvillig må adly.

Det kan være det samme, jeg reiser jo min vei, jeg, – og ingen kjenner mig – ligesom djævelen dukker jeg op fra den sorte flokken og forsvinder igjen. – Jeg har hat et par deilige dage, så lyse og vårfyldte. Dage og nætter.

– – Nei – jeg sat og skulde forsyne mine digte (der blev et lidet til) med

betegnelser, forat De skulde skjønne, hvad jeg mente. Men det var umuligt. Det var jo rent *personlig virtuositet, personlig musik*. [80] I én tone kunde De ha gluppet. – De kunde ha gjort det kanske pænere på Deres vis; jeg tviler ikke for det – men det vilde ha skåret mig i hjertet (eller sjelen, eller hvad De vil) – og jeg kom til det resultat, at jeg måtte til selv, jeg måtte, og måtte få se forundringen, spotten på ansigterne og så fare. Fare til det amerikanske jargon.

Går De med på det, da?

Deres Sigbjørn Obstfelder.

Skrevet våren 89

Pæn, smuk, vakker! Pen næse, nydelig figur, klær sig vakkert – jeg hører aldrig andet, læser aldrig andet. *Er* det bare det, som det kommer an på, forat gjøre en lykkelig? Og jeg *vil* gjøre nogen lykkelig, ellers så vil jeg helst krepere lidt snart. Jeg er skabt for det, jeg har ligeså stor evne til det som nogen anden.

Å, hvis jeg kunde gjøre nogen lykkelig! Jeg skulde være så glad. Jeg skulde gjøre ham så glad, så glad. Jeg skulde lære ham uden ord, at der er lykke – (stringendo) strålende, brændende, susende, syngende, viftende, vuggende – – (moriendo) stille, mild – lykke.

Gleden, det er å være noget for nogen. Det *er* det. Jeg føler det så klart – og så bittert. Hvorfor kunde jeg ikke *ha* vakker næse, pæn profil, (allegro) lys teint, tendre timbre i håret, krøller, som leged friskt og koket om pande og nakke, en holdning, så smigrende og sød, at den lokked og drog – å gid! – –

Støren 10/5 93.

Kjære frk. Synnøve! [c: Nicolaysen.]

Deres brev var det første, jeg modtog heroppe, og det var morsomt. Thi dette er i kulturel henseende et forvisningssted, såat det er i naturlige egenskaber et paradys. Her er så stille, så ubønhørlig stille, at folk får ikke være uærlige for sig selv, og det er da gået op for mig, at jeg ikke duer til noget, ialfald ikke til at skrive. Et solhav er her hele dagen. – Flere gange var jeg oppe hos Dem, før jeg reiste, en af dem stod jeg da endogså og ventede udenfor kikkertpavillonen i

Slotsparken, hvor man fortalte, De var gået hen. Jeg havde nemlig at forklare, hvorfor jeg ikke svarede Deres opringning den morgen. Jeg lå nemlig i sengen, og da jeg kom ned var det forsent, om jeg havde villet ringe Dem op, hvilket jeg imidlertid helst vilde la være, da det ikke er min specialitet – jeg har nemlig aldrig gjort det – om jeg havde villet ringe Dem op, var det vist jeg [81] sagde, – ja, så vidste jeg ikke, hvad jeg skulde ringe op, da jeg havde glemt navnet på det firma De arbejder i.

Det var altså det. Og så var det det trykte manuskript, en blå bog, kaldet «Heimskringlam edidit Sigbjørnus», det har jeg trolig bragt, en pige eller dame tog imod det, og jeg fortjener således ikke Deres bebreidende taksigelse. Det er forunderligt, at De ikke har fåt det, det var dog flere dage, før jeg reiste – det var indsvøbt i en avis. Og det var altså meningen at De skulde ha det – «fra forfatteren», som det heder.

Her er ikke endnu birkeløv, men her er hvidveis og troste og snepletter, som langsomt, langsomt smelter, og det er en del af vort dagsverk at se dem smelte.

Og her er ingen halve vågenætter, jeg lægger mig kl. 10 og står op 7, og afværger standhaftig alle varme drikke, såat jeg drikker melk til alle mål. Det er forresten ingen sag, da den melk er nysilt og fuld af vårens forhåbninger – Alkoholiske drikke kommer ikke indenfor min mund, det eneste har været et glas bokøl om søndag til at drikke dus med en sømand, de to af prestesønnerne er sømænd.

Af damer er der ingen, som behøver at gjøre Dem eller nogen anden af mine ivrige beundrerinder jaloux. Her er jo en lærerinde med friske, hvide tænder, men hende fattes ordets gave – ikke så, at hun er stum – nei den egenskab besørger prestens ældste datter, thi hun er døv-stum, men hun er igjen ikke, såvidt jeg ved, med hvide tænder, thi hun er henimod de 40. Og dog er *hun* mere talende end den omtalte lærerinde.

Jeg spekulerer forresten på, om jeg skulde tilbringe den anden halvdel af sommeren i Bergen.

Jada, jeg skulde have spillet, spillet.

Hils Brinchmann og andre, de måtte se. Vær hjertelig hilset.

Adr. Hr. S. O., Provst Brodahl, Støren St., Nordbanen.

Deres Sigbjørnus.

1/6-93.

Kjære Fru Eckhoff!

Skjønt jeg helst vilde adressere mit brev til Dere begge, Eckhoff og Dem (fordi Dere står for mig sammen som én ven med forskellige sider) må jeg denne gang henvende mig til Dem alene, da jeg har to private ting at afhandle.

For det første fortælle Dem, at det var fordi jeg var i et af mine uberegnelige humører, da jeg ikke kjenner mig selv, at jeg sidste gang vi var sammen, havde det så travelt med at forsvare Dybfests [82] bøger. Jeg fik ordentlig skjænd af min ven Thiis, da jeg fortalte ham, hvad jeg havde sagt, og pålæg om øieblikkelig at be om tilgivelse men det var lettere sagt end gjort – for det har jo ikke været andet end strid og forsoning, strid og forsoning mellem os, og jeg havde en følelse af, at det burde ikke bli altfor komisk. Det var det.

Det andet er, at Ernst Brodahl ber Dem, hvis det falder Dem let og bekvemt, at sende de barnenoter, De lånte af ham. Hans kjæphest er barnesange og børn. – – Så er det mig selv, som jeg er, levende begravet blandt fjelde. Hvor jeg længes efter havluft. Jeg lever så forfærdelig stille her. Trist har jeg været. Jeg har vist sagt den sætning før: Det er, som livet ror fra mig. Jeg tykkes mig så ofte så ond, så uhelbredelig indvortes ækel og styg – og måske det er ikke det værste, men at jeg er så småstykket. Jeg længes efter det hele, fulde syn. Ofte synes jeg, jeg ser glimt, ser Gudsansigtet mellem skyer. Så forsvinder det. Jeg går i mørket. Jeg plukker en hvidveis, jeg holder den i hånden, river den stykker. Hvorfor skal den være til? Og jeg længes. Fra sneen længes jeg mod den første hvide blomst på marken. Men når den første hvide blomst på marken er kommet med sine søstre, da slår ny længsel ud, og jeg længes efter at træernes tørre grene skal blades og knoppes. Og når alle kronerne står der duftende og grønne, da ser jeg væk fra det grønne, ned mod jorden og spør: – Hvad længes jeg efter? Efter det hvide. Efter hæggens flor. – Og nu står også hæggens flor der. Og altid, altid går jeg der og skuler og spørger: Længes du, Sigbjørn, hvad længes du mod?

– – – Ja, nu er måske alle Deres roser også sprungne ud, en for en, og mange

på engang.

Men hvad betyder så alle disse blomster?

Jeg er så træt af at spørge. Mit hode værker mangen gang af bare de spørgsmålene.

Her på jorden får man dog ikke det fulde syn.

— — —

Nei, farvel. Lykkelig og fornøielig sommer.

Deres hengivne

Stedmorsblomst.

S. O. Provst Brodahl, Støren st. Nordbanen.

(AF ET BREV)

Kjøbenhavn 5-10-93.

– Jeg *har* «høie tanker om min gud», jeg! *Min* gud er ingen pengenes gud, *min* gud er de fattiges, – deres, som er fattige på gods og fattige i ånden. Men *min* gud er heller ingen feig fyr, ikke en, som [83] fryser, om han hører et sterkt ord, – det er *den* gud, som hver aften ser millioner horer vælte sig i sine liderlige senge, som hver dag ser tusinder af sindssygeasyler med lidende mennesker, der spiser sin egen drit og drikker sit eget pis!

Den gud er ingen lægprædikant, *den* gud sidder ikke og klynker, *den* gud, som skal se på den stas, høre på den jammer, han er intet kvindfolk!

[Kbh. høsten 93?]

Kjære Jens! [Thiis.]

Jeg er så bange, at der var noget i mit forrige brev, som stødte dig. Jeg var næsten utilregnelig den dag. Jeg forstår siden ikke, at jeg kunde være sådan. Å, jeg var næsten vanvittig af ensomhedsfølelse. Min sindsstemning er så sammensat hernede, det er umuligt at gjøre nogen klog derpå gennem breve. Jeg synes dog, din lykke har gjort dig nokså ubarmhjertig. Jeg er så glad, fordi jeg hører, og du selv konstaterer, at du er blevet så ny og lys. Jeg er så glad, at jeg blir det næsten selv.

Men mod mig har din lykke gjort dig ubarmhjertig, så ubarmhjertig, at du ved det vist ikke selv. Ler du? Jeg synes du sidder og ler, din Satan, din beelzebub, din – – – jeg havde nær sagt det værste.

Jaja, godt ord igjen. Men jeg synes rigtignok, at blæk ikke kan være så forfærdelig kostbart.

Nok vrøvlet. Jeg er grebet af megen angst. Disse gange, jeg har været blank, har jeg havt det så ondt, at jeg bliver angst bare ved tanken derpå, at det nu skal begynde igjen. I disse sidste par måneder har jeg stadig gået som på nåle.

Jeg har én krone nu. Jeg får mad imorgen, men ikke længer. Der er ingen at låne af. Bundgård er endnu borte. Jeg er altså nødt til at opgi alt hovmod og bede dig, om du fluks kan, låne mig 5 kroner til de andre, og *samtidig* sende mig besked, om jeg skal bede Grieg om penge.

Det er ikke nok med almindelig sjælstyngsel – så skal også denne fordømte sultingen komme til.

Jeg tror ellers, at jeg nu – idag – er seilet ind i en ny novellette, så lyserød, fin og skjær. (Begyndt at skrive den, forstår du.)

Da blir jeg altid i strålende humør, dit fæ.

Sigbjørn.

Jeg vil ikke sige: din hengivne, for jeg hader dig, som – – – – – alt det der dævelskab, jeg ved jagu ikke hvad det heder.

[84] [1893?]

Kjære frøken Nicolaysen!

Jeg har ikke glemt violerne. Men jeg har ikke kunnet skrive til nogen. Forretningsbreve til Jens har været alt, Dette brev bliver vist heller ikke åndrigt aller stemningsfuldt. Thi jeg fattes ånd og stemning. Ingen luft og ingen elskov er der til at give mig dem. Tak, fordi De tænkte på mig og skrev brevkort til mig.

Idag vil jeg gjøre testamente. Jeg vil skrive til alle, som har nogensinde ofret mig tanke, ord eller smil, forat de, når jeg går bort, kan sætte violer på min grav og beskytte den mod høstvinden. Det morer mig at tænke, at en og anden af jer når han (hun) blir trist og træt af at sidde på Grand, til afveksling går ud på

kirkegården og mumler hen over mine græsstrå: han kunde have blevet noget, men han fattedes penge.

Når jeg idag vil gjøre testamente, så er det nemlig, fordi sidste sou svandt igår. Da jeg beder alle mine venner og qvasi-venner fjern og nær om at skaffe mig en 1ste kautionist til et lån, vil jeg også bede Dem derom. Kvinderne skal jo ligge så brilliant for finansoperationer.

Jeg går ellers imorgen (jeg kommer nu til imorgen, efter at have beskrevet Dem idag-dagens og igår-dagens virke) igang med at påbegynde endel nye verker, hvert af dem, repræsenterende nye retninger. Jeg har resolut kastet al min tidligere produktion i Peblingsøen. Thi sandt at sige var det Peblingeliteratur. Idag føler jeg manden i mig! Jeg vil kortelig nævne for Dem, søge at gjøre Dem begribelig (jeg vil håbe, at De straks bringer nyheden videre, og at den havner i pressens organer!) rækkevidden af mine planer: Et musikalsk-dramatisk sagn: moderen og de tre søstre, det vil blive af en gribende virkning – en national-humoristisk selvbiografi, den vil blive af en kolossal virkning – en operatekst, sujet fra indianernes liv og følelsesverden – den vil blive af overraskende virkning – legenden om de ti munke, storartet virkning – – nu, skulde ikke en så lovende produktion, så rige fremtidsløfter kunne skaffe en kautionist, så hænger vi os alle.

Deres til døden hengivne
Sigbjørn Obstfelder
i Abel Cathrinesgd 11 St, t.h.

Hils alle.

[85] [Poststemplet 17/12/1893 K'havn.]

Kjære Fru Eckhoff!

Jeg er Dem så taknemmelig for Deres kjære brev. Det er så godt for den, der er ensom, engang imellem at høre ord, der har noget af hjemlig duft om sig og af at man står ikke ganske uden venner også blandt dem, der ikke er profesjonelt «literær». Jeg sidder her i mit værelse, som ene i disse grå dage er mørkt hele døgnet. Her er blit stillere end før, knugende stille. Den sidste kjendte her, Thomas Krag, til hvem jeg kunde ty en og anden aftenstund, når det blev mig for

taust, er reist hjem. Og humøret sunket for mig, måske fordi min bog nu er kommet ud, – det at vide sig selv kritiseret af kreti og pleti, det at vide det betragtet som ens endelige arbeide, som for en selv blot står som en begyndelse, da det, som man egentlig *vilde* sige, det har man endnu ikke og vil måske ikke på længe få ord for. Ja, næsten med fiendtlige øine er det jeg ser på denne «lille bog, der blir årets største literære begivenhed,» som der stod. Det er med en blandet følelse, man læser sådan noget, en følelse, der kan få en til at bide tænderne sammen og ønske sig langt ind på en russisk steppe. Det glæder mig, at De har forstået mig rigtig, – jeg betragter, kan ikke andet, en forfatters arbeide som et oprigtigt testamente, han gir sin slegt. Slegten har en trang til at give vidnesbyrdet om sin åndelige tilværelse, den fremstiller da ved arv og anden udkårelse endel mænd, som sågodt de forstår det, gir sig selv og slegtens drømme, sorger, lidelser, ja synd, sådan som det stiger op i dem selv. Således ved jeg nu så godt, at mine digte vil blive karakteriserede som naive, barnslige o.s.v. allevegne, jeg ved det på forhånd, og det generer mig ikke, fordi *jeg* ved det næste, jeg skriver, – ingen mands ungdom kan ses løsrevet fra hans manddom og omvendt, og jeg har gjort alt netop for at søge det naive udtryk for at give min sjæls bevægethed mellem forskellige poler i dens ungdom.

Jeg plaprer nu, og jeg kjeder Dem, og De tror måske, at det er sligt noget, som fylder min tanke i denne tid – ak nei, der har denne uge været dage, da jeg i stum fortvilelse har siddet den lange dag og stirret mod gulvet, – hvor skal jeg hen, hvad vil jeg, hvad kan jeg gjøre? Det kan komme, at jeg blir ræd for at miste vettet igjen, thi en sådan tilslørethed! Intet interesserer mig, det er som tanken står stille, intet erindrer jeg, og intet længes jeg mod.

Derfor kan *jeg* heller intet skrive til Dem. Jeg *vilde* så gjerne skrive noget hyggeligt og noget interessant, men jeg *kan* ikke. Jeg får da nøies med at ønske Dem og Eckhoff og eder alle en god og glad jul.

Deres hengivne
Sigbjørn Obstfelder.

[86] Der er såmange blade på «Hjemmet». Hvis der er nogen af dem, jeg kjender på «hjemmet» endnu, f.ex. Extremerne, vilde jeg be Dem, om De vilde

gjøre mig den tjeneste at be en af dem samle de kritiker der kommer over digtene. Der vil vist bli adskilligt rart. S. O.

Abel Cathrines Gd. 11, St. t. h.

[Ved juletid –93. Anm. av A. Aall.]

Kjære Anathon! [c: Aall.]

Netop som dit brev kommer er jeg flyttet. Havde jeg ikke det gjort, havde jeg måske udendvidere reist med. Nu ved jeg ikke. Jeg har altid tænkt mig et længere Berlinerophold, efterat jeg er færdig med Kj., og da var jo disse par uger dernede overflødige – jeg har, siden du reiste havt sorg i anledning «Esther». Jeg greier den ikke. Jeg greier ikke idéens udformning. Jeg blev meget bedrøvet derover, men jeg har besluttet mig til at legge det væk. Jeg kan desuden ikke arbeide med det mere. Jeg holdt paa at fortvile derover. Nu har jeg resigneret. Jeg kan måske alligevel gjøre noget andet.

Jeg har nu ikke flere penge. Jeg blir nødt til ialfald at prøve at få banklån øieblikkelig. Kan *du* hjælpe mig til nogen første kautionist, så tror jeg det for mig vilde være en meget værdifuldere hjælp en den af dig foreslåede Berlinertur.

Mange tusinde hjertelig følte taksigelser for den smukke indbydelse og dine venlige ord til mig.

Jeg er ikke fri for at være lidt nedslagen. Jeg var i mine gode dage, da du var her, fuld af håb. Måske den økonomiske sorg er hovedgrunden til tristheden. Jeg har som sagt resigneret over Esther, det er ikke første gang, jeg har lagt hende bort. Nyere, friskere, livsblodskraftigere kan hun komme igjen.

Jeg ved ikke mere at skrive. Mit hode er så underlig tomt. Denne seigpinende guerillakrig for at forme min hjernes arbeide til mad! Denne udafstandhed til at føre nogen stormkrig mod livet!

Vel. I Berlin sees vi nok før eller senere. Og da vil jeg håbe noget nyt er indtrådt. Jeg vil også gjerne være her, når digtsamlingen kommer (måske om 9–10 dage) forat besøge autoriteterne, Brandes, og høre lidt til de mundtlige meninger ellers.

Din hengivne

Sigbjørn.

Abel Cathrines Gade 11, St. t.h.

[87] [Kbh. 1893.]

Kjære Frk. Synnøve Nicolaysen!

Jeg vilde gjerne aflægge min visit hos Dem og de andre juleaften. Jeg kan blot sende et juleønske, som jeg håber kommer frem til imorgen.

Jeg ved ikke Brinchmanns adresse, ellers vilde jeg sendt ham et julekort; jeg blir mere og mere glad over hans uforbeholdne ros, efterat Müller er kommet ned og fortæller mig, at han virkelig selv er personlig glad i mine vers, og at han ikke blot står der som anmelder. Jeg synes det har så meget mere at si, som *han* jo ellers vist ikke er så snar til at bli begeistret, selv er «pint af selvtankens mare».

Og hvis I iaften sidder sammen, så vilde jeg – – ja man kan jo ikke sige noget, et håndtryk til tak for deltagelse og forståelse, det er alt. Glædelig jul da, alle.

Deres hengivne

Sigbjørn.

[Vinteren 1893–94?]

Kjære Ragna Dons!

Jeg kan ikke gennem brev fortælle Dem, hvor Deres brev gjorde mig glad. Jeg var som ellevild den aften, og først næste dag forstod jeg, at Deres brev med dets meddelelse, var grunden. Jeg tør jo aldrig tro på min egen ydre opbrusning, men det var så; thi dagen efter greb jeg mig selv i at ha våde øine hvert øieblik – af fryd – og jeg gik og så mig forundret omkring, og havde folk set nøiere på mig, havde De vist sagt til sig selv: hvad feiler ham?

Thi dette med Jens har været en af hovedgrundene til denne modløshed over at alt var usammenhængende, forstår jeg nu. Og nu kommer sammenhængen!

Som De måske ved, har jeg aldrig blandet mig i dette private anliggende. Hans og mit inderlige venskab har kunnet forløbe uberørt deraf. Men nu – lad mig sige, hvad hjertet løber over med – hvorfor skulde I to ikke kunde blive lykkelige sammen? Nu har De vist kjæmpet igennem den kamp om den ydre

skjønhed. I et menneske som Dem må der have været en forfærdelig gjæring desangående – Deres inderste, men ofte fordunklede, trang drages mod åndens, tankens, det sjæleliges finhed og storhed, – men (å, man forklarer sig så dårligt i brev, og dette vil måske endog støde Dem)^[88] noget i Deres legemlige organisme har attrået bugnende livskraft, «skjønhed».

Å, jeg har selv, kjæmpet så længe med disse jordens længsler, stoffets, – og jeg har vundet fred. Uden at have sænket min skjønhedssans for det materielle, – har jeg hævet den, hævet den høit, for det, der bliver og forædles gennem livet, og ikke smuldrer og dør, men vokser, og måske engang vokser op fra jorddøden. Det der må give den varige, den stille lykke, det er forståelsen, når De lægger alt det i dette ord, som jeg nu lægger. Den er det, som behøves, ud gennem årene, den adelige, vakre forståelse, den bruges der mange, mange kilo af i et hjem hver dag. Ta ikke dette, som, at jeg præker for Dem! Det er vist De, som kan præke for mig. Jeg bruger bare gale ord. Havde jeg været hjemme, så kunde jeg sagt så meget derom, – om min egen, stille, svage, tendre lykkespire – så tender, så tender, – at intet vognlæs kan knuse den! Den vil finde sig en sprække i hjulet.

– – Jeg tror Dem ikke netop så meget istand til at tænke stort og klart, som De siger. Men jeg har altid troet om Dem, at De havde det på følelsen, så at når ordet nævnes, var De straks med. Ja, jeg er så glad, så glad. Og jeg tror, De vil bli så lykkelig, så lykkelig. Thi jeg vil tro og håbe, at Jens aldrig holder op at *tilbede* Dem. Måske lir De ikke det ord. Men som jeg næsten lægger noget særskilt i alle ord, gjør jeg det også i dette. Jeg mener ikke det gamle brutale: bære på hænderne o.s.v. Jeg mener det, som vil værgе ham fra at røre ved Deres sommerfuglvinger. Hvor er det ikke vanskeligt? At la være at støde det fineste, underligste i den, man elsker. Og jeg synes tilbe, sådan, som jeg forstår det, passer så godt på ham. Engang har der været for meget af det, en næsten plump, udvortes tilbedelse – der skulde blot lykkelige dage forat feie den bort. – – Undskyld mit glade vrøvl! Hjertelig tak for Deres gode, varme brev. Jeg tog ikke fejl.

Deres hengivne
Sigbjørn Obstf.

Jeg havde tænkt på så meget andet klogere og klarere jeg vilde si, men nu får

jeg ikke udtryk for det.

Vil De give mig Deres søsters (Margrethes) adresse?

[1894]

[Jan. 1894.]

Kjære frk. Ragna Dons!

Dette er noget af det underligste, jeg har oplevet – jeg *er* ikke af dem, som pleier opleve sælsomme ting, ja dette er måske den eneste: [89] Husk først på, at jeg pleier ikke sån at gå og tænke på *Dem* i almindelighed – nu, men lille juleaften tænkte jeg på *Dem*, da jeg gik henad Vesterbrogade og nærmed mig mit hjem, – jeg tror, jeg også da var trist, og sikkert nok er det, at jeg gik og tænkte på, om jeg skulde skrive til *Dem*, men endte *den* tanke med: det interesserer vel neppe hænde, jeg ved jo ikke, hvor mer eller mindre fremmed hun betragter mig, men *måske skriver hun til mig* i anledning bogen (jeg fik i de dage breve fra mange i den anledning). Jeg tænkte på dette under hele marschen, indtil jeg kom ind; jeg så, da jeg tændte fyrstikken, at der lå et ensomt brev (breve er den eneste afveksling, jeg har). *Det var fra Dem*. Det slog mig, at jeg just den aften havde tænkt på *Dem*, som jeg altså ikke sådan til dagligdags tænker på (ligesålidt som på nogen anden bestemt) – men jeg glemte det igjen.

I aften var jeg meget trist, og var i den intenseste tænkning, om jeg skulde skrive til *Dem*, (som jeg siden den dag altså ikke har tænkt på) og hvad jeg skulde skrive. Jeg går samme vei, ad Vesterbro hjem, og jeg ender med samme tankerække: hvad kan det vel nytte – måske skriver hun til dig. Jeg er i denne tanke, lige til jeg har tændt fyrstikken, – der ligger et ensomt brev. *Det er fra Dem*.

En ting til: Nytårsaften tænkte jeg på at telegrafere til Deres moder, hos hvem Nærup, Krag og jeg var sidst nytårsaften.

Og dette sammentræf er det, der tykkes mig lidt sælsomt. Og det er det, der driver mig til at skrive.

Deres brev glæder mig meget, de private breve jeg har fåt har for mig en ganske anden og større værdi end kritikerne (De ved måske nu, at også «Politiken»s spalter har havt en omhyggelig og vakkert skreven af Helge Rode, ligesom jeg har været anerkjendende omtalt i «Tårnet» af Jørgensen). Det glæder mig at De holder af «Ene». Dets tilblivelseshistorie vil ha megen, måske personlig interesse for Dem, men jeg tør ikke fortælle den uden mundtlig. Jeg gik og tænkte på at fortælle den, før jeg reiste til Danmark, – men det gik mig, som det altid, ligefra den dag i Seljord, da De stødte mig fra Dem første gang, har gået mig, – hun er måske ikke den, jeg synes, jeg har havt instinct af, – det vil vist ikke interessere hende. Jeg har flere gange – la mig nu si det – i disse år påbegyndt breve, og flere gange udtænkt såne, og som sagt jeg har ræsoneret det bort. Men har jeg sagt grunden til *det*, så skal jeg også, forat der intet af dunkelt skal være for Dem, også si, hvorfor jeg har påbegyndt eller udtænkt breve: det er – fordi jeg første gang jeg så Dem fik som et syn den idé: *hun, hun* vilde forstå dig, *hun* vilde kunne bli dig en veninde. Jeg havde det instinct, at der var noget både ånds, følelses- og nervebeslægtet hos Dem. Jeg var rar dengang, meget rar, og jeg skrev det underlige sammensurium, dels for at vise Dem, at ^[90]jeg var meget literært optaget, dels for at ægge Dem til samtale, for så at få mit væsen frem og formes af Dem. Men, som sagt, De stødte mig, bevidst eller ubevidst, bort; det var jo ellers naturligvis umuligt for noget menneske at opfatte, hvad jeg egentlig vilde.

Efter denne indledning eller forklaring, kan jeg måske skrive mit brev, det, der gråt i mig, sled i mig, smerted frem, da jeg vandred herhjem.

Det er blot en klage. Og jeg har sagt om- og omigjen: hvad kan det vel nytte, hvad kan hun vel gjøre, hvad kan hun vel trylle.

Men måske har også De, når det har faldt Dem tungt at ånde, tænkt som så: lad mig tale ud til nogen, hvem det end er, det vil være bedre, at et menneske hører det.

Det er, som når man ikke har lyst til at dø alene, borte fra folk.

Hvad kan vel min skjæbne interessere Dem – Dog, nu har jeg altså besluttet

det, la mig så skrive det fuldt ud, hængi mig i det.

Jeg har været meget nedslagen, og er det. Jeg har aldrig følt som nu, at jeg har evner – evner til med tiden at frembringe det underlige, der omplantet til menneskers hjerner forædler dem og giver dem indhold. Jeg har aldrig været så nedslagen som nu.

Jeg behøver vist ikke at fortælle, at hvad af materiel sorg, livet kan udtænke, har jeg havt fra barndommen.

Men jeg troede, at jeg skulde opdra mig selv til at bli sterk og glemme min barndoms skjælvninger.

– – Og så, og så – er det det, – jeg har gået og troet og håbet og ventet, at livet i sin skønhed skulde komme til mig. Jeg trode, at når jeg selv havde sanser, så dygtige til at føle smerte, så vilde en gang jubelen tændes.

Og angsten er kommen, den frygtelige, og den kolde, – ikke for døden eller vanviddet – men for, at jeg ikke skal få leve livet her på jorden.

Og det hjælper ikke, at jeg ser mod den kolde blå himmel og de kolde, hvide stjerner. For angsten forfølger mig.

Thi stundom er det som *den* forfærdelig klarhed kommer over mig, at jeg selv ikke kan få leve det rige jordens liv, fordi min organisme er styg og syg.

Mer og mer er min ånd blevet kræsen, jeg tåler ikke længer mig selv. Jeg finder mig selv ækel.

Mit indre liv har måske ikke siden jeg blev voksen, været så rent, så skyldfrit, som disse måneder hernede.

Og dog skjærpes smerteknivenes ægge.

Jeg ved ikke, om jeg kan holde det ud.

Det kommer jo altid igjen. Jeg tror jo hvergang, at *nu* er der ^[91] kommet den klare vinterdags ro i mig; men så kommer det jo altid igjen, større til alle sider.

Som den skibbrudne borer sine negle indi planken, sån har jeg boret mig ind i håbet om at leve jordens liv, mens jeg er her. Jeg tænkte i dette øieblik: skulde du heller kaste dig ned og prøve dette man kalder at bede. Men jeg *kan* ikke, *kan* ikke det. Thi som den skibbrudne har jeg boret mig ind i den anskuelse, at jeg nu hører jorden til, og at vi jordsønner og jorddøtre får hjælpe og trøste og glæde

hinanden.

Og derfor – uvist, famlende, smertelig nær vished på, at det mer skader end gavner – går jeg heller til den kvinde, ligeover for hvilken jeg engang (har siden ikke følt det ligeoverfor nogen anden) troede at føle, at hun vilde forstå det underlige i mig.

Det nytter ikke at sige: Han klager, det er bare klager, det er bare klynken, han er underlig, han er af naturen tungsindig, han er nær vanviddet, – det *nytter* ikke at sige det, når man står ligeoverfor den målløse, endeløse, grådløse sorg. Den, der lider, han lider. Og det tør være, ja *det* tør være, at han har næsten ødelagt sig, før de klager kom frem. Det tør vel tilgives, at den der i år, har lidt (være det sig livsomstændighederne eller være det sig hans egen naturs evne dertil) i et øieblik halvt sansesløs sukker.

Angsten! for at alt det, jeg arbeided for som personligt ideal, stred så inderlig for, blev måske gal for, – at det var chimærer.

Angsten for, at det hos mig selv, som jeg trode, jeg havde ret til at kalde renhed, den, som skulde gjøre mig duelig til at «leve livet», ikke var det.

Jeg sidder her, – jeg forsøger at skrive til en, for hvem mine ord måske vil være klingklang – jeg ved ikke noget sted på jorden at gå til med mit syge, forpinte hjerte.

Jeg ved ikke noget sted at lægge mit hode, jeg ved ikke nogen at tale med. Jeg har øvet mig op i at elske den «stolte ensomhed». Men der er øieblikke – – –

Jeg sidder her, – jeg vil ikke hjem, – jeg vil længer ud i verden, – og jeg føler savn større end de faderløse, hjemløse børn, fordi mit øie har set mere, og mit sind har drømt mere.

Mine ord lyder måske for Dem svulstige, som poesi, de er for mig en bitter virkelighed.

Ja angsten – jeg føler med skræk rynker tegne sig i min pande, mit blik bli gammelt, – – og endnu er ei ungdommen kommet!

Helt ud kan jeg ikke tale her i brev, alt det, som her måske synes Dem abstrakt og svævende, det knytter sig dog til bestemte oplevelser eller helst ikke-oplevelser, med livet i skjønhed mener jeg ikke noget fantastisk, nei det er ganske

simpelt, det jeg mener.

[92] Og så vil jeg her slutte. Det er dagslys nu. Og jeg blues ved, at dette brev er skrevet af en voksen mand.

Jeg er så klog alligevel. Også det ser jeg med en vis rædsel. Der er blevet mer og mer sådan uendelig tolerance i mig.

Det er dag nu. Det andre, jeg skrev, blev skrevet igårftes. Jeg tvivler atter på, om jeg skal sende dette.

Jeg sender det med den bøn, – – nei ingen bøn – – jeg vilde sagt, at De skal brænde det. Men det får De jo gjøre, som De vil.

Jeg har slet ikke fået sagt, hvad jeg vilde, eller fået sagt det, *som* jeg vilde.

Jeg får prøve at samle det alt i, at jeg ved ikke ud af den grav, hvori min sjæl ligger.

Dog det er blot et poetisk udtryk.

Det er ikke det, at det smerter i mig, – men det er det, at det smerter så uendelig dumpt og håbløst.

Tilgiv mig dette.

Havde jeg været hjemme, da vilde jeg ikke ha sagt et ord af alt dette, jeg vilde ha opsøgt Dem, De vilde ha set på mig, forstået, at jeg led den kummer, ligeover for hvilken enhver kvinde er moder og samaritan, det vilde ha været mig nok.

Glædeligt nytår

Deres hengivne

Sigbjørn Obstfelder.

[Vinteren 1894?]

Kjære Hr. Aage Matthison-Hansen.

Endelig er Deres kort kommet over Bergen tilbage til København igjen. Jeg har boet i denne By i over fire Måneder nu nemlig. Mange Tak for Deres Anerkendelse. Jeg burde besøge Dem. Men jeg har meget vanskelig for at besøge Folk, og jeg tror ikke, De vilde have nogen Glæde af det. Især i denne Tid er jeg så folkesky. Jeg kan ikke gå til Folk, jeg godt kender engang. – Nei, jeg er personlig meget uinteressant og uanselig, og hvad værre er, trykket af, at jeg er det. – Men

jeg er meget glad over, at De vilde skrive til mig.

Hjertelig hilsen fra
Sigbjørn Obstfelder
Abel Kathrines Gd 11 A
V.

[93] K'havn [1894]

Kjære fru Eckhoff!

Mange tak for Deres breve. Grunden til min taushed er, at jeg rundt jul fik en sådan hoben breve, at jeg blev fortvivlet og simpelthen har ladet dem ligge til nu.

Mig selv. Jeg er jo intet, der hænder mig jo intet. Jeg selv er den, som skriver. Jeg går stille rundt og tænker, det er det hele. Og det har jeg jo skrevet om. Jeg har måske i de sidste år ikke været så jævnt mørk og trist som denne tid. Det hjalp desværre intet med den offentlige medgang, jeg fik. Jeg havde håbet, det skulde det. Men det gjorde ikke. Jeg lar til at være uimodtagelig for den slags fornøielse. – Jeg er inviteret til forskellige mennesker, til Krohgs (som invitered mig julaften), til Stephan Sindings og nogle andre. Men jeg går ikke. Jeg er blevet næsten folkesky. Jeg er ikke bange dem. Men det er mig ligesom uvedkommende.

Ikke tænker jeg at reise hjem heller. Hvad venter mig der? Jeg længes ofte efter fjeldene og Norge, det kjære Norge – det hele land er *mit* hjem, men jeg blir herude i ensomheden. Alt dette forekommer det mig, jeg har sagt før. Og ellers – som sagt – har jeg aldrig gået så op i det, at jeg skal skrive. Det er forsåvidt en interessant tid for mig, – under kampe modnes idéer, kommer der klarhed – såat i det næste jeg skriver, skal der ikke blive de halve ord, stemningsantydningerne. Allerede den næste bog vil måske forsone eder med det, I kunde ha imod den forrige, og det vil vise sig, at det fra alle standpunkter var rigtig at begynde, som jeg gjorde, for at det næste kan komme med desto større vegt.

Dette følges jo ad med, at jeg selv udvikles – til større harmoni, ro, renhed. Idethele – jeg ved ikke, om De ved det – jordlivet har i den sygdom, jeg havde, tabt sin betydning for mig. Jeg kom derfra som en gjenganger. Det var det, at jeg

skulde skrive, som gav mig mod til at leve. Derfor er det også så, som jeg har forklaret.

– – Jeg blev så glad, som De tænkte, over Deres hilsen fra Tullik Ihlen. Jeg lærte hende jo ikke at kjende, men sådan at se til (jeg mener ikke netop hendes udseende) var hun noget af det, der har tiltalt mig mest. Jeg husker så godt engang hun sad sammen med de andre ved stranden: hun var så borte fra alt det nærværende med sine tanker og hørte dog alt. – Man holdt mig vistnok for ren idiot der på Borre. Jeg var også underlig, jeg var jo så forpint, og da kan man ikke være naturlig. Jeg vilde ikke være sådan nu, tror jeg. Jeg skal si Dem, der *har* været noget forfærdeligt ved det op igjennem [94] tiden for mig – at jeg sådan har kunnet sidde sammen med mennesker, og de har talt og talt – og jeg, måske mer end mange andre kunde ha noget at si – og så har jeg ikke kunnet, –, som nogen målbandt mig, – og så den følelse af at være så umulig. – Også *den* gang: blot et halvt år efter den evighed på sindssygeasylet! – Ja, som sagt, jeg blev meget glad over den hilsen fra Tullik Ihlen.

Og så blev jeg glad over det smukke kort fra Eckhoff. Jeg havde før jeg fik Deres brev idag tænkt at skrive til *ham* denne gang. Men nu får jeg be Dem takke og hilse.

Jeg har begyndt at spille lidt violin igjen i det sidste. Idag har jeg været så mørk til mode, at jeg har ikke kunnet gjøre andet.

Alt dette er, hvad jeg har at fortælle om mig selv.

Mørkt og tungt er veiret henede, men der er hele vinteren en temperatur som tidlig vår.

Jeg beder Dem hilse alle. Selv være Eckhoff og De hjertelig hilset fra
Deres hengivne
Sigbjørn Obstfelder.

Jeg beder Dem næste gang adressere til Svanemosegårdsvei 8 St.

[Vinteren 1894.]

Kjære Olaf! [c: Behrens.]

Jeg har i denne tid neppe fået noget så smukt og kjært for mig som dit brev.

Jeg var meget glad derover. Den eneste, eller ialtfald største, lykke, jeg eier, er mine gode og hengivne venner.

Jeg har ikke været oplagt til at skrive og er det neppe idag heller. Jeg har været meget fattig udover vinteren, – er blevet hjulpet ved småbeløb af venner; nu straks tænker jeg et lån går i jorden med Aall, Lars Waage og Christian Lange som Kaution. Jeg har da også levet meget tilbagetrukkent – og nu kan jeg ikke, trods at jeg har indstændige indbydelser (fra Chr. Krohgs, Steph. Sindings m. fl.) komme mig til at gå ud. Så ensomt, så indesluttet, så tilbagetrukkent som nu har jeg dog aldrig i mit liv tilbragt dagene. Mange af dem hører jeg end ikke min egen stemme hele dagen. Dog længes jeg heller ikke hjem – det er, som jeg har glemt hjem og fortid. Som et dunkelt minde står det for mig, at jeg til julen gav ud en bog – men det er næsten som noget fremmed, mig uvedkommende.

Du kan da også forstå, at jeg har lidet at si, lidet at skrive. Jeg har simpelthen været fængslet til Kjøbenhavn, – ellers havde jeg forladt denne triste by forlængst.

[95] Jeg har stiftet – været nødt til at stifte – bekendtskab med nogle ækle bergensere, som du vist kjender, Gabriel Finne, Just Frøchen, Bendix Lange. Af disse er dog Bendix den bedste. Han har desuden det præ, at han for tiden ikke er forfatter. – Dog denne min karakteristik *mellem os!*

Jeg har nu i et par uger intet bestilt, end ikke læst engang. Jeg har idag siddet og ønsket, at det skulde bli kveld. Jeg synes, at hvis jeg havde nogen større begavelse, – så kunde det næsten ikke være så – da vilde det sprudle i mig. – – Dog – hodet mit *har* arbeidet sterkt med idéer udover høsten. Jeg har planlagt en samling fortællinger, som jeg vel måske ikke kommer til at gjøre – jeg har dog ialtfald skrevet én af dem; som ovenikjøbet er god. Men det er dog lidet på et halvt år.

– – Underlig nok; mens jeg skriver dette brev, får jeg idéen til en hel roman, en roman med den ungdoms idealer, som tildels har vendt sig mod Bjørnson, dens liv i stemninger og sommer. Og allerede optar det mig. Det er deiligt at tænke. Men jeg vilde heller leve, – danse, være blandt folk, se ansigter. Dog, man kan ikke nå alt. Og jeg nærer det håb, at også livets mangfoldighed skal komme til mig.

Det er et kjedeligt brev dette. Men jeg har rodet i min hjerne. Den befindes at være tom.

Såsnart jeg får pengene, reiser jeg herfra, længer syd, har jeg tænkt.

Hils din mor, Eugenie og de andre frk.ner Paulsen, dine søstre er vel måske endnu i Bergen.

Farvel da og god lykke.

Din hengivne

Sigbjørn.

Adr. Svanemosegårdsvei 8 St.

[Våren 1894]

Herr Arne Garborg!

Har længe tænkt på at takke Dem for Deres venlige, opmuntrende brev, som naturligvis for mig veiede mere end disse off. kritikere, som man ikke rigtig tør tro på.

Men jeg har desuden nu et ærinde. Så nødig jeg vil det, førend jeg har vist mig selv og andre, om jeg har ret dertil, må jeg søge stipendium – thi jeg har i Kjøbenhavn bogstavelig lidt nød, og det arbeide jeg dog i gode tider synes jeg kunde gjøre, bliver idelig stanset derved. Det er så fat med mig, at det bevæger sig en gjærende tanke-strøm i min hjerne, og det tager tid og kraft at bringe den til klarhed og finde stil. Jeg tror ikke, dette er bare skryt.

[96] Jeg vilde derfor bede Dem om Deres anbefaling, hvis De tror, De bør gi den, – og den måtte i tilfælde sendes til Jens Thiis Karl XII Gd 7 II.

Med hjertelig hilsen Dem og Deres og atter tak for brevet

ærbødigst

S. Obstfelder.

[22–VI–94?]

Frøken Borghild Bjørklund!

Det er vist måske for «følsomt» af mig, at jeg synes jeg må bede om undskyldning, fordi jeg ikke var noget hyggelig idag. Jeg var så umådelig trist og

er det. Det var grunden. Jeg kunde ha villet briste i gråt. Det vil lette mig at få si dette. Jeg vil bedre få sove da, tror jeg.

Der er stunder, da jeg føler mig uslere end den krybende orm, da jeg må bede markens græs om tilgivelse, fordi jeg trådte på det.

Jeg læser mine egne ord, og de kjeder mig. Bedre tie.

De må ikke tro, at jeg sådan ialmindelighed skriver breve. Nei, men jeg synes at ha en følelse af, at jeg forstår meget hos Dem og måske De hos mig. Jeg kunde ha bedt Aall sige dette, som står her i brevet, men jeg reiser foreløbig på landet imorgen.

Tør jeg be Dem forklare Deres søster også dette.

S. Obstfelder,
Studenterhjemmet.

[Sommeren 1894]

Kjære Hr. Andreas Aubert!

Endskjønt jeg gjerne vilde have drøiet lidt med at skrive for samtidig at kunne meddele Dem noget om min reises retning o.s.v. antager jeg det bedst at skrive nu, da De vel snart reiser fra Xa. Jeg havde lyst til bedre at kunne udtale min tak til Dem end det var mig muligt den morgen. Mer end pengene har det værd for mig den venlighed jeg ser i at De har skaffet mig dem. Og taler De med den mig ubekjendte giverinde, vil jeg bede Dem frembringe min hjertelige tak: jeg får lov til at betragte det som en præsent modtaget som sådan, og jeg skal søge at gjøre mig så megen fornøielse deraf som mulig.

Jeg har været nogle dage på Kongsvinger, hvor jeg bor i samme Pensionat som Munthe. Han er svært glad i en bevokset fjeldside i solskin med en liden ruin efter en skanse og en rosenbusk i forgrunden, [97] dette i hedt solskin – men måden, hvorpå han skal behandle det, bryr ham meget, og han har vanskeligheder her med ydre ting, maleværelse, staffeli, lærreder &c.

Idag reiser jeg til Finskogen.

Deres taknemmelige
S. Obstfelder.

[Poststempl. Aasnæs Finskog 17/? 1894]

Kjære Herr Munthe!

Sidder i regnveir på Gretvikens Skydsstation. Dette regn, som er umuligt, som er småt nok til at søge sig de usynligste huller, som trenger ind i uanedede sprækker, som opfylder hele tilværelsen med: regn. Well, jeg har været de anviste steder: Tvensberg, Rotberget, Breisjuberg – ja en trip indover grænsen til Borangen, hvor det var ligesom på Fröbergs theater, en gubbe og en gumma, gubben deklamerede og gumman snakked obscønt, og der dansedes, én flicka og mange fulde mænd. Manden på Tvensberg vilde slet ikke vide af andet end at jeg var en reisende fant. At det var mig, som skulde ha været sammen med Dem: nei det skulde jeg ikke få ham til at tro: Munthe vilde nok ikke ha fylgje med slik ein kar. – Tør jeg bede Dem at bede Fru Helene Hansen om at sende mit tøj til Elverum.

Med hjertelig hilsen

S. Obstfelder.

[Sommeren 1894?]

Kjære Herr Gerhard Munthe!

Det har ikke hidtil været mig muligt at sætte pennen til papiret, trods at jeg så gjerne vilde skrive. Jeg har havt og har en periode af tungsind, som jeg ikke kan overmande, og da alt bliver mig ligegyldigt. Foruden det er det også, somom jeg ikke tør *vove* at reise videre i sommer. Hele min sommer beror på en 50–60 kroner, – og for at jeg bor her behøver jeg ikke betale, før det falder mig bekvemt, så jeg er ialfald ubekymret sålænge.

Jeg var meget glad over Deres breve, hvoraf jeg syntes at forstå, at De ikke var så lei over at jeg skuffed Dem. Jeg fik det sidste just som jeg skulde til at sende Deres brev til V. G. – og ifølge dette sidste sendte jeg det da ikke.

[98] Noget nyt kan jeg desværre ikke meddele Dem. Jeg lever svært indesluttet om dagene og ser og hører intet.

Med tak for Deres velvilje

Deres hengivne
S. Obstfelder.

16. sept. 1894

Kjære frk. Dagny Bang!

Jeg har tænkt på at besøge Dem, men har ikke havt lyst til at gå til nogen, siden jeg kom fra landet – har ingen besøgt – Men dette måtte jeg i alle tilfælde *skrive*, da jeg ikke har nogen lyst til at tale mundtlig derom. Jeg bor hos Reidar Müller, jeg vet ikke, om det kan være til nogen nytte, dog trods at jeg ligeså gjerne vilde måske bo på Stud.hj., forblir jeg her disse dage, da jeg ikke ved, om jeg ikke muligens dog kan være til nogen nytte. Nu er det det – han er begyndt at bli så besynderlig trist – jeg vet ikke, hvad han tænker på. De kjender ham nok til at vide, at han naturligvis overdriver og ikke viser det mindre end det er, men i alle fald er det så, at det må være uhyre umuligt for ham selv, og alt blive forstyrret. Nu må De ikke tro, at han har talt om Dem, *ikke et ord*. Men man kan nok slutte sig til, at De er med i det. Vel – jeg kjender ikke spor til det hele – og det er vel rimeligt, at De intet kan gjøre. Men jeg vet ikke, hvad jeg skal finde på – og derfor er det jeg henvender mig til Dem som jo kjender ham bedst og i årevis har været daglig sammen med ham. Om De ikke kan forandre hans skjæbne eller såret, så vil måske et ganske almindeligt venligt, betydningsløst ord fra en, som han har havt så intimt til ven, virke beroligende. Han er begyndt at indbilde sig, at folk foragter ham, ikke kan udstå ham, at alle mennesker går afveien for ham – og alt sånt – som det jo ikke er behageligt at gå og tænke på. Jeg er skeptisk ligeoverfor tristheden, og jeg tænker, at selv den tristhed, som bragt til extase kan udrette selvmord, selv den kan spredes med et rent lidet bitte choc.

De må tilgi mig, hvis dette skulde synes Dem plumpt – men som sagt jeg er aldeles udenfor det hele, vet blot, at De var hans intimeste kammerat, og at I nu såvidt jeg vet er aldeles fra hinanden. Jeg begriber ikke hvorfor menneskene skulde skabe sig store svære ulykker, hvis de ved lette midler kunde undgås, og hvorfor alt skal tas så forfærdelig alvorligt.

Hvis Reidar fik vide, at jeg skrev, vilde han rimeligvis bli lynende sint, så De må la dette være noget rent tilfældigt. Kunde De gjøre noget, De måtte vel selv

bedre vide hvordan gribe det an – så er^[99] jo dette brev bra – hvis ikke, så håber jeg, at ikke dette har bragt noget gammelt sår til at bløde.

Tilgiv mig, tilgiv mig – men jeg begynder næsten at føle ansvar.

Deres hengivne S. O.

[Sept. 1894?]

Universitetsgaden 16⁴ Kr.a

Kjære Sven Moren!

Jeg gik i ængstelse efter mit forrige brev over at det var noget påtrængende, og jeg blev derfor meget glad over Deres mer end almindelig vakre svar. Dette gjør mig imidlertid igjen ængstelig for, at De har opfattet sagen som, at jeg ønskede noget framifrå for min søster. Endnu *trænger* hun ingen ro – eller sådant. Tingen er blot, at hun har vist bedst af at komme ud, fremforalt fordi samværet med min syge, ofte sindssyge søster ikke i længden kan være gavnligt for hende, – desuden også fordi det ikke kan være nogen fremtid for hende at gå derhjemme i dette afstængte hjem. Men som jeg sagde, hun er vant til at udføre det groveste arbeide (uden derfor at mangle intelligens, tvertimod) og er alt andet end fint vant i vort fattige hjem. En prestegård vil måske være for fint for hende, hun vil måske bli for meget distanceret, og derved føle sig uvel. Dog på den anden side tør det hende, at hun kunde være til nytte, lære noget, og blive afholdt som den stille, seige og tålmodige hun er. Dette blot til orientering. Hvad kundskab angår, har min søster blot folkeskoledannelse, – (hvilket forresten er dumt, thi hun har godt hode). «Simpelt stel», siger De. Ja, simplere end hjemme i hendes hjem kan det vel ikke godt være.

Men mange tak for Deres venlige svar, som langt overtraf min forventning, thi sandt at sige var det – (ja jeg sa det vist sidst) – mer som en halv rådspørgen fra min side.

Jeg har desværre ikke noget nyt at meddele, jeg har været meget opslugt af mine egne interesser – jeg har en vis lethed for at forelske mig (ja, ikke i hvemsomhelst) – og denne gang ender det måske i en stor letsindighed (at jeg binder mig på hænder og fødder.) Skulde så ske, vil De nok få det at vide.

Noget så vakkert som Kari Jørstad har jeg forresten siden ikke set. (Ja hende er det altså ikke.)

Håber, De har det godt – og atter tak for «sommerens dage». Hjertelige hilsener.

Deres hengivne
Sigbjørn Obstfelder.

[100] [Sthlm høsten 1894]

[Til frk. Anna Johanson.]

– – – Aldrig er jeg kommet til et sted, der har tiltalt mig mindre, aldrig har jeg set uinteressantere ansigter. Det er stor skade, thi partierne ved broerne og over på Södermalm er det vakreste af Storbypartier, jeg har set, tror jeg. Men hvad kan det hjælpe, når folket lader til at være så over al måde kjedeligt og ubetydeligt? Det sætter sit stempel på det hele. Der *må* bestemt gives en adel i dette land – ellers var her jo intet – et forfærdelig uniformt og uniformeret bourgeoisie, floshatter, bra siddende frakker og bukser på en række spækhøkere, pølsemagere, paraplyfabrikanter etc. – – og så formodentlig en fin adel som kjører i lukket vogn. Og kulturen! Strindberg har altså ret, når han siger at den svenske kultur er et potpourri af alle mulige kulturer, meget fransk, noget tysk, lidt engelsk, lidt russisk etc. – forsåvidt dette gjælder Stockholm. Såmeget kan jeg allerede skjønne, at der må være et interessant folkeliv indi landet, og en morsom svensk folkekarakter, som naturligvis opsetter en del mærker også i den lavere bybefolkning. En større naivitet gives her vist, specielt hos kvinder, end man ser noget andet sted. – Det kjedeligste og dyreste sted jeg nogensinde har været på!

Jeg har ingen fordomme, og jeg vil intet heller, end at komme til andre resultater – dette er jo blot virkningen af rent udvortes og overfladisk betragtning. – –

[Sigbjørn Obstfelder]

[Høsten 1894.]ⁿ²

Kjære Sven Moren!

Hjertelig tak for Deres brev! Der har gået en tid både med at modtage det og siden korrespondere med dem hjemme, idet jeg siden er reist til Stockholm. Jeg har idag fået brev hjemmefra, som viser, at de modtar tilbudet – og ialfald hun selv – med glæde. De andre er naturligvis lidt bange det fremmede – og uvant med medgang som de er – frygter de nye sorger, nye skuffelser i alt, som kommer. De har også, i så mange år nu vant til små forhold, vanskeligt for at forstå, hvordan De, Herr Moren, [Man blir så svinehøflig her i Stockholm] sådan liberalt svarer min henstillen. [101] Skulde da *jeg* være altfor djerv, eller hvad? – – I alle tilfælde når hun først er kommet afsted og kommet i ro i Trysil, vil De og Deres bli belønnet, tror jeg, jeg kan ikke tro andet, ved den glæde hun føler ved at være kommet ud, og jeg og de hjemme ved at vide hende ude.

Da det er mig som også må sende reise penge, vil I heller ikke hermed kunne få det endelige svar om når hun kommer.

Dette skal jeg da sende senere.

De talte om at reise til Stockholm. Vil De ikke længer, så vil jeg ikke råde Dem til at vælge den. Da er sandelig Kr.a bedre for en mand med temperament. Jeg har aldrig været i en mindre inspirerende by. Nei, ta da heller Kjøbenhavn, hvor det er meget billigere at leve, reisen lige så billig (selv fra Trysil) og ganske anderledes et kunst- og civilisationscentrum. Selv beklager jeg meget, at jeg reiste til Stockholm.

Jeg er ikke oplagt til at skrive, ellers skulde jeg skrevet mere om dette med Stockholm. Men jeg hører vel noget før Deres eventuelle reise ialfald. – – Frygt ikke for at binde Eder med min søster. For mig er sagen hele tiden den: Et sted at begynde med, – først hjemmefra. – –

Deres taknemlig hengivne S. O.

Adr.: Döbelnsgata 11 4 tr. Stockholm.

[Sthlm. 1894]

[Til frk. Anna Johanson.]

– – – Det er sån for mig om dagene, som om altsammen, alle menneskene, i

par og i flokke, de kyles frem med atomers hurtighed – – på landet var der så stille, elven gled forbi os, og der var linjer, som gav fred – og der var tyst – og vi hørte vore egne tanker i brystet – og vi var bange for ikke at være ærlige – vi var rædde – og der var ingen fremmede øine – – hvordan kan man gå på gader og ens hele sjæl bævrer og fremmede øine kommer som lancetter i den ømmeste, den såreste hud – – og dog har det sin lek, sin forfærdelig urolige, udmattende lek, man kyles, kyles med naturkræfters il fra hinanden, De blir borte, De former Dem med andre, jeg er inde i en flok, jeg ved neppe, hvor jeg er, jeg er inde i en rivende strøm, og så pludselig står De der og der er en fred, trods at alle stadig iler, en fred og noget af mig selv, ja noget af mig selv i Deres blik.

Men tænk for en intens og fin lykke det monne vel kunne være, om der blev ro hos den ene og hos den anden. Mon ikke? Mon ikke, ^[102] alt det, som netop nu jager den ene fra den anden, netop det samme vilde være det varme, som gav tro på egen glæde. Tænk, der hvor ikke næse tiltrækkes af næse eller lillefinger af lillefinger men hele sjælen af hele sjælen og hele sjælen er med til ud i fingerspidsen og fingerspidsen ikke er den eller den vakre, søde lille fingerspids, men er – er – den – den – *den* fingerspids, hvorfra lyn gnitrer. – – –

– – å, jeg vilde helst være sådan simpelt ræd, øm, savnende en hånd, som jeg er, – jeg vilde ikke tale med de store, vage ord, – nei, jeg vilde bare være sådan – den, som trænger; den, som ber – om andens personlighed, om varmen som befrugter. – –

[Sigbjørn Obstfelder.]

[Sthlm, 1894]

[Til frk. Anna Johanson.]

Hvor det er trist at vente – på den, som måske kommer, måske ikke kommer. Jeg tror, mine hænder om dagene er faste og stø, de er ikke det nu, – jeg ved ikke hvad det er, de er ikke det. Og pilenes blade og grene, de er ikke længer *som* dit opløste hår om morgenen, når du træder ud af sengen, nei de *er* dit opløste hår, de *er* dit flakkende øie, – når du græder, når du krummer hele dit legeme sammen i *en* sansefuld masse. Og poplerne!

Poplerne som ellers står rolige og gir mig hvile, fordi de peger op i blå ren

luft, jeg ved ikke, hvad det er, – jeg ved ikke længer hvad de er, poplerne – de siger os alt begynder at røre sig, som for at flygte sig fra sorg og fra brustent håb, og så *kan* det ikke flygte, og så står det jo fast i jorden.

Og klokken, dette hvide øie, som jeg har ligeover mig, som et øie, der ikke har pupil og heller ikke farve om pupillen, men blot det hvide i øiet – og viseren, den går så langsomt, – nei, den går så hurtigt – thi om du ikke kom – om du ikke kom!

Endnu ikke! Det er ikke mere end en halv time, siden jeg begyndte at vente, og dog er det en evighed. Ja, det er en evighed. Thi da var det lyst. Så blev en lygt tændt langt borte, bag løvet, så skjønte jeg, at mørket begyndte at drysse ned. Jeg kunde ikke se at skrive længer. Hvorledes vilde det da gået, hvis det havde været ganske stille, hvis ikke vognerne havde været og barnerøsterne dernede! –

Så er det med engang mørkt – og klokken slår deroppe – de slag, de slag, da du skulde komme – langt der oppe i luften slår den seks slag – og ude i det tomme værelse, der slår væguret de [103] samme slag, – jeg tæller dem – og hvert øieblik kan du komme. Mine øren begynder at søge efter dine trin i trapperne – men så husker jeg at jeg kjender ikke dine trins lyd! Hvordan skal jeg så vide det!

Og dog – hvis jeg kan høre det, så tror jeg, at jeg vil vide det, når de kommer.

Hvordan vil du så se ud, hvad vil du sige – ja hvad vil du sige – jeg ved så godt, hvad jeg vil sige – men jeg er sikker på, at jeg kommer til at sige noget helt andet, noget ganske andet.

[Sigbjørn Obstfelder.]

Herr Olaf Schou! Sinsen!

Når der er gået nogle dage, før jeg takker for Deres brev – så er grunden blot den, at jeg har ikke fundet ord til at udtrykke min taknemmelighed. Det er ligesom ordene, de almindelige ord er så lidet, og dog er det alt man kan, at si: tak. Jeg blev så overrasket. Jeg havde blot tænkt på at hjælpe min søster ud i verden, selv var jeg ikke for tiden i nogen speciel trang. Men dog er denne periode i mit liv rimeligvis den, da en sådan gave eller hjælp vil være nyttigst. Opmuntret af literære venner har jeg jo foreløbig opgivet tanken på almindeligt praktisk

erhverv – og skulde forsøge at skrive. Og i denne begyndertid vil det (for mig som for omtrent alle, der følger denne bane) vel blive småt med fortjenesten. Man er kritisk, tviler, man har ikke endnu nået fast, endelig form, og det går langsomt – og i hele den tid skal man dog leve.

Jeg kan blot takke Dem hjertelig. Det er så rart, at uden at have seet Dem eller uden at De har seet mig, har De dog ikke betænkt Dem på at sende såmange penge, og derved kommet til at skaffe mig nogle glade timer og sorgfrihed for længere tid. Jeg vilde håbe, at fremtiden måtte vise, at pengene ikke var ganske bortkastede.

En stadig trang til udvikling, til at se mer og tænke mer, driver mig stedse hjemmefra, – men såsnart jeg kommer til Kr.a, vil jeg komme og takke Dem mundtlig, og jeg vil da forhåbentlig håndtere violinen bedre end nu. Det er nemlig noget af det, som Deres sending sætter mig istand til: at ta undervisning i det instrument, hvilket jeg før ikke har havt råd til.

Med gode ønsker for Dem og Deres
i følt taknemlighed
S. Obstfelder.

Stockholm i Oktober 94.

Mange, mange tak!

[104] [Høsten 1894]

Kjære Herr Andreas Aubert!

Længe har jeg tænkt på at skrive og forklare, hvorfor jeg ikke aflagde Dem nogen visit, før jeg reiste fra Kr.a. Det forholdt sig så: Hele våren og sommeren par excellence var jeg sammen med mennesker daglig, visiter og nye bekendtskaber og samtaler &c. Så blev jeg tilslut overmæt. De kjender det måske selv, man har perioder. Da jeg så nu sidst kom til Kr.a, var det mig platterdings umulig at gå til nogen mennesker overhodet, og jeg har måske af den grund pådraget mig nogens misnøie, men det får ikke hjælpe. – Hvis jeg agtede fuldstændig at begrave mig, så kunde jeg ikke valgt noget bedre sted end det, jeg har i Stockholm. Det eier totalt ingen attraktioner for et temperament, det har

noget så utomordentlig kjedeligt i luften, at når man er ude og ser disse mennesker og ånder denne luft, så ønsker man bare at komme hjem igjen og grave sig ned på sit værelse – og det har jeg da også gjort.

Ja, jeg har jo mødt disse «navne» her er: Levertin, Heidenstam, Geijerstam o.s.v. Men det er mennesker af et så helt andet literært temperament end os – de er jo salonmennesker! De, som tiltaler mig mest er Ellen Key, og hun er jo ikke digter, og Richard Berg, han er jo maler (han bor forøvrigt ikke i Stockholm.)

Man ser let, når man kommer hertil, hvordan det henger sammen, at Sverige virkelig ikke eier nogen betydelige digtere, nogen, som tillige er natureller (uden den ene, som ikke kan bo hjemme, Strindberg, som de stadig nævner med et overbærende smil.)

Munchs udstilling her gjorde overordentlig opsigt. Den blev diskutert i alle kredse, var tæt besøgt, og var simpelthen dagens samtaleemne i lange tider. Jeg burde ha skrevet noget derom – men jeg har ikke havt anledning til at læse «V.G.», og har således ikke vidst, om der skreves noget derom, nu hører jeg, at der intet har været. Jeg kan jo prøve endnu, men den er lukket for en uge siden.

Forøvrigt tænker jeg at reise til Visby på Gotland for at ha havet udenfor, være i en småby og leve billigere.

Jeg håber, at De efter min forklaring tilgir mig, at jeg ikke besøgte Dem, før jeg reiste,

Med hjertelig hilsen til Dem og Deres frue

Deres hengivne

Sigbjørn Obstfelder.

Stockholm Döbelnsgata 11 4 tr.

[105] [Sthlm 1894?]

[Til frk. Anna Johanson.]

– – En umådelig tristhed og selvopgivelse. Hvor skal jeg gå hen? Ingen bryr jeg mig om at treffe – uden en. Jeg drømte om tusmørke-aftener, – – der var ingen, der var blot stolene, vi havde siddet på, bøgerne vi havde læst sammen, blomsterne vi vekselvis havde vandet – hun sad ved pianot og jeg gik op og ned

med fiolinen – eller hun sad ikke ved pianot, – hun lå i sofaen og jeg spillede for hende, blot for hende. Det var ikke hver dag – å nei – det kom som himmel måske efter skyer – jeg ved ikke – – – – jeg drømte fremfor alt, at jeg skulde hviske disse mine drømme, få lov til at si dem – – – –

Jeg drømte om skjærgården, om solopgangene ude ved sjøen, de små byer, hvor vi fandt os steder, hvor vi atter var nye, fordi det om os var nyt.

Var der ingen i det tusmørke? Lå der ikke tanker og drømmer og væved sig sammen til flagrende slør om dem? Tanker fra hun var ene, drømme fra *han* var ene, og deres begges mellem blomsterne, bagom bogpermene, inde i noterne, inde i sonaterne.

Og jeg drømte videre – om at jeg fik lære en ny kærlighed, ikke den som står i bøgerne, ikke den man ser på gader og hører om – en ny, underlig, som forbaused mig, som aldrig havde været før, som var de tos form for kærlighed. –

[Sigbjørn Obstfelder.]

Kjære Sven Moren!

Har netop fåt dit brev – skulde vi ikke dog nu kunne ha grund nok til at sige «du», – og takker meget derfor. Det er det første norske brev, jeg har fåt på over en måned, jeg brevveksler med ingen. Jeg har oftere været angst over, hvordan mon det gik med min søster, da jeg ingenting har hørt. Jeg må nu takke meget, for at I har taget mod hende. Men jeg vilde også være meget glad, om du sa noget om, hvorvidt hun faldt nogenlunde i eders smag; det vil naturligvis være mig pinligt at vide hende der i modsat fald, thi da vil hun jo være til byrde. Og du kan trygt sige rent ud til mig. Jeg var også bange for, at hun skulde være altfor blyg og stille – men det er hun måske ikke. Hun kunde også selv ha skrevet lidt om, hvordan det gik på reisen, det var jo en ikke ganske let og ikke direkte reise, og hun havde jo ikke reist før. Vistnok havde jeg givet ^[106] nøiagtige instruktioner, men det er jo ikke alt. Jeg havde skrevet både til Per og Pål, bl.a. til Schulstad, om han vilde hjælpe hende til at få fat på skyds, hvis du ikke var i Elverum. – Før jeg slutter at tale om hende, vil jeg si, at jeg håber, I ikke har været besværet med nogen kjedelige breve fra min far. Mange års ulykke og mangel på omgang har

gjort ham noget alderdomssvag, og han har det med at skrive breve. Det er aldeles uberegneligt, hvad han kan finde på at skrive, – engang f.ex. da jeg ansøgte om en post, havde han på egen hånd skrevet en ansøgning fra sig, om at jeg måtte få den post!

Tvile! Til dags dato bestiller jeg næsten aldrig andet. Og om man får medgang, og folk siger til en, at man har evner, det hjælper ikke stort, man tviler stedse. Hvad som kunde knække tvilen var ikke andet tænker jeg mig, end et rigt, hensynsløst liv – eller også et fuldt, lykkeligt liv. – Godt har du det – at være omgivet af natur – og i din kreds synes der at være nok(?) at gjøre – men godt vilde det naturligvis også være at komme ud blandt kulturens flitter for rigtig, rigtig at længes hjem mod hvid sne.

Nei – jeg reiser ikke til Petersburg, jeg har ikke råd, og ikke såmeget lyst heller, herfra har jeg nærmest tænkt at gå til Berlin. Her har jeg nu mere lært at kjende «det svenska lynnet», specielt dog forfatterkredsene, det er virkelig de hyggeligste kredse, jeg hidtil har kommet til (i mods. til f.ex. de Københavnske) – om de ikke er de mest rigt personlige eller impulsgivende. Heidenstam, Geijerstam, Levertin, Ellen Key, Tor Hedberg, Lundegård, Per Hallström &c, jeg kjender dem og omgås dem alle. Dette forandrer ikke noget af, hvad jeg sidst skrev til dig om Stockholm – det vilde ikke være det rette sted for en, der første gang reiste ud og søgte impulser – her er ikke storstadsluft, ikke kunstnerkaféliv, ikke disse unge gjærende sind, med hvem man sidder sammen udover nætterne – og jeg har endnu ikke kunnet skrive en linje her.

Igår var det 300 års Gustav Adolfs fest her – den var forfærdelig flau og stemningsløs, den var også idethele befalet og anordnet fra høiere steder. Dagen efter (idag) reiser kongen til Kristiania!?

Jeg tror ikke, jeg har set nogen af dine digte. Vil med fornøielse gjennemlæse et par og si min dom så skarpt mulig.

Hilsener da til familien, til Signe og til dig

fra din hengivne S. O.

Stockholm 10.12.1894.

Döbelnsgata 11 (ikke 2) 4 tr

tr betyder trappor, man regner på trapper.

Det står i dit brev Trysil 7.11.1894. Det er dog vel ikke skrevet 7.11.? Hva?

[1895]

[107] [Jan. 1895.]

Kjære Frk. Ragna Dons!

I måneder har jeg indstillet al brevskrivning. For jeg har stadig gåt og tænkt på at reise til Gotland og Berlin. Men idag har jeg leiet nyt værelse, og idag skriver jeg alle brevene, – jule- og nytårs- og alle brevene. Jeg har fartet meget rundt her, man blir buden såmeget. Men nu vil jeg ikke mer. Alle forfatterne og kunstinteresserte er det jeg har omgåts, Heidenstam, Levertin, Geijerstam, Ellen Key, Lundegård (han har sådan vakker og elskværdig frue) &c.

– – Jeg skal begynde at skrive nu, jeg føler det på mig. Jeg forstår, at det måtte være umuligt at skrive deroppe, hvor jeg bode – *trods* den stemningsfulde udsigt.

Aldrig hører jeg noget fra Norge – vil ikke heller – vil helst leve hvor jeg er. Nu har jeg et ærinde til Dem, – og jeg henvender mig til *Dem* som Jens' veninde. At han kan høre fra mig et par ord gjennom Dem. – Jeg eier ikke penge til at spise længer, og måtte således om mulig få det næste 100 af stipendiet udbetalt. Det var Reidar som greied det sidst, nu ligger han syg på Ullevolds Lasareth, så jeg kan ikke henvende mig til ham derom. Men om *De* ikke hadde tid, vilde De være af den godhed at få en anden til at besørge det? Reidar vet, hvordan det hænger sammen dermed. Det sker hos Cand.jur Theiste i Kirkedepartementets Skolekontor: Toldkasserer Schäffers legat. – Jeg skyldte Jens Thiis Kr. 12,50, som han bad mig overantvorde Dem – det var mig umuligt da jeg forlod Xa, fordi jeg hadde næsten ingen penge – men da Reidar hæved de 100, sendte han mig blot 90, så meningen var vel at han deraf skulde ha betalt Dem 10. – Frk.

Nicolaysen kom jeg desværre også til at skyldte 1 krone, nu synes hun naturligvis jeg er en lus. Jeg er i pengesager det mest upraktiske menneske. – Mange tak for sidst vi var sammen, for den hvide, ganske let gule rosen. Dagene gik så fort da – der er så deiligt i Xa i september, det er som alt lever – Stockholm er som en kirkegård, hvor der spaserer elegante, «ståtliga» lig i sammenligning med Xa. – Men nu vil jeg grave mig ind i tankens, verdensrummets verden!

Hils alle, vær selv hjertelig hilset,

Deres hengivne

S. Obstfelder

Skepparegatan 11 2te tr. o.g.

Hils endelig frk. Nicolaysen, Brinchmann, Nærup, frkne Vogt og naturligvis Deres søstre og mor.

[108] [Stemplet: Stockholm 12. 1. 1895.]

Kjære Herr Andreas Aubert!

I uendelige tider har jeg skullet skrive til Dem og andre, og i uendelige tider er det intet blit til. Mest kommer det af, at jeg stadig har tænkt på at forlade Stockholm og har villet skrive fra nyt sted, men også kommer det af, at mit sind stadig befinder eller har befundet sig i en sådan gjæring. Ofte kommer der en forfærdelig angst over en, man synes, at en selv nærmer sig til at bli en forbryder – og dog er kanske dette i forbindelse med fødselsveerne. Og stadig vilde jeg arbeide mig over i noget nyt. Det syntes mig jo, at jeg i fortællingen «Liv» fandt en enkel prosaform – men dog tilfredsstillende dette mig ikke, jeg vilde noget sterkere og noget med mere livsindhold. Å, jeg har været så angst. Dette er den første dag i et nyt værelse. Det var mig umulig at arbeide i det gamle. Nu forstår jeg det – Det var så stemningsfuldt det gamle værelse, det vendte mod en liden kirkegård og en vakker rød kirke, hvor jeg hørte slagene hvert kvarter, – dette vender til en gård – det har ingen udsigt. Og dog tror jeg, at jeg her kan skrive. Stemningen her er som da jeg fik det andet værelse nede i Kjøbenhavn, som inspirerede mig til «Liv». –

Jeg tror det er meget nyttigt, at jeg – at en norsk literat – har opholdt sig en stund her i Stockholm – ialtfald påstår forfatterne her, at det har glædet dem.

Thi blandt de literære kredse her råder den gamle beundring for norsk åndsliv og den gamle lyst til samarbejde og gjensidig befrugtelse. – Jeg har også sat mig ind i den svenske litteratur, som jeg ikke kendte – Heidenstam, Fröding, Rydberg, Levertin, Lundegård o. s. v. Men nu agter jeg at trække mig tilbage, og håber efter en samlingsperiode at få en produktionsperiode. Ja, idéer fattes det jo aldrig – men det er modet, troen til at sætte sig ned.

– Jeg har gået med ond samvittighed ligeoverfor Dem og det var den nærmestliggende grund til, at jeg har villet skrive. – Min familie har det så ondt, er så syge og tungsindige – så var det, at jeg fik skaffet min 18-årige søster en plads på østlandet, og måtte også skaffe hende reise penge – jeg havde i den tid intet, måtte låne mig frem, thi stipendiepengene kom ikke. Da fulgte jeg Deres antydning og skrev til hr. Olaf Schou og bad om reise penge, en 30–40 kr. – og bad ham tillige ikke at si til Dem, at jeg havde henvendt mig til ham, fordi jeg skammede mig over allerede at skulle benytte Deres antydning. Så sendte han mig 300(!) kr. Noget sådant havde jeg ikke tænkt på – neppe ønsket. Men han sendte mig dem på en sådan ^[109] måde, at de blev mig kjære, og at det ikke blev mig nogen byrde at modtage dem. – Men i alle fald var det naturligvis ikke min mening, at De ikke skulde få vide hans frivillige sending – og naturligvis var det jo min mening at fortælle Dem mundtlig om min bøn. Det var jo, som jeg straks indså, noget tøv af mig, dette om, at han ikke skulde fortælle det til Dem. Men jeg var bange, at De skulde bli ubehagelig berørt over min henvendelse og så længe det ikke gjaldt mer end den lille sum som jeg absolut måtte ha da, hvis hun skulde komme afsted – så syntes jeg ikke det var nødvendigt at indvie nogen i det. Da jeg fik *så mange* penge, var det min øieblikkelige mening at skrive til Dem og fortælle det – men som sagt – al brevskrivning har hos mig – jeg begriber næsten ikke hvordan – været aldeles indstillet disse måneder. Til Jens Thiis f. ex. har jeg endnu ikke skrevet. – De kom forresten forfærdelig vel med de penge, dels havde jeg adskillig gjæld som trykket mig, dels gik jeg just i de dage og kunde ikke få den anden portion af legatet udbetalt. – Jeg håber, at De tilgiver mig denne lille (eller store?) feighed – jeg havde som sagt tænkt at fortælle det mundtlig, forat De bedre kunde forstå mine bevæggrunde. – Mest gik de desværre til gjæld de penge, men så føler man sig så meget lettere.

– *Dixi et liberavi animum meum.* – – Det er somom Christiania var en uendelighed borte, aldrig læser jeg blade, aldrig får jeg breve. Jeg har en evne til at leve på det sted jeg er – har måske fåt den med årene – jeg lider – og glædes en gang imellem der jeg er.

I begynder nok at tvile på mig derhjemme. Men hvad er eders tvil mod min egen?

Og dog har jeg håb. Umerkeligt tar ens sjælsliv nye former, og ordene fødes langsomt. Forbauset ser man sig en dag det er stille igjen – den samme som den gang – og dog hvor forandret, og hvor kommer de tanker fra? disse tanker som længter mod at klæ sig i nye ord.

En hilsen da, et godt nyt år, De og Deres hustru, og alle hjemme. Måske begynder snart atter den vemodige tænkens pen at røre sig fra den lange, underlige dvale.

Eders hengivne
S. Obstfelder,
Skepparegatan 11, 2 tr. ö. g.

[Jan. 1895]

Kjære Frk. Ellen Key!

Jeg går rundt med en sår samvittighed ligeoverfor Dem. Først fordi jeg ikke besøgte Dem før De reiste – jeg var oppe hos Dem, [110] men fandt Dem ikke inde – Sagen var at jeg vilde træffe Dem alene, for jeg syntes det var umulig egentlig at få snakke sammen de gange jeg havde truffet Dem. Så reiste De – og jeg gik og vilde skrive – dels var det denne jule-nyårsrazzia, dels er jeg i en periode, da brevskriften falder vanskeligere end at gjøre selve reiserne. Så er De kommet tilbake, men jeg vilde fremdeles gjerne træffe Dem alene – men i det sidste har jeg forsætlig undgået samtaler (også Heidenstam f. ex.) fordi jeg er begyndt at skrive så godt, og samvær med personligheder foruroliger. Således var jeg her om dagen på veien til Dem – men vendte om, af *den* grund. Å, mange blir vist sint på mig og finder mig norsk uhøflig – men når man endelig *er* kommet ind i et arbeide, da er det så vanskelig. Jeg håber De tilgir mig – jeg har stadig gået

rundt med sår samvittighed ligeoverfor Dem – både fordi jeg ikke reiste og for Dette.

En hjertelig hilsen, hvis jeg ikke træffer Dem iaften.

Eders hengivne

S. Obstfelder.

Skepparegatan 11 2 tr. ø.g.

[Jan.–feb. 1895?]

Kjære Frk. Ragna Dons!

Havde netop tænkt at skrive til Dem, så det var godt jeg ikke havde gjort det. Ja, sidst havde jeg selv det vet at sende bemyndigelse, denne gang faldt det mig ikke ind. Det har forresten ikke nogen nød, jeg er altid ude for venner som kommer og tilbyder mig penge, og her er desuden alle de man kjender rige. Et par dage efter Deres venlige brev kom således en expres op til mig, for at tilby mig penge tillåns, uden at jeg havde nævnt et muk.

Tak for Deres brev og Deres venlige pengesending. Det er mærkeligt med den Müller; jeg havde det næsten på følelsen, at han ikke endnu havde bragt de 10 kr. til sit bestemmelsessted. Men vær så snil ikke at skrive om det til Jens, hvis De endnu ikke har skrevet og heller ikke tale om det til Reidar, jeg skal nok ordne det.

Det er underligt at være skribent, nu har jeg gåt i måneder og ikke skrevet noget, andet end en begyndelse nu og da (tro dog ikke mit liv har været lediggang, jeg har spillet, læst, omarbejdet gamle småting o.s.v.) – og disse otte dage fra jeg flytted ind har jeg skrevet daglig på samme fortælling, så nu har jeg sikkert håb om i slutningen af februar at kunne have færdig en liden samling på tre, fire noveller. Denne jeg nu skriver forekommer mig at være den vakreste og i stilen det bedste jeg har gjort, som det vil bli det ^[111]længste – jeg væver i vakker, billedfuld stil (ikke adjektivfuld) ind en fortælling, for ikke at kjede læseren med bare stemninger – det er som i «Liv», stemninger der kjæder sig sammen til en novelle og afspeiler et stykke sjælsliv – men ikke så abrupt givet som «Liv» og som jeg tror stilen fastere og rigere. Fortæl Jens dette.

Mine bedste hilsener og tak for Deres velvillige hjælp.

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Stockholm, Feb. 1895

Kjære C. B.! [Christofer Brinchmann.]

— — —

Jeg vet ikke – jeg er blitt så red – jeg får ingen breve fra Norge – og jeg er begyndt at frygte, at man har fått noget imod mig. Jeg vilde dog intet andet end gå stille igjennem verden, om mulig.

— — —

*

— — — — — — — — — Forøvrigt hidrørte min forsagthed også fra, at jeg efter i en måned at have arbeidet på en novelle kom til det resultat, at jeg skulde gjøre den ganske om igjen – gjøre den om igjen nu da hver eneste dag er kostbar. Det var også dette som bestemte mig for at reise. Afvekslingen tænkte jeg vilde bedre gi mig den ny form.

Jeg har læst meget svensk litteratur og kjender ialfald alle de svenske forf. i Stockholm personlig. Jeg holdt på i et par dage med en artikel om de to sidste (og tildels bedste) forfattere – Gustav Fröding og Per Hallström, med en indledning. Men du kan neppe sette dig ind i hvad det koster således at skulde gjøre to forskjellige ting der begge kræver intenst arbeide på engang. Jeg besluttet derfor at henlægge artikelen en stund. Jeg håber imidlertid snart at kunne få noget til «Tidssignaler»ne. Jeg har talt om bladet hvor jeg har været, her. — — — — — — — — —

—

Din hengivne

S. Obstfelder.

Stockholm 4/2 Skepparegatan 11 2 tr.ö.g.

Herr og Fru Garborg!

Jeg tror det er næsten hver dag jeg har tænkt på at skrive et brev til eder,

takke for den varme hjertelighed med hvilken I udenvidere [112] hygged mig og muligens fortælle noget om mig selv. Jeg var ifjor sommer forskjellige steder i Gudbrandsdalen – ja først nogle dage med Munthe på Kongsvinger og så ved Elverum høiskole, hvor dekadencen atter optoges, og hvor man undrede sig over at se en dekadent så fillet, og et menneske med tysk navn så norsk, (jeg tror virkelig jeg får ta et andet navn, har altid hadet det navnet.) Så blev jeg af et kvindemenneske lokket til Stockholm, hvor jeg har været siden oktober. Det rette sted! Der er imidlertid adskilligt at iagttå, og omvendt har de få literært interesserede været glad ved at en norsk literat har villet bo en stund i Stockholm. Når undtages Gustaf Geijerstam og Ellen Key så er det ligesom en ganske anden type, de digterne her. De er ikke såne som de hjemme. De har det så travelt med at skrive vers og gjøre billeder. Og de lever alle i Stockholm og selskabeligt. – Ja jeg kan ikke i et brev bestemme mine indtryk. Tavaststjerna ser næsten mest sympathetisk ud, men er døv, Tor Hedberg er sympathetisk og tør, Heidenstam har meget af det svensk typiske usmeltet hos sig, har det «ståtlige», også det lidt frivole og gjør et forfærdelig brudt og uharmonisk indtryk.

Geijerstam bor så stemningsfuldt ude på landet udenfor Haga, som Bellmann synger om. Han har en sort, frisk og kjæk frue, han har bedet mig såmeget om at hilse, Ligeså Ellen Key.

– – Det er ellers en fæl åndelig atmosfære man har følelse af, og svenskerne gjør ikke på norske kunstnere behageligt indtryk. Kvinderne derimod. Den artikel som Sigurd Ibsen skrev sidst i «Nyt Tidsskrift» synes mig aldeles træffende. Det siger Ellen Key og Geijerstam og at den er, men de er måske vel fiendske mod sine egne.

– – Jeg læste Jens Tvedts «Godmenne» i sommer, det er den første bog af ham jeg har læst. Tænk jeg synes Jens Tvedts behandling af bondelivet er mere helstøbt, bedre og ja, finere, end Hans Kincks. Men måske kommer Kinck til at række videre. «Godmenne» er virkelig en af de bøger jeg har husket. Der var et drag vel helst ved den vestlandske bonde ingen anden end Tvedt har fåt frem og ingen anden kunde få frem – den veke resignation, ja det er et dårligt ord for det –, når Dere bare forstår hvad jeg mener så. Og der var mere end det, det var en stille poesi og en stille kunst.

Jeg begynder nu da jeg vil skrive prosa at mærke hvor ondt dette norske embedsmandsdansk er. Alle afskygningsord fattes. Gang på gang savner jeg K. Knudsens «Norsk og Unorsk» for at kunne finde et dialektord at omdanne, men det støder også. Kincks sprog synes mig så underlig fremmed mange gange, det blir mer sprogrøver end stil. Men jeg forstår så godt hans stræben, Alle de ordene på be er fæle, det er næsten umulig altid at få dem omskrevet. Tænke sig [113] for alle de engelske ord for tænkning og betragtning har jeg blot ét eller to, tænke og gruble.

– Det synes somom «Verdens Gang» har fåt noget imod mig. Jeg sendte efter Edvard Munchs udstilling en artikel derom. Jeg hørte ikke et ord og fik ikke engang artikelen tilbagesendt. Jeg sendte til jul en skizze over emigranternes julehjemvé, det kom ind i «Politiken» – ikke i «Verdens Gang». Man *drives* på den måde over i «Morgenbladet». Lidt må man jo tjene engang imellem. Jeg begynder forresten at tænke på at søge huslærerpost i Japan.

Jeg fik idag brev fra John Grieg, som fortæller at Bergens societé, Bergens upper ten, crême, diskutterer dette julestykket jeg (på Ellen Keys, Lundegårds og Geijerstams opfordring) havde sat ind i Politiken, – fordi Berg. Aftenblad havde aftrykt et brudstykke, hvor der stod «Faen i Helvede». Det amerikanske boarding-room's tomhed og øde blir nemlig så trykkende at min bror sætter ud i en éd, og det kan ikke den bergenske crême forstå. Det er kanskje dette «Faen» som har gjort at Verd. Gang ikke kunde opta stykket sammen med sin julepræken. Min forlægger finder mig, jordens fredeligste menneske, som ikke kan forstå, at menneskene bestandig går og er onde mod hinanden, når de kan være gode – udfordrende!

For et vrølebreve jeg har lavet sammen til eder, Digter- og kritiker-parret, I får tilgi mig, det er så forfærdelig vanskelig at skrive breve, og jeg håber I tar viljen i gjerningens sted.

Det er et fælt liv dette digterlivet, og jeg drives sterkt til at søge anden beskæftigelse. De ledige tider da man går og samler sig og gjærer og forarbeider sit stof er så onde, man føler sig som jordens elendigste lus. Igår da jeg gik forbi en skøitebane, hvor de glade og friske, i par og enkeltvis svang sig, kom jeg til at tænke på, at såne melankolske digtere som jeg gjør igrunden ikke såmegen nytte

som 1 par skøiter. Jeg har i disse dage skrevet det bedste jeg har gjort synes jeg, jeg synes selv, at jeg har lavet enkelte partier hvor det norsk-danske sprog er benyttet både eiendommeligt og på en finere måde end i almindelighed hjemme – og dog, det synes så lidet når man går over gaderne og har det arbejdende livs friskhed, jubel og sorg om sig. Man har jo stunder, da det synes en stort at gå ledig, da en synes forstå, at digterlediggangen gir øine, skaber tingene om, kaster andre lysninger over slegtens måde at leve på end den selv får, fordi den er midt indi det. Men de er så sjeldne de stunder.

Den roman jeg har talt om har jeg flere gange begyndt på, men har endnu ikke mod eller kraft til at ta for alvor på. Jeg måtte være i lidt lykkeligere forhold, både pekuniært og anderledes. Desuden er det vel bra, at jeg først uddanner mig mer endnu en stil og jeg har derfor tænkt til våren at få ud en liden samling fortællinger, bare ^[114] to, tre. Hermed får jeg da slutte og takker eder for den tid jeg var hos eder – og hilser hjertelig, skulde der være andre af dem jeg mødte da hvem det kan interessere, tør jeg kanske også sende dem min hilsen.

Eders hengivne

S. Obstfelder.

Stockholm, feb. 1895

Kjære C. B.! [Christofer Brinchmann.]

— — —

Egentlig ledig har jeg mindre her end nogensteds gået, har enten studeret bøger eller mennesker eller violien eller mig selv. Jeg har også såvidt mulig gjort propaganda for yngre norsk literatur – for den ældre behøves det ikke. – Som ellers er jeg først sent kommet på skriveraptusen. Fra januar kom jeg dog ind i den, og tror at den vil vare frem over våren. Jeg vil iallefald gi ud et bind fortællinger i marts eller april – ganske lidet, to eller tre. – Men til gjengjæld begynder nu den økonomiske frygt, ikke for nutiden, men for fremtiden, – og derfor skulde jeg måske helst ville søge mig en eller anden post. Men man vet ikke hvad som klogest er. Gang på gang flakser man med vingerne og vil ud, men kommer af en eller anden grund ikke længer, og det synes jo så, at hvis man tror på sig selv som forfatter, skulde man som 28 årig have afgjort sig og ofre sig for

det alene, selv om det blir karrigt. – – – – –

Det er så besynderligt med skrivekunst – man kan ikke befale sig til det. Men så kommer det en skjønne dag, og da væver der sig ind i det hvad man har oplevet og tænkt de dage man *ikke* skrev.

Når jeg begynner, så blir jeg meget energisk. Jeg arbeider hver dag meget. Jeg har nu arbeidet så at si hver dag i over en måned – og nu agter jeg at styrte om igjen den hele fortælling – (allerede engang har jeg skrevet den om) og skrive den anderledes.

Der er så mange tvilsdage, da man synes det ikke er noget det man gjør. Jeg er også red den norskhedsiver man begynner at få i litteraturen hjemme om igjen. At det skal være så norsk også i småtingene. Man kan jo ikke godt det uten lexikon og grammatik og dialekter. Og etter min mening heller ikke det – man må ligge i norske bygder og leve sig sammen med folket. Jeg vilde så gjerne det, jeg. Men det har endnu ikke faldt sig så – og jeg er bange for at min stil i denne fortælling kommer at bli lidt for meget salonstil for den norske smag. Når jeg leser Thomas Krag blir jeg ganske forskrækket. Sån kan ikke *jeg* skrive. Disse lødige, klangrige sætninger! – Og når man sidder alene her i Stockholm, så er det så [115] vanskelig at trøste sig med, at man har kanskje sin egen personlige stil, som er så og ikke kan være anderledes. Man er ikke sikker på, at det ikke bare er ens ufuldkommenhed. – – – – –

Din hengivne

S. Obstfelder.

[Vinteren 1895?]

Kjære Sven Moren!

Har ikke meget at skrive. Mange tak for brevet skulde jeg vel først sagt.

Det falder mig ind – jeg vet ikke om jeg har fortalt, at jeg en af de sidste aftener før jeg reiste til Stockholm mødte frk. Castberg.

Jeg har som du af adressen vil se leiet mig et nyt værelse, og det gav stødet til at jeg kom ind i en hel ny fortælling som jeg håber skal bli det bedste jeg har skrevet – og komme ud sammen med «Liv» nu til våren. – Jeg tænker at det skal

bli alvor nu med min Berlinerreise (nu når pengene begynder at slippe op!) Men jeg kommer nok til at reise over Kjøbenhavn. – Man har så længe flakset med vingerne. Engang må det da bære rigtig sydover!

Det glæder mig rigtig at Signe er kommet til at trives deroppe, og at I har fundet hende god og bra.

Kan ikke skrive meget idag. Der er vår i sneluften idag og det gjør at man blir fortumlet og intet kan egentlig –

Derfor blot en hjertelig hilsen og tak for brevene

Din hengivne

Sigbj. O.

Adr. Skepparegatan 11, 2 tr. ö. g., Stockholm.

[Mars 1895. København.]

Kjære K. F. [ɔ: Klas Fåhræus.]

Sidder på kafé Bernina, den kafé hvor vi nordmænd er hjemme som på ingen anden, uden måske den der nede i Paris. Det var her jeg læste din første kritik over mine digte, det var her jeg lærte den ene efter den anden af norske og danske forfattere at kjende. – Jeg skulde ha skrevet før, om ikke min reise var blevet mere langvarig end tænkt. Nu ved du vel, at jeg kom ikke afsted på torsdagen, og da kunde jeg lige så gerne ha opsat det til lørdagen, men sådant ved ^[116] man ikke. Toget kom et kvarter efter at isbryderen var gået til Helsingborg. Og da skulde det netop da bli så vanskeligt for den at komme tilbage, nordenvinden drev isen mod den og den var 17 timer tilbage fra Helsingør til Helsingborg. Jeg gik da der jeg, og frøs på fødderne, jeg havde så tynde strømper, og jeg havde mistet galoscherne lige før jeg forlod Stockholm. Da jeg om lørdagen til slut fandt frem til moloen var det forresten et så vakkert syn, solen var gået ned, og man stod og så over mod det danske land, den enkle linje, blot noget mørkere end himlen, og på moloen glimted fyret; små gutter og småjenter løb nede i en vik på skøiter, en fletning af master lå mellem moloen og land. Hele søndagen gik jeg i Helsingborg, først mandag morgen kom jeg afsted.

Jeg mærked nok at jeg er færdig med Kjøbenhavn. Det er som havde jeg været

her hele tiden. Det er intet her som ægger. Jeg skulde kunne skrive om jeg havde et ordentligt værelse. Men jeg længes længre sydover. Jeg ser nu at jeg havde ret i hvad jeg altid sa, at i Stockholm var umuligt at skrive. Det er så. Her er bedre, – her er kaféerne underlig inspirerende, – man har ikke den trang som i Stockholm, stadig at se nogen, stadig at være sammen med nogen.

Her kan man gå på gaderne, sidde i kaféhjørnene og synke sammen i tanker, hvorfra man næsten ikke vågner op igjen, sorlet af røster og glas og kopper er blot et akkompagnement.

Men har man arbeidet, har man råd at hvile, da er Stockholm stedet, da er det tid at gå til smörgåsbordet, holde taler, nyde selskabligheden.

Menneskene her i Danmark interesserer ikke os nordmænd og svensker, som overmennesker går vi blandt dem, med større kraft, mere «lordlike», mere lukket og stængt og stolt.

Og dog, træffe vi de rigtig civiliserede dansker, – så har de en finhed, en reserverthed, som neppe nogen kan måle sig i. Da blir også deres sprog fordrageligt. Thi da blir deres sprog det bedste konversationsprog: dette indrømmende: jeg behøver ikke at holde taler (som svensken), jeg behøver ikke at komme med argumenter (som nordmanden), jeg forudsætter at du ved, hvad jeg vil si, at du allerede har tænkt det, at du har set det af mit ansigt. Da er dansk, et fint, overmåde høfligt sprog.

Jeg ved endnu ingenting. Gjedsers-Warnemünde er stængt, Kiel-Korsør er stængt, og øerne er vist også ofte stængte. Jeg blir derfor nogle dage her og forsøger at fortsætte min novelle, og benyttet de to dage i Helsingborg til at tænke på den. Måske reiser jeg også på landet her.

Det er vemodigt at tænke på de dage, jeg leved her sidst, i den tid jeg skrev «Liv», da mine digte kom ud, og senere. Den var så ganske, [117] så ganske forskjellig fra den jeg kom til at leve senere i Norge og i Stockholm.

Er der så senere blevet noget lagt til min vækst. Jeg tror det dog nok. Ikke til mine tanker. Mit tankestof er detsamme, Men jeg tror jeg er blevet stoltere. Jeg tror det.

Endnu vil jeg ikke si, at Valhallavägen står fuldt i mindets farveglorie, endnu er jeg for nær indpå. Men jeg tænker det vil komme. Som du ved, var det først

netop i den sidste måned, at jeg begynte føle mig hjemme i Stockholm.

Jeg er glad over, at jeg ved noget om Sverige, jeg kan tale med derom nu.

Hils hjertelig alle, meddel dem jeg endnu ikke kan skrive til, hvad der kan interessere dem – – – – –

Hjertelig hilsen

S. Obstfelder.

Kjøbenhavn.

[Berlin, mars 95.]

[Til frk. Anna Johanson.]

– Er det bare familjerne – statsmedlemmerne – kirkegjængerne, som har retten. Vi ensomme, som vil forstå alt, intet anklage, har vi ingen ret?

Måske er der en verden senere, hvor vi bedre vil forstå os selv.

Jeg længes mod den verden. Jeg længes bort fra her. – – –

– Det er nokså sælsomt. Jeg sidder her i Berlin i et vældig stort værelse, jeg ringer på og blir betjent – betaler intet (før månedens slutning) – og har 20 Mark i lommen! Jeg går aldrig på noget, på koncert eller nogen ting – jeg møder ingen mennesker. De andres kafésitten, sån som det foregår her, er mig aldeles modbydelig. Og dog har jeg været i et sådant overlegent roligt, næsten glad humør, siden jeg kom her i dette værelse.

Fælt var det med det samme jeg kom til Berlin. Det bød mig så skrækkelig imod, folkene, byen, alt. Jeg længted så grænseløst tilbage til Sverige, svenskerne og Stockholm. Det var jo da et ganske anderledes aristokratisk folkefærd. Og jeg var i det sidste begyndt at holde så af det. Jeg mærked det bedst da jeg kom til Kjøbenhavn. Vistnok var mig byen der kjærere, men jeg følte dog, at jeg var begyndt at føle mig vel hjemme blandt *folkene* i Sverige. Med folkene kan jeg da naturligvis blot mene dem jeg har truffet. – Jeg synes [118] også nu da jeg fik anledning til at se Kjøbenhavn igen at Stockholm er vakrere. – Imidlertid må der ha været noget i luften deroppe i Stockholm, som har gjort mig urolig og især irritabel. Det mærked jeg her. Jeg er her langt mere rolig, jeg går om med denne følelse af styrke indvortes. – Måske er det forfærdelig uforsigtig af mig at jeg

reiste her ned – jeg kunde ha levet i Sverige i to-tre måneder for de penge jeg allerede nu har sat til. Men det er ikke godt at vide og sådant kan man ikke beregne. I alle fald synes der i mit naturel at være en tilbøielighed til at styrte sig ud i vanskelige situationer.

— — — —

Jeg sidder og venter med en barnagtig forundring på hvad der nu skal foregå – når mine penge er slut – og på hvor skjæbnen skal drive mig hen herfra. Måske modtager jeg Dr. Bs indbydelse til den ø i Østersjøen. Jeg vet intet. Jeg lar mig bare drive med nu af de sammenspillende omstændigheder. Jeg skal forsøge ikke at lægge planer. Jeg skal forsøge, hvis der er tyngdekræfter i selve tilskikkelsernes væv, da at la mig trække af dem. Det må da være den letteste måde at komme afsted på.

— — — —

[Sigbjørn Obstfelder.]

[Berlin 16–3–1895.]

Adr. Hannoversche Str. 4 IV

NW. men vist ikke så længe.

Kjære Frk. Key!

Blev aldeles forvirret af afskedstagen – og når man bryder op efter fem seks måneders ophold, er der ikke blot mennesker at tage afsked med, men også luft og tanker. – Jeg var hos Dem, men da jeg ikke mødte Dem, tænkte jeg at skrive, og vilde da vente til jeg kunde fortælle lidt. Jeg blev opholdt et par dage i Helsingborg, som forresten var et morsomt, vakkert sted. Atter i Kjøbenhavn blev jeg opholdt i flere dage, mødte der Hannover, Helge Rode m. fl. Mærked, at Stockholm var blevet mig kjærere end Kjøbenhavn – vel fordi jeg var kommet såmeget i hjemmene der. – Kom så endelig over Warnemünde her til Berlin, som efter det lyse, lille Stockholm, med de høie, vel udseende og reservede folk – ikke egentlig tiltaler mig. Jeg mødte her Munch, Thiis, Gallén, Paul, Vigeland. – Har brugt mange penge, og vet ikke egentlig hvor det skal bære hen med mig. – Stockholm blev mig tilsidst så hjemlig kjært, Fåhräus', Lundegårds, I alle var så

hyggelige og jeg har tilbragt såmange timer hos eder der bider sig fast i hjertet. – Men også Visby er blevet mig en [119] samvittighed. Og engang må det bli. – Jeg har endnu ikke skrevet til Lundegårds, men vil skrive et længere brev når jeg kommer bedre i ro. Hils dem meget foreløbig.

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Vil De hilse Tor Hedberg, jeg fik ikke tid til at ta nogen afsked.

[Berlin, mars 1895]

Kjære Herr Lundegård og Frue!

I har måske troet, at jeg sådan uden videre glemte. Å nei, desværre. Glemme har jeg ikke let for. Alle fortidens fangarme strækker sig stadig ud mod mig, og flere kommer der, flere og flere, og forhindrer min frie flugt ud mod det ubekjendte. – Jeg udtrykker mig som sædvanlig klodset. Jeg er så tankefuld i aften – Jeg har et stort rum, stort svært, man har så let for at la tankerne løbe i det. – Som sagt jeg har ikke glemt, men jeg har været så urolig, først reisen med forhindringer i Helsingborg, Kjøbenhavn og Warnemünde, så denne fortællingen. – Iaften har jeg imidlertid en fornemmelse af ro – en fornemmelse af: lad der komme hvad der vil. Og jeg er træt, jeg har skrevet meget idag. Igrunden har jeg fra januar af ikke så megen dovenskab at bebreide mig. Men jeg har begyndt at tabe troen på mig. Hvorfor flyder det ikke rigt fra mig? – og gedigent, guld og sølv?

Hvor jeg husker stemningen i eders stue, dens tusmørke – det øieblik, når fruene bredte kjolen op om benene i sofaen, ligesom til vinket: nu skal hushyggene begynde, megen snak, megen klogskab behøves ikke, blot dette stille en ikke kan forklare. – Jeg skulde ha nydt det så meget mere, jeg skulde ha nydt det så meget mere, hvis jeg havde havt bedre samvittighed, hvis jeg havde havt retten til hvile. Jeg har det håb at komme til Stockholm igjen engang når jeg måske – måske – har gjort noget og kan hæve hodet en smule. Jeg længter så efter at være glad. Jeg er sådan jeg, tror jeg, at der altid er gråt i mig som venter på at bli til smil. Gråt og smil kan være det samme. Det er forskjellige aggregattilstande. Gråt venter på solens varme for at bli smil.

Jeg blev så glad i Stockholm tilslut. Som man bliver det i det man har havt megen modstand mod. Jeg længes tilbage. Jeg vil ikke tale om hvordan jeg længtet tilbage de første dage. Jeg kunde ha reist ned på landet istedet. For de penge jeg har brugt på tre uger nu under reisens møie og ubehag kunde jeg ha levet godt et par måneder. [120] Og dog det er ikke godt at vide. Berlin er god for mig at tænke i. Dette med alle menneskene, og så ens ensomhed. Jeg lægger mig kveld efter kveld uden at ha talt med nogen om dagen. Som sagt Stockholm og de mennesker jeg der mødte blev jeg så glad i. Jeg mærked det så godt i Kjøbenhavn. Jeg skjøjnte, at der var det netop ensomheden (den der er skildret i «Liv») og byen jeg var blevet glad i – det var ikke menneskene der drog mig. Og endnu mere da jeg kom til Berlin. Hvor de syntes mig små imod svenskerne, hvor de syntes mig at savne stolthed.

Jeg var så skamfuld over, at jeg tog imod filten. I må jo tro, at jeg sådan går på «lægd» (bliver ernæret af andre.) Men jeg var så omtumlet da jeg skulde reise, at jeg kunde ikke tænke. Men mange tak må I ha. Jeg går med det håb at bringe den uskadt tilbage – og hvis ikke – ja så er det en præsent, der vil bli nok en fangarm!

Har I følt hvordan det er underligt sådan at sidde i et stort værelse med den svære hestelarmen udenfor sig i en millionby, hvor man ingen kjender. Ja, d.v.s. her er jo Edvard Munch, Paul, Gallén, Vigeland, men jeg ser dem aldrig, de sidder på kafeer og det kjeder mig og jeg har ikke råd. Jeg har snart ingen penge. Det er ganske lystigt. Jeg venter hver dag på at Vorherre skal træde ind i stuen og lægge en banknote på bordet. Det gjør han nok i en eller anden form.

«Liv» var oversat og bestemt til optagelse i «Pan»s 2det hefte.

– Nu blæses der tappenstreg i kasernen udenfor mit vindu. Samtidig bærer fruhen her som jeg bor hos ind mit «Abendbrot», som hun har kjøbt til mig. Her blir nok ikke tale om svensk levemåde her i Berlin.

Har jeg mer at fortælle om mig selv? Jeg kan intet finde. Jeg kan blot finde en tak for de lune aftener hos eder. Bring frk. Ellen Key min hjertelige hilsen.

Med hengivenhed

S. Obstfelder.

Hannoversche Str. 4, IV Berlin N.W.

Dette medfører ikke nødvendigheden af et svar. Jeg kjender selv til umuligheden af at skrive brev uden man er i et særskilt hjørne. Dette var jeg iaften. Jeg havde lyst at gjøre det.

S. O.

[121] Berlin, 20/3 1895

Kjære Fru S. [c: Signe Hansen.]

— — —

Jeg sidder i et stort svært værelse, og alle Berlins vogne og kjærrer ramler udenfor mig. Der er kommet sådan ro over mig, siden jeg kom hertil. Det er vist det, at jeg snart ikke eier en skilling og sidder i dette store rum, og ringer på klokken hvergang jeg ønsker noget, det er vist det som gjør mig ligesom så besynderlig fredelig stemt. Det er ligesom man føler sig inderligere sammenhængende med livets veksel, med vrimmelen, når man sidder sån – og er fattig. Da nyder man at spise og drikke vin og sådan noget. Der er et overmod i at gå ind på den fineste restaurant og for sin sidste hvid forlange en flot middag. Det pulserer sterkere om en.

— — —

Jeg er rolig, jeg føler mig sterkere, bedre tilmode end jeg har gjort på længe, jeg vet ikke hvorfor. Jeg oplever intet – jeg går næsten ikke ud – jeg skyr helst mine venner kunstnerne, thi den dumme sidden og vrøvlen på kaféer er jeg led og kjed af, har desuden ikke råd. – Men jeg er blit så glad ved blot at være til, ved at vente atter noget nyt, opleve noget, sterkere skal jeg ta imod det. Det tykkes mig så sælsomt. Og jeg har denne behagelige følelse af at være sterk, frisk, ren. Når jeg står op om morgenen og greier mit hår foran speilet, da kan jeg så trygt se mit ansigt deri, der er intet jeg er bange for at se, mit liv er klart som en vanddråbe. Det er en ny følelse for mig, og den er behagelig ved sin nyhed. Jeg har ikke faldt på at ha den før, jeg pleier at ha lettest for at finde noget at sørge over hos mig.

Og så er jeg morsomt spændt på hvad der skal komme. Hvordan vil det gå,

når jeg ingen penge har mer?

Og så glæder jeg mig til sommeren. Jeg *vil* være lykkelig i sommer, ja jeg *vil*. Jeg *vil* ikke sån som det altid pleier bli til med mig lære noget, bli klogere – jeg vil nyde.

Jeg er så træt af at lære, jeg er så træt af at samle menneskekundskab, og af at udvikle mig selv i alle retninger.

Ja, jeg forsikrer Dem, jeg lever i en daglig overraskelse. Jeg går om i dette svære værelse, med den høiryggede sofa, jeg går om og spør mig: er det virkelig du, som er her? Så ringer jeg; en pæn frue kommer, jeg siger: Kafé ... så kommer kaffe, hun bukker og spørger: «ist das so Ihnen recht?» – – vel jeg går om og tænker og [122] tænker og tænker på min fortælling – ringer atter: heizen bitte, Hun forsvinder bukkende, kommer igjen o.s.v. o.s.v. – Jeg vet neppe hvordan det går til, men det er virkelig så.

— — —

Deres hengivne

S.

[Poststemple: Berlin 25. IV. 95.]

Kjære Herr Andreas Aubert!

Meget glad blev jeg over at modta Deres brev. Men med den «hele del» jeg skulde ha skrevet forholder det sig nok desværre ikke videre storartet. Jeg blev i så godt humør, jeg syntes jeg havde hodet så fuldt – – og det har jeg også altid egentlig – – også da jeg så blev færdig med den ene fortælling, fandt jeg at den ikke kunde bruges. Fortvilet herover reiste jeg her til Berlin for at forsøge på nyt sted – jeg skulde ikke ha gjort det hvis det ikke havde syntes mig så bydende da at få ud en bog til våren. Jeg har da her spekulert og spekulert og omarbeidet i rod og top, og vistnok er det meget bedre det der er kommet ud deraf, men dog tilfredsstillter heller ikke det mig. Det er så forunderligt – det synes mig at jeg deriblandt har skrevet mine bedste stykker stil – ligesom også de idéer der har bevæget mig har været så gode. Og de idéer vil jeg ikke ha spolert! Derfor vil jeg heller som jeg pleier – tror jeg nu – la det ligge og godgjøre sig en stund og så ta på påny. Jeg har allerede før fortalt Dem at jeg er i en sterk gjæringsperiode, at

jeg søger en kraftigere form – dertil også en optimistisk livsanskuelse. Og det er det, ser De, hr. Aubert, – der for mig er det vanskelige. Finde gode, vakre udtryk for smerte, sorg, fortvilelse, det har både mit liv og en stor del af mit naturel lært mig. Og dog synes jeg jeg har opdaget hos mig fonds til en – ialtfald eiendommelig, om ikke almenmenneskelig – livsglæde. Og har det sidste år ikke været rigt på nye udtryk, på bævrende skønhedsliv – så har jeg mærket noget andet, en vis mandighed, en vis stolthed langt, langt bag de fine og bløde strenge. Sligt forskjelligt vilde jeg ha halet frem. Det vil vel være lidt vanskeligt at forstå for Dem af disse almenfilosofiske udtryk hvad jeg mener, men imidlertid synes jeg ikke det haster så forfærdelig for *mig* med at gi ud bøger. Og jeg er i disse dage næsten kommet til den anskuelse, at det ikke haster så forfærdelig med at få stipendium. Jeg skal forklare Dem hvad det er jeg tænker på. Jeg synes ens bedste år går hen i udlændigheds goldhed – vistnok sér man, der glider forbi en meget farvet virvar. – Men – og det betyder meget ^[123] for en der skriver – ens modersmåls musik lyder ikke om en, ens fædrelands natur og hjerte- og sjælsliv er ikke om en. Husk på – reiste Elster, Ibsen, Bjørnson, Lie o. s. v. sine bedste år væk? Senere når man har stoffet i sig – da er det man kan reise og ha det alt i denne frastand der giver længselens og savnets lyst til at gjenskabe. Jeg har undertiden forsøgt, når jeg tænkte på at bygge et skuespil. – Og jeg syntes at et skuespil skulde foregå hjemme – Jeg havde hverken miljø eller mennesker. Jeg havde ikke denne have, hvor Kjærlighedens komedie foregår, jeg havde ikke de udvortes træk hvorved en bifigur kan tilstedes adgang til et drama, – småbyredaktører, præster, fogder, grosserere o. s. v.

Og dog – dette er bare det store grove – langt mere intimt er *det* jeg egentlig tænker på. Når De kunde lægge det samme som jeg i udtrykket «modersmålets musik om sig», da vilde De forstå mig. Dette at leve fra høst til vår blandt sine egne, se solen gå ned inde blandt ens egne fjelde, leve ens eget folks glæde ved sne og ski – og længsel mod våren. Lære at kjende de menneskers følelser og karakter, som ens egne følelser og idéer skal repræsentere. Lære at kjende både de store og små strider der foregår fra år til år, i det skjulte og i det åbne.

Måske er jeg slet ikke forfatter. Man skal være født til forfatter. Man skal ikke opdrage sig dertil. Man skal ikke ved selvkritik og reiser få noget at sige, andre

ikke har sagt. Og er jeg ikke født til digter, så vil jeg ikke gå for det. – Derfor også er det jeg har tænkt såmeget på idetsidste, om jeg ikke heller bør la være at søge stipendium og være et år hjemme som huslærer eller måske helst – om jeg kunde opnå det – som vikar i en småby. Det er meget muligt at først da, først derefter vilde en reise gi mig det fulde udbytte. Når jeg havde noget at tænke tilbage på. Når jeg fra høst til vår havde levet med den natur der er den deiligste på jorden, sammen med det sprog, hvoraf jeg skal smede smykker! Når jeg havde gået der og draget det frem fra hjernen som mange års evige flakken har fordunklet og rustet til. – – Og allerede i lang tid har jeg havt en trang til atter at fordybe mig i «større ånder» og i gammel literatur, – i oldnorske sagaer. I et par år har jeg drat omkring med Dantes Divina og Miltons Paradise Lost i min kuffert – uden at kunne opdrive ro til at læse det.

Ja – undskyld mig, hr. Aubert – dette var en ordstrøm – det var tanker jeg har dvælet ved og som interesserer mig uden derfor at behøve at interessere Dem. Jeg lever absolut ensom her, så jeg har ingen at udtale dem for, og da løber de her i pennen. Jeg ved ikke hvad der er det bedste for mig – jeg spør – og jeg tror næsten jeg har ret. – Der er noget ganske karakteristisk passeret mig, når jeg [124] ser tilbage – op igjennem ungdomstiden skrev jeg uafsladelig, alt der bevægede mig jeg måtte skrive derom, der trykket mig, jeg måtte ha udløb. Mine digte var skrevet hovedsagelig under min sterkeste arbeidstid. – Og siden *det* blev vedtaget, at jeg skulde være professioneret digter – – ja så går det meget småt, forholdsvis.

En brug kan jeg gjøre af den gjorte meddelelse af mine reflexioner til Dem – hvis De synes som jeg – og De som skolemand i løbet av våren kommer over nogen passende post, om De da ledet af den interesse jeg tror De har for mig vil lade mig det vide. Jeg er jo svært flink i sprog og matematik, Lars Wåge kjender dertil. Allerede ifjor tænkte jeg disse tanker og bad Brinchmann om et tre måneders vikariat han havde i comm., men det var allerede besat. Dog den gang var det hverken så tidlig eller levende hos mig. – Det er helst i en liden kystby jeg har lyst at være. Tror De, at det vil være så meget nyttigere for en lyriker, og en naturstemningernes digter, at være i Paris (Paris endda det bedste man kunde vælge til sammenligning) end i Molde? Eller i Nordland? Jeg er opvant med

sjøen, overalt ellers føler jeg en stadig nagende uro. Neppe har jeg nogensinde levet et så frugtbart halvår som det på Sole på Jæderen, hvor jeg var huslærer. Da læste jeg alt jeg har læst omtrent.

Dernæst vilde jeg være huslærer på et sted hvor der ikke var for ensomt med mennesker. Naturens ensomhed måtte der gjerne være.

– – Det er ikke så at jeg nu tænker på at søge til Hegels forlag. Alvorlig har jeg aldrig gjort det. Og det var ikke såmeget madgryderne som lokket mig, som den omstændighed der gav mig tanken, at Grieg havde skrevet mig et ubehageligt brev til, hvori han lod mig føle det forskud jeg havde. Han har nu rigelig oprettet det, og jeg tænker altså ikke nu på nogen anden. Madgryder lokker mig ikke, men pengene lokker mig som udviklingsmiddel. Jeg skulde gjerne være huslærer hele mit liv, hvis det ikke var trangen til at omforme sig, til at forflere sig, til at skyde skud af anden art. Penge har aldrig givet mig noget – bare «leielse» har de git mig. Jeg har ikke evnen til at få noget for penge. De største glæder har jeg havt når jeg fattigst var.

– – Mens jeg går om så ene her – er der næsten ikke noget jeg tænker såmeget på som unionskampen. Jeg drages til Café Bauer hvor de norske aviser findes, jeg læser dem alle, både dem og de svenske. Flere gange har der i mit hode formet sig en artikel. Men jeg har en – jeg vet ikke om instinctiv – modvilje mod at optræ i et politisk spørgsmål. Og dette vilde ikke heller ha berørt mig, hvis det ikke ofte var mere end politisk. Desuden den følelse at digterord har så lidet at si i politisk kamp.

– – Jeg har knapt nok i Norge selv, og ikke i noget andet land ^[125] fundet folk der således elsker, *elsker* Norge som i Sverige. Få er de vist. Men det er dog netop dem der egentlig kjender Norge. De andre gjør sig falske forestillinger. – – Derfor synes mig en mulig krig så vanvittig, så tåbelig, så syndig samtidig. – Jeg forstår ikke denne proces. En partikamp om en fædrelandssag. Partikamp i denne sag. En krig hvor det ene parti, næsten halvdelen af landet i hjertet står på fiendens side. – – Det er blot det, det er spørgsmålet krig som forskrækker mig. Udviklingen vil gå sin gang. Sverige vil ta eksempel af Norges demokratiske fremgang. Men hvormeget vil ikke en krig forstyrre? – Ingen vilde vinde på unionens opløsning såmeget som svenskerne. Det svenske liberale parti holder på

unionen tildels også fordi de tror, at den er nødvendig for deres demokratiske kamp. Jeg tror, de ser fejl. Ganske anderledes kunde der inspireres, ganske anderledes vilde vekselvirkningen bli mellem de to lande om unionen var borte eller båndene så lidet stramme som muligt. – – Nei, jeg får så dårlig udtrykt mig. – – Tilgiv da dette lange brev.

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Efterskrift.

Dette brev har nu ligget næsten i to uger. Jeg vilde prøve om jeg mente hvad jeg havde skrevet. Og jeg er endnu ikke kommet til noget andet resultat.

Skulde De komme på at skrive til mig, må De vente til jeg har givet en ny adresse, da jeg reiser fra her.

Forfatteren Jens Tvedt mødte jeg tilfældig igår i malerigalleriet. Min hjerteligste hilsen

S. O.

[Berlin, april 1895.]

Kjære Herr Aubert!

Lige efter at jeg havde afsendt mit brev til Dem igår, læste jeg i «Dagbladet» mit navn blandt stipendieansøgerne. – Mit forrige brev var skrevet under en tristhedsperiode som har varet i tre uger sammen med en sterk influenza, da jeg umulig kunde arbeide. Dertil kommer at jeg for samme tre uger siden sendte min fortælling til Jens Thiis for af høre en mening – jeg syntes det hastet og bad ham skynde sig. Jeg tænkte da endnu at gi det ud. Jeg har gåt og ventet og intet hørt. Nu forstår jeg at brevet er kommet bort. Så kom jeg igår tilfældigvis til at læse op stykket for en dame. Nu, damedom er ikke meget at stole på, men hun påstod, at hun ærlig talt havde været forfærdelig interesseret, og at det for hende var noget nyt. Det ^[126] er den første jeg har læst det op for, og det er første gang jeg har tat i stykket siden jeg skrev det. Dengang jeg var færdig med det var jeg så hodetumlet af det, at ordene gik ganske surr for mig. Nu syntes det også mig selv, at der dog var noget ved det – og det var én ting hun sa som slog mig, og som jeg før selv har tænkt på – at en sådan fortælling netop burde komme til sommeren.

Desuden ved nu at se fortællingen igjen står det for mig som rigtigt at den kommer alene sammen med «Liv» – ingen andre ved siden. Det er så derfor jeg vil bede om Deres mening, synes De den er capabel til udgivelse? Hvis De synes det og ikke finder større ting til at rette, men blot enkelte ord, da bør manuskriptet straks sendes til John Grieg. Noget ms. af «Liv» har jeg ikke, men et hefte af N. T. må vel findes i Bergen. Hvis derimod større partier skulde omarbeides – hvad jeg ikke selv nu kan se, efter at den har ligget disse tre uger – da kunde det skrives mig til på adresse «Thyra Bentsen, Königin Augusta Str. 40» – da jeg selv reiser jeg vet ikke hvor. Jens Thiis ordner dette, han pleier også godt kunne se uregelmæssigheder, da han lige fra først af har vænnet sig til mine udtryksmåder.

Jeg har sendt med her et lidet udvalg af hvad jeg har skrevet. Jeg kan ikke afgjøre hvorvidt jeg bør søge stipendium. Hvis jeg kunde ha nogen udsigt til næste år at få Houens (naturligvis forudsat flere bøger udgivet) og udsigten formindskes ved at jeg får Statens eller Schäffers nu, da vilde jeg nødigt det. Thi jeg vilde som sagt i forrige brev gjerne nu være hjemme lidt mere sammenhengende fra høsten. Mens Jens Tvedt fortalte mig, at Statens stip. var ikke at bruge til nogen fastsat tid, og da kunde det måske ske i alle tilfælde. Og det var måske ikke klogt at binde sig til en huslærerpost et helt år. Havde jeg så et lidet Schäffer så var det jo en hjælp.

Men meningen er, at det ligger mig ikke så svært på hjerte at få stipendium nu, hvis jeg derved har mindre udsigt til at få Houens næste år. – Tilgiv at jeg lægger såmeget beslag på Deres opmerksomhed. Hjertelig hilsen

S. Obstfelder.

[Juni 1895]

Kjære Herr Andreas Aubert!

Hvor det er vakkert af Dem, at De gjør så meget for et menneske som jeg. Jeg fortjener det ikke.

Som De ser, er jeg i Paris. I håb om at få noget at skrive om gik ^[127] jeg fra det fæle Berlin gjennom Thüringen, og et stykke langs Rhinen, drog så til Paris, hvor

jeg den 17de mai traf mennesker efter lang ensomhed. Jeg føler mig her i Paris hjemme som intetsted. Her måtte man kunne arbeide. Jeg glæder mig allerede i det håb at få skrevet så meget, at jeg næste år kunde reise herved og være her en tid. Jeg indser nu, at det ialtfald for mig er lidet udviklende at reise til et land som Tyskland, medens derimod Frankrig virkelig udvikler, virkelig drager frem i en tanker og fantasistrømninger.

Jeg håber det ikke vil gjøre Dem ondt når jeg fortæller Dem, at jeg i år ikke har lyst til ingeniørarbeide. Jeg tror det vil distrahere mig og føre mig ind på pinlige tanker. Jeg talte med Hamsun derom, han frarådet mig det bestemt hvis jeg ikke absolut behøvet det. Og det gjør jeg ikke i sommer, da jeg er inviteret ikke mindre end tre steder, deraf to i Sverige, hvor jeg vet, at jeg vilde glæde dem om jeg kom. Jeg har ikke bedre venner. – De har måske misforstået min tale om skolearbeide. Det var ikke fordi jeg følte mig nervøs, at jeg vilde det, thi jeg har aldrig været så frisk. Det var af bestemte grunde, nemlig for at få ligge i en småby eller en provins, der kunde byde både stof og ro. Det hænder sig netop så, at jeg nu har mindre mod på at ta på et sådant arbeide end nogensinde før. Jeg føler nemlig i mig en modstræben mod at tage del i et arbeide der ligger så fjernt fra det jeg nu er begyndt med. Jeg har en frygt for de mange reflexioner det vil føre med sig, den splittelse i mit sind. Jeg er bange, at om det end styrker legemligt, så vil det afføde et nyt af disse grublerier om hvad der er mit egentlige kald – som opigjennem min ungdom har svækket mig såmeget.

Jeg kan ikke sige hvor det gjør mig ondt, at De har gjort Deres anstrengelser forgjæves, men jeg vil håbe, at de grunde jeg har nævnt må synes Dem at ha noget ved sig. Jeg drages naturligt og let mod et enkelt skolearbeide der ligger mig nær, f. ex. norsk- og sprogundervisning, jeg drages også mod at være med i et sådant praktisk arbeide, men ikke naturligt og let, mere ad reflexion. Hvis De vidste hvor jeg har brændt mig på den ingeniørhistorien, da vilde De måske bedre forstå den – måske ikke fuldt grundede – modstræben jeg har mod nye forsøg, ialtfald i år.

– Jeg eier i disse dage ikke en sou, og jeg har været meget nedstemt. Jeg har tænkt på at skrive til Schou igjen om at hjelpe mig herfra, men jeg vil ikke uden Deres bifald. Jeg skammer mig meget derved. Vistnok har jeg skrevet enkelte

ting som jeg dels har sendt, dels agter at sende, til: Tilskueren, Samtiden, Tidssignaler, Morgenbladet. Men dels tar det tid, dels er man ikke sikker på, at det blir indtaget. Det var disse ting jeg havde håbet på, da jeg kom hertil, men så må jeg tilstå at jeg kom op i en svær ranglen rundt med de [128] norske her var, herrer og damer, – og den tid jeg skulde bruge til at tjene penge, brugte jeg til at øde. Jeg hjælper mig nu, dels ved at bo på forskud her, dels ved at få lånt spisebilletter hos dr. Bing. Det er mange gange jeg fristes til at miste enhver selvagtelse, – men så vinder jeg noget mod igjen ved den reflexion, at jeg har dog ofret noget for at hengi mig til forfatterlivet, og at min produktions vragen af al omstændelighed, dens tæthed og mættethed i hvert ord får tilgive min fattigdom. Thi denne kommer naturligvis af at jeg ikke kan producere i længdemål. – Dog min situation disse dage er ikke behagelig, jeg har ikke penge til frimærker, ikke til at barbere mig. Og det er en så nagende tanke, at det er selvforskyldt armod.

– Det lille prosadigt «Hustru» havde jeg allerede før jeg fik Deres brev omarbeidet, jeg tror til fordel.

– Som De måske nu ved har jeg blot søgt Schäffers legat – i den tanke at leve i ro i høst.

Jeg blev en dag indbudet til middag hos Jonas Lie. Han kom til at tale om Dem og omtalte Dem med megen forståelse og sympathi.

Jeg har megen lyst til at digte, fremover. Jeg tror, endelig har mit indre vibreret sig til ro og kan samle sig til noget større. Fra en småbys holme tror jeg verden vil vise sig for mig i det perspektiv, der gir mig konturer og lyslinjer. Også her i Paris tror jeg jeg skulde arbejde godt, men det er vist bedre som sagt at vente til jeg får et ordentligt stipendium, hvad jeg formodentlig får engang, når de bestemmende og jeg selv vover sig til at tro, at jeg fortjener det.

Tør jeg bede Dem hilse Deres hustru hjertelig for de venlige linjer i Deres brev.

Og min bedste hilsen til Dem selv.

Deres hengivne

S. Obstfelder

Rue de l'Abbé de l'Epée 14

Paris.

[Paris 1895.]

Kjære Frk. Ellen Key!

De kan tro jeg gik nok og tænkte på at skrive til Dem et ordentligt brev – et sådant brevkort var det jo ikke meningen at folk skulde svare på. Netop i de dage da jeg fik Deres brev – i Heidelberg – tænkte jeg så meget på Dem. På min tur fra Berlin havde jeg nemlig grund nok til at huske – (De må virkelig undskylde overgangen fra ^[129] sort til rødt – det er frygteligt, men jeg kan ikke opdrive andet) – grund nok til at huske Deres ord om min upraktiskhed og værgeløshed ligeoverfor udenverdenens hårdhed. Morsomt nok var det de første ord, Knut Hamsun sa til mig, da jeg første gang mødte ham nu her i Paris: De er vist for god for denne verden, De O. – altså netop det samme som Dem. Berlin er det tristeste jeg har været i; men kanske det alligevel var bra at jeg var der – thi der var intet som distrahered, og jeg skrev min fortælling færdig der. Underligt med den fortælling – da jeg var færdig med den fortviled jeg om nogen sinde at kunne skrive – og da den havde ligget tre uger og jeg tog den op igjen, var den blevet noget ganske nyt – og de som har læst den, Aubert og frue, Gerhard Gran, Vilh. Krag, bruger meget sterke ord om den. Å, hvor den har kostet mig arbeide. Thi hvad jeg vilde var at fortælle verdens banaleste historie eiendommeligt. Dette brev blir nok noget i spring – thi der er såmeget at fortælle. Jeg vilde være blit så glad ved at kommet til Vollmar's – såmeget mere som jeg ikke havde en eneste familje at gå til i Berlin – men som sagt jeg så at komme væk fra Berlin så hurtig som mulig. Når jeg ikke i den tid skrev til Dem – så var det igrunden fordi jeg tænkte at skulle overraske Dem fra Visby – jeg havde fast bestemt mig for Visby – men skribenter har ingen faste bestemmelser – den sidste dagen fik jeg vandrelyst, kjøbte mig en randsel og en let klædning til 20 mark, gik over Halle gjennom Thüringen, blev hundset af værter og var meget ensom, gik noget langs Rhinen, nedover til Heidelberg, så i Mannheim Gustav Adolfs Fest-spiele i den tanke at skrive til Sverige derom, men har endnu ikke gjort det. Og meget længere havde jeg tænkt at gå, men jeg blev træt af at hundses af værter og af mit eget selskab, efter om morgenen at have gået nogle mile i Østfrankrige ankom jeg med 10 frcs. i lommen sent om aftenen til Paris, hvor jeg fik hus i en bordel ude

på Mont-Martresiden. Imidlertid var det blevet 17de mai, i mine sjofle klæder opsøgte jeg Café de la Regence, så der Vilh. Krag, som altid sammen med damer, sendte garçon'en ud med et kort, og så var jeg om aftenen med i 17de maifest, dans og taler. Mit liv og levnet er på sæt og vis som De ser en trubadurs. Idag har jeg ikke 10 frc's i lommen engang, kun 2. Men jeg har også en samvittighed, såat jeg har bare lyst til at spytte mig i ansigtet. Hvorfor arbejder jeg ikke? Hvorfor går jeg ude og rangler? – Men så kan De også tro, det *er* en overgang at komme fra det fæle Berlin til Paris. Jeg har ikke på år følt mig så hjemme, jeg har ikke på år følt min evne til at modta skønhedsindtryk så sterk. *Her* er jeg egentlig skabt til at leve. Synes det underligt, at *jeg* er skabt til at leve her? – Havde jeg blot penge! Det er dette fatale, at jeg kommer for sent til alt. Å jeg ^[130] er så træt af mig selv, af min evige lediggang, af dette at modtage stadig vekslende indtryk og aldrig omsætte dem. Og dog – der *må* nu komme en frugtbar tid for mig, der *må*. Jeg skulde leve så billig her – jeg vilde trække mig tilbage, jeg vilde forvilde mig ud i alle disse rare krogene Paris har, jeg vilde sidde der og tænke – jeg vilde studere i disse omgivelser – jeg synes man måtte kunne føle og se meget ud fra brændpunktet.

Igår var jeg sammen med en ung violinist som bad mig hilse Dem, søn af professor Nyblom i Upsala, han viste mig et deiligt sted nede ved Seinen, Rueil, hvor ingeniøren Ternström bode aldeles vidunderskjønt, og hvor maleren Trädgård arbeidede. Jeg bor i det hotel hvor Herman Bang har boet så længe, Rue de l'Abbé de l'Epée 14, hvor også Fritz Thaulow har boet, og Strindberg en stund, samt andre skandinaver. Jeg har have udenfor vinduet, og vi spiser så idyllisk dernede i det grønne. – – Jeg ser Chr. Krohg er nu i Stockholm, han vil nok bli flittigere end mig til at meddele sine indtryk – men det var det med mig, at jeg var der hverken kort nok eller længe nok, jeg har havt lysten når jeg har tænkt på at skrive, til at kjende endnu noget nøiere, endnu noget flersidigere til det jeg skulde skrive om, og det kommer jeg forhåbentlig til at gjøre, thi jeg lærte at holde så af ialtfald det jeg kom i berøring med. – Da jeg var i Berlin blev jeg så led af al reisen, at jeg beslutted at søge lærerpost og bli hjemme fra høsten, derfor har jeg heller ikke søgt reisestipendium, bare det lille jeg havde sidst. Nu vet jeg næsten ikke om jeg har gjort klogt.

Hvis De ser Fåhräus's eller Lundegård's, meddel Dem da noget af dette brev, vil De? Det er et dårligt brev – et bedre en anden gang. Farvel da og min hjertelige hilsen til eder alle.

S. Obstfelder.

Jeg har sendt en liden ubetydelig korrespondance om noget Gustav Adolfs spil jeg så i Mannheim til Red. Steiern, Jeg bad ham hvis det ikke blev optat sende det til Dem.

Jeg var til middag hos Jonas Lie en dag. Man holder meget af det jeg skriver derude.

[Paris's stempel utydelig.

Kristianias stempel: 27. VI. 1895.]

Kjære Herr Andreas Aubert!

Jeg føler atter trang til at skrive til Dem, – det er som jeg i det sidste på en måde er kommet til at gjøre rede for – skrifte for Dem [131] det af udvikling der foregår i mig for tiden. Det er søndag idag, og stille, – de fleste skandinaver er reist herfra og jeg er nu mer alene med denne store, mest inspirerende og arbeidsæggende af alle byer. Jeg har i den sidste tid kommet til at leve over evne, det er gået til på den måde at jeg har villet søge kraft og farver og har ment at det vilde lønne sig alligevel i længden. At komme til Paris lønner sig ialfald altid. Ens menneskeværd stiger i ens øine, og ens følelse af livets skjønhed, rigdom og bevægelse vokser. Så vokser også lyst til at give noget.

Jeg er mer og mer på det rene med, at jeg må stille mig en opgave, og jeg tror også, at min evne dertil er steget betydelig i det sidste. Som jeg skrev i et digt, jeg sendte hjem:

Forunderligt! Jeg føler en ny kvist sprungen ud.

Den er sterk som sten.

Jeg vet ikke hvorhen den peger.

Jeg vet ikke om det er op mod det høie
eller om det er ind mod det dybe.

Der er millioner stjerner omkring.

Er det sneen jeg fordum spredte?

Mine blade, mine stængler er borte.

Jeg eier kun eneste stenhård kvist.
Engang sived der saft i min stamme.
Malm, malm hører jeg klinge i min kvist.

Ja, jeg tror jeg nu er moden til at gi mig selv fred for at samle mig, og stille det alt sammen. Jeg tror som neppe nogen af de andre unge forfattere har jeg trangen til at trænge ind i naturmysteriet, til at se mennesket i lysning af det evige i tid, rum og svingning, og til at se de vekslende former af liv, blomst, larve, infusionsdyr i store hæere som allivets sange. Se alt det jeg nu siger er netop det banale jeg *ikke* vil sige, og det er netop udtrykket jeg vil søge – når jeg har git mig fred. – Jeg længter efter at læse om det igjen, få vide hvad videnskaben ved, og det vil gi mig ordene. Å jeg gjør det altsammen for min egen skyld. Der kommer kanske livsstadier efter jorddøden da vi mennesker vil få åbnere øine og ører – men hvem vet om vi kommer tilbage til Tellus. Og mens jeg nu står *her*, mens jeg nu engang *er* her, så vil jeg samle synet udover, som man den ene gang fra Skineggen samler synet og prenter det ind i sit minde.

Å jeg længes ud igjen her til Paris! Der kan ingen by sådan gi mig det jeg ikke har eller rettere trække frem det der ellers ligger nede. Men nu vil jeg først hjem til denne ro –, jeg har søgt flere poster, ^[132] – som jeg naturligvis ikke får. Forhåbentlig får jeg dog de 400 af Schäffer, og i en småby lever man jo billig. – Jeg har omarbeidet «Sletten», og tror den nu er betydelig bedre. Den vil forhåbentlig komme ud i løbet af august måned.

Jeg vil håbe De ikke er sint, fordi jeg ikke gjorde brug af tilbudet om teknisk arbeide. Det vil måske formilde Dem når De hører at det er det 3dje år jeg er tilbudt teknisk arbeide og har betænkt mig på det. Jeg har nemlig vanskeligt for ikke at sætte min sygdom efter mit ingeniørarbeide i Amerika i forbindelse dermed.

Nu er vel De midt op i examensstrævet. Jeg må gratulere Dem til den Dem tilståede bevilgning.

Jeg reiser nu herfra. Herr Olaf Schou har sendt mig 200 kr. som vil sætte mig istand dertil. Jeg blev skamfuld da jeg modtog dem. Jeg har naturligvis sagt til mig selv at jeg vil betragte dem som lån, men det kan vel ta nogen tid. Jeg håber dog på en produktivere periode fremover. Det er den masse fra alle kanter

strømmende indtryk der har forhindret min productivitet, tænker jeg. Specielt håber jeg at komme over i mindre filigransartede kunstformer end jeg i det sidste har arbeidet med.

Må jeg få lov at takke Dem for den del *De* har havt i at skaffe mig disse penge. Det har pint mig meget i det sidste at jeg således må gribe til folks hjælp, og jeg har besluttet mig for fremtiden at vende tilbage til min gamle sparsomme måde at leve på. Jeg tror ikke egentlig det man får for penge nytter mig så meget.

Jeg har ikke på mange år havt en så langvarig productionslyst som denne vår, og den er stadig i stigende.

Men nu snakker jeg formeget om mig selv. Men jeg vet desværre ikke andet. Og jeg vil derfor heller stoppe. Nogen ny adresse kan jeg da endnu ikke opgive.

Min hjertelige hilsen til Deres hustru og Herr Moltke Moe.

Deres hengivne

S. Obstfelder,

14, Rue de l'Abbé de l'Epée.

[24.6. 1895.]

Kjære Peder! [Blix.]

Atter en anledning. Jeg holder på at skrive rundt til skoler for at få arbeide. Dels har jeg fåt lyst til at bo i en liden by – jeg er nokså træt af at reise nu – dels har jeg lyst til at undervise for undervisningens egen skyld, dels fordi jeg tror det kanskje vilde være bedre ^[133] at ha noget arbeide ved siden af forfatterskabet. De fag jeg helst vilde undervise i er da naturligvis norsk, fransk, engelsk, tysk. Jeg tænkte, om der var noget vikararbeide på det sted hvor du er eller om du hørte om noget, om du da vilde underrette mig derom. Desværre vet jeg endnu ikke hvor jeg kommer at reise hen her fra Paris (jeg reiste fra Stockholm over Kjøbenhavn til Berlin, hvor jeg var i et par måneder, derfra tildels gående til Paris) men jeg har bedt folk om at adressere de brevene til Andreas Aubert, Aars & Voss.

Jeg blev meget glad over det morsomme brevet, og over at høre at du er lykkelig. Jeg længes nok efter at komme i ro jeg og, ja forfærdelig mange ganger,

men det er vel så, at denne reisingen og ufreden skal til for min profession. Jeg tror jeg kunde gjøre det nokså bra, hvis jeg var lidt mer productiv, disse som har ord for at forstå sig på det er svært fornøiet med hvad jeg gjør. Det gjælder naturligvis at skrive noget større, en roman eller noget sådant, så kunde man ialfald få et ordentligt stipendium.

Jeg håber engang at få se både dig og din hustru, indtil da mine hjerteligste ønsker og hilsener.

Din hengivne
Sigbj. Obstf.

[Poststemplet 14/7 1895 Kristiania, sendt fra Paris.]

Kjære Vigeland!

Siden jeg blev fortrolig med den stående gruppe, har jeg ikke kunnet glemme den og siden den blev slået istykker har den været i mine tanker mer end en kjærest. Du må gjøre den op igjen for sig. Jeg skal nok skaffe penge til at betale den. Og jeg husker hvordan den var. Jeg skulde ikke gi mig før der var det over den som over den gamle.

Din hengivne
S. Obstfelder.

[Sommeren 1895.]

Da jeg atter reiser herfra, får jeg senere sende adressen.

Kjære Sven Moren!

Det er skammelig med mig og min brevskrivning. Men det er de reiserne. Jeg reiste fra Stockholm over Kjøbenhavn til Berlin i marts, i Berlin – som jeg ikke likte – var jeg henimod 2 måneder, ^[134] så halvt gik, halvt reiste jeg til Paris, hvortil jeg kom med en ransel og ingen penge. Men jeg traf der såmange nordmænd som jeg ikke havde mødt på længe, V. Krag, Hamsun og mindre navngjætte mænd og kvinder.

Det går sent med min skrivning. Først i august kan en liden fortælling udkomme, enten lige stor som eller større end «Liv». De udkommer da sammen.

– Der er en ting som trykker mig hver gang jeg tænker opover mod de kanter, hvor I er. Jeg har endnu ikke talt med dig om betaling for kosthold for Signe, jeg har med hensigt undladt det, fordi min familie intet kan gøre og jeg hidtil har været ude af stand til at gøre noget – og da var der jo liden nytte i at tale om sagen. Ikke for det, for *øjeblikket* kan jeg jo heller intet gøre, men jeg agter nu at begynde et andet og sparsommere liv end det jeg har ført i de sidste tider og da kunde jeg kanskje få noget tilovers. Det er jo ikke at vente at – ialtfald forsåvidt – fremmede mennesker skal påtage sig uden godtgørelse kostholdet og umagen med et menneske, der neppe hidindtil har kunnet gøre likt for sig. Lad mig derfor få spørge dig om dette og la os ikke være sentimentale i den anledning.

Jeg er ellers lidet oplagt til at skrive breve for tiden, og vil bede dig tage mine hjerteligste hilsener til dig og alle istedet.

Din hengivne

S. Obstfelder.

Jeg mindes med vemod mit forrige års ophold ved Elverum. Det var deilige dage, de vakreste ifjor sommer.

[Paris, sommeren 95.]

[Til frk. Anna Johanson.]

Berlin er en forfærdelig by, en skrækkelig by. Det hjælper vistnok at man kommer i kredse og familjer, men det er ikke nok. Berlin vedblir også da at være forfærdelig.

Paris var med engang hjemlig, varm, nu da jeg kom her for anden gang, Berlin var mig til det sidste kold og fremmed. Og som intetsteds har skandinaverne et andet hjem i Paris, man træffer få steder et så bra udvalg i hvad enten De vil omgås svensker, dansker eller norsker. Jeg synes ikke nogen by er som Paris. Jeg synes ikke nogetsted livet er så lyst og let, så lidet nervøst, heller ikke kan man nogetsted sådan indrette sig som man vil, og intetsteds sådan finde de venner man behøver.

[135] – – –

– Paris er bleven så stille så stille om aftnerne. Folk er reiste, det er

mangengang som man går i en uddød by, og ved en storby når den er uddød, er der noget meget sælsomt. Og som jeg går her alene blir det sån baggrund for minder. Jeg flyr altid minder jeg. Jeg lever igrunden nokså hurtigt, med temmelig raske overgange fra det ene til det andet. Derfor trær de så stærkt frem gamle dage, når de så nu og da lyser frem. Det er så nær og dog så fjernt, så fjernt, vinterdagene i Stockholm, det fjerneste, det østligste, det vinterligste jeg har besøgt. Siden den tid har jeg ikke sluttet mig til mænd eller kvinder, jeg har ladet livet rulle om mig og jeg har tildels ladt mig rulle med. Ja, jeg har aldrig sådan levet for dagen, sådan renonceret på håb og planer. Hvad jeg i disse måneder har gjort, hvor jeg har reist, det var aldrig planlagt eller anet.

— — —

– Jeg agter fra høsten at bo i en liden by og leve svært stille. Jeg har lyst til at lese og udvide mine kundskaber og jeg vil forsøge at skrive en større bog. Den lille fortælling jeg skrev udkastet til i Stockholm og som har beskæftiget mig også senere, tror jeg skal frembyde det vakreste jeg har skrevet. Men, som sagt, fra høsten vil jeg forsøge at indrette mig, jeg har søgt en masse skoleposter og jeg vil måske få en af dem. Jeg vil leve rolig, jeg vil ikke længer søge oplevelser. Men til næste vår vil jeg atter begynde at reise.

Men for tiden er jeg træt af at reise. Jeg længes efter at blive fri for at modtage indtryk, at ha hjernen en stund hvilende. Imorgen skal jeg sammen med Vilhelm Krag og en anden ung forfatter reise fra Rouen. Jeg glæder mig dertil. Jeg glæder mig til det friske pust fra havet, og jeg glæder mig til at svømme når jeg kommer hjem.

Det har været mig en deilig hvile ikke at være intim med nogen, ikke at slide frem det inderste i mig og vise det. Man blir sommetider så ond da, eller man ser så grant sine manquements.

[Sigbjørn Obstfelder.]

[Høsten 1895.]

Kjære Herr Andreas Aubert!

Tak for Deres brevkort. Jeg tillod mig at bede de skoler hvem jeg ansøgte om arbeid, at adressere eventuelle breve til Dem, da jeg ikke vidste nogen adresse i

Kr.a. Jeg er nu kommet hjem glad over mit Pariserophold som har befrugtet mig. Jeg håber i høst endelig at kunne begynde på et større arbeide, nemlig et skuespil i tre akter. [136] Jeg havde håbet på det lille Schäffer's legat. Men så vidt jeg kan trække ud af Brinchmann har jeg nok ikke fåt det. Jeg vilde gjerne havt det nu netop fordi jeg tror på dette større arbeide. Jeg forstår ikke stipendiekomiteéns ræsonnementer – Jeg vil dog tro, at jeg skal kunne klare mig så jeg kan få hengi mig til dette skuespil, hvis personer jeg længter efter at bestemme nøiere. Jeg håber for stipendiekomiteéns egen skyld, at den har uddelt statens midler retfærdig.

Jeg håber, at De har det godt på landet. Jeg sender Dem og Deres hustru min hjertelige hilsen.

Deres hengivne

S. Obstfelder

Adr.: Bogstadveien 37.

[Høsten 1895.]

Kjære Herr Andreas Aubert!

De må tilgi mit utålmodighedsudbrud i det forrige brev. Jeg skriver nu igjen for at tilintetgjøre det. Det var med det samme jeg kom hjem jeg blev lidt lei, men igrunden tror jeg det var bedre så (med stipendiet, mener jeg!) Thi så er der vel bedre chance for at få Houen. Jeg havde jo slet ikke tænkt at søge fra først af. – Hvis jeg ikke får arbeide i småbyerne, har jeg tænkt at bosætte mig her og gi timer i sprog og skrive ved siden. Kan det bli noget med skuespillet, tror jeg jeg skal bli ovenpå. Jeg er idethele i et så godt håb og humør som ingensinde i mit liv. Som sagt – jeg håber De forstår, at mit udbrud mod komitéen i forrige brev var en følge af en øieblikkelig skuffelse.

Deres hengivne

S. Obstf.

[Høsten 1895?]

Kjære Sven! [Moren.]

Jeg havde jo bestemt mig til at skrive til dig for lang tid siden. Men jeg tror du vil ha fåt en følelse af hvad det koster mig at skrive brev. Det var om Signe jeg vilde ha skrevet til dig for lang tid siden. Thi hun har ikke godt kunnet gjøre det selv. Da jeg kom her til byen, udarmet af min udenlandsreises omkostninger, hørte jeg at hun var i byen, i Kristiania, på et sted hvor hun skulde kunne lære madlavning. Jeg gik ud til hende. Jeg mødte hende, fortrykt og besynderlig. Det viste sig gjennem samtalens løb – det vil si: jeg fik ^[137] trykket ud af hende – at hun lå sammen med en halvhore, at hun umulig havde fåt tid til at skrive til dere o.s.v. Jeg forsøgte naturligvis alt for straks at skaffe hende en ny plads. Jeg vil håbe at det lykkes. Alle disse helvedes økonomiske sorger gjør mig halvgal, – jeg har selv aldrig været så betrykt som nu. –

Altså undskyld hende fordi at hun ikke har skrevet. Jeg antager det er forholdene hvori hun er kommet, foruden tidens knaphed som har afholdt hende derfra. Jeg syntes græsselig synd i hende da jeg fandt hende på en sådan plads (en halv-bordel), jeg generer mig næsten for at gå og besøge hende.

Det med din digtsamling både glæder og bedrøver mig. Det er nemlig en ækkel, en ækkel tid for digtsamlinger. Er dine digte på målet, og er de af den art som det jeg formodentlig under dit mærke «S. M.» idag så i «17de Mai», så er de jo forhåbentlig af en anden art end Scotts og Schøyens, en hel digtsamling på målet kunde desuden kanske ikke være så mal-à-propos. Jeg antar at jeg blir i Kristiania til høsten. Til da lev vel! Giv ikke dine «digte» ud, hvis du er vokset fra dem, giv ikke noget ud, du ikke er enten sikker eller meget *usikker* på.

Din hengivne
Sigbjørn Obstfelder.

Adr. Bogstadveien 37.

[1895?]

Hr. Edvard Grieg!

Det var i Milwaukee, jeg første gang hørte Holberg- og Per Gynt-Suiterne. Jeg glemmer det aldrig.

Det kan De vist ikke forestille Dem, hvad det er for en nordmand i den ny

verden, i alt det mylder, – siddende ensom i en krog blandt fremmedtalende, – at høre «Daggry». Man blir simpelthen gal af længsel. Man føler selveste viddevinden i solopgang ned ryggen. Og nat efter nat, da længselen derover tilslut var blit mig for sterk, har jeg gået nøgen, hed på gulvet med de der intervaller, de der rythmer. Ja, jeg har oplevet, hvad det egentlig vil sige, at være en kunstner taknemlig.

– – Jeg vilde gået på Generalprøven. Udsolgt. Og så må jeg tigge. Jeg er fattig. Og så vilde jeg tigge Dem selv om en mulig Lørdagsbillet, – for samtidig at få sagt det deroppe.

Se Dem selv dirigere, – koncertlamperne, tempelstemningen – For mig er musik religion, de store koncerter gudstjenesten.

I taknemmelig Ærbødighed
Sigbjørn Obstfelder.

[138] [1895 okt. 24?]

Kjære Herr Dr. Frimann-Koren!

Det var uforsigtigt af mig at gi noget løfte om at komme kl. 8 igår. Jeg havde tilskrevet en dame, hvem jeg mer end almindelig gjerne vilde være sammen med, om at møde mig en eller anden dag. Jeg gik med forudannelsen, da jeg kom til Dem: Naturligvis hænder det netop idag. Og så skede. Jeg fik en billet, at hun gjerne vilde være sammen med mig en stund, – og det blev umuligt at komme fra til den bestemte tid kl. 8, og kl. 9 turde jeg efter Deres udtalelser ikke komme.

Jeg har anset det for rigtigt at gi hele grunden til mit fravær, da den igår af mig viste uhøflighed er ekstraordinær. Det synes idethele som en ond skjæbne forfølger mig med hensyn til min opførsel ligeoverfor *Dem*. Det kunde se ud, somom jeg med hån vilde gjengjælde Deres store elskværdighed mod mig. Dette, som skede igår, at jeg ikke kom, uagtet jeg *bestemt* havde lovet, har, såvidt jeg kan erindre, aldrig hændt mig før.

Det var såmeget kjedeligere, som jeg havde håbet ved at spille hos Dem at betale ialfald en liden smule af min gjeld til Dem. Og desuden havde jeg igår *glædet* mig til at være sammen med nogle mennesker, hvad jeg ikke altid gjør.

Ja, alt dette må naturligvis nu synes som smukke ord, – men jeg har dog villet gjøre mit til, at De – hvor unøiagtig og upålidelig De end må finde *mig* – dog ikke i det passerede skal finde noget for *Dem* sårende.

Aftenen ellers igår kom jeg til at tilbringe i trist ensomhed på en kafé.

Med tak og hilsen

Deres S. Obstfelder.

Lad mig rette en unøiagtighed, som virkelig mig rent ubevidst sneg sig ind i vor samtale: Jeg *bor* ikke hos frk. O. 'Meyer, jeg blot *spiser* der. Jeg bor i Kort Adellers Gd, men skal flytte op i Uranienborgveien.

[Høsten 1895.]

Kjære Bojer!

Tak for dit brev. Jeg har ikke skrevet, fordi jeg ikke vidste, hvor du var. I slutningen af august og i begyndelsen af september var jeg ^[139] i besøg udenfor Stockholm, siden har jeg været her. Jeg havde det først nokså dårlig, fordi jo mine pengesager som vanlig befandt sig ilde, så fik jeg noget fra forlæggeren og har siden været i bedre humør. Som du måske har set, er min lille bog kommet ud og er blevet meget gunstig modtaget. Jeg har blot læst én mindre velvillig kritik, men det var i København, i «Pol.», men den slags ting ligger naturligvis ikke for Edv. Brandes, selv om det ikke var dårligt. Det glæder mig, at du nu er på vei til at bli forlovet. Selv lever jeg meget ensomt nu, efter megen oprivende selskabelighed. – Jeg skulde ha lyst til at reise til Kjøbenhavn, om det ikke var en anden lyst og bestemmelse, som jeg ønsked nu at opfylde, nemlig at vænne mig til at gå på ski. – Jeg har havt et meget elskværdigt brev fra Just Bing, han er den gode, gamle forståelsesfulde mand.

Det Bernt Lie skrev om «En moder» likte jeg ikke. Han er forresten senere blit afskediget fra posten som theaterkritiker i «Morgenbl.». De gange, «En moder» gik, blev det virkelig ikke dårlig modtaget, men moderens rolle blev forresten svært slet spillet.

Maurer gjorde et godt kup med «Det store lod», var ikke rent uheldig med «Texasbøffelen», og lader til at skulle få atter et kassestykke i «Collega

Crampton». Kommer så fru Irgens Hansen til at greie «Madame sans Gêne», er Karl Johans theatret ovenpå, så meget mere som Kristiania theater er så yderst slet i denne sæson.

Jeg selv skriver nu på det i Paris omtalte skuespil. Jeg arbejder som bekendt langsomt, og er nu blot færdig med 1ste akt, men begyndte jo nokså sent.

Siden jeg kom hjem har jeg oftere angret, at jeg forlod Paris. Her er vanskeligt at arbejde på grund af venner og kjendte, og her er ikke den arbejdsluft og den glæde om en. Dog er Kr.a en interessant by, vældig i opvekst og liv som den er. – Jeg var en søndag ude hos Nyqvists som nu bor i byen. Finn Nyqvist kjendte jeg fra før.

Desværre kan jeg denne gang ikke sende dig det restbeløb jeg skylder dig, da jeg ikke i lang tid har eiet penge. Jeg mærker ikke såmeget til det, fordi jeg nu bor i pension og aldrig går på caféer.

Sluttelig et level og et ønske om at du må komme til klarhed både i din erotik og i din digtning.

Din hengivne

S. Obstfelder

Frk. O 'Meyers Pensionat, Kr.a.

Skulde du ville medtage til Lundegårds det indlagte kort, da jeg ikke ved deres adresse. Vil Du lægge det ind i en konvolut? Jeg har ingen forhånden.

[140] [1895?]

Kjære Konrad Nielsen!

Jeg vil håbe, at min adfærd ligeoverfor Hjemmets forening igår tilgives mig på grund af mine gamle fortjenester af den. Saken var: Jeg var igår så dødstræt, at det var mig umuligt at holde noget foredrag. Jeg begav mig så opover til «Hjemmet» forat melde dette. Så fik jeg følge af en stor svær bikje, tilhørende en ven af mig, med hvem jeg kom i en langvarig humoristisk kamp om min frakke, som jeg tilslut måtte overlade den, og måtte gå hjem igjen og sætte min ven ind i sagen. Derved gik tiden, og jeg tabte modet til at gå derop, da klokken blev indimod tiden, og jeg var bange for at lokkes til alligevel at præstere noget, så jeg

fandt det bedre simpelthen at vove at svigte. Jeg håber, at foreningen, når du fremstiller den dette, gir mig absolution, og jeg er villig til at komme f.ex. næste tirsdag. Det må jo også indrømmes, at det er lidt sent for en mand at være forberedt på foredrag, når det meldes ham blot en eller to dage i forveien. Jeg har ikke kunnet komme opover idag, så jeg vilde skrive dette.

Din hengivne S. Obstfelder.

[18/11/95.]

Kjære Konrad Nielsen!

Du er naturligvis opbragt på mig nu, men det får ikke hjælpe, jeg opbringer i denne tid mod mig det ene menneske efter det andet. For jeg *må* ha ro. Jeg har simpelthen ikke råd til at distrahere (adsprede) mig mere.

Det var derfor meningen at bede mig fritaget fra mit løfte om at komme op imorgen, hvis Du skulde ha gjort regning på det. Jeg håber du respekterer den trang til nu at være i ro, og tilgiv at jeg skriver dette og ikke kommer selv.

Din hengivne

S. Obstf.

[Høsten 1895.]

Herr Redacteur! [c: Nils Vogt.]

Tør jeg bede Dem om plads for medsendte signerede linjer. Jeg har længe ønsket at kunne skrive noget om den som det synes mig mere og mere udskeiende pressetone. Der var her en speciel anledning ^[141] hvor jeg syntes det var påkrævet at optræde. Jeg håber senere at kunne skrive noget om sagen i sin almindelighed. Jeg tror sandelig, at forholdet så let kunde forandres, der er måske mere af vane end af egentlig virkelig råhed deri. Men hvor det forbitrer, og hvor det besmitter den offentlige luft, det tror jeg man sjelden klart overtænker.

Med Ærbødighed

S. Obstfelder

Fr. O 'Meyers Pensionat, Grænsen.

[Senhøsten 1895]

Kjære Frk. Ellen Key!

Kom så levende til at tænke på Dem iforgårsnat. Efterat min bog i alle aviser af alle farver netop var blevet modtaget som sjelden nogen bog her – kom jeg just samtidig til at holde et foredrag om Munch, og jeg blev klappet for, ropt hurra for og ovéret for på alle vis. Da var det jeg tænkte på ord hvormed De har karakteriseret mig, og som jeg ikke fandt så aldeles sande, – kom til at se hvormeget sandt der dog var i dem. Thi – sjelden har jeg følt mig så uhyggelig tilmode som ved dette bifald fra en mængde. Jeg led. Og som en pine stod det for mig hele natten. Og dagene efter stængte jeg mig inde. Og nu har jeg lovet ikke i farten at optræde offentlig igjen. Så da følte jeg altså hvor sandt det var, det De skrev, at udenverdenen var som noget der kom fremmed mod mig og berørte mig sårende – *selv* om den kommer med bifald. Og bifaldet var mig noget så uhyggeligt meningsløst. *Når* min hjerne, mit hele legeme arbejder i en tanke, og forat fremstille den, så gjør man denne lyd! Når jeg står og gribes af en tanke og ønsker at gjøre den levende i alle, så klapper man for *min* person, og glemmer tanken. Å, jeg vet ikke om De vet, hvor hjælpeløs man føler sig efter sligt. Det er som alt styrter sammen over en. – Og derfor elsker jeg blot den kritik, som kommer på tomandshånd, fra ét eller andet navnløst menneske, og siger mig: det, og det, og det, var så vakkert, det, og det har jeg følt så tydeligt, jeg også.

– – – – Når jeg ikke svared Dem på Deres vakre brev til Paris, så var det fordi jeg ikke kunde svare andet end mundtlig. Det bragte mig slig til at længe til Stockholm, at jeg reiste dertil tidlig i høst, trods at min pung var så tom som mulig. Men jeg traf Dem ikke, ikke Dem, ikke Lundegårds, ikke Heidenstam, ikke nogen. Det var en skuffelse. Et vederlag var det dog, at jeg fik se noget svensk natur, Dalarønaturen og Stockholmsegnen, og hvad der var mig endnu ^[142] værdifuldere, jeg lærte bedre at kjende, to familjer, som jeg priser mig lykkelig over at ha mødt, Fåhräus' og Bendixsons. Idethele står Stockholmsopholdet uforglemmeligt i mit minde. Gang på gang former det sig til artikler, men trods min store fattigdom er min productivitet så stækket. Jeg har artiklerne fulde i hodet, jeg går med dem, men de kommer ikke på papiret. Og kanske de endog kommer på papiret, men jeg gjør dem ikke færdige. Straks efter

at jeg kom fra Sverige skrev jeg en artikel, som skulde fortælle svenskerne om normændene, om alt det som gjærer hos os, alt det unge, som ønsker at unionsstridighederne kunde slutte, forat de kan hængi sig fuldt til det arbeide der på alle hold ligger for dem. Men jeg la artikelen tilside. – Nu, De må dog ikke tro, det er bare mangel på arbejdskraft. Men det er vanskeligheden ved at komme bort fra hovedemnet, det skuespil, jeg tænkte på, og *nu* skriver på. De kan nok forestille Dem, hvordan man føler sig oprevet, ved at skulle splitte sig og gå over i en anden ting sån. Og dog gjør det mig mangengang trist, at jeg ikke får fortalt om det, jeg har set og følt så intenst. *Nogengang* skal dog mine artikler om det svenske komme, det må De være vis på.

– Det De skrev om Paris var så sandt. Jeg måtte hjem derfra, for pengemangel, men jeg længter bare derned igjen. Det var som nye kræfter daglig vokste i mig dernede, al min gamle produktionsevne brød der frem, og formen, formen, det er den man får til givendes dernede. – Jeg gjorde intet for at få stipendium ifjor, fordi jeg vilde først søge at skrive noget større. Næste år vil jeg håbe, at jeg får et stort, ordentlig stip. Og *da* skal det begynde!

Visby længter jeg stadig efter. Når jeg kommer så langt, at ikke min fattigdom øver et dagligt tryk på mine bestemmelser, da skal jeg nok komme der.

Jeg sendte min lille bog til Deres gamle adresse. Den ligger måske ikke for svensker, Clas Fåhräus liker den ikke videre. Da jeg ser også Edv. Brandes ikke forstår den, tvertimod aldeles misopfatter den, må formodentlig dens reiz bero på sprogformen. Thi herhjemme elskes den, og jeg vet med oprigtighed. *Her* forstår man at det er just med intention jeg har gjort fortællingen vag, at jeg har ikke *villet* fortælle begivenheder, men binde stemninger og idéer sammen til en fortælling. Jeg har med vilje og velberåd hu frataget kvinden i «Sletten» de træk, som gjorde hende individuel. Der er noget nyt eller eiendommeligt og med meget forsagende kunst frembragt i bygningen af denne novellette – som vistnok undgår de flestes opmærksomhed. – De småting jeg en gang læste op hos Lundegårds, og som I mente, at jeg burde trykke, kommer i «Tilskueren».

– Lad mig så fortælle Dem, hvor jeg bor. Jeg bor i 6te etage. ^[143] Jeg har elevator – men mit værelse har skråtag. Jeg har foran mig den prægtigste vemodig varme høstsol. Ud for mig har jeg et kaos af tage – dette kaos, hvoraf en

ny nation skal opstå. Jeg bor midt indi byen. Til mit værelse bæres dens lyd som en summen. Jeg bor høit nok dertil. Disse tagene her, når man går dem efter, så hviler der betydningsfulde mure under dem, Storthinget, Central-Telefonstationen, hoteller, de største forretningsbygninger etc. Jeg elsker Kristiania – som kaos, som by. Det er noget af det mest amerikanske i Europa. Den har fremtid. Den er begyndt at leve, leve så sterkt som få byer. Som få byer samler den også hele nationens liv, alle dens elementer, ikke endnu sammensmeltede, i interessant gnidning. Det er en byindividualitet under dannelse. Man er i en smelteovn. – Og bag byen ser jeg fjorden. – – – Fra Fåhräus har jeg ikke hørt. Han skulde vel aldrig være blevet opbragt mod mig. Jeg har meget let desværre forat misfortolkes. Hils alle.

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Frk. O'Meyers Pensionat, Chr.a.

[1896]

[Vinteren 1896.]

Kjære Olaf og Eugenie! [c: Behrens.]

Det har været en tid, da jeg overhodet ikke har kunnet skrive breve. Eders brev har ligget færdigt til besvarelse på bordet, jeg har set på det, jeg har sagt til mig selv: der ligger et brev fra Olaf og Eugenie – men skrive har jeg ikke kunnet. Jeg er vist forresten i det hele i et udviklingstrin, da man ikke skriver breve. Jeg har aldrig som nu levet i øieblikket. Den alder kan komme forskjellig for de forskjellige. Den er kommet nu for mig. – Jeg har siden september været i Kristiania, var blot en måned rundt jul oppe på landet og gik på ski. Jeg var før jul meget ude blandt mennesker. Siden jeg kom tilbage fra landet har jeg så meget som muligt søgt at undgå det. Jeg skriver på et skuespil af lyrisk art, som

jeg håbed skulde bli mit første ordentlige verk. – Du siger, Olaf, at kunstnerne er flygtige folk, som går fra bekendtskaber til bekendtskaber og glemmer gamle venner for nye. Det er nok ikke rigtigt. Jeg synes at ha mærket, at kunstnere og måske helst de bedste, er mer end de fleste mennesker underlig barnlige, trofaste naturer. Selv er jeg måske den kunstner herhjemme, der har stiftet de fleste bekendtskaber, på grund af mine forskellige egenskaber, literære og musikalske o.s.v. Jeg har fåt så mange bekendtskaber, at det går rundt i hodet for mig. *Men* – man stifter aldrig mer fortrolige bekendtskaber. Aldrig ^[144] er jeg så hjemme som blandt mine gamle Stavangere, hvor vi ikke snakker et ord om kunst. Det er som et kaleidoskop af mennesker, der drager forbi en, de andre. Det er ligesom den kapacitet man har havt til at modtage og give fortrolighed engang *er* brugt, og det går ikke an at give og tage mere. Jeg er et sterkere og gladere menneske, men jeg er ensommere end nogensinde. Ingen sygelig, melankolsk ensomhed dog. Jeg har ikke denne lyst om kveldene til at fortælle nogen, hvad der kan plage mig eller være vondt. Hvad kan nogen anden hjælpe mig? Siden gamle venskabsdage, har jeg ikke hengit mig til nogen mand og endnu mindre kvinde. Men jeg har heller ikke behøvet det. Ens arbeide og indre udformning optar en, stemningslivet er ikke længer såmeget fremme.

Jeg må gratulere eder med ungen. Det må være deiligt at ha et barn. Jeg længter meget efter hjem, anderledes end før længter jeg efter det.

Jeg læser mellem dine linjer, Olaf, adskillig vemod. Jeg kjender de stille gader i de Wisconsinske byer, og jeg kjender hjemlængselen, som kommer over en i stilheden. Jeg tror også, som du siger, at du er ikke af dem, som efter en stund, vil føle dig bedre i Amerika end hjemme. Jeg tror ikke noget på det. Men for alle nordmænd, og netop for dem mest, som elsker landet, og vil være med på at gjøre det i *sandhed* staut og kjækt, – er det af uvurderlig nytte at ha boet en stund borte, set de fremmede forhold, set sit eget land på frastand, og så – vigtigst af alt – kunne føle dette man føler, når man kommer til det gjærende, spirende nye Norge efter at ha været i udlændighed, og som er noget ingen hjemmefødning har anledning til at føle.

Jeg har mødt eders veninde, frk. Clausen. Jeg har lovet hende at komme op til hende og spille, det er endnu ikke blit af.

Jeg har underrettet min bror, som bor i Milwaukee, om eders adresse. Kanske I ved leilighed får se ham, han tar sig under tiden en ferietur. Han synes mig af brevene at være blit noget vel amerikansk, men kanskje vilde han t  op ved samvær med norske. Dengang jeg var i Amerika, var han en meget kj k gut, men Amerika *kan* tørre ud både hjertelag og andet, for dem som skal arbeide sig frem.

Jeg kan intet mer skrive. Jeg tror gamle venner er det værst at skrive brev til. Brev er intet. Man vil trykke hånden. Man vil sidde sammen lunt og prate om gammelt og nyt.

Derfor kan jeg blot sende mine hjertelige hilsener og ønsker om fremgang i Eau-Claire.

Eders hengivne ven
Sigbjørn.

[145] Da jeg vel inden den første tid kommer at reise ud igjen, vil jeg opgi som adresse: Olav Schulstad, Elverum. Det har været min faste adresse i den senere tid.

[Vinteren 1896?]

Kjære fru Dybwad!

Jeg er rent fortvilet idag. Det står for mig, somom jeg må ha stødt og fornærmet såvel Dem som frk. Lasson og fru Krohg ig raftes. Jeg har følelsen af, at jeg var rent modbydelig, og at jeg indlod mig på en slags h ir stet mandfolkekurtise, som ligger mig fjernt. Jeg kan ikke netop huske noget enkelt galt ord, men jeg bare synes, jeg må ha været påtrængende idetheletat.

Når jeg tænker efter, så tror jeg at ha forst t, at De blev virkelig stødt over, at jeg gjentagende sad og bebreided Dem, at De talte for høit. Jeg ber Dem om undskyldning herfor. Jeg har som en af mine latterligheder den, at jeg blir aldeles rasende, når jeg synes folk snakker høiere til mig end nødvendig. I den animerede tilstand, hvori jeg var, brød det så ud, og jeg blev nærgående. Det er dog kjedelig, at De gang på gang skal træffe mig i denne mig unaturlige opl ftethed eller forcerethed. Det er mellem år og dag, at slikt hænder mig.

Uagtet jeg jo – såvidt jeg forstod – skulde komme og spille violin efter Deres ønske hos hr. Engebretsen, og således da vilde få anledning til at be Dem om undskyldning, så har jeg ikke kunnet vente dermed. Sligt piner mig så forfærdelig efterpå, og det piner dobbelt, når det er de mennesker, hvis mening om mig jeg sætter pris på, det gjælder.

Glem da dette, er De snil!

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Til «Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet».

Undertegnede tillader sig at ansøge om et reisestipendium. En higen efter at lære at kjende de større landes kunstskatte og kulturer har gjentagne gange tidligere drevet ham ud, men han har af mangel på existensmidler stedse måttet vende tilbage inden for kort tid til at kunne have noget virkeligt udbytte.

Ansøgeren er nu i et skede af sin modning, da en længere reise som måske aldrig senere vilde have betydning for ham.

[146] Ansøgeren har i den sidste tid arbeidet på et skuespil, der på en fyldigere måde end hvad han hidtil har offentliggjort skulde give udtryk for såvel hans idéliv som hans formevne. Han havde håbet at få det trykt før stipendieuddelingen, men tviler på at kunne få det færdigt i den endelige form så tidlig.

I Ærbødighed

Sigbjørn Obstfelder.

Kristiania, 2 April 1896.

Adr. Olaf Schulstad

Elverum

[Våren 1896?]

Kjære Herr Hallström!

Når jeg ikke skrev til Dem før, så var det, fordi jeg først vilde ha læst Deres bog. Men – jeg lever vist netop på den modsatte måde af Dem, De lever som planten deroppe i Stockholm, og De kan ud af bøger gjøre Dem en verden, jeg

flakker og flakker og det er mig umuligt at læse, – og der synes mig en uhøflighed mod en bog at læse den af høflighed.

Nu har jeg læst den, og jeg blev overrasket. Der er mere i den, synes jeg, end i «Vilsna fåglar». Den sigter jo større i form, og den har således ikke «Vilsna fåglar»s lykkethed der, dens form slutter ikke så fast og klart om de kunstneriske idéer. Men den har større dybde netop i det mål den sætter sig. Jeg synes, den svenske kritik er naraktig. At affeie en bog, der har et arbejde, som «Arsareth» eller som «Falken», det er bare kritiken, der gjør sig komisk ved det. Carneola er en vidunderlig fager idé. Carneola og Falken likte jeg bedst af diktene. Flere af dem berører mig ikke. Biondello er koket, pikant og malerisk i sin form – og De må ikke tro, at jeg ikke har øiet for, at hver af Deres billeder bærer i sig et betydeligt emne. Hvad der for den almindelige læser gjør Deres bog vanskelig, og hvad der også i kunstnerisk henseende kunde indvendes, er at der er *formeget* purpur, De har villet så meget haft purpuret frem i stilen, De havde ikke behøvet. Thi De har purpuret i fantasierne, det er selve billederne i det store, som har glødende purpur, Arsareth, Menahem, og Carneola, – de behøver ingen purpurstaffage, de er selv purpur.

Hvad der er det udmerkende for Dem, kjære Herr Hallström, er Deres rige fantasi, og Deres lyst til at bruge den. Jeg hungrer efter fantasi, og jeg tror, at tiden mer og mer vil forstå, at også den *gjør* det.

[147] En bog som «Vilsna fåglar» kontrasterende mod en bog som «Purpur», det kan De være ganske fornøiet over, Herr Hallström. Jeg misunder den unge svenske literatur Dem.

Der er noget så eiendommeligt vakkert for mig ved selve samlingsidéen i «Purpur». De har ligesom sat sammen nogle gamle smykker, der låner glans af hinanden, idet de står mod hinanden.

Historien «Carneola» har blot en digter kunnet føle, men ikke alene en digter, – en kunstner, – en, der om han ikke gav i ord, vilde ha git i farver, eller i piller og buer.

Med mig går det småt, der er altid noget, der forstyrrer mig. Jeg er dog nogenlunde færdig med et fireakts skuespil.

Jeg kommer senere til at skrive mere til Dem. Har blot længe følt samvittighed over, at jeg ikke frembragte min tribut for en bog, der har gjort mere virkning på mig end de samtidiges bøger i regelen pleier – og som jeg antager de fleste ikke vil ha forstået så godt som jeg. Hils Ellen Key, Söderberg og andre.

Deres hengivne S. Obstfelder.

[Paris, forsommeren 1896.]

Kjære Chr. Lange!

Det er dårligt af mig, at jeg ikke har sendt tilbage fuldmagten. Først var jeg flakkende og modtog ingen breve – Så kom jeg her til Paris, hvor dit brev lå poste restante. Men så er det, at jeg har ladt det ligge nokså længe. Jeg begyndte nemlig straks jeg kom hertil på en liden ny bog, hvorpå jeg har skrevet så ivrig og så let, som jeg aldrig har skrevet før, og ikke havt tanker for noget andet. Og så er det, at det har kommet til at vare.

Jeg har ialfald nu bestemt mig til ikke at komme hjem, før jeg har fåt færdig to à tre bøger. Hvormeget det forhindrer at være hjemme, det ser man først, når man kommer ud. Da strømmer det, som fra opdæmmede kilder, hvorfra spundset tas væk.

– – Men længselen kan drive en tilbage. Jeg blir mer og mer glad i Norge.

– – Tusend tak da for bryderiet. Hils Wåge, hos hvem jeg var et par gange uden at træffe ham.

Din hengivne S. Obstfelder

p.t. 14 Rue de l'Abbé de l'Épée Paris.

[148] Skjelskør, Sjælland, Juli '96.

Kjære C. B.! [Christofer Brinchmann.]

Først og fremst sig ikke til nogen, hvor jeg er. Jeg har fåt det med at ville være borte fra alle. For det andet sidder jeg her med 16 kroner i lommen på et hotel og vet hverken ud eller ind – et fremmed hotel! – – – – –

– – –

Den er endelig kommet, den arbeidsperiode, jeg nu i to år har tænkt, du: nu er den der. Jeg har skrevet én bog, fullendt en, jeg vil inden næste jul ha 5 udgivne – – – – Jeg har aldrig havt slig vedholdende arbeidsevne, heller aldrig slig flugt. Det gjælder at slippe at måtte komme hjem, at få være ude i mer eller mindre ensomhed. – Det bedste er, at jeg måske kommer til at udvikle mig som praktisk dramatiker, og derved tjene noget. Jeg begynder at bli træt af den evige økonomiske tyngsel. Den passer mindre for mig end for andre. Thi jeg er mindre praktisk end nogen. – – – – – – – – –

– – –

Jeg reiste hertil for at leve billig. Også dumper jeg lige op i et hotel. Min upraktiskhed går over alle grænser. –

– – –

Jeg er så træt iaften. Jeg har reist og våget, reist og våget og sultet. Jeg vet ikke, hvordan mit brev er.

Din hengivne

S. Obstfelder.

Thurø pr. Svendborg. Fyen
aug. '96.

Kjære C. B.! [Ϸ: Christofer Brinchmann.]

Jeg har gang på gang simpelthen i flere dage glemt, at jeg havde foresat mig at skrive – og *det* er noget jeg aldrig pleier, – at glemme, at jeg har foresat mig det, jeg pleier huske det i månedsvis, – uden at gjøre det. Jeg har været så optaget af min fortælling. Når man holder på med at lægge den sidste hånd på verket, glemmer man simpelthen alt.

– – –

Med hensyn til penge og fortjeneste er efter mine fire års digterliv alle håb rettelig gravlagte. Men jeg har nu et andet håb, – til større ^[149] og jevnere arbeide. Jeg arbeider nu sådan som dengang jeg studered filologi, – og jeg har håb om at det skal vare endnu længe. Thi jeg har aldrig befundet mig så vel.

– – –

Jeg fik idag et brev fra min bror, hvori han refererer nogle linjer af en Wieneravis om «Liv» i «Pan»: «Das Glanzstück des Heftes im literarischen Theile ist eine kurze Novelle von S. O. «Liv». Kein rauschendes Getön grosser oder neuer, stolz klingender Worte, aber schlicht und lieb und voll wahrer, tiefer Stimmung.» Jeg må vist passe på, at man ikke oversætter det lille jeg skriver uden at jeg vet det. Der er jo konvention nu, og man kunde kanske tjene nogle få mark.

— — —

Jeg vil heller ha stipendium, når jeg har skrevet noget mer.

Forresten er det vel muligt, at jeg kommer mer og mer til at bli dramatiker, der er ingen form der falder mig så naturlig.

Jeg bor nu på en liden rar ø. Der bor bare skonnertkapteiner, de bor i små, hyggelige huse med venlige blomsterhaver om. Jeg har ikke på årevis vist havt det så ensomt, men jeg er stadig arbeidsoplagt. Øen er lige ved Svendborg i Sydfyen, hvor J. J. (Johs. Jørgensen) er fra. Svendborgegnen er anset som noget af det vakreste i Danmark, der ligger udenfor den (Kristiansminde og øen Tåsinge) en masse landliggere. Her er dog ingen, jeg aner blot på frastand al den flirt. Jeg har så fra denne ø udsigt til det alt. Svendborg, Kristiansminde, Tåsinge, Langeland. Der er ikke råd til at komme væk fra øen, idet den lille damper blot løber midt på dagen, og jeg er således simpelthen nødt til at bli hvor jeg er. Fra værelset kan jeg ligesom høre hele øen, når de telefonerer i nabohuset, børnene, samtalende koner, kjør, hunde osv. Øens vindmølle har jeg foran vinduet, indad hvilket der titter et æbletræ. Værelset er så lavt, at endogså jeg omtrent når til taget. I byen vilde et sådant værelse føles umuligt at bo på med sine stol, sin seng og sit speil, men fordi haven er udenfor og landet, så er det vakrere og ædlere end disse vel møblerede og høiloftede rum. Jeg mener det bogstavelig altså.

Den, som barberer mig, er skomageren, som også har telefoncentralstationen. Han er den eneste næsten, jeg taler med, og han får vide hvad det er at være forfatter.

Også bader jeg jo, eller går i «sjøla» som vi sa i Stavanger. Og når det er solskin, så strækker jeg mig længe naken i græsset, og *det* er det bedste af det

hele.

[150] Og når jeg så har gjort fra mig det jeg har i hodet, da vil jeg kunne nyde det liv og den bevægelse der i Chra. tilslut blev uudholdeligt, fordi jeg havde ond samvittighed og tung hjerne. – – – –

Din hengivne S. O.

[Aug. 1896]

Herr Dr. Georg Brandes!

Det er kjedeligt, at når jeg nu kommer til at skrive et Brev til Dem, så skal det bli et af dem, der ikke altid er velkomne og undertiden kan være rent pinlige. Thi jeg har dog så ofte havt lyst til at skrive til Dem, og jeg gjorde det også engang, men rev istykker hvad jeg havde skrevet.

Anledningen nu er, at jeg har fåt et brev fra min forlægger John Grieg i Bergen, hvori han råder mig til at søge at få Gyldendal til forlægger, som noget jeg må stå mig såmeget bedre på.

De to tre år der er gået, siden jeg besluttede at forsøge at kunne leve eller arbeide mig frem til at leve som forfatter, de har ikke altid været blide. Min begavelses art har vist sig at være så, at jeg ikke sådan udendvidere kunde sætte mig ned og lave sammen noget. Den har mere ytret sig som en trang til sterk og samvittighedsfuld selvudformning. Under tilsyneladende uproduktive tider har min hjerne og hele mit indre arbeidet stærkt og strengt. Jeg har været drevet til at søge alle midler for – forat udtrykke det simpelt – at finde frem. Jeg, som er fattigere end de fleste mennesker har gang på gang begivet mig ud på reiser, hvorfra fattigdom jaget mig hjem igjen. Det var stadig min drøm, at nu snart kom det, nu snart vilde det bryde frem, og så skulde de gode tider komme. Men det skulde være så, at alle de sterke indtryk min sensibilitet gav mig råd til at modtage, og dertil det bevægede tankeliv jeg leved, vilde ikke kunne udtrykkes uden i store former – jeg mener ikke dermed former på mange sider. Ideer havde jeg altid nok af i den tid, de bruste nok i mig, og gav mig så ofte ikke nattefred. Men jeg tviled på evnen til at føre dem igjennem, jeg sa altid tilslut: nei, jeg venter med at skrive det ned, indtil jeg har fåt benrad.

Så har jeg oplevet dette, der er noget af det glædelige, det eiendommeligt frydefulde ved at være kunstner, – at i det sidste år har det ligesom i crescendo arbeidet sig op og er vældet frem fra alle kanter, og en skønne dag vågner jeg op og føler mig moden til at gi mig ikast med det, og har klarhed over det, og næsten eventyrligt springer der samtidig frem en hel række bøger. Og samtidig dermed [151] forsvinder den aldrig ophørende tvil på begavelsen. Og kanske bedre, samtidig dukker der op en umådelig arbeidskraft.

Vistnok er der heri nok til at leve *på*, men ikke nok til at leve *af* under arbeidet. Jeg er ikke noget trist ved dette, jeg ved, at jeg *må* på en eller anden måde bli hjulpet, thi nu er jeg jo vis på, at jeg har ret til det, jeg vet, at jeg inden føie tid vil lægge frem arbeider, der sætter noget vakkert ind i verden.

Men jeg vil helst bli hjulpet på den mig frieste, værdigste måde. Jeg er aldrig vis på, hvilke snigveie min ånd vil ta, og *den* er min lov. Jeg er af dem, for hvem digterkaldet blot er at finde klarhet lidt efter lidt, at finde frem til uttrykket for sig selv, og uttrykket for verden, formummet af selvet (tilgiv alskens gale ord for dette, jeg griber dem iflæng.) Jeg har for eksempel det dybeste had nogen mand kan ha til svindel på logisk område (nei, jeg får absolut ikke uttrykt, hvad det er jeg vil sige, og De vil sikkert misforstå mig! Jeg vilde mundtlig ved eksempler kunde forklare det.) Da f.Ex. at bli hjulpet af rigmænd, hvis dyreste, helligste man senere kan komme til at bli nødt til at stille front mod, – det er ikke morsomt.

Jeg søgte nu stipendier. Jeg fortalte, at jeg var i et stade, da en reise til syden som aldrig vilde ha betydning for mig, da jeg som aldrig vilde være modtagelig. Jeg meddelte, at grunden til, at jeg ikke havde kunnet fremlægge flere arbeider, var netop mit selvdannelsesarbeide, mine forsøg mod verdenssyn. Men Bernt Lie fik det stipendium jeg havde tænkt på, Kinck og Egge de andre. Jeg har ikke noget imod dette. Disse mænd trængte det vist bedre end mig, thi to af dem er gifte, og en er forlovet. Men det desorientered mig en smule, thi man havde forudsagt mig som sikkert et stipendium.

Jeg har nu færdig en bog til trykning, den er sendt Grieg. Men han tilbyder mig nobelt at forsøge om Gyldendal vil have den til som en Indledning. – En af grundene til at jeg ikke har skrevet til Dem er også den, at jeg vilde først ha noget

færdigt. Jeg har stedse havt i hodet planer og former, som jeg tror, De vilde finde behag i, – jeg mener ikke blot sådan skolelæreragtig, som De må med såmeget af dagens litteratur, anerkjende – men som De vilde finde nogen fornøielse ved at læse. Desværre er jeg endnu ikke med denne bog kommet så langt. Jeg har blot deri villet befri mig fra mere spontane bevægelser. De vil ganske vist finde den mer end tilladelig sentimental, tænker jeg. Dog er den vel nok et fremsteg fra hvad jeg tidligere har skrevet. Den har vist både større kunst og større fylde. Jeg har da ikke andet at gjøre end at spørge Dem, om det vilde være Dem imod at gjøre Dem bekjendt med den, enten ved oplæsning af mig, eller ved gjennemlæsning af manuskript. Og – [152] og det er knuden og det pinlige, men jeg *er* nu engang opsat på at gjøre en smule for at komme praktisk frem i verden, jeg også, og jeg får da gribe til forsøg, der ikke er mig kjære – anbefale mig til Hegels forlag, hvis De finder den god nok.

Jeg har også nedskrevet et skuespil, som måske er det bedste, jeg har skrevet (det var altid min tanke, at jeg nærmest var dramatiker.) Det er stort anlagt og karaktererne er vist gode. Men jeg er endnu ikke på langt nær fornøiet med det. Jeg kunde derfor blot gjøre Dem bekjendt med enkelte scener og stykkets bygning og idé og indhold, hvis De skulde ønske det. Med Glæde vilde jeg også gjøre Dem bekjendt med arten af de andre ting, jeg så småt har begyndt på.

De vil vist forstå – jeg tror, jeg talte derom ved den visit jeg gjorde hos Dem – at der kan ha været næsten noget sårt i at være henvist til at bli bedømt blot efter de to små bind, jeg har udgivet, når ens hode sysler med så ganske andre og rigere emner. Men så vil det jo bli en stor glæde, når det større så kommer. Det vil overraske mere.

Og da jeg nu er så vidtløftig ligeoverfor Dem, la mig så sige alt der ligger mig på sinde. De sa selv til mig, da jeg mødte Dem ved Nyhavn, så sa De – De, som jo ikke tilstrækkelig kunde danne Dem nogen formening om mig, De måtte næsten si det som en bebrejdelse: Jeg nød ikke, jeg leved ikke.

Jeg har lidt meget ved ikke at ha råd til at leve et rigere udadvendt liv, og jeg har gåt med en næsten tærende tro på, at det skaded min evne. Hvordan, hvoraf, jeg har levet i disse år – jeg begriber det knapt.

Der er ikke tvil om, at et bedre situeret dagligliv vilde virke for mig som varm

jord for sydplanter. Ikke fordi at jeg er nogen sådan exotisk fyr. Det er jeg ikke. Men der kan være måde med alt.

Jeg hører nu, at Ths. Krag har fåt ordnet sit forhold til det Gyldendalske forlag så, at han får en vis månedlig Udbetaling, der sætter ham istand til at arbeide ubekymret. – Jeg er ikke Ths. Krag, jeg vil vel neppe nogensinde vinde hans popularitet. Men noget sådant i mindre målestok for en foreløbig tid, – å, det vilde betyde så meget for mig! Jeg behøver så lidet. Men – der er måde med alt. Nu f.Ex. er jeg i en af disse tider, da jeg har det så lidet godt, at det afsvækker arbejdsevnen. Og det er så svært lidet økonomisk i længden, at jeg må gøre alt for at komme ud af det.

– Jeg vil sige Dem tilslut, at jeg har ikke skrevet så langt og udførligt for at gjøre Virkning på Dem. Men da jeg engang begynder på det, så var det mig selv en lettelse at skrive sådan. Jeg har i flere måneder været omtrent eneboer, og heller ikke ført brevveksling. [153] Og da frister det, og man prater mer end tilbørlig. Har jeg været mere fortrolig overfor Dem end jeg havde ret til, så er også tonarten blevet bestemt ved, at De, da jeg mødte Dem, behandlet mig så elskværdig en camarade.

Det sidste af alt må være, at De tar dette så, at det blir Dem til uleilighed. Derom beder jeg Dem indstændig.

Og med håb om da ikke at ha trukket altfor store veksler på Deres tålmodighed, så skal jeg tillade mig at udbede mig en billet, hvis og – i tilfælde – når De vilde modtage mig.

Med dyb Ærbødighed
S. Obstfelder.

Nyhavn 17 II.

[Aug. 1896?]

Herr Dr. Georg Brandes!

Jeg kan ikke lade være straks at takke Dem for Deres Venlighed i at opsøge mig personlig.

Jeg trives ikke på det værelse jeg har leiet, og opholder mig derfor

andensteds, indtil jeg kan tiltræde et nyt. Jeg gik straks ned og søgte Dem. Jeg skal tillade mig at komme igjen imorgen (onsdag) ved 1 Tiden, som jo er Deres sædvanlige modtagelsestid, – såfremt ikke nogen denne billet krydsende giver anden besked.

Deres ærbødige
S. Obstfelder.

[Høsten 1896.]

Herr Dr. Brandes!

Da jeg af Deres brev forstod, at De var meget optaget, har jeg ikke videre villet tiltvinge mig nogen visit for at takke Dem. Og jeg har ventet med at gjøre det skriftlig for at få meddelt Dem et resultat, da jeg antog, at det vilde interessere Dem, efterat De havde havt noget med sagen at gjøre. Bogen er antaget, Herr Nansen syntes meget godt om den.

Havde jeg vidst, hvad jeg siden bragte i erfaring, at Herr Nansen selv allerede havde ladet ord falde i retning af, at jeg kunde få adgang til det Gyldendalske forlag, vilde jeg ikke ha plaget dem med mit lange brev. Om de folk, der er kommet ind hos Hegel, har jeg [154] altid hørt, at de havde anbefalinger fra en eller anden, og jeg trode således dette næsten måtte til. Jeg vidste jo, at De daglig modtager et helt bibliothek af nye bøger og manuser, og det kunde aldrig ellers ha faldt mig ind at tilbyde Dem noget manuser. Men jeg trode, at hvis De skulde ha lyst til at anbefale mig, måtte De kjende en smule til, hvad det var jeg havde at byde.

Og aldrig vilde det ha kunnet falde mig ind at bebyrde Dem med nogen tyk bog. Det gjaldt blot en ganske kort fortælling.

Mit lange brev var skrevet, fordi jeg trode det var aldeles nødvendigt som basis for anbefaling.

Jeg skylder mig selv at splitte den misforståelse mit lange brev har fremkaldt. At skrive breve er det vanskeligste i verden.

Jeg takker Dem hjertelig for Deres redbonhed til at hjælpe mig.

I taknemmelig ærbødighed

S. Obstfelder.

Tornebuskesade l.³

[1896 sept. 12?]

Herr Frimann Koren!

Jeg har i måneder tænkt på at skrive til Dem angående violinen, og hvad der har holdt mig tilbage, har stadig været den tanke, at jeg straks kom til at reise hjem, og at det da var bedst at overlevere selve instrumentet. Dertil kommer, at jeg har været nedsænket i et arbejde, der har bragt mig til at glemme alt.

Selve violinen har hos mig stået urørt siden i vinter. Og det var ikke for at benytte den, at jeg tog den med. Jeg kom til at forlade Kr.a i en forfærdelig hast, som det næsten altid pleier at være tilfælde med mig når jeg reiser, ønsked jeg at reise uden at tage afsked med nogen. Og så trode jeg, at jeg om ganske kort tid vilde vende tilbage. Eller også sende violinen. Da det kom til stykket, og jeg kom til nøiere at overtænke dette, gjorde jeg det ikke, fordi jeg tænkte, at da jeg vistnok straks kom til at reise tilbage, var det bedre at ta den med, så var jeg sikker på, at der ikke skede den noget ondt på reisen.

Men endnu en ting er der, som vel har været bagom det hele og hvorfor jeg har været efterladende: At jeg tænkte, De slet ikke benytted den.

For Dem er det vel vanskeligt at indse, hvordan et menneske kan leve så forfærdeligt uroligt og i månedsvis glemme alt sådan for tanker, at sligt kan foregå. Og det vil vistnok synes Dem utilgiveligt, det hele. Det er det måske også.

[155] Jeg må tilstå, – det vil kanskje formilde Dem en smule, – at jeg har handled ligedan med alle de violiner jeg før har lånt. Men jeg har let nået absolution.

– Med Dem vilde dog dette aldrig ha hændt alligevel til nogen anden tid. Men disse sidste tider har som sagt for mig været tider, da den digteriske produktion har bragt mig til at glemme alt. For *det* kan jeg skaffe Dem attester, om De ønsker.

Jeg kunde nu sende violinen pr. omgående, men jeg vil dog, da jeg ved, at De er yderst ræd for den, først forespørge Dem, om De *vil* det så. Jeg har stedse

tænkt at komme tilbage snart.

Jeg tør ikke engang bede Dem om undskyldning. Jeg vet, at ordenssansen er overmåde sterk hos Dem, og at dette træk af mig for Dem måske vil bli afgjørende for Deres bedømmelse af mig for altid.

Nogen mellemvei ser jeg heller ikke. Naturligvis har tanken om at kjøbe den været med blandt det andet, – men i det sidste har jeg mer og mer lagt violinspillet på hylden.

Jeg får da finde mig i herved at ha tabt et menneskes gode mening om mig.

At jeg angrer det, og at jeg de gange jeg har kommet til at se på violinkassen i dens hjørne har været pint derved, *det* behøver jeg vist ikke at tilføie.

Deres forbundne

S. Obstfelder.

[Høsten 1896]

Adr. Tornebuskegd. 1³ (Kj.havn)

Kjære Fru Dybwad!

Det har gått så underlig til med dette stykke, jeg her sender Dem, «De røde dråber». Jeg skrev det så'n stumpevis i vinter i Kr.a næsten færdig, efter gang på gang at ha lagt det væk af tvil. I Paris, hvor jeg for at bortjage sorger måtte arbeide det, jeg bare kunde, kom jeg til en aften at ta lapperne frem og læse op noget for en mand. Han blev begeistret over det, påstod, at det dramatiske var mit felt, at det måtte gjøre succes o.s.v. Således kom jeg til at fuldende det.

Så gik der en tid, og da jeg så skulde se på det, om jeg kunde udarbeide det, fortvivled jeg atter og la det hen.

Så kom jeg her i Kjøbenhavn en aften til at læse op lidt for en ny mand. Denne mand brød ud i det samme bifald. Og mente at omarbeidelse ikke behøvedes.

Jeg skrev det så færdigt. Sommetider mens jeg skrev på det, syntes [156] jeg det var så godt, jeg syntes hver replik leved og ånded, og at det ialfald på en egen måde var dramatisk.

Andre tider fortviled jeg over formen. Jeg syntes ikke, den var som man er vant til. Men stundom kunde jeg finde, at det netop var godt, at det havde en

eiendommelig composition.

At stykket rummer megen poesi, kan der vel ikke være tvil om. Men noget sterkt håb om antagelse har jeg ikke. Uagtet jeg finder sterke dramatiske pointer og også interessante træk til roller, tør jeg ikke aldeles sikkert regne på dets spillelighed. Og det *skulde* dog spilles, forat *det* kunde komme frem, som jeg har tænkt mig.

Jeg sender stykket først til Dem. Jeg har jo flere gange talt med Dem derom.

Jeg kom for nogle uger siden til at læse «Bygmester Solness», egentlig for første gang. Jeg ser, at der er ligheder. Jeg forstår, at man vil sige, at det er efterklang. – Og dog er dette skuespil det, som det falder mig naturligst at skrive.

Den unge pige havde jeg arbejdet på i flere former længe før «Hilderne» fremkom. Skulde «Lili» være påvirket fra noget hold, så må det være fra hin første gang jeg så *Dem* spille ved Kr.a theater, – altså fra *Dem*. Nærmere beset er vel også Lili grundforskjellig fra Hilde.

Jeg sender Dem stykket i håb om, at Lili, når De gjør Dem nærmere bekendt med hende, vil interessere Dem. Skulde *så* blive tilfældet, vilde *det* måske være et godt stykke på vejen til antagelse. Jeg vil gjerne overraske med stykket, og jeg vil derfor be Dem *om ikke at vise nogen det*, før det er indleveret. Skulde imidlertid stykket la Dem tvilsom, såat De gjerne vilde drøfte det med nogen, vil jeg be Dem om at gå til Heiberg med det. – Skulde De ikke ville ha noget med sagen at gjøre, vil jeg be Dem la det bero hos Dem, indtil De har underrettet mig derom.

– Det er muligt, at samtalen mellem *Odd* og *Lili*, som har været mig et hovedpunkt ved stykket, men som måske vil synes at høre udenfor det dramatiske, – at den er for lang. Idethele vilde jeg – i tilfælde opførelse – kunne gjøre forandringer ved prøverne.

Jeg har sendt brev til Dem uden at få svar. Jeg beder Dem om en liden meddelelse om, hvorvidt De har modtat manuskriptet, da jeg nødig vil miste det.

Deres ærbødige S. Obstfelder.

Hvor gjerne jeg vilde se Dem spille Hilde! Netop et par ugers tid, før De har spillet den rolle læste jeg den vidunderlige bog, og fik da slik længsel efter at se *Dem* spille Hilde. Og nu ser jeg af Heibergs kritik, at De har gjort det så dejlig.

[157] Jeg vet, De synes jeg er en tosk på theater. Men herregud, jeg kan da få lov at beundre ialfald!

Måske vil De gjerne ha nogle orienterende bemærkninger om, hvordan jeg har ment forskjellige ting.

1ste akt indeholder blot spænding mod de andre akter. Den vil ved 1ste gang gjennemlæsning ikke forstås, – men skulde stå frem ved en skuespiller, der havde sat sig ind i Odd's væsen, som forklares ved de næste akter. Helt vil den måske først forstås efter 4de akt.

Ved flygtigere gjennemlæsning kan det gi anledning til misforståelse, at der fremstilles den scene og de personer, man er vant til fra Bjørnsons og Ibsens samfundsdramer. Man kunde da tro, at den dramatiske konflikt er det, som foregår mellem *Odd* og disse mennesker. Dette er ikke tilfælde. Det dramatiske, som foregår med *Odd* er gennem hele stykket blot i forhold til ham selv. Og det er det, som skulde være det nye, og gale, eller det nye og gode, og den for en god skuespiller interessante opgave.

Disse andre mennesker er blot til som baggrund, som «Chorus», hvorpå *Odd*, *Berg*, *Lili*, *Borghild* skulde stå frem som store silhouetter, digtede over nogle af livets store magter. Det er slet ikke meningen at fremstille *Odd* som den, der er *martyr* for disse hverdagsmennesker. Tvertimod, han skuffer dem virkelig. 1ste akt handler blot om ham selv, og de andre fremstilles malerisk, hvad der sætter hans sind i bevægelse og kamp. Han optar ingen kamp med *dem*. Men han jages af idealet, af de store følelser af menneskets smerte og ufuldkommenhed, og så den store pligt mod skjønheden. Han *jages* heraf, og han lider, – han *lider* ved at skuffe sin bys mennesker, men han *må*, – han *lider* ved at skuffe *Borghild*, men han *må*, – om hende har han kanskje havt et skjælvende lidet håb, at hun skulde komme mod ham, ville forstå ham – men det har blot været et lidet håb, han selv ikke har vidst om. Han er forbandet – forbandet netop ved denne forfærdelige drift, der er lagt ned i ham, driften mod det overmenneskelige, det guddomsfagre. Han *vet*, at de må gå fra ham alle, han *venter* sig ikke andet, og det falder ham ikke engang ind at forklare, hvad det er han vil. Hvad vil det også nytte? Da det jo i ham selv må være så uåndgribeligt, mere en dunkel følelse, – en følelse, der mange gange blir helt til angst. Og ved det ord, hvormed akten

slutter, og som han siger i en blanding af uendelig fortvilelse, bøn, trøstsøgen, – skulde, som når ved et lynglimt et landskab oplyses, hans indre ses, og tilskuerne skulde forstå det, der har været bagom hos ham gennem hele denne akt, – og som slet ikke er noget klart, håndgribeligt. Jeg mente, at en god skuespiller skulde kunne få dette frem, – få frem overgangen fra ordet «Gået» til ordet «myriader», [158] og kaste et deiligt glimt over hvad der menes, eller ialtfald gav dem en forundring.

Fremdeles er 1ste og 4de akt stillet *musikalsk* med 2den og 3die. Man ser i 2den akt ikke alene *Odd* i hans ensomhed, men man *ser* hans ensomhed, man *ser* den forbandedes ensomhed.

En ensomhed, som på en underlig måde undertiden kan drage til sig individer, sjæle, som med en hemmelig magt, individer, der heller ikke er som de andre, men som måske i sig rummer *alt* det menneskelige, det simple, rørende menneskelige, – Lili.

Lili, underlig, med den skjælvende skønhedssans, – alt hvad *Odd* siger må hun for at forstå det gøre om i vakre billeder, – jeg har *slet* ikke tænkt mig hende *grim* f.ex. – nær døden, men et udtryk for alt det skjælvende, dirrende menneskelige. Jeg behøver vist ikke spendere mange ord på at forklare *hende* forresten.

1ste halvdel af 2den akt vil måske forefalde udramatisk. Jeg har villet gi poesi. Jeg har troet, at man fra en tilskuerbænk ikke bare bør vente sig affektsensationer, – men at der også fra scenen skulde kunne vækkes det der føles hos menneskene ved f.ex. et vakkert landskab, eller ved skøn musik. – Og dette stykke er for en stor del blit til forat få udtrykt noget af den poesi der er i det mylrende nutidsliv.

Gjennem det sælsomt stille, halvmørke laboratorium går der strømme fra mylderet udenfor, man ser for sig og tænker over vognene, blussene, telefonnettene o.s.v. I laboratoriet selv ses videnskaben som noget trolddomsagtigt, og hæves dertil endmere ved glimtet i den røde flaske.

Som sagt, det er ikke meningen at anklage nogen, det er ikke meningen at *bebreide* Borghild, at hun ikke forstår eller forsøger at forstå *Odd*. Tvertimod trode jeg slutningen af 2den akt nokså tydelig skulde vise hende *stor, enkel* i sin

urokkelige kvindefølelse, i sin *deilige* jordbundenhed.

Ti bagom det hele, så er ikke engang *Odd* eller *Borghild* eller nogen af dem meningen, – men selve livet, i dets brydning, i dets sorg, med sorgens skønhed, menneskets Ahasverus-gang.

– Dette vil måske være nok til orientering. Det er egentlig ikke nyttigt at forklare og sætte ord til, – der hvor man netop har forsøgt at fremstille det *ordløse*. Det kan skade at fæstne en fortolkning, hvor man heller havde villet en rigere, mangfoldigere, om end mindre understreget virkning.

Det er i pauser, i bevægelserne *bag* ordet, i tonefaldene, at dette stykkes største dramatik som oftest ligger. Og det er derfor, at jeg – omend jeg forstår, at stykket er fjernt fra det, der virker voldsomt [159] og let fra en scene – at jeg dog meget kunde ønske en opførelse – – hvad jeg dog mindre og mindre tør håbe.

Det tør godt hænde, at hvad jeg har forklaret om 1ste akt, ikke kommer tydelig nok frem, som den er skrevet. Det kan hænde, at samtalen i 2den akt for opførelse vilde vinde ved en sammentrængelse. Lad mig dog si, at samtalen er gjort lang med beregning. Det skulde være den fredelige stund mellem al uroen, og den skulde stå skarpt mod aktens slutning. Laboratoriets stilhed, videnskabsmandens ensomhed skulde tegnes ved denne ro, da der endnu intet foregår, men som dog har angst mod hvad der skal komme. Og at Bergs tale i 4de akt er noget for lang, og at det ikke kommer klart nok frem, at det er mer meningen at karakterisere *ham selv* ved hans udbrud mod medborgerne, end at skjælde disse ud (fra digterens side).

Jeg sender det *dog*. Ti en eventuel opmuntring fra Dem – at De kanske kom til at synes om Lili f.ex. – selv om De endnu ikke vilde betegne stykket som færdigt til indlevering, vilde kanske gjøre, at jeg kunde bekvemme mig til en omarbeidelse.

Jeg lider af en forfærdelig melankoli, som har varet længe, en ligegyldighed for alt. Et svagt håb om muligens at kunne bli revet med ind i noget – for mig vilde jo noget sådant som en opførelse være en livsbegivenhed – er det da, som bringer mig til at sende det.

Jeg er ikke beskeden nok til at be Dem om undskyldning for det bryderi, jeg

herved pådrager Dem. Tvertimod anser jeg det for noget af en ære, at jeg sender *Dem* stykket først. Ti jeg ved – selv om det nu aldrig kan spilles – at det ikke er et ganske almindeligt arbejde.

Misforstå ikke disse ord! Der ligger mere sorgfuldhed end selvros og indbildskhed i dem.

— — —

– Behøver jeg gjøre opmærksom på, at også gamle *Berg* i 1ste akt forklares af skuespilleren?

Eller sligt som at, når Lili står alene og siger: *Elske*, så er det første gang hun kommer til at forestille sig og se alt det der følger *med* dette ord. Hun har været så fyldt af doktorens tanker, – hun har ikke vidst, at hun holdt af ham, – når han sidder sådan og ser ud for sig, så aner hun noget og får en eiendommelig angst. Hun har kanske før selv trot, at denne angst kom af, at doktoren havde en hemmelighedsfuld, mystisk verden i sig, som *hun* ikke kunde forstå.

– Jeg ber Dem endelig ikke levere stykket ind, hvis det ikke forefalder Dem færdigt. Det vilde gjøre mig meget ondt, om De gjorde *det*. – Overhodet har jeg foreløbig ikke tænkt mig videre endnu end at høre Deres Mening om det.

[160] *Går De til Heiberg med stykket, vil jeg be Dem vise ham også denne redegjørelse.*

Jeg har kaldt stykket «dramatisk digt» af beskedenhed, for at *forsvare formen*. «Drømmeri» er måske bedre end «Forbandet». Skulde jeg ikke inden 2–3 dages forløb ha forstået at De har modtat stykket, vil jeg bli meget angst. Jeg ønsker det så forfærdelig nødig i andre hænder. –

[1896, høsten]

Kjære Jens! [c: Thiis.]

Jeg lod være at skrive i det håb, at jeg måtte få stipendium, og jeg vilde da ha sendt dig penge samtidig. Ti før jeg har betalt dig ialtfald en del af min gjeld, vil jeg ikke føle mig rolig. Du er vel nu kommet til Throndhjem, så det nu er på tiden at skrive dette, som jeg har tænkt længe at skrive. Du kan forstå, at det ikke har været let for mig at greie mig sommeren igjennem. Jeg har nu fåt lidt penge af

Gyldendal, som jeg foreløbig lever for. Nogen kontakt om månedsunderstøttelse har de endnu ikke kunnet gå ind på. Man vil vel først se, hvordan det går med bogen. Nansen venter sig en succes. – Det var John Grieg, som fik mig til at gå til Hegel.

Du vil måske nu ha indset, at det var klogt af mig, at jeg reiste sådan udendvidere. Jeg vet ialfald, at det *var* det. Det er muligt, at jeg kunde ha vundet tilbage de penge, – men det betyr så lidet i forhold til det andet. Dette har jo været mit livs frugtbareste sommer. Til *nu* har jeg arbeidet uafbrudt. Har også gjort færdigt skuespillet, eller det dramatiske digt, som jeg kalder det. Sendte det – da jeg aldeles havde opgivet håbet om dets spillelighed på noget officielt theater – til fru Dybwad. Hun råder mig til ubetinget at levere det ind.

Din hengivne

S. Obstfelder.

p. t. Tornebuskgd 1³, København.

Hjertelig hilsen til fru Ragna og den lille.

Kan hilse fra Bundgård, som vistnok er en smule fornærmet over at du ikke så til ham i vinter.

17.9.1896.

Herr Frimann Koren!

Jeg blev meget glad over Deres nye brev. Det var som jeg fik et slag for brystet, da jeg fik Deres første brev, netop fordi sagen havde [161] plaget mig så. Ti ligeså slurvet jeg nu og da kan være, ligeså meget piner det mig bagefter. Forresten er jeg ellers ikke uordentlig, men jeg tror det er ofte tilfældet med folk som spiller, at de kommer på en eller anden måde til at behandle instrumenter som rangerende ind under en egen rubrik af eiendomsretten.

Sat igjen violinen hos nogen kammerat vilde jeg ikke under nogen omstændighed ha gjort. Hvordan det så gik til at jeg i afreisens øieblik kom til at ta den med, husker jeg ikke rigtig. Måske fordi jeg havde sat tilbagebringelsen op til det sidste, måske fordi jeg virkelig da tænkte at benytte den en smule endnu. Og som sagt var det dengang min tro, at jeg kom tilbage snart, eller min hensigt

at sende den. Forøvrigt er det vel alt gåt til i en fart, og uden videre ræsonneren.
– Jeg tror, det er næsten vanskeligere for mig selv end for Dem at begribe, hvordan det er gåt til.

Med hjertelig tak for Deres brev og hilsen

Deres S. Obstfelder.

[Kbh. Høsten 1896.]

Kjære Fru Dybwad.

Jeg ble meget lykkelig over Deres brev, tror jeg. Og det glæder mig særlig, at De har de samme meninger som mig med hensyn til nogle enkeltheder. Også for mig var nemlig aktbetegnelsen en torn i øiet. Lige fra først af spekulered jeg på et andet ord, og jeg har tænkt på afdelinger. Dram. digt i 4 afdelinger. Er ikke *det* bra? Stykket er jo nemlig mer bygget som en symfoni end som et skuespil, hvor akterne er harmonisk ligeløbende.

Å nei – jeg ikke bare tror, at jeg blev lykkelig, – jeg er det virkelig over, at De tror, at stykket kan opføres, eller rettere: antages. (Ti at det på et frit theater kanske er netop det man vil ha, det vet jeg jo nok. Men vi *har* jo intet frit theater i norden, og det er dog blot i norden man opfatter disse ting, og hvor det er os forfattere en glæde at slå igjennem. Jeg antar det meget lettere f.ex. at få dette stykke antat på l'Œuvre end i norden, – men det er ikke det jeg helst vil.)

Jeg blev lykkelig derved, fordi jeg – selv om jeg vet, at jeg har evnen i mig til at skrive stykker, der har langt *større* ydre dramatisk ild og bevægelse, – fordi jeg gjennem en opførelse af dette bevidste begynderarbeide vilde lære så meget. Jeg tror, jeg vilde lære så utroligt ved det. Så meget tror jeg, jeg vilde lære, at jeg i det næste stykke kunde optræ som en forfatter, der behandler de sceniske midler som pianotangenter, hvorpå han fantaserer.

[162] Som sagt, hvad De siger, er just hvad jeg selv har tænkt. Odd og Lili var for mig stykkets kjerne. 1ste afdeling skulde kun være en ouverture, der udkaster nogle akkorder, og der som sagt skal få stykkets store midte til at træ frem i sin underlige fine stilhed. 4de afdeling skulde samle alle tonerne og forklare alt. – – Og som De siger, det værste blir at finde Odd. For – ikke sandt? – det hjælper ikke, om Lili spilles aldrig så deiligt, hvis der kommer f.ex. en – – – – –

(Obstfelder nevner her en skuespillers navn) –sk betoning ind – bare der på ét eneste sted kom en – – – 'sk betoning ind, da stod det *hele* i fare for at blive komisk. Odds rolle er så var, så fin, – men måtte byde så meget vakkert og taknemmeligt for en ung, moderne skuespiller. Og *Odd* og *Lili* måtte stå så fint stemt sammen, aldrig briste, som en flydende harmoni måtte den dialog være. Måske er det simpelthen umuligt at finde den rigtige *Odd* deroppe. Det skulde helst være en ganske ung, ubekjendt, hvem jeg selv kunde instruere. (Halfdan Christensen?)

– – Ja, jeg føler, noget ivejen med 1ste akt. Og jeg skal forsøge at finde på noget andet. Jeg synes ikke rigtig, det er det, som *De* siger; ti den forbandelsen skulde netop *ikke* forberedes, den skulde komme aldeles abrupt, uforklarlig, indtil videre, ti den hænger sammen med *Bergs* hele naturel, han, som blot optræder som lynglimt, som aldrig kan tale med nogen, – når det kommer, så kommer det som sterke monologiske udbrud, – den eneste, han kan tale med, er *Lili*. – – Men dette, som jeg her siger, – det er vistnok ikke fremstillet klart nok, og kan misopfattes. Ligeså, – omgivelserne, – at de bare skal være akkompagnement og forklarende baggrund, – det opfattes vistnok ikke.

Jeg blev glad over, at *De* ikke har vist det til G. H. Ti ham, hvem jeg nærer størst hengivenhed for, og hvis bifald jeg sætter størst pris på af mænds – netop *ham* vilde jeg *allerhelst* overraske.

– Jeg tør da måske be *Dem*, – da jeg skal forsøge at omarbejde 1ste afdeling, – at *De* sender mig manuskriptet tilbage. Jeg vil ikke indlevere stykket før det er nogenlunde så godt, som jeg på forhånd kan gjøre det.

En hjertelig tak da, fordi *De* ikke har tat mig ilde op, at jeg udbad mig *Deres* mening, en hjertelig tak, fordi *De* synes om *Lili*.

Deres hengivne

S. O.

[163] [Høsten 1896.]

Herr Nansen!

Når jeg skriver og gir *Dem* til overveielse, om ikke titelen «Fortællinger om

Korset» skulde greie det, er det for at få anledning til at takke Dem hjertelig for hvad De meddelte om bogens udstyr. Dette har altid stået som noget så væsentligt for mig ved hvad jeg hidtil har skrevet, og det er endogså så, at der under nedskrivningen står for mig et vist udstyr. De korte betonedede sætninger og den koncentrerede form forlanger det på en måde. Det er jo virkelig så, at man læser en bog langsommere og gir hvert ord mer vekt, når den trær frem fra smukke blade. Jeg tror Grieg blot har tabt på, at han har udstyret mine bøger slet. – Jeg blev som sagt særlig glad over dette.

Deres ærbødige

S. Obstfelder.

– der forekommer gjentagne gange i min bog et billede, om hunden som har fundet sin herre. Jeg tror, De godt vil forstå og ikke le af den art forfatterstolthed eller – ærekjærhed som gjør, at jeg siger Dem, at det var først efterat min bog var skrevet, at jeg har læst Deres «Maria». Dér forekommer nemlig det samme billede, og brugt paralelt. Det kunde således se ud somom jeg havde lånt det. Jeg har meget god litterær hukommelse, og havde jeg læst Deres bog før er det meget mulig, at jeg vilde ha fundet på noget andet.

[Høsten 1896.]

Herr Peter Nansen!

Det gjorde mig ondt, at – (jeg trode at forstå det af Deres skrivelse) mine bemærkninger stødte Dem, ti jeg har følt så stor taknemmelighed mod Dem for Deres elskværdighed mod mig. Jeg forstår, at De kan finde det underligt, når jeg først har bedt om kritik, at jeg så tar det så nøie med småting og kommer med lange forsvar. Men netop sætningsbygningen er min kjæphest. Jeg arbeider i det uendelige med den forat få den samtidig klar, levende og musikalsk vakker. For *mig* er den væsentligere end ordvalget, og det kan falde mig tyngre at forandre en ordfølge end at omarbeide en hel side.

Det var således jeg kunde komme til at tro, at muligens det abrupte berode på den norske fonetiks forskjellighed fra den danske. Jeg ^[164] har i anledning mine «Digte» erfaret, at virkelig mit norske sprog ofte *la* skjulte fælder. Men når man er opmærksom på det, så kan jo dette undgås, ved at ombytte en sætning med en

anden, som ikke kan gi anledning til misforståelser hverken nord eller syd.

Mine rent *grammatikalske* reformlyster er ikke, som De synes anta, dikteret af *poetiske* griller. Jeg er gammel filolog, og det er vistnok fra mit *fonetiske* studium de skriver sig. Da jeg efter Deres forrige bemærkninger forstod, at min interpunktion, som jeg slet ikke trode var så usedvanlig, kunde gi anledning til misforståelse eller utydelighed, satte jeg i det nye ark ind kommaer, og agted i 2den korrektur at passe på det for det gamle arks vedkommende.

I ærbødighed S. Obstfelder.

[Høsten 1896.]

Herr Peter Nansen!

Jeg tror, at den uklarhed De her og der føler, beror på norsken. Jeg skriver vist mer end nogen den norske dagligtale, og jeg vil også nødig imødekomme dansken, forsåvidt det gjelder sætningsbygningen. Men når jeg bruger forsætlig en interpunktion, der går efter pauserne og ikke efter den grammatikalske analyse, kan jo let *det* forandres, hvor det kan gi anledning til misforståelse, som f.ex. i: den glæde kvinden føler. Sproget skulde ellers for norsk *øre* være jevnt og ligetil.

Det er det farlige for mig, at det, der er nedskrevet efter norsk *øre*, opfattes fra dansk *øre*.

Deres rettelse: ord det, vil ikke forstås på norsk igjen, jeg har derfor sat et *for* ind, ord for det.

Med tak

ærbødigst

S. Obstfelder.

Jeg havde nu i det 2det ark tat ud en del kommaer, som sætteren velvillig havde sat ind, måske er det blandt dem, der vil gi anledning til misforståelse.

[Høsten 1896.]

Herr Peter Nansen!

Jeg har fulgt Deres rettelser. – Men «guldhår» beholder jeg indtil videre,

fordi det synes mig at «silke» sådan i poesien næsten altid benyttes til at betegne det bløde. Da *jeg* satte «silkehår» tænkte jeg ^[165] netop på silkehårene sådan som de materialt *er*, glasagtige. Men folk vil tro, at jeg har ment at ville fortælle om stemmens blødhed. Det var ikke meningen. Jeg har villet betegne det klingende, lyse, skinnende i stemmen, det som varmer. Om den bløde stemme synes jeg ikke «varmer» passer så godt, den bløde stemme mer smyger sig som dug og natlig duft ind i en.

Jeg vilde helst ha «silkehår», hvis jeg vidste, at man tænkte så langt tilbage, som på det enkelte, glasagtige hår. Men man tænker vistnok ganske bestemt på blødheden.

Med hilsen
ærbødigst
S. O.

– Jeg så, at De havde sat et spørgsmålstegn ved ordet «vidtløftige». Vi bruger undertiden – ja, det er jo mundtlig sprog – dette ord for at betegne karakterens noget ualmindelige sammensathed. Vilde «mangfoldige» forstås bedre på dansk?

– – Det falder mig så vanskeligt at skulle forandre ordet «Føflekken». Der ligger i dette ord – for norsk øre ialfald – hele den smertelige dissonans, som denne mands fremtræden skulde gi.

Og det suggererer bedre end noget andet i hele bogen kvalen ved, at andre har rørt ved det han elsker.

Jeg har tænkt på, om det i et par linjer ved begyndelsen eller slutningen skulde antydes, at det er en anden end forfatteren, som fortæller. Jeg synes, det er så kjedeligt, at alt det der skrives i en sådan «jeg»fortælling, skal betragtes som noget af *forfatteren* oplevet. «Jeg»formen benytter *jeg* tvertom til at tænke mig ind i en eller andens sind.

Endelig atter titelen. Jeg har talt med flere, som synes «Korset» er så god titel, at det ikke *gjør* noget, om man laver en vits på den.

For *mig* betød den så meget. Jeg syntes, der lå ligesom et helt kapitel i den, idet den suggererer alt, hvad der kommer efter, – det, hun er blit i mindet for ham, – og han selv, for hvem dette kors skaber en egen hellig verden ind i den

øvrige verden.

Skulde man skrive dette i et særskilt kapitel, vilde det gjerne bli sentimentalt.

[Høsten 1896.]

Herr Nansen!

Tør jeg bede Dem – siden De nu først er ifærd med at se på korrekturen – at sætte kommaer til, hvor De finder det nødvendig? Jeg merker nemlig, at jeg har vokset mig så fast i min interpunktionsmåde, at det ofte er mig umuligt at afgjøre det.

[166] Jeg takker Dem hjertelig for Deres rettelser i 3die ark. Jeg havde oprindelig gjentat ordet «smerter», strøg det i den sidste flygtige gjennemarbeidelse, fordi gjentagelsen stødte, men la ikke mærke til sammenhængen. Ligeså med «fibrene», – havde skrevet «hver hendes fiber», fandt det snørklet og retted forhastet. Har nu fundet på noget nyt.

Det er så langt fra, at jeg betragted hvad jeg havde skrevet som urørligt, at jeg tvertimod var forberedt på ganske andre omvæltninger end de småforandringer De hidtil har foreslået.

Med tak
ærbødigst
S. O.

NB. Jeg vet ikke om rettelsen til «Kysminder», pag 68, er god. Det lyder måske *for søgt*.

[Høsten 1896?]

Kjære Herr Hallström!

Tilgiv, at jeg skriver på sådant papir, men jeg har for øieblikket intet andet, og jeg vilde dog gerne skrive nu, da det falder mig ind.

Grunden til, at det ikke er sket før, er atter den megen flakken. Deres bog fik jeg i Paris og læste den straks, da jeg var i læsetaget. Den glæded mig ved sit fremskridt i stilkunst, og den glæded mig ved at vise mig atter nye sider hos Dem. Jeg synes herr Söderberg skriver meget slet om Dem – hils ham det! – bedre var

det (efter min mening) at ha påvist Deres rigdom, – at De skriver tre så forskellige bøger – end at rose «En g. h.» op i sky på de andres bekostning. For Dem selv må vel kanske «En gammel historia» være det glædeligste, fordi det for Dem er en seir hos Dem selv (jeg mener ikke udadtil). Ti det er jo så, at uden formen og stilen nytter det ikke noget med alt vort stof, og formen og stilen det er det man lærer og får gennem kamp, derfor glæder det mest. Men for andre betyder *det* mere, som vidner om det, en er født med. Jeg synes herr Söderberg har ret i alle de rosende ord han siger om «En gammel h.». Ja han kunde sagt enda mere. Det er ikke det. For mig betyder dog «Purpur» så uhyre meget mere. Og elementerne til at lave karakterer som i «En g.h.» har De allerede vist mig i «Vilsna fåglar».

Dog, det er så vanskeligt at finde ord. Og jeg er bange for, at dette vil gi anledning til misforståelse.

Jeg blir mere og mere glad i Stockholm og svenskerne. Nu er jeg ^[167] i Kjøbenhavn. Det er vist en god by at bo i, men folkene tiltrækker mig ikke såmeget som svenskerne. Jeg har selv arbeidet meget i det sidste, håber, at der nu skal komme bøger slag i slag. Om nogle uger kommer en liden fortælling hos Gyldendal.

Det har ikke undgået min opmærksomhed, at «Miraklet» var det størst anlagte af stykkerne i «Purpur». Men jeg syntes ikke det hørte hjemme der. Det var hverken lidet nok eller stort nok. Det vil vel engang forme sig hos Dem til et helt poetisk arbeide.

Forresten hvad betyder disse almensætninger om bøger. Hvordan kan man i en liden sætning forme sit indtryk af det, man vet en anden har formet og digtet med hele sin sjæl og med sine kveldes alvor. Der er noget sårt i sådant. Og jeg føler mig altid flau og ubehagelig når jeg selv har skrevet ned sådanne domme. De udtrykker jo dog næsten aldrig hvad jeg mener.

– Jeg har i det sidste ikke hørt fra nogen anden i Stockholm end Dem. Jeg skrev i sommer til Klas Fåhräus, som jeg holder meget af, men han har af en eller anden grund ikke svaret.

Herr Uddgren mødte jeg i Paris, da han boed på det samme hotel, hvor jeg pleier at bo. Han syntes at ha emanciperet sig fra Herr Dauthendey. Jeg håber

på, at han skal komme til at finde et udtryk og også ha noget at sige. Den svenske literatur trænger nogle unge. Det går dog ikke an med sligt noget som «Hans Alienus»-kjæring-snakket og Levertins Jesus-viser og literære karameller i en literatur!

Med tak for bogen og hjertelig hilsen
S. Obstfelder
Tornebuskegade 1³ Kjøbenhavn K.

[Høsten 1896.]

Herr Peter Nansen!

Jeg fik for et par dage siden et brev fra en norsk dame i Berlin, hvori hun fortæller, at hun har oversat og fåt optaget i «Freie Bühne» den ene af mine «To noveletter» (den anden *var* allerede offentliggjort i «Pan»). – Hun ber mig om at få oversætte den nye fortælling, og jeg gav hende mit samtykke. Hun omtaler ønskeligheden af, at oversættelsen kom ud samtidig med den nordiske udgave. Det er jo noget sent nu med *det*, men da bogen jo er så liden, at den må kunne oversættes på nogle få dage, måtte den jo kunne udkomme på tysk *omtrentlig* samtidig, så at dette kunde anmærkes på den danske udgaves titelblad.

Hun skriver idag til mig, at hun vil forsøge med Fischer, og bemærker ^[168] i den anledning, at *De* er Fischers yndling, og at derfor en skriftlig udtalelse af Dem vilde lette sagen betydelig. Og hun medsender det indlagte kort til Dem.

Skulde det kunne bemærkes på den danske udgaves titelblad, at den udkom på tysk omtrentlig samtidig, måtte jo sagen ordnes straks.

Deres ærbødige
S. Obstfelder.

[Høsten 1896.]

Kjære frk. Ellen Key!

De kan vide, at havde jeg fåt Deres varme, opmuntrende brev til Grand Café, så havde jeg skrevet til Dem, *trods* at jeg i 8–9 måneder nu har havt det faste forsæt *ikke* at skrive til nogen. Og også før jeg har fåt dette brev, som jeg igår fik,

har det mangengang været mig vanskeligt at afholde mig fra at skrive til Dem.

Mit forsæt om ikke at føre brevveksling forstår De nok, – jeg har villet ha en arbejdsperiode, (og jeg har *havt* den) og jeg har villet slutte mig inde i det jeg havde for tanken. Jeg vet ikke, om De med Deres mening om min uproductivitet også forbinder tanken om mangel på energi. Forsåvidt tar De fejl. Jeg har åndelig energi som få. Der er vel knapt af unge forfattere *nogen*, der har *min* hjernekræft til at holde fast på en komposition i årevis, og fjerne alle slagger, fjerne, fjerne, – forat så kompositionen skal stå klar og høi. *Se* den, de der vil!

Uproductivitet som De anklager mig for, har jeg desværre aldrig eiet. Jeg har aldrig hvile. Jeg er en evig rastløs ånd. Og min udvortes uproductivitet er blot masken for en vidunderlig sterk kimen og sædlæggen og ulmen og gjæren.

Den udvortes uproductivitet, som jeg i to, tre år har vist, er da også afløst af en usedvanlig sterk productivitet, som tilfulde viser, at uproductiviteten blot var maskeret. Jeg har skrevet to bøger færdige, en mindre fortælling, og et stort anlagt dramatisk digt, og jeg har påbegyndt to bøger. Men da hvad jeg skriver, altid vil sigte mod det inderste i menneskesindet, og menneskeånden, har jeg nok ret til at ta mig tid. Ti jeg vil, at mine ord skal komme med stjerne-tegn på sin pande, med det vederheftiges autoritet, med det gennemlevedes fulde myndighed.

Sjelden lykke er det da – det må De vist ha interesse af at høre noget om – når hos den der har lidt af tvil, af tilsyneladende tomhed, – alt med engang vælder frem, – færdigt, krystallinsk – somom ^[169] det inde i gemyttets og hjerneteltets mørke allerhelligste af sig selv havde bygget sig til.

Det er som et vidunder, kan jeg forsikre Dem. Man ser på sig selv så lykkelig fremmed. Man ser på sig selv som en delfisk prestinde. Man venter, man studser: kommer der mere? hvad kommer der nu? Der *er* altså nye ting i verden! Der er altså det barndommens eventyrtro forestilled sig!

– – Indtil jeg hørte, at Klas Fåhräus skulde være blit syg (det smerted mig så, jeg holdt så af ham) – gjorde det mig uhyre ondt, at jeg ikke hørte noget fra ham, jeg trode det berode på nogen mig uforklarlig animositet mod *mig*, – nu forstår jeg jo grunden.

Idethele er det, som Stockholm og de mennesker, jeg der har truffet, stadig vokser i min erindring, skjæret om dem blir stadig varmere. Jeg har ikke siden truffet mennesker, jeg kunde holde mere af.

– Ivåres var jeg i Paris i tre måneder – – som sedvanlig i den yderste nød. Det er mig den vidunderligste arbejdsby. Det gik såvidt, at jeg neppe så et menneske. I den sterkeste sommerhede og på de lumreste dage sad jeg hver dag og arbeided.

Skulde der ikke kunne gøres noget for Gustaf Uddgreen? Det er jo det, som er så uhyre vanskeligt, at man vet ikke, hvad han kan præstere, – hans digtsamling er for umoden og viser for lidet. Ét er sikkert, at han har uhyre vanskeligt for at finde form (jeg nævner dette netop som noget forsvarende) – og at han er et interessant menneske. Jeg finder *ham* langt, langt interessantere som menneske end Oscar Levertin f. ex.

Jeg var sammen med ham daglig, jeg forsøgte at tænde hans energi, og indgyde ham fasthed i forsættet om at holde sig fjernt fra Max Dauthendey.

Jeg har været såmeget sammen med ham, dels i Stockholm, dels nu i Paris, at jeg kan ikke la være at ta nogen del i hans skjæbne. Der *kan* vist ikke være nogen tvil om, at M. Dauthendey i årevis er blevet hans livs onde ånd. (De forstår, at jeg forsåvidt nu ser på tingene rent historisk, – at tale om den brist i Uddgreens karakter, som gjør, at han virkelig lar sig undergrave, at tale om hans svaghed, hans viljeløshed o. s. v., det kan nu ikke nytte).

Og – jeg er nu meget spændt på, hvordan det vil ende, – han har nu i 5–6 måneder gåt i den pinligste fangetilstand på et hotel, hvor han ikke kan betale. Jeg sa til ham: Skriv bog, skriv bog, i nødstilstand får da virkelig et menneske se at hjælpe sig selv.

Men – skulde det ende med, at den der hjælper ham ud af forlegenheden, atter blir Max Dauthendey, – da vil det gjøre mig meget ondt. Ti jeg er bange, at herr Uddgreen atter vil la sig drage nedad skråplanet.

[170] Jeg står her virkelig ligeoverfor skjæbnetråde. Jeg ser, hvordan virkelig ydre omstændigheder agerer med menneskene. Der er noget uendelig trist ved det.

– – – De spørger mig om *mine* økonomiske affærer. Å, De vet, *jeg* kan leve næsten uden penge, og hvergang de negter mig stipendium, blir jeg *mer* og *mer* smigret. Ti de negter mig virkelig stipendium, fordi jeg skal være for umoralsk, decadent og så videre. Rimeligvis står også Bjørnson bag, som med sin grove – jeg havde nær sagt utugtige – «moralske» knytnæve plumrer luften her, hvor det gjelder kunst og åndsliv og fordragelighed mellem menneskene. Det er en god mand at ha, ti han skjærper den moralske dømmekraft, og han ophidser os. I i udlandet kan ikke sætte eder ind i, hvormeget privat ondt og stygt den mand virkelig gider gjøre. Han blander sig i hver mindste småting på en så pøbelagtig måde. – De vil måske se noget øieblikkelig ophidset heri, men det forholder sig ikke så, Bjørnson har, fra jeg blev ordentlig voksen altid virket så modbydelig på mig. Han er ingen fin mand, og han er en skidden ånd. Tilgiv mig så sterke ord – men jeg måler med de høieste mål, – jeg er et menneske, der sjelden læser forbigående bøger, – mit åndsliv færdes på steder, hvor en spontan fremtoning som Bjørnson ikke kan dupere, – medens vel det, der står for mig, som ækelt for min moralske æsthetik støder og gjør mig sorgfuld.

Jeg må tilstå, jeg foretrækker mænd som Dante, Beethoven, Turgénjeff!! Ja, jeg foretrækker endogså perverse mænd som Baudelaire, fordi han har bevaret uendeligheden i skjønhedslængsel.

Det går virkelig ikke an, at mænd påtar sig så viktige miner, uden de præsterer noget, – blot fordi de alene har store kroppe. Herregud, store kroppe, det har mange stennemænd også.

Nei tilgiv, at jeg blir så ivrig, men jeg støder her på noget, som synes mig *løgnen, løgnen*.

Jeg længes efter den evige, dybe, blå sandhed. Jeg *hader* mænd, der aldrig har følt den uendelige linje, gud som uendelighet, døden, kroppen som forgjængelig.

Jeg *taler* ikke engang om Bjørnson, men jeg taler om *ham* for at tale om mig selv, om hvad jeg *hader*, og hvad jeg elsker. – Å, jeg kan ikke si det i brev, det er for langt, og De vilde blot finde en uretfærdig mand. Medens det slet ikke gjelder mænd, men idealer, skjønhedssans, religion, – alt hvad vi skal tænke, hvordan vi skal dømme, hvad der står for os som indre skjønt.

– – – De meddeler mig, at mit portræt har stået i fru Blehrs album. Det vidste jeg ikke. Det må da være en gjengivelse af Chr. Krohgs interviewbillede. Jeg gjorde alt for ikke at bli mer end nødvendig en offentlig mand. Når folk har hvad jeg skriver, er det så ikke nok? ^[171] Al denne offentlighed her i landet er også af det, som støder mig. – Jeg *har* endnu ikke på 12 år fotograferet mig.

– Det essay om Munch kom blot frem, fordi jeg holdt et foredrag om ham i «Studentersamfundet». Jeg valgte ham netop, for at få en diskussion om ting, jeg vidste var brændende. Sådan blev da essayet til som en gjengivelse af det indledende foredrag.

– «Medusas hoved» har jeg ikke læst. En mand her læste engang op noget af indledningen, og spurgte, om det var mig, som var den nordmand. Men jeg var ikke indbildsk nok til i mindste måde at turde tænke mig *det*.

– – Jeg er så bange, at De skal misforstå det med Bjørnson, – men siden jeg først har skrevet det, så lar jeg det gå. Jeg bruger ofte sterkere ord, end min kritik autoriserer, for at få vist følelsen, antipathien. Og har man ikke antipathier, så er det jo ikke liv, så er det jo død og udviskethed. Men antipathierne er ikke så meget mod manden, – men mod det han repræsenterer, – ikke mod ham som helmenneske (han har jo dog skrevet deilige erotiske digte og 1ste del af «Over Evne») – mod det der fra *ham* blir mobbens ideal. – Da Bjørnson holdt sit Sædelighedsforedrag, – måden hvorpå han holdt det o. s. v. – en så sterk antipathi har jeg aldrig i mit liv følt, den var næsten religiøs, og jeg er sikker på, at den er rigtig. Er ikke *den* rigtig, så kan jeg ligesåvel gå hen og lægge mig i min grav med det samme.

– – – – Nils Vogt fortalte, at De havde været i Kjøbenhavn. Jeg *var* i Kjøb. da. Det gjorde mig ondt, at jeg ikke fik træffe Dem.

– En hjertelig hilsen til Dem og alle andre.

Og bliv ikke sint på mig for mine antipathier.

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Frk. O'Meyers Pensionat, Grænsen, Kr.a.

Til Herr Theaterchefen! [c: Hans Schrøder.]

Undertegnede tillader sig at indsende det medfølgende drama til Christia Theaters direktion til afgjørelse af dets antagelighed. Forfatteren har ikke fundet det ganske færdigt, og har derfor beholdt det i flere måneder, i håb om først at være sikker på det. Da han imidlertid nu fra flere kanter er blevet indtrængende opfordret til at indlevere det, har han troet at burde følge dette råd, idet han forøvrigt henviser til den medfølgende redegjørelse.

Kr.a 7/11 96.

I ærbødighed

S. Obstfelder.

[172] [Til teatersjef Hans Schrøder.]

Det bedes bemærket, at forfatteren ikke anser stykkets 1ste og tildels dets 4de del for fuldt udarbejdet. Han ser allerede endog nu bestemte *punkter*, der skal rettes, – såsom den *pludselig* kommende forbandelse i 1ste afdeling. (Der er sat et par nb.er.)

Imidlertid har stykket hvilet så længe hos forfatteren, at han meget kunde ønske en afgjørelse af dets brugbarhed for scenen, og han har – efter samråd med dygtig kritiske mennesker – stanset ved den tro, at stykket, *også i den stand det er*, indeholder det nødvendige til bestemmelse af dets antagelighed.

En slig afgjørelse vilde nemlig i væsentlig grad influere på rettelser og mulig bearbejdelse, hvilket da – i tilf. antagelse – kunde ske delvis før prøvers begyndelse, delvis under disse.

I ærbødighed

S. Obstfelder.

Frk. O'Meyers Pensionat, Grænsen.

28/10 96 Kr.a.

[Høsten 1896.]

Herr Dr. Georg Brandes!

Tillad mig at fremsende min hjertelige tak for den forståelse af min

forfattereindommelighed, De udtaler i Deres anmeldelse af «Korset» – og min tak, fordi De har villet bringe denne Deres mening frem for almenheden.

Jeg finder særlig så smukt, hvordan De ligesom i den stil, De benytter, søger at afspeile forfatterens billede.

Med hilsen i ærbødighed

S. Obstfelder.

Adr. Frk. O'Meyers Pensionat. [Kria.]

[Høsten 1896.]

Kjære Herr P. Nansen!

På Deres forespørgsel om pengesending skal jeg tillade mig foreløbig blot at udbede mig 200 kr., idet jeg dog vistnok snart kommer at be om mere.

[173] Min bogs «succes» – man må vel kalde det så – har måske mest glædet mig for det håb om fastere økonomisk fremtid, det gir mig. Jeg vilde her spørge Dem, om De ikke tror, at Herr Hegel nu før eller senere skulde kunne gå med på en eller anden foreløbig fast understøttelse, der gav mig ro til at arbejde. Endog nu forfølges jeg af denne uro, der har været mange års plage. Når jeg allerede nu spørger Dem om dette, skjønt jeg jo foreløbig har, hvad jeg behøver, så er det, for at jeg i tilfælde tryggere kunde tillade mig endel udgifter, af dem, som alle andre mennesker regner til de daglig nødvendige (klæder, sko, mad og drikke.)

Min adresse er: Frk. O'Meyers Pensionat, Grænsen 17, Kr.a.

Med min hjerteligste hilsen

S. Obstfelder.

Tør jeg be Dem hilse Helge Rode meget, om De ser ham?

[Høsten 1896.]

Kjære Herr Peter Nansen!

Mange tak for Deres brev!

Jeg forstod det i en af vore samtaler så, at et 2det oplag ville bringe mig endel flere friexemplarer. Der er flere mennesker, – og det folk, der ialtfald i sin tid vil komme til at skrive om bogen (såsom Carl Nærup) – der går og beder mig om

tilegnelsesexpl., og hvem jeg også havde lovet det. Og der er nogle, der har stået i et sådant forhold til mig literært, at jeg absolut burde sende dem bogen.

– Og så turde jeg måske bede om atter 100 kr. af honoraret.

Med venlig hilsen

Deres ærb.

S. Obstfelder.

Jeg har i disse dage indleveret mit drama – efter Gunnar Heibergs indstændige opfordring – til teatret her.

Herr Erik Skram har sendt mig en yderst anerkjendende skrivelse, – men jeg ser, at det kort, jeg havde skrevet som tilegnelse til ham, havde jeg glemt at sende med de andre.

Har forlaget observeret, at Arne Garborg i «17de mai» har skrevet nogle berømmende linjer om «Korset»?

[174] Kristiania 11/11 96.

Til Herr Theaterchefen! [c: Hans Schrøder.]

Under den korte samtale, som jeg forleden dag havde med theaterchefen, fik jeg det indtryk, at den ved indleveringen af mit stykke vedføjede redegjørelse var tillagt en anden og større betydning end tilsigtet.

Jeg tillader mig derfor i korthed at præcisere, at det ingenlunde var min mening, at jeg ikke betragter mit stykke som i det hele og store færdigt fra min hånd. Hvad jeg mente, var kun, at jeg som ukjendt med Scenens praktiske krav, tænkte mig muligheden af, at jeg ved eventuelle prøver kunde foretage mindre forandringer (jeg nævnte i brevet et par sådanne) der kunde være til fordel for stykket og teatret. Jeg skal således tillade mig at meddele, at om jeg lader stykket udkomme nu, så vil det absolut og uden betænkning fra min side beholde den skikkelse, hvori det er indleveret til teatret.

For at undgå enhver misforståelse har jeg troet at burde sende hr. Theaterchefen disse linjer, hvis indhold der ikke i den korte samtale blev mig anledning at pointere tilstrækkelig.

Stykkets titel bliver «De røde dråber».

I ærbødighed

S. Obstfelder.

[Høsten 1896.]

Kjære Herr Hallström!

Jeg er sen med besvarelse på brev, men det må De blot tilskrive mit urolige, omflakkende liv, intet andet. Dertil kommer også, at det er så sjelden, jeg synes, jeg egentlig har noget at skrive ned i et brev. Man går jo inde i noget, inde i noget, som former sig, og det er måske da værre for en ordets kunstner end for nogen at *tale*. – Og heller ikke nu har jeg egentlig noget at skrive. Kan blot berette, hvad De måske selv ved, at «Korset», som jeg sendte Dem, har gjort «succes», måske mer, der hvor man ikke kan forfølge den, ude blandt folk, end i bladene. Jeg vet ikke, om De læste Georg Brandes' anmeldelse. Jeg tror, han har været noget påvirket – og efter mine begreber – i skjæv retning, af at han kjendte mig personlig. Jeg har nemlig de par gange lige overfor Georg Brandes ikke kunnet være mig selv, og hvad jeg som menneske er, det har han sikkert nok, aldeles misforståt.

[175] Mit drama, som var færdigt før «Korset», er nu indleveret til theatret her. Det er i dette, at jeg synes jeg første gang har fåt nedlagt noget af det, jeg vil si.

– Jeg har været sammen et par dage med Heidenstam og hans unge frue. Men der var så mange andre mennesker tilstede, at jeg kom ikke til at tale med ham. Forøvrig er vi, – som jeg vel neppe behøver si Dem – så aldeles grundforskjellige mennesker, at al samtale næsten er overflødig, – uden at dette forhindrer, at jeg – som De vist ved – sætter Heidenstams person uhyre høit, som en vakker, brilliant foreteelse. Hans tankeliv har jeg ikke megen respekt for.

– Nei, jeg er i dag aldeles renonce på noget at skrive, og synes dog, at Deres brev ikke må ligge længer ubesvaret. Tag derfor i alfald en hjertelig hilsen,

Deres S. Obstfelder.

Jeg har desværre glemt adressen på Deres bosted.

[Høsten 1896?]

Kjære Ven! [c: T. Bernhoft.]

Tak for Deres Forstaaelse. Det er mærkeligt, at jeg den sorgfulde, ensomme, alvorlige, kan finde Sympati hos det lette Kavalleris Officerer. Alle forbauser sig over Gunnar Heibergs Interesse for mig, og mit Venskab til Dem, som *kun* beiler til Publikum og gir Pokker i alt andet, er andre en Gaade. Kjære Ven! Jeg har selv mistet Evnen til at være morsom, sige Vittigheder. Jeg savner den meget. Jeg ved, den aldrig kommer igjen. Og jeg vil heller ikke ønske det. Jeg tror ikke, jeg var glad i de Dage, jeg kunde være munter i Pen og Ord, hverken mere glad eller mere lykkelig end jeg er nu ... mit Sind har vel dengang havt en stærkere Svingning mod det jordiske. Thi Latteren, Spøgen er til paa Jorden, jeg kan ikke tænke mig, at man ler og spøger i den anden Tilværelse eller efter Døden.

Jeg har nu en Plan om et Skuespil. Det blir en tungsindig Mand – helst Præst – som Midtpunkt. Han har engang følt Glæden ved at seile paa den glatte Overflade og le, men han er stormkastet og naat Bunden. Han har set, hvad ingen anden har set. Og han har mistet Evnen, ja Lysten til at være vittig ...

Jeg kommer til at gi meget af mig selv her.

Lev vel og behold for Guds Skyld Deres gode Humør.

Med Venskab

S. Obstfelder.

[176] [Des. 1896?]

Herr Frimann-Koren!

Netop idag skulde jeg ha bragt op violinen, da jeg skal reise. Efterat jeg mødte Dem på gaden sidst, kom jeg til at benytte den noget, og tillod mig at beholde den, da det alligevel var min agt at reise straks.

Jeg må tilstå at før i høst har jeg helt periodevis glemt den, fordi jeg ikke spilled. Men det har jo idethele været forgalt dette med denne violinen, og det er såmeget kjedeligere, som jeg ellers er det korrekteste menneske, og også gjelder for at være det. De vil således ha fåt et feilagtigt indtryk af mig. Men dermed er der jo nu ingen råd.

Med tak for lånet

Deres forb. S. Obstfelder.

Jeg vet ikke, om kassen har lidt. I tilfælde vilde jeg være glad ved at la den reparere. Jeg trode det bedst nu at sende den straks.

Elverum, (december '96)

Kjære Fru S. [c: Signe Hansen.]

Først nu kan jeg skrive til Dem. Jeg er nemlig kommet væk fra det tågemørke Kristiania. Den tåge, det mørke i oktober og november lægger sig på sjæl og sind, berøver en både viljen og modet.

Jeg er oppe i sne nu, men her er for ensomt. Jeg vil ikke længer ensomhed, jeg vil være sammen med mennesker, – helst i fest. – Var det ikke det stykke, da vilde jeg benytte mig af Deres vakre tilbud til mig, vilde reise ned til solen.

Der er noget, jeg hernæst vil skrive, hvor solen, de gamle kirker, palmer og mørke kvinder måske burde gi billeder til. Jeg vil skrive en digtcyklus: mennesket, som søger og vandrer, – gjennom tankerne, sorgerne, naturen, menneskenes værk, – tilsidst kommer «jeg» til Himalaya, der møder jeg en olding, en olding, som synger gåderne, livssangene. Måske er det guden selv, den olding, – og kun slig jeg kan opfatte dem med mine dødelige sanser og sjæl, kan de bli gjengivne, sangene, han kvæder. – En uendelig jubel over livet, over at være til i det store Alt, vilde jeg ha med i den bog; derfor skulde jeg måske ha sol og farver. -----

Deres hengivne

S. Obstfelder.

[177] [Vinteren 1897.]

Kjære Herr L. C. Nielsen!

Måske tør jeg henvende til *Dem* en tak for såvel Deres egen som hr. Jens Pedersens hjertelige omtale af mig og min bog.

Tak!

Det var nok den rent tilfældige omstændighed med den dårlige kost, der drev mig fra Kjøbenhavn. Jeg burde heller ha været der. Jeg har i Kristiania ikke havt det noget godt. Jeg tænker nu sterkt på allerede at drage til Kjøbenhavn igjen.

Vil det interessere Dem at høre, at mit stykke er under sterk diskussion inden teaterledelsen? Der er ikke liden mulighed for, at det blir antaget, *trods* den animositet, det konservative parti – (jeg forstår ikke hvorfor, ti min produktion har jo dog intet med politik at skaffe) – nærer mod min produktion.

Efter min bogs fremkomst hensank jeg i bitterhed. Jeg tror, dette havde været anderledes, om jeg havde stanset i K.havn.

– Jeg vil be Dem om et råd: Jeg har fra en mand, Tyge Møller, modtaget indlagte skrivelse, som jeg beder Dem læse. Sætninger som: «Lad det være Dem nok, at jeg nærer en dyb Kærlighed til Sjæleliv», synes mig ikke at vidne om megen stilsmag; så der synes mig at kunne være nogen tvil om, hvorvidt det vilde være mig nogen gevinst at bli oversat af herr Tyge Møller. Og det er jo nu for tiden slig, at man ordentlig rives om at få oversat de norske bøger, så al ambition i retning af at bli oversat (en ambition, som ikke er særlig hed hos mig) kunde vel nokså let bli tilfredsstillet.

At gi manden lov til at oversætte et fragment, kunde vel kanskje imidlertid ikke være så farligt? Kjender De noget til ham? Hvem er C. Lambek? Er *han* god? Ved De noget om «Magazine International»?

Turde jeg bede Dem gi noget svar på dette muligst pr. omgående, idet De tilbagesender den smukt illustrerede skrivelse?

Lad mine hjerteligste hilsener følge dette så tørre brev. Til Dem, Deres familie, Hjernøs, Jens Pedersen.

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Adr. Frk. O'Meyers Pensionat,

Grænsen, Kr.a.

(For øieblikket er jeg oppe på landet i sneen.)

[178] Herr Teaterchef Schrøder!

Det har smertet mig, at mit brev er blit misopfattet. Når jeg nævnte for herr teaterchefen mine reiseplaner, så var det som undskyldning for og forklaring af min forespørsel. Det naturlige vilde jo ha været, at jeg straks sendte stykket tilbage til afgjørelse.

At nævne mine reiseplaner ved vor samtale kunde ikke falde mig ind, såmeget mere som jo herr teaterchefen gav mig adskilligt håb om antagelse. *Mig* var det jo mest om at gjøre at få se mit stykke opført, og mine private planer kunde dog ikke for antagelsesafgjørelsen ha nogen betydning.

Jeg har ikke, såvidt jeg erindrer, i mit brev begjæret noget svar angående antagelse. Da herr teaterchefen ved vor samtale i december udtalte, at jeg af forskjellige grunde ikke før om en måned kunde erholde bestemt svar, og således mit manuskript var ledigt, fik jeg jo låne det tilbage, for om mulig allerede *før* eventuelle prøver at foreta rettelser. Det var da nu min hensigt at sende stykket tilbage med et par forandringer, som jeg tænkte mig kanske kunde få nogen indflydelse på afgjørelsen.

Jeg husker meget vel, at herr chefen sa: ikke *før* marts. Men da der hertil blev gjort den tilføielse, at «marts var en meget god måned», er jeg således kommet til at antage, at marts var den måned, herr chefen i tilfælde tænkte sig. Forøvrig har jeg jo ved min forespørsel vist, at jeg har kunnet tænke mig en senere tid.

Herr teaterchefens, som det synes mig, noget skarpe tone har smertet mig. Den må bero på klodset udtryksmåde i mit brev. Jeg ved mig ellers ikke på nogensomhelst måde at ha foranlediget den. Jeg har naturligvis meget ønsket at få op mit stykke ved vort eget teater. Man opfordred mig i Kjøbenhavn, hvor mit navn som forfatter er meget skattet, til at indlevere det der. Jeg reiste fra Kjøbenhavn til Kristiania for *først* at levere det til det *norske* teater. Jeg tror, jeg nævnte dette i den samtale, jeg havde den ære at føre med herr teaterchefen.

Med høiagtelse

ærbødigst

S. Obstfelder.

18/1 1897 Kr.a O'Meyers Pensionat, Grænsen.

[179] [Vinteren 1897.]

Kjære Herr Peter Nansen!

Når jeg har dvælet her i Kristiania, hvor jeg ikke kan arbejde, så har det været i forventning, om at mit stykke skulde bli opført i marts kanske. Chefen for teateret udtalte sig meget smigrende om det for en månedstid siden, men vilde ikke gi bestemt svar. Nu har han imidlertid efter min forespørsel erklæret, at ikke heller så tidlig som i marts vilde det i tilfælde kunne opføres. Sålænge kan jeg ikke vente her, og desuden er det vel meget muligt, at dette er et forhalingsystem, beregnet på ikke-antagelse uden at si helt fra. Og det er rimeligt, at den bevægelse der idetsidste har været mod Hamsuns stykke (i en «Protest» i avisene blev der også sigtet til *min* bog) har afskrækket chefen.

Da jeg selv tænker at reise sydover med frihed til at være så længe som mulig, vilde jeg så gjerne *set* stykket, for at høste den erfaring, jeg, der modtager meget sterke indtryk, kunde få ved en opførelse, og som vilde være af stor betydning naturligvis for den nærmestfølgende produktion. Jeg vilde derfor gjerne, om der var nogen mulighed, få det antat i Kjøbenhavn, hvor man jo ikke står sådan krigersk mod min produktion, som man forunderlig nok her gjør. På det kgl. teater er der naturligvis ingen mulighed for det. Men Dagmar-teatret er jo gjestfri mod unge forfattere.

Nu er det vel kanskje for sent at få et stykke op i denne sæson, – hvilket jo skulde være nytten for mig. Jeg reiser selv om nogle dage til Kjøbenhavn, men da det altså er sent nok, har jeg troet, at *De* ikke vilde være uvillig til at læse igjennem stykket, og hvis *De* tror, Dagmar-teatret vilde anta det, melde dette til herr Riis-Knudsen, eller hvem det er. Jeg vilde selv instruere det, og klarne ved instruksjon det som synes for kortfattet. Det var forøvrigt min aftale her, at jeg skulde gjøre de for forståelsen nødvendige forandringer (i 1ste afdeling af stykket) under prøverne. Men jeg har allerede påbegyndt en omarbeidelse. Det er

vel særlig der hvor et nb. er tilsat, at en udvidelse trænges. Imidlertid antar jeg, at det oprindelige ms. vil være tilstrækkeligt til at gi *Dem* en forestilling om stykkets værdi. De, der her har læst det, er rent begejstret for det, Gunnar Heiberg, herr og fru Krohg. Ligeså instruktøren her, Hjalmar Christensen, fremdeles Sigurd Bødtker, Fru Dybwad. De synes, at det ubetinget er mit betydeligste arbeide, og de tror på dets virkning fra scenen.

Jeg vilde af et andet hensyn også frygtelig gjerne få det straks op i Kjøbenhavn, nemlig som et svar til den herværende chef. Ti denne [180] måde at behandle en forfatter og et arbeide, hvis værdi teaterstyrelsen selv erkjender, er alt andet end vakker. Og der er så langt fra, at jeg har kranglet eller på nogen måde polemiseret. Der er ellers her antat alle mulige stykker af unge forfattere, Vilh. Krag, Hjalmar Christensens, Hamsuns, lige til sligt som Hulda Garborgs. Ikke at tale om Sindings Iraka. – Skulde *det* kunne hjælpe, så vilde det kanske ikke være mig umuligt at få Heiberg til Kjøbenhavn og instruere det.

At jeg fra Kjøbenhavn reiser til Kristiania for først at tilbyde vort eget teater et stykke, er jo egentlig ikke noget, der burde lønnes med intriger. Et åbent Nei var jo bedre.

Da De selv engang bad mig om at la Dem læse stykket, antar jeg, at dette ikke vil være Dem til formeget bryderi. Når jeg dengang ikke overgav Dem det, så var det, fordi jeg endnu var usikker og tænkte på en mulig gennemgribende omarbeidelse. Gunnar Heiberg fraråder bestemt en sådan.

Jeg hører, at min bog er udsolgt her i butikkerne. En dame fortalte mig, at hun havde skrevet til Kjøbenhavn og heller ikke dér opdrevet den.

Deres hengivne
S. Obstfelder.

Herr Erik Skram!

Først en tak for Deres venlige brev efter min bog «Korset».

– Jeg var iaften ude i Deres bolig, men havde ikke fornøielsen at træffe Dem. Herr Behrends i Studentersamfundet spurgte mig, om jeg vilde ha noget imod at overlade det drama, jeg har skrevet, til «det fri teater» (ifald det ellers gik an.) Jeg vilde dette gjerne, da jeg tror, stykket først og fremst egner sig for et frit

teater med dets interesserede publikum. Herr Behrends henviste mig til Dem. Da der er flere ting, jeg vilde rette i stykket, havde jeg bedst lyst at tale mundtlig med Dem, – men da De måske er meget optaget, sender jeg det herved. Jeg har nølet nogle dage dermed, fordi jeg først tænkte at få gjøre de rettelser, jeg har planlagt. Men da det haster både for teateret og for mig, har jeg troet at burde sende det i den skikkelse, det nu foreligger. Det er stykkets 1ste afdeling, der vel vil virke for sterkt forkortet, – navnlig er de fleste, der har set stykket, enige om, at *faderens forbandelse* kommer noget hurtigt og uforklarligt. Jeg har tænkt mig en rettelse, der ophæver dette. Stykket er indleveret til Chr.a teater, og vil sandsynligvis tilslut bli antaget. Man venter på mine rettelser.

[181] Jeg vilde som sagt helst talt mundtlig med Dem om de nævnte ting. Også vilde kanske en oplæsning ha været til gavn.

Såvidt jeg kan tro, er der ingen skuespillerinde, der kan give «*Lili*» sådan som fru Johanne Dybwad ved Chr.a teater, på hvem jeg ved stykkets affattelse også har tænkt. Muligens er der i Kjøbenhavn (hvis teaterforhold jeg er ubekjendt med) *ingen* kvindelig skuespillerinde, hvis temperament svarer til hendes. Det faldt mig ind, at det i tilfælde måske ikke vilde være umuligt at få *hende* til at spille rollen her. (Hun vil forfærdelig gjerne spille den) Jeg vet, at hun har længe ønsket at optræde for det kjøbenhavnske publikum. Jeg har den faste tro, at med fru Dybwads spil vil stykket bli en succes og måske mere end det.

– – – Det er af vigtighed for mig at ha en afgjørelse så snart det er muligt, fordi jeg så gjerne nu, da mine økonomiske omstændigheder er favorable, vilde være i udlandet sålænge som mulig, og komme tilbage og instruere.

Med hjertelig hilsen
ærbødigst
S. Obstfelder.

9/2 97 Vesterbrogade 104³.

[1897]

Herr Theaterchef Schrøder!

Hermed følger manuscriptet til «De røde dråber» efterat de ønskede rettelser

er foretagne. Men i virkeligheden er, hvad der nu indsendes, en fuldstændig omarbejdelse for store partier, overalt sigtende til at øge tydeligheden. Fjerde akt er endog en fuldstændig nydigtning såatsige. Da denne er skrevet i den allersidste tid, og forfatteren således ikke er kommet tilstrækkelig på frastand, er det muligt, at enkelte ting kan underligge forbedring, dog vistnok ikke videre, end at dette med lethed vilde kunne ske under eventuel prøvning. Særlig kan jeg tænke mig muligheden af, at det kor: Væve va'mel, der skal slynge sig gennem akten, måske kan anbringes teknisk heldigere på et par steder, eller at der er gjort lidt formeget af det, dog er dette rettet med et pennestrøg i tilfælde.

– At det for mig som forfatter, rimeligvis specifik dramatisk forfatter, vilde være af stor betydning at få at se dette stykke, behøver jeg vel ikke tilføie. Til sådant kan en direktion naturligvis ikke tage meget hensyn, men dog *noget* forhåbentlig.

I ærbødighed

S. Obstfelder.

Adr. p.t. København, Fjords Allé 2⁴.

[182] [1897]

Herr Theaterchef Schrøder!

Jeg er fremdeles tilbøielig til at gjøre rettelser og tilføielser i mit stykke, der kan skjærpe tydeligheden. Jeg har allerede nu opdaget et par småting, jeg vil forandre:

1) Det fremgår vist ikke tydelig af Direktør Hansens tale i 1ste akt, som den nu er, at der sigtes til en fabrik. Dette kan let rettes.

2) I fjerde akt siger Berg til Odd, hvor han indkaster den forstyrrende replik: «Atomerne er i uorden, Odd.» – Dette vil måske give anledning til misforståelse, og kan let rettes.

– Jeg havde glemt at medsende personliste. Den vedføies her.

Med Ærbødighed

S. Obstfelder.

p.t. Fjords Allé 2⁴, København.

[Våren 1897.]

Herr Peter Nansen!

Jeg har nu ikke flere penge, og tænker at reise til Holland og begynde at skrive. Jeg har såvel på Dem som herr Larsen forstået det så, at der vilde gives mig anledning til at hæve nogle penge. Og forsåvidt De efter gjennemlæsningen af ms.'et til mit lille drama mener at kunne forlægge det, – vil jeg jo foreløbig kunne byde valuta for penge jeg hæver til et beløb 4–600 kroner.

Men sagen er den, at nu da jeg reiser og i dyre lande, vil jeg måske (jeg siger blot måske) komme til at få brug for nogen anledning til forskudsoptagning, og vilde da gjerne forud være sikret mod at berede forlaget overraskelser eller mig selv ubehageligheder.

Jeg har jo *noget* håb om at erholde stipendium, og isåfald vil jeg fremdeles kunne vedblive at være gjeldfri til forlaget. I modsat fald er jeg bange for, at jeg vil måtte i årets løb komme til at trække på den bog, jeg *ikke* har skrevet. Får jeg en ny bog færdig til sommeren, har det jo ingen fare. Heller ikke, om mit stykke bliver antaget i Kr.a.

Med ærbødighed.

Deres hengivne

S. Obstfelder.

[183] Kjære Fru S.! [c: Signe Hansen.] London, juni 97.

Det er «The diamond jubilee day», «Her Gracious Majesty the Queen of half the World» feires af hendes tro undersåtter. Det er kanskje en heldig dag at skrive til Dem.

— — —

Jeg har levet stille og tilbagetrukkent i Kjøbenhavn i vår – eller rettere i vinter – for vinteren var uendelig. Jeg har nu foretaget en reise gjennom Holland, som jeg havde sat mig i hodet, at jeg skulde besøge, og til London, som jeg tænkte mig, jeg skulde ha set, før jeg gav mig ikast med den bog, jeg vil skrive, – dog ikke den, hvis plan jeg i mit forrige brev gav Dem, om De husker det.

En bog, som jeg gruer for at gi mig ikast med, – og som jeg længes efter at få øst fra hodet. En bog, som jeg vist *må* skrive for at få fred.

Og før jeg har gjort *alle* forsøg, kan jeg ikke med nytte reise videre. Min hjerne er ikke capabel til at modtage indtryk, før den er lettet.

Denne lille reise, jeg nu har gjort, har været forfærdelig kostbar, efter hvad *jeg* er vant til, men har til gjengjæld været rig på indtryk og befrugtende. Jeg tror, det var rigtigt, at jeg skulle se og føle London.

Det er måske galt, at jeg ikke har skrevet til Dem. – – – –

Min undskyldning er, at jeg ikke har skrevet breve. Jeg vet ikke, hvordan det er: Jeg synes bestandig, jeg må ha *gjort* noget først. Når jeg f. ex. længes efter at vide noget om E. K. eller F.'s, og tænker på, om jeg skulde skrive, – så skyder der ud af denne tanke: Jeg må først ha *gjort* noget.

Der er også deri en følelse af, at isolation for en tid er nyttig, af at en arbejdende ånd ikke må sprede sig formeget.

Da De mødte mig i Kristiania, var jeg så spredt, – jeg holdt på at være «feteret», og det ligger ikke for mig. Siden jeg forlod Kristiania, og længe før også, har jeg levet meget ensomt, og er blit helere – og som det synes mig naturligere og friskere. Man *må* være ensom en tid, når man skal producere åndeligt arbejde med nytænkte linjer i. Man *må* samle, og høre efter, hvad der synges i brystets skjulte gjemmer. En trang til viden om det væsentlige vokser stadig hos mig, en trang mod skarp og klar sandhed. Men dårlig udtrykker jeg her, hvad jeg mener. – – – – –

Med hjertelig hilsen

Deres hengivne

S. Obstfelder.

[184] [London 1897.]

Kjære Christian Lange!

Havde netop tænkt at skrive til dig og bede dig gjøre dette, hvis der ingen vanskelighed var, – samt, hvis jeg ikke til den tid har sendt dig penge, at lægge ud. Hvis du kan let naturligvis. Ellers vil det som sagt ikke ha nogen vanskelighed

for mig at få dem. – Jeg har aldrig havt lettere for at udklarere dem, – men jeg er netop på en reise, og den kostbareste, jeg nogensinde har været på, så det kan hænde, at det i det øieblik vil være mig vanskelig selv at sende, og ønskeligt ikke altfor snart at få dem hos Gyldendal, som for tiden sender mig de penge, jeg ber om, – og hvem det er kjedeligt at slå altfor tæt indpå hinanden. Er mit navn nødvendigt, så når altid brevene mig gjennom Gyldendal.

Men på denne måde er det sandelig du, som har møien med denne obligation!

– Min leben og treiben, siden jeg var hos eder i vinter, er der intet at sige om. Jeg reiste straks efter til Kjøbenhavn, hvor jeg har levet aldeles stille og isoleret til for ca. en månedstid siden. Jeg har intet offentliggjort. Nu har jeg reist lidt, været i Holland, i Amsterdam væsentlig, – så her i London, – første gang i England, – som jeg tror jeg også for fremtiden vil foretrække at beundre på frastand. Det engelske samfund som samfund, og London er ikke meget tiltalende for en fremmed, synes det mig. London, imponerer trods alle disse halsbrækkende forsøg på at præstere, det rigeste, det største, det dyreste, det mest ophobede, – slet ikke! Rigdommen imponerer ikke! Hvad der her imponerer, (og som (in persona), mærkelig nok, er det der minder en mest om ordet: anglosaxon) er fattigdommen, drukkenskaben, lasten. Det er vildt, fantastisk, dramatisk, som intet andet sted på jorden. – Har man ikke før holdt af Paris, så lærer man det, når man har været i London.

– Jeg bor i et pensionat for øieblikket, hvor flere norske har boet: Vilh. Aubert m. frue, Hjalmar Pettersen m. do., Wettergreen, Hjalmar Falk, Alexander Bugge o.s.v.

Med megen tak for dit brev, lykønsking for barnet, hilsen til dig og frue din hengivne S. Obstfelder.

— — —

[185] Kjøbenhavn, juli, '97.

Kjære C. B.! [Ϸ: Christofer Brinchmann.]

— — —

Jeg har levet meget stille og ensomt. Nu sidst har jeg været en tur i Holland og

London. Jeg har en bog fore, til hvilken idéen er conciperet for omtrent 2 år siden, – og som volder mig angst. Når mange af disse kritikere, som skriver i aviserne om løgn, vidste, hvor det står ansvarsfuldt at skrive en bog, hvor man kan flygte og flygte fra det, grue for det, lide ved det, og dog måtte, – da lod de vist de plebeiske betragtninger fare, man undertiden læser i aviserne om dagen. Dog kan det vel være, at det er forskjelligt for de forskellige, og også forskjelligt efter hvad det er man må skrive. *Jeg* har jo aldrig følt det så tungt og smertefuldt at skulle måtte, som ligeoverfor denne idé, og dét ligger vel meget i selve arten.

Jeg lever som sagt ensomt og tilbagetrukkent, og har derfor intet at meddele. Det glæder mig at se, at T. A. havde glæde af sin bog. Det vil måske gjengive ham noget troen på sig selv, og den rent ydre selvtillid. Og det atter vil styrke hans evner.

Med hengivenhed og hjertelig hilsen til alle

Din S. Obstfelder.

[Juli 1897?]

Kjære fru S.! [c: Signe Hansen.]

— — — —

Det var så langt fra, at jeg syntes om at være i London. Deri har De misforstået mig. Men jeg trode og tror, at jeg havde nytte af det. Jeg havde den idé, at det behøvedes for den bog, jeg vil skrive, at få et indtryk af denne det moderne livs egentlige pulscentrum, – og jeg tog vist ikke fejl. Men gud, hvor trist jeg syntes, det var at være der. Heller ikke holdt jeg det længe ud. Jeg er nu tilbage til Norden igjen, som er det vakreste om sommeren. Men jeg får ikke megen ro og fred, jeg jages og jages, og får ikke ro, for denne triste bog, som det vist er skjæbnens mening, at jeg *må* skrive. Aldrig trode jeg, det var så pinefuldt at være skribent, – såmeget offer, – såmeget tung følelse af ansvar. Men, hvor jeg skal puste let, når det er over, når det er gjort. Og *er* jeg først engang ikast med dette arbeide, så skal jeg ikke gi det fra mig, før jeg synes, jeg nogenlunde har fåt det fra mig, om det så skal vare endnu et år.

— — —

[186] – – Også jeg længter efter landet, – å så forfærdelig mange gange. Men når jeg sådan søger de store centrer i disse år, så er det stadig for mit arbeides skyld, fordi de idéer, jeg for tiden skal krystallisere hænger sammen med den moderne menneskeheds mylrende liv. Også længter jeg efter at ha denne bog færdig, for så rigtig at få ånde ind den brede luft, som ikke stanses ved nogen røgende fabrikkpibe, eller patchouli-stinkende varietéer. – – – – –

Deres hengivne
S. Obstfelder.

[Prag aug. 1897.]

Kjære Herr Peter Nansen!

Jeg har ærgret mig over de ord jeg brugte i anledning den bog jeg vilde skrive. De sagde jo selv, at man kan aldrig vide, hvilken bog blir ens «hovedarbeide», – så for den sags skyld er jo ingen fare sket, men jeg vilde nødig gi en gal forestilling om hvad jeg selv har tænkt mig, og derved uindfrielige forventninger. Jeg greb egentlig blot de ord i farten forat betegne, hvor arbeidet lagde beslag på alle mine evner. Nogen anden plads i min produktion har jeg ikke for mig selv givet det, end den, at – som jeg tror – jeg vil få bragt frem flere tanker og billeder, «sagt» mer måske, end i hvad jeg hidtil har udgivet. Jeg har altid betragtet, hvad jeg hidtil har udgivet, som blot givende en ringe del af hvad jeg havde at komme frem med, – ti da jeg begyndte at trykke ting jeg havde skrevet, var mit idéliv allerede fløiet langt forud. Nei, jeg kan såmeget mindre på forhånd kalde denne idé for mit «hovedverk», som jeg også har gåt med en anden, der synes mig ligeså væsentlig.

– Nu bare for at sige dette, skriver jeg ikke. Jeg er i aften kommet til Prag. Jeg har i snart 8 dage været mutters alene uden at ha *nogen* at tale med. Jeg vilde nødig komme op i den samme ensomhed som på min Englandsreise. Så har jeg netop hørt, at det særlig var i Prag, *De* havde Deres beundrere og venner. Dog muligens ikke private venner? I alle tilfælde vilde jeg være Dem taknemmelig, om De vilde give mig en recommendation, hvis De kjender nogen her nok til det. Iaften er jeg så trist af dette hotelliv, at jeg vet sandelig ikke, *hvor* jeg skal vende mig hen.

Tilslut vil jeg bede Dem underrette herr Hjernø om min adresse: Hôtel Erzherzog Stephan, Wenzelsplatz, Prag (de czekiske navne ^[187] kan jeg endnu ikke få i hodet.) Jeg har ikke læst norske aviser på længe. Skulde De vide noget om stipendieuddelingen, vilde jeg være Dem taknemmelig for en underretning derom.

Med hjerteligst hilsen
ærbødigst
S. Obstfelder.

Adr.: Frau Hajek, Havlicek str. 11¹
Kgl. Weinberge, Prag. [Adressen overstrøket.]
[1897.]

Kjære Herr Peter Nansen!

Tak for Deres brev! Jeg var allerede kommen sammen med de af Dem nævnte mennesker, da jeg gjennom herr redaktør Hammer i Kristiania kjendte godt til dem. Det var mig imidlertid forsåvidt en skuffelse, som det var czeker jeg havde ønsket at træffe, – tyskere har man jo i hele Tyskland. Senere er jeg dog også kommet sammen med czekerne.

– Jeg skriver dennegang til *Dem* angående penge, fordi jeg tænkte mig, at herr Larsen muligens fremdeles er på landet og ikke kommer til byen hver dag. Jeg har ladet det gå lidt for længe igjen med at bede om penge – jeg har nok til at være her gjerne en uge, – men jeg har ikke nok til at komme bort herfra. Jeg beder derfor om 200 kroner, helst om jeg kunde få dem i gylden. Jeg har dermed fåt 1000 kr. – hvilket ikke er foruroligende – da jeg har to bøger færdige (jeg har nemlig også en samling, som jeg imidlertid ikke gjerne vil gi ud, før nok to-tre større ting er publicerede). – Jeg er nu ivrig i gang med omarbeidelsen eller oppudsningen af mit drama, hvilket jeg er glad over, da intet er så vanskelig at komme i lag med som engang færdigskrevne ting.

Jeg tænker nu på at reise over Budapest måske til Odessa eller Konstantinopel. Men mine bestemmelser er aldeles pludselige.

Med hjertelig hilsen

S. Obstfelder.

Pengene (såvelsom ev. breve) bedes sendt til: *Eisenstein*, poste restante, Bøhmen (hvortil jeg afreiser idag).

Tillige vilde man gjøre mig en stor tjeneste, hvis man vilde sende *30 kroner* til Frk. Signe Obstfelder. Adr. A. Smith, Akersveien No. 17, Christiania.

[188] Eisenstein, Grænsen Böhmen, Bayern [1897.]

Kjære frk. Ellen Key!

Det var egentlig igårftes, jeg i tankerne begyndte mit brev til Dem. Jeg var så træt, så træt af at tænke, så træt af at være ene, så træt af at reise, og bestemme, hvorhen man skal reise, mit hode var så træt, så træt, at jeg havde bedst lyst til at styrte ned foran et af de Mariabilleder, man møder i skovene her rundt om, og som er opstillet for trætte vandrere, – styrte ned og glemme mit eget jeg. Men *det* kan man jo heller ikke. Et ærligt menneske i vor tid kan ikke.

Underligt indrettet er det, at netop *jeg*, der som måske den sterkeste trang har *hjem*trangen, trangen til at bo skjult, fjernt som alle de andre mennesker, der forsvinder i vrimlen, elske og være hos de samme mennesker op igjennem årene, spise de samme retter, sidde på de samme stole, – at *jeg* er blit denne pilegrim, og er blit en offentlig mand. *Mig* synes det vakkert, at alt, alt det som omhyller ånden netop hos den eiendommelige ånd, skulde være regelbundet som hos de andre. Men ak! ånden selv er det, som breder sig udover, som sprænger, som flakser, som dræber den almindelige menneskelige lykke.

Hvoraf kommer det, at så ofte, når jeg er drevet til at skrive brev til nogen, så vender tanken sig mod *Dem*? Jeg tror, det er, fordi der var megen forståelse i det, De sagde om min ubehændighed ligeoverfor det «jordiske» liv. Og det får jeg så ofte føle, når jeg reiser.

Jeg skulde – efter reglerne – ha skrevet til Dem for længe siden, men jeg har nu i et par år havt det slig, at noget i mig arbeider *mod* at skrive breve, og så har jeg da, hvergang trangen til meddelelse kom kvalt det som en svaghed. Så har jeg havt denne stolthed, at jeg skulde ha *gjort* noget først, reist noget, eller skrevet noget. Nu har jeg egentlig både reist og skrevet. Jeg har jo været i London. Og jeg

har i et år havt færdigt et drama,ⁿ³ som synes mig det største af hvad jeg har skrevet, det videstrukkende. Og nu er jeg begyndt på en bog, hvorom jeg heller vilde tale med Dem, end skrive til Dem. Når jeg læser, hvad jeg allerede *har* skrevet, synes det mig, at de få sider indeholder mere eller er dybere end alt det jeg hidtil har skrevet.ⁿ⁴ [189] Men man føler også vældig ansvaret, tyngden, arbeidet, – ja som en rent religiøs hengivelse føler man det at være digter for sådan en bog. Intet er for stort til at tjene til brænde for blot et enkelt ord deri, en formue, hvis *det* kan hjælpe, synes man gladelig man har ret til at ofre for én sætning deri. Og hvor det forædler! Og gjør stolt.

– – Jeg reiser og reiser, og længes som et barn mod hjemmet, mod min fødeby, og mod Norden. *Her* er skov, granskog, men når jeg går her, så pines jeg bare, ti jeg husker Stockholmsskjærgården, der var også skog, men det var bare så uendelig vidunderlig meget deiligere. Og her er fjeld. Men hvad er disse fjeld mod de norske fjeld! Og de norske bønder! Og det norske eller svenske eller danske sprog! Og maden derhjemme!

Mit håb er, at denne bog snart skal forløses, og at da rastløsheden snart skal ophøre.

– Jeg sidder nu, som De ser, i Böhmerwald. Jeg er atter kommet op i en knugende ensomhed. Jeg har ikke et liv at tale til. Dertil kommer, at jeg venter på penge som kommer imorgen. Idag har jeg ikke til at spise middag for. Og jeg vet ikke, om jeg får mod til at spørge dem jeg bor hos om at få låne. Og dog gjælder det blot 20–30 kreuzer. Når først tilbagetrukkenheden begynder igjen, så går den over til folkeskyhed. Forøvrigt har jeg aldrig været i netop *den* situation, – jeg har været i værre men ikke i *den*.

Mest af alt har jeg lidt ved min upraktiskhed i London, der led jeg rene lidelser, virkelige lidelser, men jeg lærte en ny ting, – at arbeide mod aldrig at ha *anledning* til at sætte min upraktiskhed eller praktiskhed på prøve, – ti det går ikke, som jeg hidtil havde håbet, at forandre denne egenskab ved naturellet.

– – De må ikke tro, at jeg et øieblik har glemt Deres hjertelige brev fra ifjor oktober. Men som De vil forstå, undertiden er for mig årene uger, undertiden ugerne år. De er uger, forsåvidt man går i en og samme tanke. De og Stockholm står i friskere minde end nogensinde. Og så er der også den ting, som har gjort at

jeg udsatte, at jeg stadig tænkte på at komme til Visby, og overraske Dem med et brev derfra. Men det har gået med Visby som med Italien. Ja, så vidt har det gået, at den morgen, jeg reiste til Tyskland nu i slutningen af Juli, vidste jeg til det sidste ikke, om jeg skulde reise til Visby, ti *det* var planen til dagen iforveien.

– – Jeg skulde stadig *endelig* ha svaret på Deres brev. Ti allerede før jeg havde fåt det, ja såsnart jeg havde skrevet mit, havde jeg angret det jeg skrev angående B. Bjørnson. Forsåvidt er man altid ganske anderledes i Udlandet. Hjemme kommer gjerne forhold og personer ind på en og bringer temperamentet op i en på urette sted ofte. Måske er det en sag, en strømning eller lign. man med rette [190] reagerer imod, og så identificerer man denne med manden. Eller man har nylig hørt et dårligt, småligt træk (Og af sådanne gives der naturligvis ikke få at fortælle om B.) og så drager man for vide domme deraf.

– – I dette øieblik har jeg udført en heltedåd. Jeg har henvendt mig til konen. Og hun steger nu en svinecotelet til mig! Jeg kommer da til det resultat at jeg er vist ikke værre end alle andre, ti hvilkensomhelst anden vilde også ha følt en slags modvilje mod en sådan handling.

Og da – må jeg tilstå Dem, frøken Key, at der indi mig begynder et lidet oprør mod Dem. Ti hvem ved? måske har Deres karakteristik virket suggererende på mig, – således at jeg i et kritisk øieblik, da action kræves, siger til mig selv: Ja, det nytter ikke, du *er* jo sådan, det sa' jo frøken Key også!

– – *Eller* – var det simpelthen sulten, der talte ud af din mund, og ikke den moralske energi?

– – Se, det var nu et eksempel – men slig behandles indi mig alle livets mindste og største spørgsmål, – fra *alle* sider. Og *så* er det, det hænder sig, at mit hode undertiden blir så træt, så træt som igårftes.

– Jeg har de sidste par år lidet og intet læst. Længer og længer blir de perioder, da min egen gjæring og mit indre arbeide umuliggjør det at beskæftige mig med andres, – og sterkere blir leden ved skjønliteratur – medens trangen mod videnskabelig vokser. Men af den nævnte grund går det også småt med dette. Jeg begyndte at læse Kant, så kom mit eget arbeide. Jeg har for over en måned siden lånt nogle verker af Descartes. Blaise Pascal's tanker har jeg i det

sidste læst, – og hvad man vinder ved sligt synes mig fornæmmelig at være, at flere og flere piller falder, og livsspørgsmålet blir enklere. Jeg længes mod den dag, da jeg atter, som da jeg var barn, kun har det store blå hvælv og hvad jeg derunder ser, og min egen tankes brønd at øse sandhed og verdenssyn af. Men naturligvis – de store ånder i historien betyder ikke mindre end Mont-Blanc og Athen og Niagara-fossen. Man må ta det med.

– Hvad jeg egentlig vilde sagt var, at jeg har altså ikke fåt læst nogen svensk litteratur siden. Per Hallström sender mig sine bøger, og jeg følger dem med interesse. Men de må ofte ligge længe. Den sidste har måttet ligge næsten et år, tror jeg. – Nødigere og nødigere siger jeg også *mening* om poetiske verker, en mening er afhængig af såmange ting. Således som det med alle omstændigheder virked på mig, forekom mig den sidste den mindst betydelige af hans bøger. Der var endog ting deri, jeg med møie kunde afvinde nogen rigtig levende interesse. «Briljantsmycket» var måske det fineste, tendreste og mest ^[191] Hallströmske, han idethele har leveret. Men at gjøre en historie som «I blå skogen», der indeholder meget deiligt, udaf en vise, der aldrig kan tabe sin glans, er et experiment, der bringer en til at tænke på, om ikke Hallström muligens lider ved ikke helt at ofre sig for sit digterkald. – De forstår vist hvad jeg mener – ud af det naivt mystiske, der suggererer slig som visen Tirrelil Tove at o. s. v. Og – som sagt – der var dog så meget deiligt i den novellette. Men man kan ikke lade være at tænke på, at der ligger en vis mangel på stof til grund for den fremgangsmåde, at lade sig inspirere og suggerere til et emne ud af en slig melodi. Nu, dette er fra min side ikke indvending, – jeg siger ikke, at det ikke en og anden gang bør gjøres – det svarer til, hvad man i musiken så ofte har, en fantasi over en folkemelodi, og det har det pædagogiske mål også, at tænde og øge kjærligheden til noget, folket måske er ved at glemme. Jeg mener blot, at denne gåen ud fra et motiv, hvor selve navnet kanske suggererer mer end hele fantasien (Theseus, Orfevs osv.) er noget vel gennemgående i Hallströms sidste tre bøger, og virker lidt artistisk.

– Til Fåhräus har jeg heller ikke skrevet. Han skrev mig et lidet brev, men hans adresse var ikke deri. De vilde gjøre mig en stor tjeneste, om De vilde sende mig såvel hans som herr Artur Bendixsons adresser, ligesom jeg håber, at De

bringer disse min hjerteligste hilsen, også andre hvem en sådan kan interessere.
– Min adresse er nu altid: Gyldendals Bogh. København, – og De må for guds skyld ikke hevne Dem ved at lade lige så lang tid gå, som *jeg* har gjort.

Med hjertelig hilsen

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Jeg reiser imorgen til München, derfra til Berchtesgaden, hvor jeg kommer sammen med Jonas Lies og Bjørn Bjørnson.

Rothenburg a/Tauber, Bayern.

Oktober, '97.

Kjære fru S. H.! [Ϸ: Signe Hansen.]

Med forsæt har jeg udsat at svare på Deres brev. Jeg vilde svare fra et roligt sted. Da jeg i slutningen af juli, 30 eller 31 te, tog reisestaven fat igjen, bar det – jeg får sige bar det – ti jeg *beslutter* ikke længer, jeg lader det blinde tilfælde råde – sydover, og ikke til Sverige. Havde De ikke skrevet, at De netop de sidste dage af juli skulde hjem til Sverige, havde jeg vistnok reist til Bayreuth forat møde Dem. Nu reiste jeg over Berlin, Dresden til Prag, hvor jeg i [192] sterk hede atter fik lyst til at beskjeftige mig med mit skuespil, som jeg vil håbe, jeg nu snart kan få fra mig, for med mit fulde menneske at kaste mig over, hvad jeg har begyndt på. Fra Prag reiste jeg til Böhmerwald, hvor jeg var nogle dage, så til München, hvor jeg så grundig på malerier, og arbeidede intenst. Meningen var hele tiden Italien. Men det synes mer og mer at bli det forjættede land, hvortil man aldrig kommer. I München mødte jeg nemlig Bjørn Bjørnson, der fortalte mig, at han i slutningen af oktober skulde hjem til Kr.a for i nogen tid at hjelpe til ved teatret, – læste mit stykke – råded mig til så hastig som mulig at indlevere det, – og i tilfælde antagelse da straks at reise hjem for på grund af dets vanskelighed at arbeide med og opdrage hver enkelt skuespiller.

Vistnok vilde jeg da alligevel for en måneds tid eller kanskje to kunne reist til Italien. Men det står for mig som, at noget nyt skal begynde, fra den dag jeg kommer derned, – at da glædesbøgerne skal begynde – ikke bøgerne alene. Og jeg turde ikke.

Så er jeg da foreløbig reist nordover til det lille, fortryllende Rothenburg an der Tauber, hvor jeg bor i et lidet værelse med hele den smilende, idylliske, vinkransede dal foran mig, og murene og de *aldeles* ikke skrækindjagende tårne.

Da jeg fik Deres brev, skrev jeg varmt på den bog, – mindes De det? – og det er så, som De siger: Bogen blir fuld af det dybeste alvor. Og der er blot ét iveien: Jeg er selv ikke god nok! – Ti at skrive den bog er at spørge sig selv, ransage sig selv, være ærlig til den inderste krog. Det er et ansvar, som er så tungt for min *dog* ikke endnu så gamle ryg, at den bøies derved. Og dog, jeg kan ikke løbe derfra. Det er vel derfor, at livet har git mig pennen i hånd, jeg, som måske *slet* ikke var skabt til pennehelt.

Det er nu to år, siden jeg en vågen nat så den bog for mig, men det er måske mange flere, siden den begyndte at gry.

Jeg kunde ønske, for den bog, at være en kristen, eller et Guds barn, at sige: Hjælp mig! *Men det er netop det jeg ikke må!* Og måske skjønner De af disse ord, hvad det da vil sige.

Ikke mennesket, gjennemsyret af guder, er det, som skal tale, mennesket stående alene i verdensrummet, som en magt, men ligeoverfor en anden større magt: Gud! Og det er det forfærdelige.

Det synes undertiden, som jeg måtte kjende alt, ha læst alt, ha tænkt alt, forat skrive det. Undertiden synes det, som om jeg kun kunde betale hvert ord med en blodig smerte.

Nei – jeg kan ikke forklare, ikke sige mere, – – – – –

Min hjerteligste hilsen.

Deres hengivne

S. Obstfelder.

[193] Kjøbenhavn, Oktober [31?] '97

Kjære fru S. H.! [c: Signe Hansen.]

Deres interesse for min bog gjør mig angst. Ti jeg er bange for, at jeg hverken kan give det i den, jeg selv ønsker, eller – endnu mindre – det, De venter.

Imidlertid længter jeg efter at komme i ro og forsøge at gå videre. Jeg er næsten

kjed af dette skuespil, fordi det sådan forstyrrer. – Å, mit liv er fordømmet så oprevet! Jeg længter så efter ro!

Ja, kjære fru S., det er alt hvad jeg har at sige: Jeg længter efter ro. Det er al min tanke nu.

Med hjertelige hilsener

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Kbhavn: Fjords Allé 2⁴. 22/11 1897.

Kjære Fru Johanne Dybwad!

Jeg fik til min fødselsdag mit stykke tilbagesendt med en skrivelse om forkastelse. Det gjorde mig ondt. Efter at chefen ifjor havde opfordret mig til rettelser, gik jeg et år med dette stykke. Tror De virkelig, at alt det, jeg har gjort, var, fordi jeg havde sådan ambition! Kjære fru Dybwad, alt var for at se *Dem* spille Lili. Det var min drøm. Den er nu knust. Andet har jeg aldrig tænkt på, end bare det, at sidde og se *Dem* spille Lili, – ikke se Dem spille noget af mig, noget der er forfattet af mig – se Dem spille *Lili*. Ti hvad *jeg* deri har skrevet ned, er blot en bleg blomst mod hvad *De* vilde skabt, øst over os af Deres deilige bryst. Deres kunst er uforgjængelig, ti den føder. Og jeg må sige nu, nu, da jeg kan tale, fordi det nu er klart, at det ikke er for at opnå noget. – jeg må sige: «De vide ikke hvad de gør.» Ja, det står for mig, at her er begået en dødssynd. De vilde ha befrugtet, De vilde ha lagt noget ned i unge sind, som er værd mer end alle penge. De vet vist ikke selv, hvad De vilde kunne skabe, når De havde levet Dem ind i dette væsen, – det underligste, deiligste, skjæreste og fuldeste på engang, tendert som døden, blussende som blod. – Det er måske blot *jeg*, der ved dette.

Dog, jeg vil ikke tale mere om dette, ti det er som en legemlig smerte. Det at se, at De ikke kommer til at skabe denne blomst med den egne dugg fra brystets inderste skove, – det føles endog for *mig* som – ja noget lignende må det være som om for silkeormen, silkespindet ^[194] blev kvælt i dens indre, som om for konkyliens beboer, konkylien blev kværket, før den fik den deilige form.

La mig da bare, – det får være en liden trøst, – få hilse Dem som et af de få

skjønhedsskabende mennesker i tiden. De er en af de få udvalgte, – der er blot to og tre i hvert land, og i de fleste lande ingen, – der kan sige om sig selv, at de var uundværlige for slægten, ja for verden, den der er over os også. Og for *mig* tror jeg altid De vil være – jeg har aldrig set megen skuespilkunst og forstår mig nu ikke derpå – Tidens mærkeligste, rigeste, og hvorfor ikke? – *største* – skuespillerinde.

Med en hjertelig hilsen
Deres trofaste tilbeder
S. Obstfelder.

Kjøbenhavn, december '97

Kjære C. B.! [c: Christofer Brinchmann.]

Mange tak for dit kjærkomne brev. Jeg vilde nødig, du skulde tro, at jeg sendte dig min bog som en opfordring til anmeldelse. Det var netop, fordi du *ikke* længer anmelder, jeg sendte den, som en blot svag tak for den usædvanlige forståelse, mine bøger har mødt hos dig.

Min bog er hernede i de fleste blade blevet modtaget med den dybeste uforståelse, ét sted kaldtes det altsammen forlorent, et andet sted: ord, bare ord (Sic.) C. E. Jensen derimod skrev med forståelse.

Denne modtagelse glæder mig dog lige meget som den af «Korset». Der er, når man er såpas ovenpå som jeg, heller noget pikant og opstivende deri. Forøvrigt optager altid mit rent private liv mig så sterkt, at disse offentlige blot farer forbi som skygger.

Forsåvidt som man *kan* have det hyggeligt, når man er hjemløs er det nu ganske hyggeligt her. V. K. bor her og har et lunt hyggeligt hjem og en fortryllende kone, og vi sidder de fleste aftener og drikker whisky. Så har vi jo H. R., og T., som dog mest, som altid, går sine egne veie.

Du ved vel, at jeg for anden gang har fåt mit stykke tilbage fra Kra. teater. Det var da, jeg lod det gå i trykken. Og når kritikken kommer, så kan det nok hænde, at det endnu kommer frem.

— — — —

Med hjertelig hilsen

Din hengivne

Sigb. Obstfelder.

[195] [Vinteren 1897–98?]

Kære Herr Aage Matthison-Hansen!

At jeg ikke før har skrevet dette brev, skyldes min mangel på initiativ for tiden.

Jeg vilde be forstået min noget underlige opførsel sidst. Jeg kom op til eder i en meget ophidset sindsstemning. Det havde hele aftenen været min agt at gå til eder, men jeg var blevet forhindret af kammerater. Jeg tænkte, da jeg endelig blev fri, at det gik an at gøre en ganske kort visit, omend så sent, da jeg troed at erindre, at det oftere havde hændt, at folk kom temmelig sent.

Men som sagt var jeg kommet i en ophidset sindsstemning, og da jeg var kommet op til eder, var det mig næsten ikke muligt ikke øieblikkelig at løbe igen. Da De læste, var det mig ikke på nogen måde muligt at opfatte et eneste ord, og jeg led desuden kvaler derved. Jeg spurgte så Deres broder Einar, om han troed, det gik an, at jeg gik, for nogenlunde at afbøde, – thi det var blot en formalitet, – det vilde nemlig simpelthen ikke have været mig *muligt* at sidde stille. Jeg bad Deres broder give min undskyldning og mit farvel.

Dette til forklaring.

Venlig hilsen

S. Obstfelder.

[1898]

[Poststemplet Ålborg 3/2 98]

Kære Herr Einar Matthison-Hansen!

De har, fra jeg lærte Dem at kende overvældet mig med elskværdighed. Jeg håber ved leilighed, når jeg er mindre oprevet, end jeg desværre denne vinter har været, at kunne gjengjælde Dem ialfald noget deraf. Da Herr. Wignæs på stationen talte om, at *De* skulde gå ud og ordne med mit tøj, havde jeg ingen lyst til at beslaglægge Deres tid. Jeg syntes, jeg havde mere end nok – som sagt – trukket veksler på Deres elskværdighed. Imidlertid er jeg efter at være kommet til Vejle – (og efter en søvnløs nat) så dødsenstræt, at min hjerne kan ikke tænke, og jeg kan ikke erindre nogen at henvende mig til. Jeg vil – når jeg tænker efter – så nødig, at værtinden derude skal ligge og rode i mine sager. Hvis De vilde gå derud, har tid dertil, – pakke ned resten af mine sager, – og tage en vogn og sende det, – så skal jeg remittere Deres udgifter, og siden håber jeg, at kunne gjengjælde Dem det væsentlige, Deres umag. Jeg eier nu intet, jeg eier ikke kam, [196] ikke børste, ikke flip, ikke papir, så De forstår, jo hurtigere, desto bedre. Der ligger 5 bøger: Vogts Digte, Den gamle Stue, Geijerstam, Holland af A. Ipsen, Hanslick, – som De *ikke* skal pakke ned, men lade ligge igjen. En gammel blå vest og trøje i skabet behøver De *ikke* sende. Hvad der ikke går i kufferten: Selskabsdragten nærmest, er der en reiserem til at slå udenom. Den gamle «ulster» kan De slå udenom, og legge paraplyen imellem. Men hvis det bliver formeget, så kan ulsteren ligge efter. Sko og morgensko kan vel lægges i håndkufferten. Galoscher behøver ikke sendes med, hvis det er vanskeligt. Der ligger et stykke reb under sengen til at binde om håndkufferten. – Som De vil se er kufferten omtrent ferdigpakket, resten – noget skiddent og rent linned ligger i skabet og skabets skuffe, et par småting ligger vist efter på bordet. En gammel kam og gammel tandbørste behøver ikke sendes. Mon jeg ikke *nu* har forklaret alt. Skulde konen gjøre indvendinger, får De forevise *mit* brev. Jeg er for træt til at skrive til hende. Hils hende og forklar sammenhængen. Nøglerne sendes straks. Jeg skriver til hende imorgen. Jo snarere jeg kan få tøiet, desto bedre. De vil gjøre mig taknemmelig for hele mit liv; og jeg skal aldrig glemme Dem det. – Vi har ikke leiet, så De får sende: *Veile banegård restante*. – Jeg håber, jeg har forklaret alt. Bind noget hyssingtråd, som ligger i en skrivebordskuffe om violinen, Læg den anden bue og sordinerne på bordet nedi. Tilgiv mig min korte

form. Jeg håber, jeg har sagt alt. Jeg kan ikke tænke mere. Jeg håber, alt er sagt.

Med hjertelig hilsen og tak:

Deres heng.

S. Obstfelder.

[Poststemplet Veile 8/2/98.]

Kjære Herr Einar Matthison-Hansen!

Har først idag, tirsdag formiddag, modtaget Deres breve, da jeg ikke har besøgt jernbanerestauranten. Skyndte mig straks at sende de opgivne penge. 3 frimærkers værdi gjorde, at det blev akkurat et rundt tal. – De skulde ikke gjort Dem den umage med vasketøiet. Jeg vidste godt, at det var skiddent, men havde tænkt at vente med det, til jeg kom hertil. Men *nu* er det jo altså gjort, For Deres overflødigshorn af gaver sender vi den hjerteligste tak. Det, der vedkommer tobak, vil glæde Wignæs, whiskyen vil vist kunne trøste *mig* i sorgfulde stunder. En så træt og oprevet tid som jeg har levet i vinter i Khvn. har jeg neppe nogensinde oplevet. Hils Deres moder, med hvem jeg desværre har talt forliden, hjertelig tak for blomsterne. [197] De pryder det lille bord i dette lille værelse. Jeg har haft den glæde at kunne være til stor hjælp for herr Wignæs, der var til det yderste nervøs.

Jeg burde nok allerede forud have sendt Dem nogle penge, men det skede alt så hurtigt, og jeg var den dag så træt, at jeg kom ikke til at tænke tilstrækkelig derover.

Vi har hidtil haft det meget stille og roligt. Men det er godt, efter al den oscilleren mellem alleslags mænd og kvinder. Ganske sælsomt virker en sådan pludselig afstængning fra det sterkt pulserende og forcerede liv. Og man synes i alle fald til en begyndelse, at livet i en småby måtte kunne være renere, bedre. Men familje skulde man vel da helst have.

Idet jeg atter takker Dem hjerteligt, beder jeg Dem hilse Deres familje, Rimestads, til hvem jeg snart håber at kunne skrive, og frk. Iben Nielsen.

Med hjertelig hilsen og tak

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Skulde afsendelsen af vasketøiet medføre at De atter må besøge Fjords allé, vilde jeg være taknemmelig, om De pakkede galoscherne (da her er så snavset) og en proptrækker der lå efter ind med mellem tøjet.

– Forresten er det muligt, at proptrækkeren er i håndkufferten, jeg har endnu ikke undersøgt *ordentligt*.

– Men dette må De endelig ikke gøre, uden at vasketøjet beror *derude*.

[Veile 1898.]

Kjære Berta!

Jeg har et brev fra dig, fra lange tider tilbage, som jeg har havt liggende for at besvare det, – men *nu* er så lang tid gået, at der er vel neppe noget deri, at svare *på*. Jeg har – som I nok har mærket – gang på gang perioder, da jeg ikke kommer mig til at skrive brev, da de nødvendigeste ting bliver ugjorte. Og gang på gang har jeg troet, at nu skulde det være slut dermed, uden at så et skeet. Rigtig ro får jeg vel ikke, før jeg bliver gift. Men når man flakker sådan om ude som jeg, bliver der liden anledning til at møde nogen at gifte sig *med*.

Jeg har længe villet sende hjem et fotografi. Da jeg ikke har vidst, hvem af eder alle hjemme jeg skal sende det til, har jeg valgt *dig*.

Jeg bor for øieblikket i Veile i Jylland, og sover godt. Som du ^[198] naturligvis har hørt af Thjodolf Jespersen, har jeg i vinter opholdt mig i Kjøbenhavn. Jeg har været meget søvnløs og nervøs, – men desværre – det er for en stor del min egen skyld. Jeg indretter mig ikke altid heldig og praktisk. Det er også i disse nervøsitetstider, at jeg ikke kommer mig til at skrive.

Jeg tænker om kort tid at reise til Kristiania, for om mulig ved personlig nærværelse at virke til, at jeg dette år får et stipendium. Jeg har i det sidste år blot tjent 6–700 kroner, og i længden bliver det for bekymringsfuldt at leve af forskud. Man ved jo ikke, om den tid overhovedet kommer, da man kan betale det tilbage.

Jeg skammer mig på en måde over, at jeg så sjelden kommer mig til at skrive hjem. Og dog ikke såmeget som før. Thi det mærkes, at som man blir ældre og mand, falder det vanskeligere, ja blir næsten umuligt at skrive breve. Og det er

også, som om breve intet siger mere. Netop til mine bedste venner f.ex. skriver jeg aldrig, og de aldrig til mig.

– – Ja, så ved jeg ikke, at jeg har noget at fortælle. Mit liv har i den sidste tid intet frembudt af interesse. Jeg har befundet mig i en slags sløv stilstand i mange måneder. Var det ikke dét, at jeg nu kjenner mig selv, og ved, at jeg en skønne dag springer op, og der kommer et andet halvt år, da jeg arbejder som ingen, – – var det ikke det, så kunde jeg tabe ganske modet.

I håb, om at du har det godt, og de andre også, mine hjerteligste hilsener og ønsker til alle og til dig isærdeleshed.

Din hengivne Sigbjørn.

Adr. Forfatteren Hr. S. O. Gyldendalske Boghandel, København.

[Poststemplet 21/2/98 Veile.]

Kjære Herr Einar M.-Hansen.

Tusen tak for tøiet og alt Deres bryderi. Og nu viser det sig ovenikjøbet, at jeg kunde have spart Dem for det altsammen. Jeg agter nemlig allerede om et par dage at reise til Kristiania over Kb.havn. Nødvendige forretninger kalder mig til Kr.a, og ensomheden her har givet mig blod på tand efter for et par timers tid at komme i fest. M.a.o. jeg vilde gerne gå på karnevalet, hvis der er anledning til at komme med. Jeg har desuden aldrig været til et maskebal og kunde nok have lyst at se hvordan det går til. Skulde De have noget imod at møde mig onsdag formiddag og belære mig lidt om, hvordan jeg skal bære mig ad? F. ex. klokken 12 i Café du Parc, som er ligeoverfor Klampenborg-stationen.

[199] – Da De lover diskretion i en sag, hvor jeg ikke egentlig troede den påkrævet, – thi jeg troede, det var en bekjendt sag, at frk. Weeke og jeg i sin tid har spaseret meget sammen, – vilde jeg heller gjøre brug af den nu. Jeg vilde nemlig bede Dem ikke *sige* til nogen, at jeg kommer til Khvn og går på karnevalet. Jeg skal når vi mødes sige Dem grunden, den er ganske uskyldig.

– Det var nok et feilgreb at jeg valgte Veile til opholdssted. Byen er kjedelig, og den slags omgivelser, den har, er ikke af dem, der henriver *mig*, og får mig til at være. Jeg liker bedst hedeland. – Men nu er jeg blevet melankolsk af

ensomhed, – en ensomhed, der ikke – som på heden – fyldes af tanker, – og jeg må bort. – Forhåbentlig skulde jeg så *aldrig* mere komme op i den slags meningsløse, urationelle levemåde, som den, der gjorde mig slap og ligegyldig i Kbhvn. Jeg, som hader kaféer! – De bringer mig mange gange til at tænke på helvede.

– – Tør jeg altså gjentage min bøn, om at De vil møde mig onsdag form. kl. 12, – og om at De forløbige ikke vil sige noget om det til nogen.

Hjertelig hilsen

Deres hengivne

S. Obstfelder.

[Våren 1898?]

Herr statsråd Wexelsen.

Man har tilrådet mig at henvende mig til den øverste myndighed og forklare, hvorfor det er mig af største vigtighed i år at erholde stipendium. Jeg har i de fire foregående år søgt Houens legat, og det vilde gøre mig meget ondt, om jeg i år blev tilsidesat. Jeg har opigjennem hele min ungdom været fattig, og det har krævet den stærkeste energi, tålmodighed, den største idealitet for mig at vie mig til kunsten. Af de med mig jevnaldrende forfattere har jeg stedse været den mest trængende. Jeg kan blot tjene en brøkdel af, hvad de fleste unge kunstnere kan. En stærk fordring til sammentrængthed gjør, at mit arbejde blir af sparsomt sideantal, en stor, måske for stor selvkritik gjør, at jeg publicerer det mindst mulige. Jeg har således været henvist til at leve på forskud, og hvis jeg ikke i år erholder et stipendium, ser jeg mig nødt til ialfald foreløbig at opgive forfatterskabet. Jeg tror, de fleste af Nordens mest fremragende kritikere vilde være rede til at beklage det, om jeg midt i min frodigste produktions periode måtte afbryde. Georg Brandes, Valdemar Vedel, Arne Garborg o. s. v. har alle udtalt sig i de stærkeste ord om mit [200] talent og de muligheder, det indebærer. Og jeg ved, at om et godt stipendium blev mig givet, vilde der ikke være én af de jevnaldrende unge kunstnere og forfattere, der ikke fandt dette at være det retfærdigste, og som ikke vilde glæde sig af hjertet derover. Jeg har i mine ansøgninger de foregående år nævnt, at jeg havde under arbejde et værk, for hvis

skyld jeg gjerne vilde besøge Sydeuropa. Men en motivering i så almindelige udtryk vil vel gjøre lidet eller intet indtryk. Jeg er derfor begyndt at tro, at det er min pligt ligeoverfor dette værk her privat at nævne noget specielt om dets emne.

Jeg har i mange år (det var bl. a. det, der i sin tid gav mig kaldelse til at gå ind på digtningens smertensvei) ønsket at finde et udtryk for den religiøse grublen og kamp, for de følelser, der herunder sættes i bevægelse, for den smertelige famlen efter Gud og det inderste, for den strålende fornemmelse af Gud i enkelte momenter, for kampen mellem Gud og menneske, den forfærdende følelse af at være fjærnet fra ophavet, o. s. v., o. s. v. Jeg har villet se de store kirker, jeg har villet høre den gamle kirkemusik, jeg har villet fornemme ved historiske steder åndepustet fra det ældste religiøse liv, for at ildnes, for at finde ord, se klarere, i dybden og sammenhengende, – som jeg allerede har læst bøger: Augustin, Pascal, Dante, Bibelen.

Dette er blot dårlige antydninger, der både kan love for meget og for lidet, om den bog, som jeg har påbegyndt under titlen: «En prests dagbog». Jeg har påbegyndt den og lagt den tilside igjen. Jeg har gjentagende håbet, at et stipendium, det otium, det vilde give, og ikke mindst den glæde, det vilde fylde mig med, det og Syden, det skulde give kraft og mod til den store anspændelse. Gang på gang har jeg måttet lægge tilside et arbeide, hvis plan vistnok stadig vil komme igjen og nage, et arbeide, som måske Gud selv fordrer, at jeg skal gjøre færdigt.

Og så er det da, at jeg så høit ønsker Houens stipendium, fordi det giver sikkerhed og ro for 2 sammenhengende år.

I høiagtelse og ærbødighet

Sigbjørn Obstfelder.

Adresse stadig: Gyldendalske Boghandel.

[Våren 1898]

Kjære Frøken Ellen Key!

Tusen tak for Deres sidste brev, som jeg ikke har svaret på, fordi jeg ikke vilde skrive, før jeg var oplagt. Jeg har atter havt en lang, lang tid af uro, da jeg ikke

kunde læse, intet skrive o.s.v. Nu har jeg [201] her på Nordstrand ved Chr.a levet meget stille, og det gjør så godt. Min bog «De røde dråber» blev særlig af kritikken ilde læst. Men mange betydelige mennesker sætter den høiest af, hvad jeg har skrevet. Den skulde have været spillet, men jeg tabte interessen, og har intet gjort for det. Jeg er nok desværre for meget af en idealist. Havde jeg nu råd, da opgav jeg vist forfatterskabet og forsøgte at lære at udtrykke mig gennem toner. Og måske gjør jeg det alligevel, – trods at jeg tænker på at gifte mig nu til våren. Med en pige, der er ligeså fattig som jeg. Men livet, gudbevare mig, det er jo ikke langt, det er jo ikke tid, – jeg har den store optimisme.

Jeg var kommet herhjem forat arbeide for at få et stip., som jeg endnu ikke har fåt. Men jeg har ikke kunnet få mig til at gjøre visitter. – Hvad skal vi leve af?

Jeg er mere end nogensinde som et barn, for hvem livet er et æventyr, det læser. Det er mig æventyrligere end nogensinde. Jeg er spændt mere end nogensinde, på hvad der vil foregå med mig, i mig, hvordan verden vil fortone sig i mig.

Måske er dette meningen. At loftet blot høiner sig mer og mer, at den underlige skov, man går i, blot blir større og rigere.

Med tak for Deres breve, for Deres sympathi og hjertelig hilsen, som jeg beder Dem føre videre, hvis De ser nogen fælles venner.

Deres hengivne
S. Obstfelder.

[Kbh. mai–juni 1898.]

Kjære Herr Aage Mathison-Hansen!

Jeg må bede Dem om undskyldning, fordi jeg fôr op i anledning Deres meddelelse igårftes. Havde jeg ikke med det samme skullet gå, vilde jeg allerede straks være blevet rolig og bedt om undskyldning.

– Jeg skal forklare Dem, hvorfor jeg blev ærgerlig i øieblikket. Jeg *hader* at blive omtalt i aviser. Det er ingen beskedenhed. Det er blot mit naturel, der lider ved det. Jeg troede, det var Dem bekjendt, at jeg engang blev rasende på herr Jens Pedersen, fordi han satte mig i avisen.

– Og i dette særegne tilfælde var det mig dobbelt pinligt. Da jeg kom herved, havde jeg egentlig tænkt mig det så, at jeg skulde bo på landet, i al stilhed blive gift og så reise straks fra Danmark. Havde jeg turdet følge mit ønske, var ingen kort blevet sendt o.s.v., men [202] jeg syntes ikke, jeg havde ret til at negte min billigelse til familjens ønske.

For det første er i al almindelighed disse former, som jeg nu må gå igjennem, så pinlige for mit væsen, at jeg lider under det.

For det andet gjør den omstændighed, at frk. W. så nylig på en måde var forlovet med en anden, og at der vistnok har været en del pjat og bagtalelse i den anledning, at mit ophold nu her i K.havn er mig en skjærsild, og at jeg kunde ønske det hele foregået i største stilhed.

– Når jeg har forklaret Dem dette, som De sikkert vil forstå, vil De nok også forstå min øieblikkelige opbrusning, og undskylde den.

Med venlig hilsen
Deres S. Obstfelder.

[Ca. 25. mai 1898]

Kjære Herr Peter Nansen!

Vilhelm Krag sagde, at jeg havde seet mut ud, da jeg hilste på Dem. For det tilfælde, at jeg på Dem selv skulde have virket sådan, tillad mig at forklare, at jeg kun var trykket, fordi jeg på så lang tid ikke har gjort nogen visit i Bogladen.

Dette har havt sin grund. Jeg, der altid har ønsket og også formået at «leve for nedrullede gardiner», har været gjenstand for den slags sladder, som Kjøbenhavn vist har en egen evne til at hvirvle op. Dette har været nok for mig med mit naturel til at finde det pinligt at omgås mennesker her og til at ønske ikke i hasten at komme her tilbage, når jeg vel er kommet herfra. Og når jeg *nu* er her, så er det blot for at reise igjen. Jeg skal nemlig gifte mig om nogle dage.

Dette kan jeg dog ikke uden Forlagets hjælp. Jeg har så omtrentlig fått garanteret et stipendium. Men *det* vil i ethvert tilfælde ikke udbetales før til høsten. Jeg har nu antagelig ca. 12–1400 kroners forskud. Jeg skrev til herr Larsen, at jeg jo i tilfælde skulde kunne modtage penge som lån på det omtalte

stipendium. Men dette er vel igunden lidet praktisk. En anden vei var kanske bedre om sådant skal behøves. Jeg har i mine papirer nok til en bog af smådigte i prosa. Jeg har ikke havt lyst til at give den ud. Jeg vilde heller vente, til jeg har fået ud et par bøger, som jeg vêd vil sikre og øge mit renommé. Og De vil sikkert til høsten kunne regne på en bog fra mig. Det er jo det dumme, at mine bøger er så små. Men den, jeg har begyndt på, har jeg troet skulde opleve flere end ét oplag.

Det var min mening, straks at reise herfra til Paris, der er min [203] arbejdsby. Og så tror jeg, at når jeg er gift, vil jeg få den ro, jeg så længe har ønsket, til at løse for den produktionens strøm, der nu opdæmmede piner min hjerne. Ja, jeg tror, at det da vil ganske forandre sig med mit arbejde. Jeg tror, De selv dog har modtaget det indtryk af mig, at jeg besidder den slags stolthed, der meget nødig tåler gjæld.

Hvis De vil gjøre mig den fornøielse at svare mig, om jeg tør påregne støtte, indtil jeg kan begynde at tære på det stipendium, vil jeg være taknemmelig for svaret snarest, da jeg for tiden går pengeløs. De forstår jo nok, at det gjælder et lidt større beløb med engang, end dem jeg er vandt til uden videre straks at erholde. Såvidt meget, at det er til reise for to og til at begynde at leve dernede.

Med hjertelig hilsen
Deres hengivne
S. Obstfelder.

Skulde det have nogen betydning for Dem i anledningen at høre noget om min nærmeste bogs sujet, skal jeg gjerne meddele noget. Idethele vilde De kanske foretrække at tale mundtlig med mig. Jeg vilde det gjerne selv. Men jeg er for tiden så folkesky, at jeg kan ikke få mig til at gå derned, hvor der er alle de ansigter. Skulde jeg kunne gjøre en visit i Deres privatbolig? Tilgiv mig min particularitet!

Adresse: Niels Ebbesens Vej 26 F.

Herr S. Larpent!

De har dog været rigtig uheldig med Deres brev. Jeg boede lige i nærheden af Marlotte, men *ikke* i Marlotte, hvor man naturligvis var uvidende om mig. De

kunde blot straks sendt brevet til Gyldendal, der besørger mine breve videre. Men det var jo umuligt at vide.

Som De måske har hørt, har jeg i vår giftet mig, og det er denne begivenhed, der har forhindret mig fra før at sende Dem min studie over Vigeland tilbage i rettet stand som jeg lovede i Chr.a. Jeg har ligesiden i vår ikke kunnet arbeide det mindste.

I den stand manuskriptet var, et løst henkastet første schema, uden ordentlig stil og med gjentagelser vilde jeg meget nødig vide artikelen publiceret. Og jeg vil håbe, at De endnu ikke har gjort dette. Efter at have fået Deres brev (som også denne gang har havt lidt uheld, fordi jeg for øieblikket var på en afstikker til Holland og Belgien, så det kunde ikke modtages, da det var recommanderet) har jeg straks sat mig ned og omarbejdet artikelen til en læselig form. [204] For min egen kritik har den vundet uhyre, og jeg har nu ikke den snev af uvilje mod at publicere den, som jeg havde, da De talte om det. Som De vil mærke, har jeg på et par steder, hvor der var brugt superlativer om personen Vigeland foretrukket at fordybe mig i forklaringen af hans kunst. Da jo meningen med denne artikel er at vinde såmange som muligt, er jeg selv ikke i tvil om at dette er det rigtige, da superlativerne bestandig irriterer folk og gjør dem vrangvillige. Jeg har i de år, der er gået, siden artikelen skreves, havt rigelig erfaring for dette.

Jeg tænkte noget på nu at sende artikelen direkte til «Verdens Gang», der er det blad, jeg altid har holdt mig til. Men da jeg så tænkte at *De* eller Vigeland måske kunde foretrække et andet blad, sender jeg den til *Dem*. Jeg ved ikke, hvad det var for et lune, der dengang har bragt mig til at tale om «Dagbladet». Jeg synes dog, det måtte være heldigst, at den kommer ind i «Verdens Gang» eller «Morgenbladet». Jeg har været vant til at modtage honorar for alt hvad jeg har skrevet i «Verdens Gang», selv for polemiske artikler. Og «Morgenbladet» betaler vist også alt hvad det modtager. Jeg ved ikke, hvorfor jeg skulde frasige mig det honorar, jeg kan erholde, da jeg næsten intet tjener og har meget vanskeligt for at existere. Men min mening var, at hvis noget blad, hvori De gjerne vilde have den ind, ikke vilde tage den ellers, vilde jeg naturligvis med glæde renoncere på honorar, hvis det kunde være til nogetsomhelst gavn for Vigeland.

– Jeg ved ikke, om den foreliggende artikel er den, der vilde være bedst til en forklaring af Vigeland og til at vinde publikum. Den er måske noget for filosoferende. De tilbød mig dengang i vår at se Deres samling af Vigelandske arbejder, uden at jeg fik tid, da jeg straks efter reiste til Kjøbenhavn. Men jeg tror, at et sådant nyt indtryk af Vigeland heller vilde have skadet for øieblikket end gavnet. Jeg vilde nemlig temmelig sandsynlig have fået trangen til at supplere artikelen fra 93, ja rimeligvis til at skrive en helt ny artikel, og det vilde da have kommet til at vare meget længere, da jeg arbejder svært langsomt, når det gjælder sådanne afhandlinger. – Jeg tror, det sikreste er, at De benytter den artikel, jeg engang skrev. Men jeg beder Dem at lade årstallet blive stående. Både Vigeland og jeg har jo udviklet os videre i disse år, og en artikel, skrevet nu, vilde vistnok få en ganske anden, fyldigere skikkelse. Dermed mener jeg ikke, at hvad jeg dengang skrev, ikke er slående. Jeg har jo længe ikke haft Vigelands ting for øie. Men det er godt muligt, at det *altid* vil vedblive at være det væsentlige og det mest slående, der er at sige.

– De har skrevet under Deres afskrift, at artikelen er skrevet i [205] Berlin under Vigelands og mit samvær. Dette tror jeg ikke er rigtigt. Det var da, at Vigeland så artikelen. Men den var, såvidt jeg mindes, skrevet allerede høsten 1893 efter et eller to besøg i Vigelands atelier.

– De ord, over hvilke De har sat spørgsmålstegn, er ganske rigtig, for det meste misforstående, f.ex. skabende – ikke skær, leende – gråt. Jeg vil håbe, at min skrift denne gang er tydelig nok.

– I håb om, at artikelen endnu vil komme itide, er jeg med mange venlige hilsener og tak for Deres bestræbelser,

Deres meget ærbødige

S. Obstfelder

14 Rue de l'Abbé de l'Épée Paris

Hils Vigeland meget!

5/11 98.

Jeg vil håbe udarbeidelsen tilfredsstillende, som den har tilf. mig.

Brügge, 24/10/98.

Kjære Herr Bankchef T! [Ϸ: Ernest Thiel.]

— — —

Det er blevet mig vanskeligere og vanskeligere at skrive breve. Et tørt og conventionelt brev har jeg ingen glæde af at skrive, og jeg har ligeoverfor Deres frue havt det princip at skrive et brev, hvergang jeg befinder mig i et refugium, — såatsige at lade hende følge mine stadier. Sålænge jeg er inde i et stadium, er det mig umuligt at gribe pennen. Denegang har det været længe, jeg har i mellemtiden giftet mig, reist til Paris, levet urolig. Jeg befinder mig for første gang på lang tid ene, er i den lille vidunderlige by Brügge. — — — — — — —

Før jeg har kunnet skrive noget brev her, har jeg været optaget af at udarbeide en artikel om Rembrandt, hvis arbeiders udstilling jeg først besøgte i Amsterdam. Artiklen var tænkt for V.G. Men reiseudgifterne o.s.v. bringer mig til at ønske at få noget lidt mer tjent ved at publicere den i et par aviser samtidig.

— — —

[Sigbjørn Obstfelder.]

[Brügge. 1898.]

Kjære frøken Ellen Key!

De ved, at jeg sådan engang om året ialfald hjemsøger Dem med et brev. (De er mærkelig nok næsten det eneste menneske, jeg sådan skriver til!) Og helst pleier det ske, har De måske lagt mærke til, fra et lidet fjernt sted, en gammel glemt by eller lignende. Jeg går og ^[206] tænker på det i månedsvis, ja årevis, og så blir det da, når jeg for et øieblik er i ro, jeg som bestandig kjører og går og seiler.

—

Det er denegang i Brügge¹⁵ som jeg har en gammel kjærlighed til. Jeg har i min lille taske taget med mig Deres breve. Jeg har iaften gjennemlæst dem.

Ja, min bog — som jeg udkasted og begyndte på i 1895, året før «Korset» og samtidig med «De røde Dråber». Mange gange har jeg havt lyst til at læse op for

Dem de blade, jeg *har* skrevet. De er sikkert det tyngste, det rigeste, jeg har skrevet. Det er, som jeg ikke får hvile, før jeg har skrevet færdig den bog. Og når jeg så i en fart skriver den, forat få hvile, så tilfredsstillen den måske ikke bagefter, så blir den ikke det, jeg havde villet og sét.

– Ja, hvad skal der bli af dette. Det er snart 1½ år siden jeg har skrevet, og min hjerne modtager stadig, altid indtryk. Nu har jeg i flere måneder i Paris *levet* i Dreyfussagen. Jeg har tænkt, læst alle aviser, gåt på møder, ingen franskmand kjender Dreyfussagen bedre.

– Hvad skal der bli af det? Det er jo ikke arbeide at se til, sådant.

– I Deres sidste brev spørger De vist om min nuværende hustru. Hun *er vist* «sjælfuld, vakker, ung, dannet», hun vil vist *komme* til at blive klog, thi hun har dette kvindelige at se på første hånd ligeoverfor det hun møder. Og hun har evne til at møde, kan De tro! Var hun på en folketom ø, hun vilde vist finde dyr at tale til. Hun er et meget villende og handlende menneske. Hun *styrter* sig ind i alle ting uden at se hverken til høire eller til venstre. Og hun styrter sig ind i dem. Hun iler menneskene og verden imøde og tror på dem, uden at være dum, og det lader til, at menneskene og verden ikke har noget imod dette. – Der er dem, som tror, at der stikker en stor kunstnerinde i hende, dramatisk. Hun har vakker sangstemme, og holder nu på og skal forsøge at komme ind på Paris' conservatorium. Hun er meget hjemme i fransk. Idethele likes hun godt af franskmændene. Vi har været sammen med endel unge mennesker af «Mercure de France's» kreds. – Se alt dette med sang og kunst havde jeg ikke videre nogen anelse om, lige til vi blev gift. – Jeg antager, at jeg er kommet til at øve en meget god gjerning i den retning, måske en hel befrielse, hvis det er så, at hun er dramatisk kunstnerinde. Hun er nemlig af en borgerfamilje, for hvem kunst var af det onde. – Se, dette er hvad jeg kan sige. Det kan jo ikke nytte at sige noget. De måtte jo se hende, tale med hende selv. Det kan jo hænde, at De vilde synes meget godt om hende.

[207] Paris 8/11–98.

Atter er et par uger gået, brevarket er blevet krøllet i min lomme, Paris har slugt mig med sin faren frem og tilbage.

Hvad skal jeg skrive? Jeg syntes, jeg havde så lyst til at meddele mig, men når det kommer til stykket, synes jeg, at blot en bog kan være det, jeg sender. Forhåbentlig vil den snart komme. Jeg ved, at det øieblik jeg vælger at reise til et lidet roligt sted, vil jeg opsluges af den og gjøre den færdig. Lad derfor de indtryk, jeg nu er inde i, få lov til at arbeide. Det føles ofte uroligt, smertefuldt, mens det står på – men efterpå står man med klogere syn på verden, med øget følelse af rigdom. Ikke ofte i livet vil der være adgang til at gribes for en digter eller et oprindeligt følende menneske, sådan som nu ligeoverfor Dreyfussagen.

Vi modtager i overlevering ordene: menneskerettigheder, fransk revolution, lov, samfund, – som vi modtager ordene elskov, ensomhed o. s. v. Engang i livet vil der være et tidspunkt, da *ordene defineres*, da man enten *føler* dem med sit hele væsen, hvis de er gjenstand for følelse, eller *ser* dem med hele sit væsen, hvis de er gjenstand for syn. Det kan hændes, at slige leiligheder *aldrig* kommer før mange ord, mange begreber. Taknemmelig må man da være for at få gennemleve definitionen af dem, man får leiligheden til at mødes med.

– – Det synes mig mere og mere at breve er utilstrækkelige. Mange gange har jeg lyst til at sidde under en lampe ved en ovn med dem og tale om ting, som tynger, og som man tror det bedst at gemme hos sig selv og ikke tale om.

– Kunde jeg få en bog fra mig, da vilde jeg gjerne komme til Stockholm, hvis mennesker – de jeg har truffet naturligvis – har tiltalt mig som ingen. Underligt at disse broderfolk, der korresponderer så sælsomt varmt, skal leve i politisk fienskab. Det synes mig virkelig ofte helt humoristisk.

– – Mine nærmeste fremtidsplaner er nu efter et afslutningsophold i Paris, hvor man har talt om en oversættelse af «Korset», som jeg altså skulde ordne det med i tilfælde, – at reise til Norge og holde en foredragsturné om det man har kaldt Dreyfusaffæren, – sådan som en, der har været tilstede i Paris, har seet den og medlevet den. Hvis ikke dette sker, vilde jeg reise til Italien straks, ellers senere.

– Min kone tænker på at debutere som skuespillerinde.

– – – Jeg hører at De har lukket Dem inde sammen med en stor bog.

Rimeligvis vil ikke dette brev være nogen for påtrængende gjæst.

Med mine hjerteligste hilsener

Deres hengivne

S. Obstfelder.

[208] Adresse for en måned: 14 Rue de l'Abbé de l'Epée, Paris, ellers i alm.
Gyldendalske Boghandel.

Endelig mine hjerteligste hilsener til Fåhräus'es og Bendixons!

[Nyttår 1898–99]

Kjære Herr Jonas Lie!

Det var en skam, at De skulde blive den, der skrev først, før jeg havde fået sendt vor undskyldning og forklaring for vi ikke kom. I det sidste øieblik meldte herr Bojer, der havde bedt mig skrive kortet til Dem, at han ikke kunde tage med. Vi to, min kone og jeg, kom så forsent til det sidste tog klokken 4. – Men naturligvis var der også den frygt, at vi kunde komme til uleilighed hele tiden, ialfald hos mig, der har en sand rædsel for at komme med døren på ryggen ind til folk. – Jeg vil håbe for alt, at vi ikke har forårsaget noget videre af den kjedelige venten, der kan følge med, at man har meldt sig til visit. Vi reiser om nogle dage videre til Italien, hvor jeg ikke før har været, og tør da efter Deres brev trøstigt aflægge Dem en visit på gjennemreisen. Her blir for dyrt for os – Nizza og den fornemme Riviera! –

Vi tilbragte juleaften på en stille restaurant.

– Tusinde tak for Deres brev og ønskene, som jeg gjengjælder.

Deres hengivne

S. Obstfelder.

[1899]

Paris, le 2/2 1899

Kjære Fru Eckhoff!

De kan ikke tro, hvor jeg blev glad over Deres frivillige brev. – Jeg tænker så ofte på Dem, og – helst om våren. – Breve er jeg sluttet at skrive. Sålænge denne flakken og reisen varer, får man ikke lyst til at skrive breve.

Jeg er nu alene. Min kone er reist til Kjøbenhavn, forat jeg kan få skrive i ro. Det behøves, vi har brugt op hvert øre af de penge, vi havde. Og det er umuligt at få ro på disse hotelværelser, hvor man bor to i samme rum. Vi tænker på for høsten at indrette os nogle værelser i Kjøbenhavn, måske udenfor byen.

Da jeg fik Deres brev, havde jeg så lyst at skrive og syntes jeg havde så meget at skrive. Jeg har jo så ofte af egen drift tænkt på [209] at skrive til Dem. De og Eckhoff er ligesom dem, jeg husker bedst, når jeg reiser.

– – Men når jeg så skal til at skrive, så er det så vanskeligt at trække det frem det man føler man vilde sige. Det er ligesom det blir vanskeligere at skrive brev med årene.

Jeg er som sagt alene. Jeg går alene om dagene og skriver meget. Jeg tænker meget, som De nok ved. Jeg læser til kaffen alle aviser – i alle de lande, jeg opholder mig i. Det brød jeg mig ikke om hjemme. Men der *er* mere i de store lande. Det er mer dramatisk. Der foregår altid noget virkeligt. Og det gjærer sterkt. For eksempel i Italien! – – Frankriges ting har optat mig så sterkt i hele høst, at jeg har ikke kunnet skrive, men tænkte at reise hjem og holde et foredrag. Man ser det, som sker, på en ganske anden måde i selve landet.

Det er deiligt at være alene sommetider, hvis tankerne presser på. Og det har de gjort i disse år hos mig.

Ofte kommer den store længsel, den uendelige længsel, når man reiser i udlandet. Ja, det er jo virkelig så, slig som man reiser nu for tiden med jernbaner, en dags tid fra Paris til Rom for eksempel, at man synes, at man står oppå jordens runding og ser nedover den, – og da er ikke skridtet stort til at se længer.

– Jeg arbeider på en bog, som jeg foresatte mig for tre år siden, men den er så vanskelig, og man føler sig ofte ikke alvorlig nok, ikke istand til at fordybe sig.

Den blir nok ikke det, jeg havde villet. Men derfor har jeg tænkt at fortsætte den, for om mulig senere at få med det, der dog har stået for mig. – – Måske vil denne bog, der tildels handler om ting, der vedkommer et menneskes inderste liv i rapport til det uendelige, bedrøve eder. Dog, dette er jeg ikke vis på. Vi ved jo ikke nok om hinanden forsåvidt, selv de, der kjender hinanden godt.

– Mit ydre liv siden ifjor vår: Bryllupsdagen reiste vi til Paris, ti min kone vilde forsøge at concurrere ved conservatoriet. Det gik ikke. Så var vi i Paris til 1ste december, reiste så til rivieraen, hvor vi var en månedstid, et par uger i Turin, hvor min kone havde en veninde fra klosteret, så her i Paris igjen fra første februar, fordi jeg tænkte – som sagt – at holde et foredrag om baggrunden i Frankrig for Dreyfussgreierne. – Det blir vist ikke noget. Jeg er så optat nu af de bøger, der venter sin fuldendelse.

Tilslut atter tusind tak for brevet og hjertelige hilsener til Dem og Eckhoff og dem, der ellers bryr sig om det.

Deres hengivne
S. Obstfelder.

[210] – – Jeg har tænkt at fotografere mig igjen. Da De ikke liker det billede De har, vil De måske ikke ha noget imod at overlade frk. Ihlen det, hvis De kommer at like det nye.

Har jeg *nok* ladet Dem forstå, hvor glad jeg blev over Deres brev?

Min adresse er altid sikrest: Gyldendalske Forlag, København.

[Paris febr. 1899?]

Kjære Herr Peter Nansen!

De spurgte mig i Deres sidste brev, om jeg snart skulde udgive noget. Jeg sidder for øieblikket ganske rart i det: Kommet her til Paris i høst blev jeg meget optaget af Dreyfuss-sagen, gik op i den, og studered den, og tænkte at holde et eller to foredrag om den. Således kom jeg ikke til at fortsætte på min bog, som imidlertid er langt fremskreden.

Nu for tiden er jeg igjen kommet ind i et rigtigt skrivehjørne. Jeg har gjort færdig 3 enaktere, som tilsammen vil udgjøre en bog på en 100–120 sider,

tænker jeg. Den oven omtalte bog kan jeg, hvis jeg vil, antagelig nå at få færdig på to–tre uger. Såvidt jeg forstod det, var betingelsen den med det pecuniære hos Hegel, at jeg først kunde få lidt penge når jeg igjen levered manuskript. Jeg *har* som sagt manuskript til én bog, – men jeg tror – og *De* vil vist synes det samme, at det er ikke heldigt hverken for forlag eller forfatter nu igjen at komme med noget dramatisk. Det rigtige vil vel være at komme med den omtalte bog, om hvilken jeg desuden har forestilt mig, at den meget mulig vil gjøre handelssucces.

Det, som til denne dag har gjort mig ubestemt og sinket, er, at jeg har ikke kunnet opgive tanken om det foredrag, hvormed jeg desuden havde tænkt at fortjene såmange penge, at jeg kunde hjælpe mig, indtil jeg fik nyt stipendium. Jeg vil i alle tilfælde, om jeg leverer manuskript (og opgir mit foredrag) måtte bede om at erholde fuldt honorar for det, forat kunne existere, indtil juli. Jeg vet, at jeg i Kristiania i tilfælde vilde kunne erholde forlægger, der påtog sig at betale mit forskud til Hegel. Men jeg ligger jo ikke for sådant. – For øieblikket er jeg aldeles blottet for penge, slig at det er rent penibelt. Det er blot mit håb, at en af de enakterne kan bli antaget ved et teater og jeg kan få lidt forskud. Kunde jeg få straks fra Gyldendal, om bare 100 kroner, vilde det være godt imidlertid. Manuskript kan jeg sende pr. omgående, om det så ønskes. Men hvis det gjælder romanen, ikke hele. – Desværre har jeg på samvittigheden, at de 200 kroner, jeg «lånte», ikke er blevet tilbagebetalt. De får trækkes af på honoraret, om det fornødiges. Da jeg endelig [211] for først to uger siden, fik stipendiet, var der trukket slige vekslers på det, at der ikke var mere tilbage, hvis vi ikke netop straks skulde lægge os til at dø af sult.

Jeg vil dette år kunne levere mindst 3 bøger. De er bare så små. Det drar så lidet til! Jeg er nu kommet ind i den rigtige produktionsperiode, jeg vil ikke stanse før de 3 bøger ligger på bordet.

Kunde jeg bare få dette Dreyfuss-foredrag ud af hodet. Hvad synes De? I Kjøbenhavn er man vel kjed af det. (Det var jo naturligvis baggrunden, politisk og psykologisk jeg vilde beskjæftige mig med.)

– – De forstår nok, at jeg halvt har skrevet dette brev med det formål ligesom at søge råd. Nu ser De altså forholdene. Hvad skal jeg gjøre? Og hvad vil forlaget gjøre?

Med hjertelig hilsen
Deres hengivne
S. Obstfelder.

P.S. Jeg har fåt tilsendt en regning, hvor man ved at skrive på den gale side har fåt 500 to gange skrevet til at bli 1000 istedetfor at det skulde bli 0. – De 500, som i den hermed tilbagesendte regning er mærket under septbr. 10, er den jeg fik som en tjeneste. *De 500, som står mærket under 13de oktober, er dem, som det norske departement sendte til Gyldendal efter min skrivelse*, og hvorfor jeg har bevidnelse eller kan erholde den, hvis jeg har mistet den. – Jeg erholdt ingen penge i oktober. – Det er forhåbentlig en lapsus calami. – 5,98 er da meget, (porto) når jeg slet ikke har erholdt de sidste 500 kroner. – Og for de første erholdt jeg en anvisning, mærket 60 øre, tror jeg.

Kjære Herr Peter Nansen!

Desværre strak ikke de 100 kroner så langt, at jeg ikke måtte på anden måde se at skaffe mig mere. Jeg måtte således afbryde arbeidet på min bog. Jeg måtte gjøre det ene af mine småstykker så færdigt, at det kunde indgives til teatret. Det blev straks antaget, og Bjørn Bjørnson syntes meget godt om det. Det vil blive spillet den 1ste sæson. – Desuden gjorde jeg færdig til trykning det andet af småstykkerne og har sendt det til «Samtiden».

Men forøvrigt vil jeg sige, at jeg tror ikke i *noget* tilfælde jeg vilde kunnet få færdig min bog før i juli. Da jeg efter mit megetlovede brev til Dem rigtig skulde gå i gang, viste det sig, at jeg ^[212] kunde ikke arbeide på denne bog sådan som jeg ellers arbeider. Ved renskrivningen fandt jeg stadig ting jeg vilde udvide, og desuden i sidste øieblik – om jeg end ikke tror at dette vil få nogen indflydelse – følte jeg sterkt trangen til at ha læst en del ting (naturvidenskab, Plato o.s.v.) før jeg gir denne bog ud. Jeg har ikke følt ligeoverfor noget andet dette ansvar. Men så er det heller ikke udelukket, at når *den* bog kommer, vil den vise sig at være noget af et sjeldent værk. – Imidlertid må absolut alt dette snak frem og tilbage forekomme Dem som de vist ganske almindelige kunstnerundskyldninger og udflugter. Jeg tror, at nogle sider af mit manuscript i tilfælde straks vilde overbevise Dem om den vanskelighed jeg tumler med. Jeg har nok til en bog.

Men jeg nøler og nøler og er bange. Jeg vet ikke, om jeg har fortalt Dem, at det gjælder en religiøs bog, eller rettere en bog, handlende om religiøsitet, skrupler, religion, Gud, o.s.v., og som jeg vilde kalde «En prests Dagbog.»

– Jeg har troet at burde meddele dette, efterat jeg havde så forhåbningsfuldt givet løfter. – Jeg har siden den tid arbeidet slig, at jeg tilslut blev overanstrengt, min hjerne sa stop for nogle dage ialfald, og jeg måtte væk fra Paris. Jeg fik lånt mig nogle penge til at komme bort, men jeg slipper ikke helt frem, og jeg vilde spørge, om Hegel atter engang vilde hjælpe mig ud af forlegenheden og sende 30 kroner til Hamburg til «Skandinavisk Hotel», bei Klosterthor. Det måtte isåfald ske straks, og da jeg ikke har skrevet noget andetsted er jeg afhængig deraf. – I Hamburg må jeg stanse min reise, hvis ikke pengene ligger der, og det vil jeg forfærdelig nødig. – Jeg ventede penge som honorar fra ikke mindre end 4 steder, i Paris, men kunde ikke holde ud at vente, da jeg var blevet så nervøs, og havde ligget rent som i fængsel den sidste tid.

– Jeg håber, at jeg indtil mit stipendium, skal kunne greie mig uden Hegels hjælp, der begynder at falde lidt tung at bære, lidt ydmygende at be om, – og *når* jeg har fåt det, håber jeg det endnu mere. Jeg håber, at idetmindste *en del* af honoraret for min bog kan gå til at drage noget af fra forskudet.

– Jeg vilde heller ikke ha henvendt mig dennegang, hvis ikke Kjøbenhavn havde været det nærmeste under dette ekstraordinære tilfælde, at pengene slipper op underveis.

Med hjertelig hilsen
Deres hengivne S. Obstfelder
Düsseldorf 14.4. 99.

[213] Kjøbenhavn, April, '99

Kjære fru S. T.! [c: Signe Thiel.]

Disse to ting er vanskelige at forene: På den ene side at være et kunstnertemperament, der er blevet drevet til denne opgave i livet, der nødvendiggjør forsagelse, der virkelig nødvendiggjør af og til at måtte på en

måde stå som tigger for i fred at kunne forfølge «idealet», dette gamle spøgelse, som nok aldrig forsvinder fra jorden, og fra menneskenes hjerte. På den anden side at være et menneske, i hvis hele friheds- og uafhængighedstrang, ja trods, det har ligget, at ville være selvhjulpen i livet. Ja, kjære fru T., kunde jeg følge den side af min natur, så ved jeg, at jeg vilde være *lykkelig, lykkelig*, ganske anderledes *lykkelig* i en liden hytte med et glas melk og med træer og himmel. Men de ting, de tanker og de følelser, der i de sidste år har været dem hos mig, jeg har været drevet til at gribe og holde fast og fremelske (ikke altid, nei sjelden, må De tro, med fred og glæde for mit selv ellers,) de har drevet mig til, fordret af mig et andet liv, reiseliv, mennesketummelen, alt det, der kræver lidt penge. Og jeg har hidtil sat alt ind på dette. Jeg håber, at den tid ikke skal være fjern, da jeg kan begynde det andet liv, da mine vandreår er slut, da jeg har samlet i lade, og inde i mit indre i stilheden kan finde det frem, alt det jeg behøver, hele det dramatiske menneskeliv, al den vekslende tummel. Med baggrund af stille himmel!

Med hjertelig hilsen

S. Obstfelder.

Forlæggeren Herr Ernst Bojesen! København.

Den skizze herr Vilhelm Møller havde udtalt ønske om og foreskrevet emnet for, tog for store dimensioner for mig. Det er første gang jeg har skullet skrive på bestilling og det skal blive den sidste, jeg forsøger. Jeg blev ikke færdig efter de bestemte otte dage, d.v.s. kunde ikke opdrive lyst til at fortsætte. Men da jeg havde modtaget det forskud, syntes jeg ikke det gik an, ikke at sende noget, og ventet nogle dage. Så blev jeg desværre syg, har ligget og har ikke kunnet arbeide.

Jeg kan da nu blot med beklagelse meddele Dem, at jeg får sende de 50 kroner tilbage, såsnart jeg har fået udbetalt den første termin af et mig tilstået stipendium, hvilket vil ske i den nærmeste fremtid. ^[214] Det fragment jeg har skrevet sender jeg imorgen til herr Vilhelm Møller, forat det kan sees, at jeg har gjort, hvad jeg har kunnet. Jeg *kan* levere skizzen, men ikke efter nogen opgivne otte eller fjorten dage (allerede dét var nok til at gjøre det umuligt for mig, viste

det sig) – men dét kan «Juleroser» ventelig ikke være tjent med. Derfor må jeg vel heller sende forskudet tilbage og anvende andetsteds det stykke, som måske ikke i *noget* fald vilde behage redaktionen.

– Det er første gang, jeg er kommet ind i noget sådant, og det har pint mig meget. Jeg tænkte, at netop når jeg selv gav ord på at gjøre færdig stykket, og gjøre det færdigt inden en vis tid, måtte jeg kunne drive mig selv dertil. Det viste sig ikke at kunne gå. Jeg er endog bange, at havde jeg intet lovet, havde jeg deiligt kommet til at skrive stykket, og dét i en fart. Jeg ligger altså ikke for bestillinger.

Med megen bøn om undskyldning

Deres ærbødige

S. Obstfelder.

p.t. Fevig, pr. Grimstad.

4/6 99.

Herr Vilhelm Møller! København.

Så langt som det indlagte manuscript viser, kom jeg på den fortælling, som formed sig for mig efter de af Dem opgivne ord i Deres skrivelse, – måske misforståede, – da jeg indså, at det måtte blive for vidtløftigt rimeligvis for «Juleroser». Der havde jo formet sig for mig en bestemt idé, men jeg tænkte mig, at jeg skulde kunne omforme den til større korthed. Dispositionen til dette var ikke kommet hos mig, da jeg blev syg, og måtte lade alt arbejde ligge. Således er tiden gået, medens jeg hver dag har været pint ved det løfte jeg havde givet. Jeg har aldrig før forsøgt at skrive på bestilling, og indser nu, at jeg aldrig mer bør forsøge det, at det ikke ligger for mig. Det gjaldt for mig dengang meget at få en smule penge og derfor påtog jeg mig hvervet i det håb, at jeg måtte kunne drive mig selv til det, der var lovet. Den påbegyndte skitse kommer jeg til at fuldende, men den vil vel bli for lang for formålet, ligesom redaktionen vel heller ikke kan vente. Desuden finder jeg det mer og mer høist sandsynligt, at det ikke er dét, De har ønsket, som kommer frem i det vedlagte stykke. Jeg har sendt det med for at attestere min forklaring.

Med undskyldning

i Ærbødighed

S. Obstfelder.

5/6 99 Fevig pr. Grimstad.

[215] Fevig pr. Arendal 27/7 99

Kjære Frøken Tyra Bentsen!

Efter Deres anmodning sender jeg begyndelsen til min bog, sådan som den nu er. Jeg antager, at disse sider ikke vil blive synderlig forandrede, måske et ord, en sætning her eller der.

Jeg beder Dem sende mig Deres løfte på, at De ikke vil læse op eller meddele for nogen indholdet. Jeg holder nemlig for tiden så af, at det jeg skriver kommer så nyt som muligt frem. Det er måske en barnlig fornøjelse, men det er altså så. Forøvrigt synes det for mit instinkt, at det er rigtigt så.

For at erholde forlæggerindvilligelse til samtidig offentliggørelse er det vel rimeligt, at forlæggeren vil se noget af indholdet, og underrette sig om bogens art. Derfor har jeg skyndt mig at skrive af de medsendte sider, så De måske kunde sende *dem* som en prøve. Når De har erholdt tilsagn om forlag, skal jeg sende Dem mere. Jeg vil antagelig til den tid ha afgjort om det hidtil renskrevne vil bli den endelige form. Og hvis ikke den forlægger, De arbejder med, er opsat på samtidig offentliggørelse, er det jo ikke nødvendigt, at De oversætter efter ms. Da er det jo tidsnok, når den danske udgave kommer. Men det pleier jo ofte være en anbefaling til at få forlag, at noget er oversat efter manuskript. – – Som De ser har jeg inddelt bogen i små afsnit. Hvor et afsnit ender, skulde så siden nedenfor lades tom. Og det næste afsnit skulde begynde et stykke nede på næste side, – mer end jeg har antydnet. Hvis jeg kommer til at sende ms. igjen, skal jeg bedre antyde det deri. – – Udtrykket på blad 4. «mørkekammeret» («en strålestrøm påskrå indover mørkekammeret») skulde gjengives ved det tyske ord for camera obscura, formodentlig «Dunkelkammer», hvis sådant ikke findes, så behold «camera obscura».

Venlig hilsen

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Kjære herr Gerhard Munthe!

Mit forrige brev var klodset skrevet, og jeg har angret på det forsåvidt. Det var ikke meningen at spørge Dem, om De *vilde* illustrere, det var meningen at sende Dem digtet og om dette da muligens vilde give Dem *lyst*. Og det var ligesåmeget meningen at spørge ^[216] Dem om råd simpelthen, om De syntes det passed til det, jeg antyded. – Digtet er jo, som De vil se slet ikke stiliseret, så hvad formen angår svarer det jo *ikke* til Deres kunst. Men der kunde jo muligens være noget ved *ånden* i det, som tiltalte Dem. – Forøvrigt – da jeg nu kan sende selve digtet – behøves jo ikke nogen commentarer. Skulde der – hvad jeg forøvrigt anser for en meget fjern mulighed – være noget ved det, der tiltalte Dem så meget, at De fik en særegen lyst til at give tilsvarende idéer med tegning, – så er det jo deiligt. Og i de andre fald, er der jo ingen skade ved, om De har læst det.

Med tusend tak for Deres venlige brev og hjertelige hilsener

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Stavanger 19/8 99.

En fodtur sammen med min hustru over Sætersdalsheierne har bevirket, at jeg først nu har erholdt Deres brev og været i stand til at besvare det.

Forfatteren Herr Vilhelm Møller!

Jeg beklager, at en længere fodtur har bevirket, at jeg først nu har modtaget Deres venlige brev. Jeg vil gjerne forsøge at fuldende skitsen snarest mulig og skal så sende den; hvis det så er forsent, kan den vel bruges senere eller andetsteds. Jeg havde selv tænkt at forkorte meget. Det jeg sendte Dem var blot udkast.

I ærbødighed

S. Obstfelder.

Stavanger 19/8 99.

Kjære herr Larsen!

Begge Deres breve kom til os just som vi stod på reisen her til Kristiania for efter indbydelse at overvære Nationalteatrets åbningsfester. Siden har vi været så optaget, reisen, flytning, festerne, at der har ikke været tale om at få skrevet end de nødvendigste breve.

Men nu da netop idag festerne er over, skynder jeg mig at takke Dem for Deres begge hjertelige breve. Jeg håber, at vi ved senere leilighed kan mødes igjen og udvide vort bekjendtskab. Det er så [217] sjelden at træffe dansker der har lidt af begeistringens evne. Det tror jeg, *De* havde.

Det var en forfærdelig overdrivelse det telegram i «Pol.» om vor fjeldtur. Meget anstrengende var den, længer end tænkt, – – nei, det er sandt, *De har* jo hørt om den. Ja, i vor travlhed fik vi ikke tid til at erhverve os flere af de avisnummere, hvori der stod om reisen. Men min hustru sendte et nummer af hvert af bladene til frk. Marianne Nielsen, hende må *De* vel kunne få fat på – eller hvis det ikke var hende, men Thomas Krag nummerne blev sendt til, må hun (frk. Marianne) kunne få lånt dem, enten af denne sidste, eller af min hustrus fader, til hvem også artiklerne blev sendt.

– – Nationalteatrets åbningsforestillinger har været pragtfulde fester, der må fylde os nordmænd med store håb. De to danske udsendinger Levin og Folkmann har set ud, som de skulde sprække af misundelse.

Ja, vel mødt senere engang

med hjertelig hilsen

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Min kone er i byen for øieblikket (vi bor på landet udenfor Xa) så jeg får blot hilse meget fra hende.

4/9 99. Adr. Frk. O'Meyers Pensionat, Bygdø, Kristiania.

[Høsten 1899.]

Kjære frøken Ellen Key!

Da jeg i Stavanger fik indbydelse til at overvære Nationalteatrets åbningsfester, kunde jeg ikke modstå, og reiste herind. Dette havde jeg egentlig

ikke råd til, og har derfor tænkt, om jeg muligens kunde tjene lidt op ved en korrespondance til et eller andet tidsskrift eller blad i Stockholm. Jeg skriver til «Svenska Dagbladet» – uden noget egentligt håb – og forespørger samtidig med dette. Men med hensyn til tidsskrifterne tænkte jeg det måske fornuftigt at indhente råd hos Dem. Jeg vil imidlertid indstændig bede Dem ikke at betragte dette som bøn om at udføre nogen kommission, men blot skrevet for det tilfælde, at De véd noget.

– Jeg har endnu ikke samlet mig til et af mine periodiske breve til Dem, men det bliver ikke længe til, og jeg undlader derfor helt at tale om mig selv, mine tanker og mine planer denegang, men sender Dem blot en hjertelig hilsen og tak. Bryd Dem ikke med et svar [218] engang på dette brev, forsåvidt De har travlt eller ikke har noget fingerpeg at give.

Min hjerteligste hilsen.

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Frk. O'Meyers Pens. Bygdø, Kristiania.

Til Forfatteren L. C. Nielsen.

Ganske særlige omstændigheder har gjort, at jeg i disse dage ikke har kunnet arbejde på den omtalte skizze, og det samme vil efter al sandsynlighed vedvarende forhindre, hvorfor jeg finder det rigtigst at underrette Dem. Jeg kan ikke undlade at tilføie, at jeg efter Deres elskværdige breve har gjort såmange forsøg, at det har været alt andet end en god forretning for mig, i det det har forhindret mig i arbeidet på vigtigere ting. – Da jeg fik igjen ms'tet fra Dem (i Stavanger) syntes jeg, det var ubrugeligt, – at jeg ikke kunde sætte mit navn under, og skizzen spalted sig for mig i to, hvoraf jeg har arbeidet og arbeidet dag efter dag på den ene uden at være tilfreds. – Det var så kjedeligt, at det skulde gå så, da De *ønskede* en sådan skizze. Andre kunde måske have udført det.

Jeg kan ikke engang bede om undskyldning, da jeg vet, jeg har gjort mer end der kunde forlanges.

Deres ærbødige

S. Obstfelder.

20/9 99 Missionshotellet, Kristiania.

Kjære Herr Larsen!

Det er skammelig, at jeg ikke har skrevet før og takket Dem for den stemningsfulde aften, vi tilbragte hos Dem. Og da jeg reiste tænkte jeg dog, at det skulde ske straks. – Men det går slig under dette reiseliv. Det blir så længe før man kommer til ro. Først reiste nu jeg fra Berlin ned til Meiningen, for i ensomhed at se at få skrevet sammen noget, da vore pengesager var dårlige.

O.s.v. O.s.v.

Her lever vi nu endelig rolig efter al vor flakken og ranglen. Berlin frembyder ingen anledning til at slå sig løs. Og det er bare godt, da både jeg og min kone skal arbeide. Heller ikke er her norske kunstnere at omgås. Vi er kun af og til sammen med Sindings.

Ja, mer har jeg vist ikke at meddele fra vort liv. Det er som sagt roligt nu.

[219] Ja, så må jeg takke hjertelig for den hyggelige aften i K.havn hos Dem, og jeg vet, at min hustru, som for øieblikket er ude, ønsker at gjøre det samme.

Og hjertelige hilsener til herr Cohen og frøken Bech-Brøndum og Deres fader, hvis De taler med ham.

Men først og fremst til Dem selv
fra Deres hengivne
S. Obstfelder.

21/11 99. Berlin W Winterfeldtstr. 35.

15/12 1899.

Berlin W. Winterfeldtstr. 35.

Kjære Herr Larsen!

Tusend tak for Deres venlige brev. Min træghed til at skrive breve har atter været grunden til at jeg ikke har svaret derpå, og det havde heller ikke skeet nu, hvis jeg ikke var kommet til at huske på, at De jo spurgte mig i forbigående om hvad vi mener om et besøg i Berlin.

Ja, vi synes begge, det ikke er umagen værdt. Vi synes, når De først skulde ud at reise, Berlin var ikke noget sted at vælge. Det synes *vi*. Vi er begge rasende triste ved Berlin, forsåvidt vi kjender det. Det virker i den grad nedstemmende på os, at vi blir grebet af bentfrem angst i denne politiby. Ubehageligheder med værtinder, stjalne penge o.s.v. hører til dagens orden. Det eneste gode byen – som sagt, som vi hidindtil kjender den – har, det er ensomhed og ro.

Men er det os, De vil besøge, uden hensyn til byen, da vil jeg bede Dem endelig underrette os, så vi måske kan skaffe eder en pension. Forøvrigt for nogle få dage er det vist best at anbefale at bo på hôtél og spise på ølrestauranterne.

Nu kan det jo hælde, at enkelte ækle ting, vi har oplevet her, har gjort at vi ser for mørkt på det, og at vinterens mørke gjør det mer end almindelig uhyggeligt. Dog er alle de skandinaver vi omgås enige om, at her er lidet tiltalende, og en ung maler, som kom fra K.havn og vilde være her en uge, skyndte sig at pile tilbake til det hyggelige K'havn igjen.

Jeg har talt lige ud af posen, og De vil måske lægge det i det, at vi ikke vil ha eder ned. Men det er ikke så. Det er så, at vi er fortvilede over Berlin, og var det ikke den fortrinlige sangundervisning, min hustru får, reiste vi sporenstregs herfra. Og under sådanne stemninger kan man jo lidet gjøre andre lystne på at deltage i det.

– Min bog, som De taler om, er så frygtelig vanskelig, at den går [220] langsomt frem. Jeg har hernede erfaret – det, som jo altid er en smule glædeligt – at min production er i den grad skattet i Wien, at man endog betrakter mig som et slags «program». (Så skriver en kritiker til mig, som absolut vil ha mine bøger til et Wiener-forlag.) – Det er forsåvidt opmuntrende, mener jeg, som jeg jo ikke på halvtredje år har havt noget offentliggjort i Wien. (Det var i våren 97, at «Korset» stod i «Die Zeit».) Og under de samme betingelser er man jo i Norden fuldstændig glemt. – Min kone har de sidste par dage været skrækkelig forkjølet. Der kom med en gang en sådan modbydelig kulde, og værelserne var ikke til at få varme. – Håber en anden gang at kunne skrive et morsommere brev. Sålänge til min bog er færdig, er jeg ikke noget oplagt til andet.

Efterat ha gjennomlæst dette brev, ser jeg, at det kanskje må komme til at se

ud for Dem, som om vi er skrækkelig herunter. Nei, vi har til det sidste netop havt det så uhyre hyggeligt på grund af roen og stilheden her. Men det er netop i den sidste uge skeet flere ting, som har gjort os rasende på Berlin.

En hjertelig hilsen til dem vi var sammen med hin aften på Nørrebro – og først og sidst til Dem.

Deres hengivne

S. Obstfelder.

(På en løs lapp inne i brevet):

Et glædeligt jul og nytår, hvis vi ikke ser Dem!

Kjære Herr Larsen!

Tusend tak for Deres elskværdige brev! Vi befinder os meget bedre i Berlin nu, da vi er kommet lidt på afstand af de ubehageligheder, vi havde i sin tid. Nogen morsom by er det jo ikke. Men det smager godt med denne stadige ro og tilbagetrukkethed for os, der havde ført sligt et rangleliv.

Jeg skriver nokså jevnt nu. Når jeg bare kunde enten få denne bog ud eller få råd til at lægge den helt på hylden! Alle de idéer, jeg nu ellers har fået i disse to, tre år, kan jeg ikke komme til at gi mig i kast med, fordi den står iveien.

Å, det er mange ganger vanskelig at skrive! Når jeg nu læser igjennem, hvad jeg har skrevet på dette arbeide, der har bekymret mig såmeget, da ved jeg ikke, om jeg tør gi det ud, ikke fordi det ikke er godt, men fordi det ikke er godt nok, ikke så godt som det jeg tænkte mig! Og jeg må spørge mig selv: er det alvorligt? Er jeg alvorlig nok? Har jeg ret til at gi ud dette og optræde som den, der [221] gir sig i kast med en sådan opgave. Har jeg ikke lavet åndrigheder, der hvor det skulde være et menneskes dybe, smertefulde søgen? Har jeg ikke skrevet skjønne og mange ord istedetfor simple, enkle tanker?

Ja – andet har jeg ikke at skrive om – bekymringer med mit arbeide er det, som optager mig. Ellers oplever vi intet. Min hustru for sin part synger og gjør raske fremskridt.

Ja, *De* har det vel godt?

Jeg ønsker Dem god lykke og sender en hjertelig hilsen

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Hils Rimestads, hvis De ser dem.

Min kone beder hilse meget.

Berlin W 13/2 1900. Winterfeldtstr. 35.

[1900]

[Poststemplet 27/2/1900]

Adresse: Fru Kleins Pensionat

Mandag

Vestergrave 44

Randers

Kjære Herr Larsen!

Rent i barnsnød såatsige med hensyn til mit arbeide, besluttede både min kone og jeg at sende mig til et ensomt sted. Og jeg valgte Randers. Og jeg gik ind på jernbanen og reiste og reiste og kom så tilslut til Randers, som viste sig at være et ækkelt, frossent, tilsneet stykke land, og ikke det herlige man har læst om i Pontoppidans bog. Det er sagtens først senere på våren, at alt det deilige springer frem.

Jeg er idag i det sortest mulige humør. Jeg har ikke fundet værelse, må fremdeles bo på uhyggelige hotel, har ikke fåt mit tøj &c. &c.

Og jeg længes efter at arbeide, efter at styrte mig rigtig løs i arbeide. Mit hode vrimler af frugtbarhed.

Men jeg burde helst straks have sagt Dem, hvad jeg denne gang vil Dem, såat De ikke blev narret ind i søde stemninger, for så at blive flad. Jeg vil nemlig bede Dem om at låne mig penge. Ti reisen har næsten slugt de 100 mark, en fattig dame i Berlin ofred mig, for at jeg kunde komme afsted. Og ligge her og komme

igjæld, det har jeg ikke megen lyst til. Ja det kan man vist ikke engang.

Sagen er den, jeg skal have mit stipendium, 500 kroner, men det tager altid to uger, før departementet kan beslutte sig til at sende dem. Og så er Kjøbenhavn nærmere, og jeg vilde så spørge Dem, om De kunde låne mig 20–30 kroner, – helst 30. Skulde De ikke ha, [222] kunde måske Rimestad hjælpe til. Jeg vil bede Dem at gjøre alt for det, for den kattedpine, man går i i en liden by når man ikke har penge er aldeles forfærdelig. De vil altså få dem tilbage, når jeg får mit stipendium.

De må tilgive dette brevs fjollethed, men det humør jeg er i idag, er ubeskrivelig væmmeligt. Næste gang håber jeg, at jeg skal have arbeidet mig så ind i Randersstemningen, at jeg kan komme til at skrive Dem et af disse breve, der fortjener at indrammes blandt verdenslitteraturens perlesamling.

Et er sikkert: Noget vil ske. Det er der ikke tvil om. Jeg føler mig bogstavelig, grangivelig, symptomatisk som en frugtsommelig kvinde.

Jaja, farvel for denne gang, kjære herr Larsen, – nu synker jeg atter ned i mine sorte, tragiske grublerier.

Jeg vil bede Dem ikke at sige til flere end nødvendig, at jeg er her. Men det kommer sagtens i avisen. Det undgår man jo ikke i dette land. Dog tidsnok da.

Kjender De nogen hyggelige mennesker i Randers, så anbefal mig til Dem.

Med hjertelig hilsen

Deres hengivne

S. Obstfelder.

[Poststempleet 3(?)/3/1900 Randers.]

Kjære Herr Larsen!

Havde jeg anet, hvor billigt der skulde blive at leve her, havde jeg ikke skyndt mig sådan med at bede Dem om penge. Ti der kan godt hænde, at de blir aldeles overflødige. Imidlertid takker jeg Dem tusend gange både fordi De ikke tog mig det ilde op og fordi De straks efterkom min bøn.

Her er skrækkelig trist. En kulde, så det ikke er til at holde ud. Den dag da jeg skrev til Dem, var det nu aldeles forfærdeligt, for da havde jeg endnu ikke fået

noget værelse. Nu bor jeg hos en socialist og redaktionssekretær, og det kan jo passe godt!

Jeg kunde aldrig forestille mig, at det kunde være så ganske umanérlig kjedelig at spise sammen med mennesker, som det er i det pensionat. Værtinden sa der var en læge – det viste sig at være en tandlæge. Hun sa der var en tilskjærer, jeg trode det var en slags ingeniør, det var en skrædder. Og ikke så at jeg har fordomme i den vei! Men gud bevare mig, må jeg be om arbeidere og sjømænd! Tænk, jeg observerer, at det er simpelthen en fordel, ikke at forstå hvad folk omkring en siger. Der, hvor jeg må forstå alt, er det undertiden ^[223] en ulidelig pine. – At det virkelig kan gjøre en slig forskjjel hvilke mennesker man sidder sammen med! Ja, jeg har nok været for godt vant, lader det til.

Også denne evige frost og de små huse i de gaderne!

Men hvad gjør det, da jeg kan arbeide som jeg ikke har havt anledning til at arbeide hele vinteren! Guderne må vide, hvad det er jeg skriver! Måske er det er storværk! Måske er det vrøvl. Men undertiden sidder jeg og græder mine modige tårer over det, så lidt må der vel være ved det her og der.

Det er et ganske nyt arbeide – men det skal De ikke sige til nogen – jeg har lagt min evige bog hen, fordi dette pressede på. Det er et stort drama. Og jeg er meget spændt. Sig det ikke. Lad det for guds skyld ikke komme i avisen. Jeg burde jo holde tæt selv. Men De kan forstå, at det fylder mig så, og der er jo ingen her at snakke med.

Så De forstår, at mine beklagelser over stedet er rent objective. Egentlig er det netop deiligt, at det er slig. Men jeg vilde heller spise mutters alene, og ikke høre alt dette assistent-kjærring-sludder omkring mine øren – og bare høre mit dramas personer snakke.

Således er jeg jo næsten bange for at lære nogen at kjende. Men det kan vel snart komme, at det kan bli godt at ha nogen en og anden aften at gå til og hvile ud. Jeg husked netop på, efterat jeg havde sendt mit brev til Dem, at frøken Bech-Brøndum vist var fra Randers, og tænkte på at skrive til Dem om at tale med hende, om hun kjendte nogen.

– Det er godt at være gift for så har man nogen at skylde på. Men det var nu virkelig min kone, som opfordred mig eller gav mig den idé at skrive til Dem om

penge. Så De må være sint på *hende*, hvis De vil være det. *Hun* kan meget bedre bære ansvaret end jeg.

Jeg håber næste gang at kunne fortælle Dem ikke alene om arbeide, men også om resultater, om noget færdigt.

Med tak for Deres brev og pengene.

Hjertelig hilsen

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Fru Kleins Pensionat, Vestergrave, Randers.

Randers 6/3/1900

Kjære fru S. T.! [c: Signe Thiel.]

Hvor jeg skammer mig ligeoverfor Dem og mine andre svenske venner med hensyn til min literatur. Så vidt jeg husker, har jeg jo skrevet så lovende breve. Det er også forunderligt, ja meget nedstemmende ^[224] at gå år efter år, og se bog komme ud efter bog, uden at man selv møder frem.

Og så har man denne følelse af, at menneskene ser foragtelig på en, som den der er gold og ufrugtbar og ikke havde mer at byde end det der kom i sin tid.

Og samtidig at vide, at ens gjemmer svulmer og svulmer. At vide, at man har i sine papirer ord, der sikkert har guldglans og guldværdi – og så ikke få gi det ud, men måtte la det ligge, indtil det blir rustent for en selv, og man ledes ved det samme, der engang sprang frem med ild og sitren.

Ja, ganske underligt vil det blive for mig, når endelig jeg sender ud denne religionsøgende bog, der har stoppet op for alt det andet! Da vil jeg tage mig en fridag, og jeg vil se efter, om jeg ikke endnu kan se, hvor røde roserne er og føle hvor de dufter!

Siden jeg kom hertil, har jeg arbeidet godt. Det har vist sig at være rigtigt, at jeg skulde være alene. Jeg svinger da fra det ene til det andet. Ofte synes jeg, at det jeg skriver er smukt og fuldt af dirrende liv. Atter igjen nedstemmes jeg: Jeg synes alt blir til musik, jeg synes alt, hvad jeg skriver, former sig til rytmer. Og

jeg får mer og mer frygten for, at det jeg skriver står på *grænsen* af litteratur, og at mit felt egentlig burde være den musikalske composition. For et par år siden, før jeg blev gift, gjorde jeg også en beslutning om at jeg vilde forsøge at sætte mig ind i harmonilære. Men hidtil har der ialfald ikke været nogen tid eller råd dertil.

Deres hengivne

S. Obstfelder.

[Poststemplet 12/3/1900.] Mandag

Kjære Herr Larsen!

Jeg sender idag de 30 kroner. Tusend tak for lånet. Jeg vil være svært glad, om De på et kort eller i et brev vil sige mig, om De har modtaget dem –. Jeg går nemlig altid med ængstelse for at pengene skal komme væk underveis.

Deres anbefaling til fru Michaëlis resulterede i, at der efter nogen tids forløb kom op til mig en ung fru doktor Feveile. Jeg fulgte næste dag med hende ud på landet hvor hun boede og reiste tilbage til Randers dagen derefter igjen. Den frk. Neergård hvem fru M. havde skrevet til, havde ikke dristet sig til at opsøge mig og siden fru Feveile var i byen har jeg heller intet set til hende. Men jeg blir ^[225] vel forøvrigt ikke så længe her mer. Det kan bli formeget af ensomhed også.

Sammentræffet med fru Feveile kan forøvrig måske komme til at ha smukke resultater, idet vi muligens, min kone og jeg, finder et sommeropholdssted derude på landet i en tom gård en fjerdingvei fra doktorboligen.

Mit skriveri volder mig både smerte og tilfredsstillelse. Der er øieblikke, da jeg synes jeg har skrevet storartede sider, og der er timer, da jeg går med dyb tvil til mig selv. Man har havt hodet så dirrende fuldt, syntes man, før man satte sig til at skrive. Og når man så har sat sig ned og har skrevet, da synes det så lidet, det der kommer ud af det. Jeg er nu færdig med den første akt af det nye drama. Og der er vel neppe tvil om at der er sider deri, der er fulde af intens og dirrende følelse og poesi. Men på akten i dens helhed, dens opbygning, er jeg ikke sikker. Foreløbig er det jo kun for udkast at regne.

Og under alt dette blir stadig min gamle bog forsinket, og anledningen til at få

sine penge for hvad jeg skriver udhalet! Det kan nok fylde en med bekymringer sligt.

Nu, jeg sidder her og opvarter Dem med alle disse enkeltheder der da neppe kan interessere *Dem* synderlig. Undskyld mig!

De talte i Deres brev om at jeg ikke behøvede at være bange for at De skulde sige, at jeg havde skrevet om at låne penge af Dem. Dette er en misforståelse. Det må da De tvertimod med største fornøjelse sige. Når jeg bad Dem om ikke at tale videre om, at jeg var her, så trode jeg næsten det var overflødigt at tilføie grunden, nemlig forat undgå det sædvanlige sladder om at jeg og min kone var «skilt» &c. &c.

Nu begynder våren så småt at komme. Når man kommer indiblandt træer, er der en henrivende fuglesang.

Men tænk ellers synes jeg at det føles langt sterkere og er langt mere berusende med vårens indtog i de *store* byer. De første vårdage i de store byer, ja det er jo noget af det mest sammensat deilige!

Enten de store byer eller helt ude på landet.

De er ikke flink til at skrive breve. Jeg har skrevet 3, mens De har skrevet 1.

Hjertelig hilsen

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Fru Kleins Pensionat, Randers.

[226] [Poststemplet 12/3/1900. Randers.]

Kjære Herr Larsen!

Netop som jeg havde lagt mit brev til Dem i kassen, hørte jeg, at herr Brøndum, frk. Brøndum og fru M.s far, havde været inde og spurgt efter mig i pensionatet hvor jeg blot spiser, ikke har værelse. Der faldt mig ind, at De muligens kunde komme til at tale med fru Michaëlis efter mit brev og gjengive mine ord angående frk. Neergård og så videre, og at som følge deraf fru M. påny kunde skrive til Randers forat skaffe mig selskab. Jeg vilde derfor meddele dette, forat forhindre eventuelle unødvendige foranstaltninger.

Med hilsen Deres hen.

S. Obstfelder.

Hils frk. Brøndum og fru M.

[Mars 1900.]

Adr. Fru Kleins Pensionat, Randers.

Kjære Jens Pedersen!

Der er vel en hel del sandsynlighed for at dette brev ikke finder Dem. –

Som De ser er jeg i Randers. Har været der i 3 uger for i ensomhed at se at få fuldendt en bog, hvad der begynder at bli påtrængende nødvendigt.

Jeg kjendte jo ingen i Randers. Jeg tog ind på et hotel. I bladet så jeg avertert et pensionat. Og der flytter jeg så ind. Der spiser nogle unge mennesker stående nærmest på commisniveauet.

Jeg har skrevet flittigt og har fra først af ikke havt videre trang til at tale med mennesker. Men tilsidst kan det bli så ensomt, at det blir helt trist. Da jeg så Deres navn i forb. med Aarhus i «Vagten», faldt det mig ind, at *De* muligens kjendte en eller anden her – De har vel været her og spillet, – og skuespillerne kommer jo sammen med alle, er det ikke så?

Hvis De kjendte nogen, som det kanskje kunde være en afveksling at træffe, vilde De kanske spendere et par ord derom? Men, husk, at dette er bare et spørgsmål, De måtte endelig ikke gjøre foranstaltninger eller sådan; jeg véd ikke engang om jeg blir her mange dage [227] mer, og idéen om at spørge Dem faldt mig bare ind sådan øieblikvis, og fordi De boede så nærved.

I håb om, at De har det godt

Med hjertelig hilsen

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Mandag.

Kjære Herr Peter Nansen!

Har længe tænkt på at skrive Dem et brev forat underrette Dem om mine

papirer, – men jeg håbede jo altid, at jeg skulde kunne medsende manuscript. Jeg har også nu da jeg er her i K.hvn begyndt at tænke på, at jeg bør gjøre en visit. Jeg havde i sin tid lovet mig selv, at jeg ikke vilde sætte mine ben i Klareboderne, før jeg havde noget færdigt, – men dels havde jeg jo aldrig troet, at det skulde vare så længe, dels er jeg nu begyndt at blive bange for, at det kan gi anledning til misforståelse.

Men først vilde jeg forudskikke dette brev, – De véd jeg er ikke stiv i mundtlig kontorsamtale.

Når jeg allerede flere gange har skrevet, at jeg kunde have min bog færdig inden kort tid, – jeg skrev vist engang sogar, inden en måned, – så var dette sandt. Men efter som tiden er gået er jeg blevet mere og mere bange for denne bog, og i det sidste har jeg havt sande kvaler. Gang på gang har jeg således lagt den tilside for måneder, – ja fra først af var det for et år ad gangen. Jeg tænkte, at når tiden var gået, skulde jeg kunne se med nye, friske øine og i en fart tage bestemmelse.

Jeg tror ikke det er almindeligt nu om dagene, at unge forfattere sætter så meget ind på en bog som jeg har gjort på denne. Hvordan tror De jeg har levet? Eller rettere vi, min hustru og jeg, hvordan tror De vi har greiet det!

Naturligvis havde det kunnet gå en del anderledes, hvis jeg havde kunnet slippe at skrive artikler o.l., hver gang nøden stod for døren.

Nu, alt dette har intet at betyde, hvis jeg så var tilfreds med dét jeg har gjort. I øieblikket står fattigdommen foran døren som aldrig, fordi mit stipendium nu er forbi – og så er jeg netop nu grebet af den største lyst til at kaste alt tilside, lægge det væk, lade det ligge – det som er det eneste, der måske kan bringe mig nogle penge.

Jeg var jo så forhåbningsfuld fra først af – dét har vist breve før git indtryk af – og nu er jeg så besat af tvil, at pennen falder mat af hånden.

[228] Disse bemærkninger må vel være tilstrækkelig til at kunne give Dem et indtryk af, at det er hverken lediggang eller letsindighed, der har forskyldt, at De i så lange tider ikke har set manuser, fra undertegnedes pen, – men tvertimod samvittighedsfuldhed, Så er tilfældet ialfald.

Med hjertelig hilsen
Deres hengivne
S. Obstfelder.

9/5 1900 Frederikshaldgd. 19³ Ø.

Adr. Fredrikshaldsgade 19³ Ø. [mai 1900.]

Kjære Frøken Ellen Key!

Min hustru skrev til mig, at jeg skulde gå til Dem lørdag kl. 9–10. Men hun havde ikke betegnet, om det var morgen eller aften. Jeg gik da ud fra, at det var morgen, og var i Linnemanns hotel, men De var ikke kommet. Om aftenen var jeg så uvis om, hvad jeg skulde gjøre. Jeg har meget lang vei, og tænkte desuden nærmest, at De havde udsat Deres reise. Men det afgjørende for mig var, at jeg var så dødsenstræt efter en søvnløs nat, og da jeg ønsker meget at tale indgående med Dem, vilde jeg helst være frisk.

Idag, søndag, tænkte jeg at gå ind og høre om De var kommet, men så kom jeg til at se i et blad, at så var tilfældet, og da går jeg ud fra, at De idag på søndag er ude.

– Når jeg ikke på så lang tid har skrevet til Dem, så er min bog skylden i den. Det kunde ikke nytte, før den var færdig, syntes jeg.

Denne bog er blevet til min ulykke. I sin tid gik jeg til den med de største forhåbninger. Jeg troede så vist, at jeg skulde kunne og at jeg *burde* lægge noget ind i den. Ja, jeg havde de vildeste drømme om at komme dybt ind på både gudsproblemet og livs-dramaet – og idethele at stille ordene, de skabende ord.

Og mer og mer har et dybt mismod grebet mig. Jeg tvivler på, hvad jeg har gjort. Jeg synes ikke det svarer til det, jeg *vilde*, og som jeg endnu tror, jeg *kunde*.

Vår er gået efter vår, og høst efter høst, og jeg har nølet med at give ud min bog, endskjønt jeg hurtig havde kunnet gjøre min plan færdig.

Og nu i disse tider har jeg været og er grebet af den dybeste lede ligeoverfor denne bog. Jeg har ikke råd til at lægge den tilside mere, ti min økonomiske forfatning er non plus ultra i negativ retning. Jeg [229] har hundred kroner i lommen, og min hustru skal få et barn i sommer.

Og dog syntes jeg hver gang jeg havde skrevet endel sider af mit manuscript, at det var godt, og at det var det bedste jeg havde frembragt.

Altså, summa summarum, jeg er for tiden i en tilstand af det yderste mismod ligeoverfor mit eget arbejde og mit talent og min person.

Derfor er det, at jeg kunde ønske, hvis De vilde høre, at læse noget op for Dem af hvad jeg har skrevet, – og derfor disse lange indledninger.

Jeg har allerede i over et år gået og ønsket at komme til at læse op noget netop for *Dem*. Skriftlige forklaringer er for vidtløftige. De vil straks forstå, hvorfor, hvis De hører noget.

– Og nu – forstår De nok – er det, at jeg kan ha sådan et svagt håb om, at hvis jeg kunde føle på mig, når jeg læste, eller når De havde læst, at der var noget ved mit ms., der havde grebet Dem måske som noget nyt eller livbærende, – ja (det blev en lang og indviklet sætning) så havde jeg et slags håb, om at det kanske kunde vække nogen fart i mig og varme jorden.

Da De rimeligvis bliver i byen også tirsdag, vilde et brevkort kunde underrette mig om, når det er Dem bekvemt at modtage mig. Forøvrigt kommer jeg vist indom i hotellet og spørger et par gange imorgen, mandag. Jeg vil jo i ethvert tilfælde være uhyre glad ved at hilse på Dem, selv om De ikke skulde være oplagt til at bebyrdes med mine literære kampe. Og *skulde* De have lyst også til dette, så har altså dette brev forberedt det for mig.

En hjertelig hilsen
Deres hengivne
S. Obstfelder.

Kjære Herr Peter Nansen!

Efter mit indledende brev var jeg engang nede i Klareboderne uden at træffe Dem. Da jeg så boede langt ude på Østerbro, og arbeidede hver dag, udsatte jeg stadig at tage ind til byen, indtil jeg ved et tilfælde kom til at forlade byen pludselig og før end tænkt.

Imidlertid er der ingen skade skeet derved, da jeg foretrækker, at manuscript møder før mig. Jeg er nu nødt, om ikke andet, til at gjøre min bog færdig til tidlig

på høsten.

Med venlig hilsen og hjertelig tak for Deres elskværdige brev.

Deres hengivne

S. Obstfelder.

29/5–00 adr. p.t. Dr. Fevejle, Dalbyover pr. Randers.

[230] P.S. Det lader til, at min forfatterstjerne er større i Tyskland end hjemme. Mine noveller er nu kommet ud på et mindre, godt forlag i Berlin, og der har været flere anmeldelser. Fire er hidtil kommet til min kundskab, idet forlæggeren har sendt mig dem. Jeg skal sende Dem de tre af disse «Zeit», «Wiener Rundschau», «Berliner Börsencurier». Jeg har begyndt at tænke på, at det kunde kanske ha nogen interesse for forlaget. Muligens kunde det stemme Hegel lidt gunstigere. Jeg véd jo ikke, hvormeget sådant betyder. I gamle dage havde jo sligt altid såmeget at sige.

Den fjerde af de anmeldelser, der er mig sendt, har jeg ikke. Det var af *Marie Herzfeld* i *Neue freie Presse*.

Men det største bevis for mig selv på, at jeg har vundet nogle tysktalende læsere, særlig i Wien, er den ting, at jeg hele vinteren, fra længe før min bog kom ud, har erholdt breve fra et nyt forlag, Rosners forlag i Wien (der har forlagt «Den gamle Stue» og «Æbelø»), hvori man på en ganske egen måde beder mig om manuscript. Forlagets literære consulent skrev i det første brev til mig bl.a.

«Sonst aber hat mich Ihr Brief sehr betrübt. Ich muss Ihnen gestehen, dass ich sehr mit Ihnen rechnete. Ich weiss in der ganzen modernen Literatur keinen, in dem sich all das, wonach wir Wiener streben, deutlicher ausdrückte, als in Ihnen, — — —»

Senere:

«Darum wäre Ihr Name in unserem Verlage stärker und deutlicher als ein Program. Und darum bitte ich Sie so dringend, uns eines Ihrer Werke zu überlassen»

— — —

Jeg véd, at for *Dem* har sådant ikke noget at sige, jeg er for Dem, den jeg er. Men jeg er begyndt at tænke på, at De måske kunde have nogen anvendelse for

disse fremmede udtalelser, – som sagt, til at bestyrke herr Hegel el. lignende.

[Poststemplet Randers 13/6/1900]

Kjære Herr Larsen!

Det var jo mig, der skulde ha skrevet først og takket Dem for Deres så hjertelige brev, det jeg fik i pinsen. Og så kom dog både Deres senere brev før, og nu er der gået dage, før jeg har kunnet besvare dette. Grunden er sygdom. Ligeefterat vi om torsdag efter pinse var flyttet op til Vellinggård, blev der et tilbagefald i veiret, og for mig et i sygdommen, der har været det værste hidindtil. Jeg kan ^[231] hverken spise eller sove, jeg er elendig mat o.s.v. Det er rigtig elendigt, er det. Jeg skulde jo til at arbeide nu.

Rigtig hyggeligt i huset vil det ikke blive her på Vellinggård, fordi værelserne aldrig har sol. De første par dage, da det var uveir, var det helt uhyggeligt. Men når – eller hvis – sommeren kommer med fuld varme og sol, kan det jo komme til at vise sig, at det er godt med værelserne sådan.

Nogle bekymringer har vi jo også haft i begyndelsen med kogning og stelning. Det går ikke så nemt for sig her som det gjorde der hvor vi var i Norge ifjor. Folk er ikke så imødekommende med at hjælpe til heller. (D.v.s. Fevejles har jo gjort alt, hvad de bare kunde.)

Tusen tak må De have for ærinderne, De har udført os. Varerne fra Neiendam har vi rigtig fået, ligeså en pakke fra Margretevej.

Det glæder mig, at De fandt nogen oplivelse ved Deres Jyllandsreise. De var jo forsåvidt meget heldig, som De på engang fik se det meste af egnens seværdigheder, fru Holm, Havkæret, Godsejeren, kaptein Fevejle og endogså Arenstorff. Det kan ellers gå måneder uden man risikerer at se *noget* af alt dette.

Sålænge jeg er så dårlig, har vi naturligvis ikke endnu fået modet op hernede. Jeg håber, at mit næste brev skal være rigere, Jeg kan fortælle Dem, hvordan vi har ordnet det, hvis De husker leiligheden. Havestuen er taget til dagligværelse, pyntet med blomster, som forsvinder i mørket, værelset tilhøre derfor til køkkenen, det store værelse tilvenstre til soveværelse. – Min hustru har været ivrig for at få sat nogle grønsager, og det er også nu skeet, radiser, salat og så en del kartofler. Så få vi se, om de kommer sig.

Tilslut kan jeg blot takke Dem for Deres varme brev til mig i påsken. Jeg synes dog, det måtte være svært *lidet*, det *jeg* kunde gi i den tid, så dårlig jeg var. Men der var jo ialfald stille, hyggelige aftener. Selv må De ha tak for den omhu, hvormed De tog Dem af patienten.

Jeg længes inderlig efter at få fred for disse plager.

Hjertelig hilsen

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Hils Cohn. Og Rimestads, hvis De ser dem.

(Blyantpåskrift og vedlegg til dette brevet).

Under et besøg hos Fevejle erfarer vi en ting, som er noget ubehagelig, og som De naturligvis mod Deres vilje er blevet årsag til. [232] De har sagt et eller andet til Mylius-Erichsen om, at Schwensen gjerne vilde se sit navn i «Pol.» i forbindelse med vore ophold på Vellinggård. Så er der fra *Neiiendam* kommet et brev til Trudsholm, om Schwensen nærede sådant ønske. – Da jeg føler mig forvisset om, at der må ligge misforståelse til grund, ved jeg ikke bedre råd end at De skriver til Trudsholm, hvis De nemt kan vælte det hele (Hvis ikke, så besørger vi det så godt vi kan.) Hvis De skriver, så må De skrive til *herr* godseier Schwensen. – I alle tilfælde vilde det være behageligt, om det kunde blive pointeret også ligeoverfor Myl.-Erichsen, at *vi* har været udenfor dette. De ved jo godt, hvor nødig vi ser vort navn i «Pol.» Og i dette tilfælde vilde vi mer end almindelig nødig have ønsket det. – Og i vort forhold som Schwensens gjester er det kjedeligt, om vi skulde blive betragtet som ophavsmænd.

Misforstå mig ikke: Jeg véd nok, at det hele er kommet af Fevejles lille spøg. Men det er jo latterligt, at der skal bli en hel historie ud af det. De kjender naturligvis Mylius for godt til, at De har udtrykt Dem sådan.

Men gjør nu for alt i verden ingen kedelighed ud af det. Jo mindre man taler om sådant, desto lettere fordufter det.

Kjære Herr H. C. Larsen!

Jeg opfatted Deres sidste brev således, at De straks efter vilde skrive et nyt. Jeg har derfor ikke besvaret hint før.

Der er jo forresten intet at svare på. Og jeg har da blot at meddele Dem, hvordan vi har havt det. Vi har *ikke* havt det førsteangs. Min sygdom, som optrådte værre end den havde gjort nogensinde før, har også denne gang været uhyre hårdnakket. Og det er alt andet end behagelige dage, disse, hverken for mig, eller for min hustru. Jeg går omkring som et vrug, kunde fra begyndelsen intet gjøre, de sidste dage er jeg begyndt at spille og læse. Længe varede det, før jeg kunde spise. Men nu er det begyndt. Vilde blot denne sygdom holde op, og godt veir indtræde, så kunde det hælde, at vi kunde føle os noget vel på Vellinggård, *trods* alle ulemper. Ti huset har vist sig at være en ren stald. Endelig har vi fået det omflyttet så, at vi nogenlunde kan komme igjennem. Vi spiser og læser i korridoren, sover i et lidet værelse til gården. I værelsene til haven opholder vi os ikke mer.

[233] Måtte der bare komme godt veir for alvor nu! Da blir alt godt.

Håber, at De har det godt i K.havn.

Venlig hilsen

Deres hengivne

S. Obstfelder.

De fik nok ikke råd til «Fyrst Krapotkin». Vi ventede med megen spænding.

Hilsen fra Ingeborg.

25-6-1900. Vellinggård, Havndal, Jylland.

Vellinggård pr. Randers.

Juli 1900.

Kjære fru S. T.! [c: Signe Thiel.]

Det er en tung skjæbne, når man har gået en lang kold vinter og en hård vår og længtet som aldrig efter solen, længtet dag efter dag, – så at måtte lægge sig tilsengs, når den kommer.

Så stængt for mig til alle kanter, som nu har det aldrig været. Dag efter dag må jeg ligge tilsengs eller på en sofa, til febereren går over, – men den trækker i

langdrag. Og så bare den tanke: Bogen! Hvorfor denne nye hindring? Jeg, som ikke kunde andet end, måtte, måtte, måtte arbejde. Fordi der er intet andet for mig, indtil den er færdig. Og nu rædselen for at sygdommens helbredelse skal vare længe, længe, måneder.

Å, når man vil arbejde, og har tanker, og føler, at produktionsevnen i en har fundet frem til en stor, dyb eiendommelighed fremfor de fleste andre kunstneres, – da at måtte sidde og lænkes til sine små smerter, der ikke gir en ro!

Jeg havde blot villet skrive et par simple ord til Dem om disse døde dage, – men mit hode er nok endnu for træt til at jeg kan skrive som ellers. Alt blir så tungt.

Nogle dage efter, at jeg lagde mig ned, kom solen. En måned forsent! Denne måneds regn og blæst ødelagde mig.

Og at ligge og tænke på dette, uafsluttelig!

Vi regned på sol. Vi drog ud på sol. Jeg mærker det.

Nu må jeg vist slutte. Jeg er træt. ----

Deres hengivne

S. Obstfelder.

Noter:

[n1.](#) *Fotnote i brevet:* Denne sætning kan misforståes: Jeg mener skrevet her i brevet.

[n2.](#) 1894] *rettet fra:* 1895

[n3.](#) *Fotnote i brevet:* planen var fattet et helt år før «Korset», og stykket var også omtrent helt skrevet ned før denne bog.

[n4.](#) *Fotnote i brevet:* Jeg mener dermed *skrevet ned*. Ti i disse to bøger, dramaet og denne sidste, i det første mer indirekte, i den sidste direkte kommer blot til orde, hvad jeg i årevis har gået med, men ventet med, fordi jeg først vilde måtte opnå form og stil.

[n5](#). *Fotnote i brevet*: Hvor jeg er efter at ha besøgt Rembrandtsudstillingen.

Sigbjørn Obstfelders *Brev* er lastet ned gratis fra bokselskap.no